

biteringen, som de nya ortsavdragen eljest skulle föranleda, samt är avsedd att jämväl tills vidare utgå med oförändrade belopp såsom ett provisorium, vilket skall omprövas, sedan tillräckliga erfarenheter vunnits angående ortsavdragsreformens verkningar och kommunernas fortsatta behov av sådan skatteersättning. Enligt i förordningen givna utbetalningsbestämmelser skall provisorisk skatteersättning i huvudsak utbetalas till kommunerna kvartalsvis i samband med utbetalningen av allmän kommunalskatt.

Statens årliga kostnader för nyssnämnda ersättning uppgår enligt länsstyrelsernas beslut om provisorisk skatteersättning för år 1952 till sammanlagt nära 43,2 milj. kronor. Bidraget skall tills vidare utgå med oförändrat belopp. Medelsbehovet till provisorisk skatteersättning för nästa budgetår kan således beräknas till 43,2 milj. kronor.

Under detta anslag har därjämte anvisats medel till bestridande av bidrag jämlikt förordningen den 20 april 1951 (nr 219) angående övergångsbidrag i anledning av kommunindelningsreformen. Sådant övergångsbidrag, vilket första gången utgick år 1952, har till syfte att utjämna den mera kännbara skattehöjning, som kan vållas en kommun genom kommunsammanslagningen. För ett vart av år 1953 och följande år nedsattes övergångsbidraget med 50 öre för skattekrona. Om övergångsbidraget för år 1952 överstigit 2 kronor 50 öre för skattekrona, skall den årliga nedsättningen dock som regel utgöra en femtedel av beloppet för år 1952. Enligt förordningens utbetalningsbestämmelser skall övergångsbidraget utbetalas till kommunerna kvartalsvis i samband med utbetalningen av allmän kommunalskatt.

Genom beslut den 1 november 1951 har Kungl. Maj:t fastställt övergångsbidrag att under vissa år utgå med angivna belopp för skattekrona. Antalet sökande kommuner uppgick till 123, av vilka 46 tillerkändes övergångsbidrag. Det för år 1952 beviljade övergångsbidraget stannade för det övervägande flertalet kommuner under 2 kronor per skattekrona (20 st. under 1 krona och 18 st. mellan 1 och 2 kronor). Bidragsbelopp på 2 kronor per skattekrona eller högre utgick till 8 kommuner, varvid högsta belopp utgjorde 3,44 kronor per skattekrona. Endast i detta fall (Ekers kommun) utsträcktes avskrivningstiden till mer än 5 år, nämligen till 7 år. Därjämte har Kungl. Maj:t genom beslut den 5 september 1952 beviljat övergångsbidrag till en kommun med ett belopp av 2,25 kronor per skattekrona gällande för åren 1953—1957. Övergångsbidrag, som beviljas för visst år, utgår jämlikt förordningen med föreskrivet belopp för skattekrona på grundval av det skatteunderlag inom delkommunen, efter vilket allmän kommunalskatt för samma år utgår. Därvid är att märka att under år 1952 utgick bidrag endast i förhållande till vederbörande inkomstskatteunderlag, medan bidragen under år 1953 utgår med de för 1952 fastställda beloppen å fastighetsskatteunderlaget och med de för år 1953 fastställda bidragsbeloppen å inkomstskatteunderlagen på grundval av 1952 års taxering.

Kostnaderna för övergångsbidrag för år 1953 har beräknats till 630 000 kronor, varav hälften faller på budgetåret 1953/54. Till samma budgetår skall jämväl hänföras halva kostnaderna för övergångsbidrag för år 1954.

På grund av skatteunderlagsökningen kan kostnaderna för år 1954 beräknas komma att uppgå till ungefär samma belopp som 1953 års kostnader. Medelsbehovet för budgetåret 1953/54 till övergångsbidrag torde med denna utgångspunkt böra beräknas till 600 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under detta anslag torde med nu angivna beräkningsgrunder kunna angivas till ett avrundat belopp av 44 milj. kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provisorisk skatteersättning till kommunerna, m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 000 kronor.

E. Diverse.

[68] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 079 000 kronor.

[69] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför angående ersättning till generaltullstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Generaltullstyrelsens delfond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

[70] 3. **Staten åliggande kommunala och andra utskylder.** Till bestridande av staten åliggande kommunala och andra utskylder har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 000 kronor. I kungörelsen den 27 juni 1929 (nr 189) har meddelats föreskrifter om anslagets användning.

Då anledning icke torde föreligga till ändring av anslagsbeloppet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Staten åliggande kommunala och andra utskylder* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[71] 4. **Bidrag till vissa internationella byråer.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	25 000	32 105
1951/52	25 000	20 689
1952/53 (statsliggaren s. 436)	25 000	
1953/54 (förslag)	25 000	

Förevarande anslag är avsett för bestridande av Sveriges bidrag till internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, till internationella byrån för mått och vikt i Paris samt till internationella tulltariffbyrån i Bryssel.

Anslaget torde böra upptagas med oförändrat belopp för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[72] 5. *Bidrag till internationella rådet för samarbete på tullområdet.*

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 75 000 kronor. Härvid har Sveriges bidrag till 1951 års kostnader för studiegruppen för en europeisk tullunion beräknats till högst 25 000 kronor och återstående belopp, högst 50 000 kronor, avsetts att bestrida bidraget till de gemensamma kostnaderna för studiegruppen och samarbetsrådet på tullområdet under år 1952 (se prop. 1952: 90).

Rådets generalsekreterare har under hand förhört sig om möjligheten att från och med år 1953 erhålla Sveriges bidrag till samarbetsrådet redan vid början av resp. år. Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde bidraget för år 1953 böra utbetalas från innevarande års anslag. För nästa budgetår torde i konsekvens härmed bidrag böra beräknas att utgå för år 1954. I avvaktan på närmare erfarenhet om medelsbehovet torde bidraget för sistnämnda år böra uppföras med samma belopp som för år 1952 eller med 50 000 kronor.

Anslaget skulle sålunda för nästa budgetår böra upptagas till 50 000 (— 25 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella rådet för samarbete på tullområdet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[73] 6. *Bidrag till GATT-organisationen.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	50 000	55 243
1952/53 (statsliggaren s. 436)	55 000	
1953/54 (förslag)	55 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till GATT-organisationen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

[74] 7. *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	425 000	410 933
1952/53 (statsliggaren s. 436)	500 000	
1953/54 (förslag)	600 000	

Vid utgången av budgetåret 1951/52 förelåg på anslaget en reservation å 58 713 kronor. Tillgängliga medel på anslaget under innevarande budgetår — inberäknat 26 000 kronor från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget till Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner — uppgår till i runt tal 585 000 kronor. Belastningen på anslaget utgjorde under juli—december 1952 ca 215 000 kronor. Från ingången av år 1953 torde emellertid utredningskostnaderna öka väsentligt. Orsaken härtill är bl. a. att arbetet inom en del större kommittéer, såsom 1952 års tulltaxekommitté och 1952 års kommitté för indirekta skatter, skall intensifieras. Vidare kommer vissa nyligen tillsatta kommittéer att mera kontinuerligt bedriva sitt arbete. Såsom exempel härpå må nämnas 2 kommittéer med uppdrag att göra en översyn av bestämmelserna om handeln med tobaksvaror resp. av lagstiftningen angående kontroll å guld-, silver- och platinaarbeten ävensom en utredning rörande den nya skogstaxeringsmetoden. Härutöver överväges att inom den närmaste tiden tillsätta ytterligare utredningar. Jag åsyftar då bl. a. en utredning angående stämpelavgiften. Dessa omständigheter ävensom det förhållandet att de ökade tryckningskostnaderna påverkar medelsbehovet kan medföra att tillgängliga medel å anslaget för innevarande budgetår ej kommer att räcka till. Därest så blir fallet, avser jag att i ett senare sammanhang anmäla frågan om ytterligare medelsanvisning för ändamålet.

För nästa budgetår torde medelsbehovet — med beaktande av de skäl som anförts för de stegrade utgifterna under innevarande budgetår — böra beräknas till 600 000 kronor. Härvid har hänsyn tagits till den uppräknings av det rörliga tillägget som skett från den 1 januari 1952.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*
för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av
600 000 kronor.

[75] 8. 1951 års penningvärdeundersökning.

	Anslag
1952/53 (statsliggaren s. 437)	150 000
1953/54 (förslag)	225 000

Utgifterna å anslaget utgjorde under juli—december 1952 i runt tal 95 000 kronor och beräknas för första halvåret 1953/54 till ca 18 000 kronor, varav 15 500 kronor till löner och 2 500 kronor till expenser, statistisk bearbetning o. d. Det totala medelsbehovet för innevarande budgetår kan sålunda uppskattas till ca 205 000 kronor. Tillgängliga medel för samma budgetår utgör 168 000 kronor, varav 18 000 kronor från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget till Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner. En brist på i runt tal 40 000 kronor kommer alltså att uppstå. I annat sammanhang denna dag föreslår

jag anvisande av sistnämnda belopp å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53.

Penningvärdeundersökningen beräknas vara slutförd senast under första kvartalet år 1954. För bestridande av de löpande kostnaderna till undersökningen under nästa budgetår utom tryckningskostnader torde erfordras ca 160 000 kronor. Vad angår tryckningskostnaderna är det svårt att redan nu framlägga säkra beräkningar av medelsbehovet. Jag beräknar dock de härför erforderliga medlen till 50 000 — 75 000 kronor.

Med åberopande av det anförda förordar jag att anslaget för nästa budgetår beräknas till 225 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till 1951 års penningvärdeundersökning för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

[76] 9. Ränta å spärrkontomedel.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	5 350 000	5 346 991
1952/53 (statsliggaren s. 437)	3 630 000	
1953/54 (förslag)	1 840 000	

Enligt lagen den 23 april 1948 (nr 175) med särskilda bestämmelser om dispositionen av aktiebolags vinstmedel skall aktiebolag, som enligt nämnda lag insatt medel på spärrkonto — där i lagen ej för visst fall annorlunda stadgas — å medlen tillgodoföras ränta efter 2 procent för år. Räntan skall vid kalenderårets slut läggas till kapitalet.

Enligt lagen den 22 december 1950 (nr 657) om frigörande av vissa medel, som inestår på spärrkonto, skall de den 31 december 1950 på spärrkonto inestående medlen — sedan vid varje års utgång upplupen ränta lagts till kapitalet — frigöras från spärr vid utgången av år 1950 till en fjärdedel av beloppet, vid utgången av år 1951 till en tredjedel av då kvarstående belopp, vid utgången av år 1952 till hälften av då kvarstående belopp samt vid utgången av år 1953 till återstoden.

Spärrkontonämnden har med beaktande av sistnämnda lag beräknat att för täckande av räntegottgörelse under nästa budgetår kommer att erfordras sammanlagt 1 840 000 kronor.

Med biträdande av nämnda kostnadsberäkning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Ränta å spärrkontomedel för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 840 000 kronor.

[77] 10. Spärrkontonämnden.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	15 000	3 185
1952/53 (statsliggaren s. 437)	4 000	
1953/54 (förslag)	1 000	

Anslaget torde för nästa budgetår kunna minskas till 1 000 kronor. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Spärrkontonämnden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 1 000 kronor.

[78] 11. Extra utgifter.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	30 000	17 960
1952/53 (statsliggaren s. 437)	35 000	
1953/54 (förslag)	35 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Extra utgifter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[79] 12. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	60 000	56 710
1952/53 (statsliggaren s. 437)	60 000	
1953/54 (förslag)	40 000	

Anslaget synes för nästa budgetår kunna minskas till 40 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

Sammanfattning.

	Kronor
Sjunde huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1952/53 utgörande	165 673 000
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för budgetåret 1953/54 uppgå till	175 023 900
innebärande en ökning med	9 350 900.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Otto Winther.

Register

till

Sjunde huvudtiteln för budgetåret 1953/54.**A. Finansdepartementet.**

Sid.		Kronor
	Finansdepartementet:	
1	Avlöningar.....	1 486 000
3	Omkostnader.....	505 000
3	Vissa kostnader för nationalbudgetarbetet m. m.....	40 000
	Säger för finansdepartementet	2 031 000

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

	Kammarkollegiet:	
5	Avlöningar.....	814 300
6	Omkostnader.....	57 700
7	Inredning av nya lokaler, m. m.	7 000
	Statskontoret:	
8	Avlöningar.....	1 335 600
10	Omkostnader.....	376 400
	Kammarrätten:	
11	Avlöningar.....	2 158 400
13	Omkostnader.....	83 600
14	Kammarrättens årsbok.....	8 000
	Statistiska centralbyrån:	
14	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.....	2 099 900
23	Avlöningar till personal vid 1950 års folkräkning.....	610 000
23	Avlöningar till personal vid 1951 års jordbruksräkning.....	167 000
26	Omkostnader.....	885 800
29	Bibliotekets underhåll.....	6 000
30	Kostnader för vissa provundersökningar för omläggning av metoden för skördeuppskattningar.....	22 600
31	Vissa kostnader för intervjuundersökningar, m. m.....	100 000
31	Kostnader för hålkortsbearbetning av visst statistiskt material m. m.....	100
	Folkbokföringen:	
33	Ersättningar till kyrkobokföringsinspektörer.....	62 000
33	Ersättning till Göteborgs stad för vissa kostnader för folkbokföringen.....	62 000
34	Ersättning till Malmö stad för vissa kostnader för folkbokföringen.....	31 000
34	Viss tillfällig personal vid länsstyrelserna m. m.....	1 296 000
	Riksräkenskapsverket:	
35	Avlöningar.....	2 323 500
37	Omkostnader.....	353 000

Sid.		Kronor
	Konjunkturinstitutet:	
38	Avlöningar	316 600
40	Omkostnader	43 400
41	Särskilda undersökningar	5 000
	Statens sakrevision:	
41	Avlöningar	531 000
42	Omkostnader	50 000
	Statens organisationsnämnd:	
42	Avlöningar	1 138 000
44	Omkostnader	230 000
	Valutakontoret:	
46	Avlöningar	1 200 000
46	Omkostnader	150 000
	Säger för allmänna centrala ämbetsverk m. m.	16 523 900

C. Skatte- och kontrollväsen.

	Tullverket:	
47	Avlöningar till befattningshavare hos generaltullstyrelsen ..	2 359 000
51	Avlöningar till befattningshavare å tullstaten	49 480 000
54	Omkostnader	6 123 000
58	Anskaffning av viss materiel	325 000
	Kontrollstyrelsen:	
59	Avlöningar	1 328 400
62	Omkostnader	138 800
62	Lokala skattekontrollen	1 025 500
64	Systembolagsrevisionen	84 300
	Mynt- och justeringsverket:	
65	Avlöningar	1 183 300
68	Omkostnader	142 600
69	Nyanskaffning av vissa maskiner m. m.	31 700
	Statens justerare:	
70	Avlöningar	489 900
72	Omkostnader	116 500
	Riksskattenämnden:	
72	Avlöningar	170 500
74	Omkostnader	35 500
75	Avsättning till bankinspektionens fond	230 000
75	Avsättning till fondinspektionens fond	40 000
75	Avsättning till jordbrukskassetillsynens fond	80 000
75	Avsättning till sparbanksinspektionens fond	225 000
76	Tillsyn över sparbankernas förvaltning	290 000
76	Stämpelomkostnader	695 000
76	Kostnader för årlig taxering	10 200 000
78	Vissa kostnader för uppbördsväsendet	425 000
78	Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteupp- börden	7 900 000
80	Kostnader i anledning av avtal med främmande stat om hand- räkning i beskattningsärenden	1 000
80	Observations- och uppbördsprocenter m. m.	28 000
	Säger för skatte- och kontrollväsen	83 148 000

D. Ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.

Sid.		Kronor
81	Ersättning till städerna för mistad tolag.....	18 000 000
81	Städers friheter.....	35 000
81	Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i lands- ting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljnings- medel.....	3 100 000
82	Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter.....	1 500
82	Ersättning för skattefrälseräntor.....	3 500
82	Bidrag till skattetyngda kommuner.....	4 000 000
83	Provisorisk skatteersättning till kommunerna, m. m.	44 000 000
Säger för ersättningar för särskilda förmåner och rättigheter m. m.		69 140 000

E. Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:		
86	Byggnadsstyrelsens delfond.....	1 079 000
86	Generaltullstyrelsens delfond.....	230 000
86	Staten åliggande kommunala och andra utskylder.....	1 000
86	Bidrag till vissa internationella byråer.....	25 000
87	Bidrag till internationella rådet för samarbete på tullområdet	50 000
87	Bidrag till GATT-organisationen.....	55 000
87	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	600 000
88	1951 års penningvärdeundersökning.....	225 000
89	Ränta å spärrkontomedel.....	1 840 000
89	Spärrkontonämnden.....	1 000
90	Extra utgifter.....	35 000
90	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	40 000
Säger för diverse		4 181 000
Summa		175 023 900

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1953

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
åttonde—nionde huvudtitlarna*

ÅTTONDE HUVUDTITELN

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 2 januari 1953.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, redogör för de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1953/54 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet, och anför därvid:

A. Ecklesiastikdepartementet.

[1] 1. Ecklesiastikdepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	673 000	836 693
1952/53 (statsliggaren s. 439)	858 400	
1953/54 (förslag)	1 006 000	

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande löneställningen för vissa tjänstemän inom statsdepartementen m. m. bör i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet uppföras en tjänst såsom budgetsekreterare i lönegrad Cr 8 samt ytterligare två tjänster såsom förste kansli-sekreterare, den ene i lönegrad Ca 29 och den andre i lönegrad Ce 29. I stället bör en förste kanslisekreterare i lönegrad Cg 29 indragas. Vidare bör

två tjänster såsom andre kanslisekreterare i lönegrad Ca 25 utgå ur personalförteckningen och fyra dylika tjänster utbytas mot tjänster såsom kanslisekreterare i samma lönegrad. Slutligen bör tjänsten såsom föredragande i regeringsrätten uppflyttas till lönegrad Ce 33. I anledning av dessa förslag bör ordinarieposten uppräknas med 7 900 kronor och icke-ordinarieposten med 500 kronor.

Å personalförteckningen torde vidare böra uppföras två ordinarie kansli-
biträdestjänster i Ca 11 och samtidigt två extra ordinarie sådana tjänster i samma lönegrad indragas.

Arbetsbelastningen inom departementet har under de senaste åren undergått en betydande ökning; framför allt gäller detta departementets statssekreteraravdelning. En viss personalförstärkning synes med hänsyn härtill ofrånkomlig. För att möjliggöra anställande av ytterligare en amanuens i den reglerade befordringsgången föreslår jag en uppräkning av icke-ordinarieposten med 10 000 kronor.

Slutligen ökas medelsbehovet under anslaget automatiskt till följd av den av 1952 års riksdag beslutade avkortningen av den reglerade befordringsgången för amanuenspersonal samt vidare på grund av löneklassförändringar och dylikt.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat och med hänsyn tagen till nyssberörda automatiska utgiftsökning beräknar jag hela avlöningsanslaget till 1 006 000 kronor, med den fördelning på olika poster som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 147 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54 vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ecklesiastikdepartementet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för ecklesiastikdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöning till departementschefen	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	411 500
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	244 700
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	317 300

Summa kronor 1 006 000

c) till *Ecklesiastikdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 006 000 kronor.

[2] 2. **Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	90 000	99 754
1952/53 (statsliggaren s. 439)	86 500	
1953/54 (förslag)	91 500	

Beträffande detta anslag räknar jag ej med annan förändring än att delposten till övriga expenser torde böra höjas från 40 000 kronor till 45 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår ökas med 5 000 kronor till 91 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ecklesiastikdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 91 500 kronor.

B. Arkiv, bibliotek och museer.

[3] 1. **Riksarkivet: Avlöningar.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 635 000 kronor (statsliggaren s. 440). Då beredningen av frågan om erforderligt anslag för nästa budgetår ännu icke avslutats, torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 till *Riksarkivet: Avlöningar* beräkna ett förslagsanslag av 805 500 kronor.

[4] 2. **Riksarkivet: Omkostnader.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 100 300 kronor (statsliggaren s. 441). Då beredningen av frågan om erforderligt anslag för nästa budgetår ännu icke avslutats, torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 till *Riksarkivet: Omkostnader* beräkna ett förslagsanslag av 113 800 kronor.

[5] 3. **Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	8 000	3 738
1952/53 (statsliggaren s. 441)	8 000	
1953/54 (förslag)	4 000	

Riksarkivet hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Då vid utgången av budgetåret 1951/52 å förevarande anslag förefanns en reservation å 16 758 kronor, som icke helt torde komma att förbrukas under innevarande budgetår, anser jag mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår tillfälligt nedsättes med 4 000 kronor till 4 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 kronor.

[6] 4. **Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia.** Under denna rubrik har för budgetåren 1945/49 och 1952/53 såsom reservationsanslag anvisats tillhopa 37 000 kronor för fortsatt utgivande av Svenska riksdagsakter i enlighet med av riksarkivet i skrivelse den 14 september 1944 framlagd plan för sin publikationsverksamhet.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *riksarkivet* om en medelsanvisning av 8 000 kronor.

Departementschefen. Vid anmälan i föl av motsvarande anslagsfråga påpekade jag, att riksarkivet icke framlagt någon plan för ett fortsatt bedrivande av ifrågavarande publikationsverksamhet, och ansåg mig därför kunna föreslå anvisande av allenast de medel, 5 000 kronor, som enligt då föreliggande uppgifter kunde beräknas erforderliga för fullföljande av förenämnda plan av den 14 september 1944. Riksarkivet har icke heller nu framlagt någon egentlig plan för den fortsatta publikationsverksamheten. Jag är därför icke för närvarande beredd att taga ställning till frågan om den medelsanvisning, som må kunna erfordras för detta ändamål under de närmaste budgetåren. Då jag emellertid under hand erfarit, att riksarkivet för täckande av redan gjorda utgifter i samband med den tidigare planen har behov av en medelsanvisning av åtminstone 1 000 kronor, anser jag mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår uppföres med detta belopp. Detta innebär en sänkning av anslaget med 4 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksarkivet: Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia*, för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[7] 5. Lands- och länsarkiven: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	414 100	523 008
1952/53 (statsliggaren s. 441)	500 600	
1953/54 (förslag)	638 700	

Riksarkivet hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 137 800 kronor. Förutom automatiska utgiftsökningar för rörligt till-

lägg, författningsenliga löneklassförändringar och lönegradsförändringar enligt bestämmelserna om reglerad befordringsgång föreslår riksarkivet därvid i huvudsak följande:

- 1) uppflyttning av sju ordinarie expeditionsvakter från Ca 11 till Ca 13,
- 2) inrättande av en arkivarietjänst i Ce 26 i Härnösand,
- 3) inrättande av två tjänster som biträdande expeditionsvakt (placerade i Vadstena och Lund),
- 4) kansliskrivarna i Ce 15 i Uppsala och Vadstena erhålla tjänstetiteln arkivassistent,
- 5) inrättande av en tjänst som arkivassistent i Ce 15 i Göteborg,
- 6) uppflyttning av ett kanslibitråde i Ce 11 i Visby till arkivassistent i Ce 15 (uppflyttningen personlig för David Gadd),
- 7) medelsanvisning för kvällsöppethållande i Uppsala (1 950 kronor),
- 8) uppräknig med 15 procent av anslagsmedlen till extra biträden, semester- och sjukvikarier m. m.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Den förändring av personalförhållandena vid landsarkivet i Härnösand, som skett genom 1952 års riksdagsbeslut, har medfört, att den därvarande arkivarietjänsten blivit ordinarie (Ca 26) och att ifrågavarande tjänsteman fått sin ställning förbättrad. Emellertid ha därigenom icke avhjälpits bristfälligheterna i landsarkivets personella utrustning, enär den till landsarkivet förlagda extra ordinarie arkivarietjänsten i lönegrad Ce 26, vilken tillkommit år 1944 för att förbättra arkivtjänstemännens befordringsmöjligheter, samtidigt indrogs. Alltjämt synes en förstärkning av den vetenskapligt utbildade personalen vara i hög grad påkallad, och så länge landsarkivarien och arkivarien äro enda tjänstemän med vetenskaplig kompetens kan det icke förutsättas, att landsarkivet skall tillnärmelsevis kunna fylla sin uppgift som rådgivande institution i arkivfrågor för de statliga myndigheterna inom arkivdistriktet, en uppgift på vilken den moderna administrationen ställer allt större krav och som i snabb takt skapar nya arbetsuppgifter. Icke heller föreligger möjlighet att upparbeta förteckningsväsendet till den nivå forskaren har rätt att fordra. Tillkommet 30 år efter de andra landsarkiven och sämre utrustat med personal, är detta landsarkiv icke i stånd att för landsdelen Norrland fungera på samma sätt som landsarkiven i övrigt göra för sina distrikt.

För kvällsöppethållande ha tidigare särskilda medel beviljats åt landsarkiven i Göteborg och Härnösand. Landsarkivarien i Uppsala har infört sådant öppethållande utan att begära något anslag därför, men har numera svårigheter för finansieringen av detsamma. Kvällsöppethållandet har i landsorten visat sig vara särskilt uppskattat av allmänheten, och synes av riksarkivet böra gynnas.

Departementschefen. Genom beslut av 1952 års riksdag (höstsessionen) i anledning av propositionen 1952: 241 har de ordinarie expeditionsvakter-

na i Ca 11 vid lands- och länsarkiven uppflyttats till förste expeditionsvakter i Ca 12. Någon uppflyttning till Ca 13 anser jag mig med hänsyn härtill icke böra förorda.

Den vetenskapligt utbildade personalen vid landsarkivet i Härnösand, som nu utgöres av landsarkivarien och en ordinarie arkivarie, synes vara alltför knappt tillmätt för att arkivet skall kunna bemästra sina omfattande arbetsuppgifter. Jag anser mig därför böra föreslå att personalen därstädes förstärkes med en arkivarie. Denne torde böra anställas såsom extra ordinarie och placeras i Ce 27. Härav föranledd ändring i personalförteckningen för lands- och länsarkiven torde böra vidtagas.

Tjänstetiteln för de båda kansliskrivarna i Ce 15 vid landsarkiven i Uppsala och Vadstena torde med hänsyn till tjänst innehavarnas arbetsuppgifter böra ändras till arkivassistent.

För kvällsöppethållande vid landsarkivet i Uppsala beräknar jag under icke-ordinarieposten, såsom föreslagits, 1 950 kronor.

Utöver vad jag sålunda förordat anser jag mig icke kunna biträda riksarkivets förslag beträffande förevarande avlöningsanslag.

Medelsbehovet under detta förslagsanslag påverkas även av 1952 års riksdags beslut i anledning av propositionerna 1952: 107 och 241 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 638 700 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 138 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga den ändring i personalförteckningen för lands- och länsarkiven, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för lands- och länsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	210 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	208 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	220 000

Summa kronor 638 700

c) till *Lands- och länsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 638 700 kronor.

[8] 6. Lands- och länsarkiven: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	74 600	117 798
1952/53 (statsliggaren s. 442)	109 100	
1953/54 (förslag)	183 800	

Av detta förslagsanslag disponeras för närvarande 14 700 kronor till reseersättningar och 59 400 kronor till övriga expenser. Av sistnämnda belopp har 31 450 kronor beräknats för löpande utgifter och 27 950 kronor för engångsutgifter.

Riksarkivet beräknar för nästa budgetår en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 375 kronor. Som skäl åberopas den inträdda prissförhöjningen å järnvägsbiljetter.

I fråga om anslagsmedlen för löpande expensutgifter föreslår riksarkivet en höjning med 7 150 kronor. Som skäl anföres i huvudsak allmän prisstegring samt ökade kostnader för rengöring och städning.

Vidare hemställer riksarkivet om anvisande av följande engångsbelopp, nämligen 1 200 kronor till anskaffande av ett kartskåp och en arkivhylla vid landsarkivet i Vadstena, 1 000 kronor till anskaffande av en arkivhylla vid länsarkivet i Visby samt 1 500 kronor för hyllinredning och möblering vid länsarkivet i Östersund.

Slutligen hemställer *landsarkivarien i Göteborg* om en engångsanvisning av 94 500 kronor till inredning och utrustning av nybyggda och ombyggda administrationslokaler vid landsarkivet därstädes. 1946 års riksdag anvisade för budgetåret 1946/47 till om- och tillbyggnad av dessa lokaler ett investeringsanslag av 245 000 kronor (se 1946 års statsverksproposition, kapitalbudgeten, bil. 7, punkten 1). Landsarkivarien uppger att sedan arbetsmarknadsstyrelsen den 14 februari 1952 beviljat byggnadstillstånd och länsarbetsnämnden den 15 augusti 1952 igångsättningstillstånd har arbetena påbörjats och beräknas vara helt avslutade den 15 september 1953. *Riksarkivet* och *byggnadsstyrelsen* tillstyrker landsarkivariens framställning.

Departementschefen. I anslutning till riksarkivets förslag torde posten till reseersättningar böra uppräknas med 400 kronor. En höjning av anslagsmedlen till löpande expensutgifter torde vara motiverad men bör kunna begränsas till 4 000 kronor. Mot riksarkivets förslag om anskaffning av arkivhyllor m. m. för arkiven i Vadstena, Visby och Östersund har jag ingen erinran och beräknar för ändamålet tillhoppa 3 700 kronor. Då om- och tillbyggnadsarbetena av administrationslokalerna vid landsarkivet i Göteborg kan beräknas vara avslutade under september 1953, torde det vara ofrånkomligt att för nästa budgetår anvisa medel till de nya loka-

lernas inredning och utrustning. Det enligt landsarkivariens beräkningar erforderliga beloppet av 94 500 kronor anser jag mig kunna godtaga.

Vad jag nu förordat skulle föranleda en ökning av anslaget med 102 600 kronor. Detta belopp bör minskas med 27 900 kronor, motsvarande i runt tal de sammanlagda engångsbelopp, som anvisats för innevarande budgetår. Anslaget torde därför för nästa budgetår böra höjas med 74 700 kronor till 183 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lands- och länsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 183 800 kronor.

[9] **7. Lands- och länsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 000	3 019
1952/53 (statsliggaren s. 443)	4 000	
1953/54 (förslag)	4 000	

Riksarkivet hemställer för nästa budgetår om en uppräknig av förevarande reservationsanslag med 1 850 kronor, varav 850 kronor avser engångsutgifter.

Departementschefen. Jag anser mig icke för närvarande kunna förorda någon ökad medelsanvisning under ifrågavarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 4 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lands- och länsarkiven: Inköp av arkivalier och tryckta arbeten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 kronor.

[10] **8. Lands- och länsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	9 400	5 887
1952/53 (statsliggaren s. 444)	12 500	
1953/54 (förslag)	12 500	

Detta reservationsanslag torde för nästa budgetår i överensstämmelse med förslag av riksarkivet böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lands- och länsarkiven: Bokbindning och konservering av arkivalier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 12 500 kronor.

[11] 9. Kungliga biblioteket: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	532 300	661 386
1952/53 (statsliggaren s. 444)	625 300	
1953/54 (förslag)	856 000	

Riksbibliotekariens anslagsäskanden.

I dessa framlägger riksbibliotekarien, förutom önskemål om ökad medelsanvisning för bestridande av automatiska utgiftsökningar, i huvudsak följande förslag:

- 1) återinrättande av en från och med budgetåret 1942/43 indragen extra ordinarie förste bibliotekarietjänst, avsedd för den fortlöpande katalogrevisionen,
- 2) inrättande av en ny extra ordinarie förste bibliotekarietjänst, avsedd för ledaren av arbetet med accessionskatalogen och dess tioårsregister,
- 3) utökning av en halvtidstjänst i Cf 9 till heltidstjänst,
- 4) ökning med 500 kronor av medelsanvisningen till kursen för utbildning av biträden vid de vetenskapliga specialbiblioteken (nu 3 500 kronor),
- 5) oförändrad medelsanvisning (8 000 kronor) för redigering av Svensk bokkatalog (femårskatalogen),
- 6) ökning med 2 700 kronor av medelsanvisningen för redigeringen av accessionskatalogens tioårsregister (nu 5 300 kronor).

Riksbibliotekarien framhåller bland annat önskvärdheten av att den avdelning inom biblioteket, som har sig anförtrodd den särskilt ur internationell synpunkt betydelsefulla uppgiften att redigera den årliga accessionskatalogen (allmänt erkänd som ett bibliografiskt arbetsinstrument av ojämförligt värde) utbygges till en särskild bibliografisk avdelning, vars uppgifter framdeles bör omfatta även utgivandet av de stora bibliografiska publikationer, i vilka den svenska litteraturen successivt förtecknas. Den höga vetenskapliga och administrativa kompetens, som ledaren av arbetet med accessionskatalogen måste besitta, borde redan den utgöra en fullgiltig motivering för hans befordran till förste bibliotekarie.

Utgivningen av en allmän svensk nationalbibliografi.

Till Kungl. Maj:t har en på privat initiativ bildad kommitté, benämnd *bokkatalogkommittén*, överlämnat en promemoria, innefattande förslag till ordnande under statens medverkan av utgivningen av en fortlöpande svensk nationalbibliografi, och hemställt att Kungl. Maj:t måtte från och med budgetåret 1953/54 vidtaga åtgärder i enlighet med nämnda förslag.

Kommittén har såsom ordförande haft ledamoten av riksdagens andra kammare, professorn E. Håstad, samt i övrigt bestått av representanter

för biblioteks-, bokförläggare- och bokhandlareorganisationerna. Därvid har Sveriges allmänna biblioteksörening företrätt av centralbibliotekarien G. Östling, svenska bibliotekariesamfundet av överbibliotekarien T. Kleberg, redaktionen för de svenska bokenkatalogerna av förste bibliotekarien G. Ottervik, svenska bokförläggareföreningen av dr H. Küntzel och direktören B. Petri samt svenska bokhandlareföreningen av bokhandlaren G. Josephson och direktören T. M. Schmidt.

Inledningsvis söker kommittén klargöra skillnaden mellan begreppen bokhandelskatalog och nationalbibliografi. Kommittén framhåller därvid, att bokhandelskatalogens ändamål är att förteckna ett lands — eller ibland ett språkområdes — litterära produktion i den mån den föreligger i bokhandeln eller kan bli föremål för bokhandelns arbete och intresse. *Nationalbibliografi* är ett icke helt entydigt begrepp. *I kommitténs förslag användes den emellertid om den allmänna bibliografien, alltså den som förtecknar ett lands eller språkområdes samlade litterära produktion utan hänsyn till ämne.* Bokhandelskatalog lika väl som nationalbibliografi uppträder vanligen i två olika typer: den primära, löpande, och den sekundära, samlande. Den förra redovisar nyheterna, den senare samlar materialet till överblickar.

De allmänna bokförteckningarna i Sverige.

Den svenska nationalbibliografien består för närvarande av följande publikationer, nämligen

- 1) Svensk bokförteckning (veckoförteckning), som publiceras i tidskriften Svensk Bokhandel, (tidigare Svensk Bokhandelsförteckning),
- 2) Svensk bokförteckning (månadsförteckning),
- 3) Årskatalog för svenska bokhandeln samt
- 4) Svensk bokenkatalog (femårsförteckning).

I fråga om utgivningen av dessa publikationer samt trycknings- och redigeringskostnaderna för desamma lämnar kommittén följande redogörelse.

Veckoförteckningen

utges gemensamt av Svenska bokförläggareföreningen och Svenska bokhandlareföreningen. Den ingår i tidskriften Svensk Bokhandel och redigeras genom tidskriftens redaktion på grundval av det bokmaterial som inkommer till Nordiska bokhandeln och Seelig & Co. i Stockholm. I denna förteckning är boktitlarna uppställda alfabetiskt efter författarnamn och, när sådana ej är angivna, efter titlarnas första ord. Tidskriften med veckoförteckningen tryckes för närvarande av Wikander & Sjöstedts Tryckeri AB, Södertälje, i cirka 45 nummer årligen med en genomsnittlig upplaga av 2 000 exemplar.

Månadsförteckningen

utges av Svenska bokhandlareföreningen och redigeras för närvarande av förste bibliotekarien G. Ottervik väsentligen på grundval av honom tillställt bokmaterial från Nordiska Bokhandeln och Seelig & Co. Till skillnad från veckoförteckningen är månadsförteckningen uppställd systematiskt, d. v. s. efter större ämnesgrupper i enlighet med Sveriges allmänna biblioteksförenings klassifikationssystem för svenska bibliotek. Den är även försedd med ett register som innehåller hänvisningar från boktitlarna till respektiva författarnamn.

Månadsförteckningen tryckes för närvarande av Tryckeribolaget, Eslöv, i 10 häften årligen med en upplaga av 9 000 exemplar, därav större delen avsedd för reklam.

Årskatalogen

utges av Svenska bokförläggareföreningen och redigeras för närvarande av förste bibliotekarien Ottervik huvudsakligen på grundval av samma material som tillhandahållits för månadsförteckningarnas redigering. Den omfattar en alfabetiskt uppställd huvudavdelning jämväl innehållande hänvisningar av olika slag samt en systematiskt uppställd översiktsavdelning med boktitlarna i avkortat skick ordnad efter ämnesgrupper med ett tillhörande ämnesregister. Katalogen, som för närvarande tryckes på Isaac Marcus' Boktryckeri AB, Stockholm, i en upplaga på cirka 4 000 exemplar, har i regel förelegat inom 4 å 5 månader efter det redovisade årets slut.

Femårskatalogen

likaledes utgiven av Svenska bokförläggareföreningen har utkommit till och med perioden 1936—1940. Av katalogen gällande perioden 1941—1945 är manuskript färdigställt och cirka en tredjedel av den alfabetiska avdelningen föreligger i korrektur. Beträffande perioden 1946—1950 är ännu intet åtgjort av anledningar som nedan skall behandlas. Katalogen har redigerats och uppställts efter i huvudsak samma principer som årskatalogen.

Redigeranden av katalogerna 1936—1940 och 1941—1945 har utförts av förste bibliotekarien Ottervik, varvid det i årskatalogerna redovisade materialet kontrollerats och utökats med material tillhörande Kungl. Bibliotekets tryckerileveranser. Antalet av de sålunda nytillkommande titlarna har uppskattats till cirka 25 procent. Tryckningen har verkställts av Isaac Marcus' Boktryckeri AB och upplagan beräknats till cirka 900 exemplar.

Trycknings- och redigeringskostnader.

(Siffrorna avser år 1951, utom femårskatalogen 1941/45, där kalkylen anges.)

T r y c k n i n g.

Veckoförteckningen med tidskriften Svensk Bokhandel

cirka 45 häften per år, 2 000 ex. — Ekonomiska uppgifter är ännu icke tillgängliga, då tidskrift och förteckning först i och med innevarande år börjat tryckas i nuvarande form.

Månadsförteckningen, 10 häften per år	9 000 exemplar	23 586
Årskatalogen	4 000 exemplar	16 000
Femårskatalog (utom korrigeringskostnader) ...	900 exemplar	81 000

Redigering.

(Häri inbegripes såväl redaktör som biträden.)

Veckoförteckningen	1 500
Månadsförteckningen	3 314
Årskatalogen	5 000
Femårskatalogen 1941/45	15 000

Principen har varit att kostnaderna för tryckning och redigering av dessa kataloger skulle bäras av katalogköparna.

Bokkatalogkommitténs förslag.

Principer.

Det är kommitténs mening, att ett närmast efter norsk typ uppbyggt, kumulativt system av förteckningar skulle innebära en rationell lösning av de svårigheter, som för närvarande vidlåder utgivningen av de svenska bokförteckningarna. Härvid förutsättes, att en enhetlig bibliografisk redigering äger rum från veckoförteckning till femårskatalog, att veckoförteckningarnas trycksatser hålles stående samt kumuleras till månads- och flermånadskataloger, vilka i sin tur sammansättes till årskatalog. Härigenom skulle betydande kostnader för nysättning av text sparas. Enligt samma princip skulle sedan årskatalogerna sammanfogas till femårskatalog.

I fråga om finansieringen av dessa publikationer har kommittén sökt att göra en avvägning av de olika intressena som är förbundna med utgivandet av dessa bokkataloger. Härom anföres i promemorian:

Bokförläggare och bokhandlare har ett kommersiellt intresse av att aktuella bokförteckningar för kortare perioder utkommer, men har knappast behov av absolut fullständighet och de har dessutom ett visserligen betydande men dock begränsat intresse av fem- eller tioårsförteckningar, vilka ju enligt sakens natur inte kan färdigställas förrän en tid efter utgången av den period som förteckningen avser. Staten har i sin kulturvårdande uppgift och särskilt med tanke på forskningen ett intresse av att förteckningarna, antingen dessa omspanner en längre eller kortare tid, är fullständiga, och likaledes måste flerårsförteckningarna betecknas såsom för hela det svenska kulturlivet oundgängliga. Avvägningen av dessa intressen motiverar enligt kommitténs mening en samverkan mellan bokförläggare- och bokhandlarorganisationerna å ena sidan och staten å den andra på ett sådant sätt att alla hithörande intressen blir tillgodosedda, samtidigt som det fortsatta utgivandet av nationalbibliografien tryggas.

I anslutning till det anförda bygger kommitténs förslag i princip på att staten övertar det praktiska och ekonomiska ansvaret för redigeringen och därmed förenade expenser, medan de berörda organisationerna föreslås dels bära övertaga trycknings- och utgivningskostnaderna samt att stå därmed förenade risker, dels lämna staten bidrag till redigeringskostnaderna i form av vissa förmåner för staten.

Bibliografisk institution vid kungl. biblioteket.

Kommittén har ansett det olämpligt och för framtiden även ogenomförbart att de omfattande redigeringsuppgifterna i samband med de olika bokförteckningarna utföres såsom fritidsarbete. Det lämpligaste synes därför vara, att redaktionsarbetet i organisatoriskt avseende fastare anknyts till ett stort bibliotek, lämpligen kungl. biblioteket, Sveriges nationalbibliotek.

Kommittén föreslår sålunda att vid kungl. biblioteket inrättas en bibliografisk institution för svenskt tryck, vilken främst skulle ha till uppgift att

- a) redigera veckoförteckningen i tidskriften Svensk Bokhandel på grundval av från förlagen inkommande material,
- b) redigera kumulerade månadsförteckningar samt årskatalog,
- c) redigera femårskatalogen från och med år 1951.

En grundförutsättning för att det förut skisserade programmet skall kunna genomföras är att förlag och andra utgivare omedelbart efter utgivningen insänder sina publikationer till den bibliografiska institutionen.

Personalbehovet vid institutionen uppskattar kommittén till minst en bibliotekarie, en assistent och ett kanslibiträde, alla tjänstgörande på heltid. Befattningshavarna förutsättes placerade i respektive 26, 15 och 11 lönegraden.

Veckoförteckningen.

Kommittén har icke till behandling upptagit frågan om tryckning av veckoförteckningen, då man från de utgivande organisationernas sida förutsatt att denna publikation såsom hittills på organisationernas bekostnad skall tryckas i tidskriften Svensk Bokhandel.

Månads-, flermånads- och årskatalogerna.

Kommittén föreslår, att de nu löpande tio, systematiskt uppställda månadshäftena samt årskatalogen ersättes med fem kataloger, kumulerade från veckoförteckningarna och uppställda med alfabetisk huvudavdelning och systematisk översiktsavdelning. Utgivningen skulle ske enligt följande periodicitet:

- 1) januari—mars, 2) januari—juni, 3) juli—september, 4) oktober, 5) januari—december (= årskatalog). Upplagan har för årskatalogen beräknats till 4 000 exemplar per år; för månadskatalogerna 2 000 exemplar, vilket betyder att den stora reklamupplagan bortfaller.

Tryckeriarbetet bör lämpligen utföras av den firma, som nu trycker veckoförteckningen med tidskriften Svensk Bokhandel, Wikander & Sjöstedt Tryckeri AB, Södertälje, vilken åtagit sig arbetet samt inlämnat offert. I fråga om val av tryckeri gör dock organisationerna ett allmänt förbehåll med hänsyn till eventuellt förmånligare offert från annat tryckeri eller om annan teknisk framställningsmetod skulle visa sig gynnsammare.

Femårskatalogen 1951—1955.

Kommittén föreslår, att katalogen redigeras och tryckes enligt hittills gällande principer samt att tryckningen sker hos Isaac Marcus' Boktryckeri AB, vilket inlämnat offert. Upplagan skulle som förut vara 900 ex.

Femårskatalogen 1956—1960 och följande.

Under förutsättning att en enhetlig redigering från veckoförteckning till årskatalog kommer till stånd har kommittén utgått från att stora besparingar både beträffande redigeringsarbetet och tryckningskostnader skulle vinnas, därest femårskatalogen 1956—1960 och följande utföres genom kumulering av den stående trycksatsen från årskatalogerna jämte nödig nysättning beräknad till cirka 25 procent.

Konsulterad tryckeriteknisk expertis har uttalat att den projekterade metoden, trots de svårigheter som är förenade med ombrytningsarbetets komplicerade och tålamodsprövande karaktär, är praktiskt fullt genomförbar.

Som Wikander & Sjöstedt Tryckeri AB åtagit sig att utföra arbetet och av tryckeriet inlämnad offert enligt nedan utvisar att det nyssnämnda förfarandet skulle innebära en besparing i tryckningskostnader med cirka 20 000 kronor i jämförelse med kostnaden om hela texten skulle nysättas, har kommittén, efter övervägande av de skilda omständigheter som inverkar härvid, kommit till slutsatsen att den kumulativa metoden bör användas beträffande femårskatalogen 1956—1960.

Kostnadsberäkningar.

Kommitténs kostnadsberäkningar kan givas följande sammanfattning.

Bibliografisk institution.	Kronor
1) personalkostnader (årligen)	36 100
2) expenser (årligen)	1 900
<i>Anm.</i> sedan manuskriptet till femårskatalogen 1951—1955 färdigställt minskas expensposten med 900 kronor.	
3) engångskostnader för inköp av skrivmaskiner och kontorsutensilier	5 000

Tryckningskostnader.

1) månadsförteckningar — årskatalog (årliga kostnader)	19 700
2) femårskatalogen 1951—1955	90 000
3) femårskatalogen 1956—1960 och följande femårskataloger	70 000

Finansiering.

För finansieringsprinciperna har förut redogjorts. Kommitténs konkreta förslag rörande finansieringen innebär i huvudsak följande.

Svenska bokhandlareföreningen och svenska bokförläggareföreningen, i

fortsättningen kallade organisationerna, svarar ekonomiskt för tryckning och utgivning av samtliga kategorier av förteckningar och kataloger.

Staten övertar alla redigeringskostnader mot att organisationerna gör motprestationer svarande mot vad de eljest skulle ha erlagt som deras skäliga andel i redigeringskostnaderna. Såsom organisationernas motprestation överlämnas till kungl. biblioteket 150 exemplar av samtliga förteckningar, att användas för bibliotekets internationella bytesförbindelser. Övriga statliga och kommunala bibliotek äga rätt att inköpa femårskatalogen för samma pris som organisationernas medlemmar. Kungl. biblioteket får utom i alldeles särskilda undantagsfall behålla den litteratur som av förlag och andra utgivare översänts till den bibliografiska institutionen, då samma litteratur behövs för eftergranskning. Det extra exemplar av svenskt tryck som sålunda tillföres biblioteket innebär enligt kommittén ett synnerligen värdefullt tillskott av reservexemplar för framtida forskning m. m. och representerar ett betydande ekonomiskt värde.

Särskilt förslag angående femårskatalogerna för tiden 1941—1950.

Kommittén föreslår att femårskatalogen 1941—1945, varav manuskriptet är färdigställt och en tredjedel av den alfabetiska delen är uppsatt i korrektur, sammanslås med den ännu icke åtgärdade katalogen 1946—1950 till en tioårskatalog, vilken skulle utgivas häftesvis (12 häften). Omfånget av en dylik katalog beräknas till 108 tryckark.

Under förutsättning att redaktion och tryckeri kan presterar en utgivningshastighet av 3 ark per månad (36 ark per år), vilket synes rimligt, skulle tioårskatalogen 1941—1950 föreligga färdig cirka 3 år efter det samredigeringen börjar.

Det kan icke förutsättas att den planerade bibliografiska institutionen vid kungl. biblioteket utan särskild personell förstärkning skall kunna åtaga sig redigeringen av tioårskatalogen.

Personalbehovet beräknas till en redaktör (fritidsarbete) och två kansli-biträden (heltidstjänstgöring). Personalen skulle vara arvodesanställd.

Kostnaderna för hela treårsperioden beräknas av kommittén till 232 000 kronor, varav 90 000 kronor till arvoden, 7 000 kronor till expenser och 135 000 kronor till tryckning.

Kommittén föreslår, att tryckning och utgivning av tioårskatalogen skall åvila organisationerna, medan staten dels åtager sig de med redigeringsarbetet förenade kostnaderna dels ekonomiskt bidrager genom att inlösa 150 exemplar av katalogen att användas för kungl. bibliotekets internationella bytesförbindelser. Statens inlösningskostnad per exemplar beräknas till 250 à 300 kronor. Såsom organisationernas motprestation föreslås att till kungl. biblioteket överlämnas de nämnda 150 exemplaren av katalogen för samma pris som för organisationernas medlemmar. Övriga statliga och kommunala bibliotek bör vidare äga rätt att inköpa tioårskatalogen för

samma pris som organisationernas medlemmar. Ytterligare överlämnar svenska bokförläggareföreningen till kungl. biblioteket de manuskript och korrektur som utförts för den tidigare planerade femårskatalogen 1941—1945. Slutligen påtager sig organisationerna förlagsrisken.

R e m i s s y t t r a n d e n.

Kanslern för rikets universitet har ur de synpunkter han har att företräda icke funnit något att erinra mot kommitténs förslag.

Statskontoret framhåller bland annat, att den av kommittén förordade, ur framställnings- och ekonomisk synpunkt fördelaktigare kumulationsprincipen kräver, att redigeringsarbetet icke splittras. Med hänsyn härtill har ämbetsverket intet att erinra mot att redigeringen av samtliga förteckningar sker å kungl. biblioteket. Behovet och omfattningen av den för ändamålet erforderliga personalförstärkningen vid biblioteket anser sig ämbetsverket icke kunna bedöma utan ytterligare utredning från kungl. bibliotekets sida. De 150 friexemplaren böra enligt statskontoret få disponeras av staten på sätt, som befinnes mest lämpligt. Ämbetsverket tänker därvid i första hand på övriga statliga bibliotek. Förslaget om utgivande av en tioårskatalog för tiden 1941—1950 kan statskontoret i nuvarande statsfinansiella läge icke biträda. Ämbetsverket föreslår för sin del, att för nämnda tidsperiod två femårskataloger utgivas. Den delvis i korrektur föreliggande katalogen för 1941—1945 bör sålunda enligt statskontorets mening färdigställas och tryckningen finansieras i samma ordning som hittills. Vad angår den därefter följande katalogen, bör arbetet med redigering av densamma såsom en ytterligare uppgift läggas på den personal, som framdeles kommer att handhava de nationalbibliografiska arbetsaliggandena inom biblioteket. Statskontoret utgår härvid ifrån att staten såsom ersättning för detta redigeringsarbete erhåller lika många friexemplar, som föreslagits skola tillkomma statsverket för dess övriga åtaganden.

Riksbibliotekarien, som även tagit del av statskontorets yttranden, förklarar sig på alla punkter tillstyrka kommitténs förslag. Den av kommittén föreslagna personalförstärkningen betecknar riksbibliotekarien som ett absolut minimum för att biblioteket skall kunna fylla sina nya uppgifter. Riksbibliotekarien förutsätter därvid att biblioteket i samband med organiserandet av den bibliografiska verksamheten även kommer att tilldelas en av de förste bibliotekarietjänster, som uppförts i bibliotekets anslagsäskanden för nästa budgetår. Enligt riksbibliotekariens uppfattning bör nämligen redigeringen av accessionskatalogen förenas med redaktionen av nationalbibliografien, och hela denna bibliografiska verksamhet ställas under ledning av en förste bibliotekarie. Statskontorets förslag rörande utgivningen av de resterande femårskatalogerna för tiden 1941—1950 betecknas av riksbibliotekarien som helt ogenomförbart. Riksbibliotekarien framhål-

ler, att de 150 compensationsexemplaren bör helt få disponeras av kungl. biblioteket, som i fråga om bytesmaterial är sämre ställt än övriga mera betydande statliga bibliotek.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, ombesörjes för närvarande utgivningen av de allmänna bokförteckningarna i Sverige av svenska bokförläggareföreningen och svenska bokhandlareföreningen. Avsikten har från början varit, att kostnaderna för tryckning och redigering av förteckningarna skulle bäras av köparna. Från och med budgetåret 1951/52 har emellertid från förevarande anslags icke-ordinariepost utgått ett årligt belopp av 8 000 kronor för avlönande av arbetshjälp vid redigeringen av femårskatalogen.

Enligt bokkatalogkommitténs förslag skulle de nuvarande svenska bokförteckningarna ersättas med ett kumulativt system av bokförteckningar. Systemet innebär, att en enhetlig bibliografisk redigering äger rum från veckoförteckning till femårskatalog, samt att veckoförteckningarnas trycksatser hålles stående och kumuleras till månads- och flermånadskataloger, vilka i sin tur sammansättes till årskatalog. Enligt samma princip skulle sedan årskatalogerna sammanfogas till femårskatalog.

Med hänsyn till de olika intressen, som är förbundna med bokförteckningarna, föreslår bokkatalogkommittén, att staten övertar det praktiska och ekonomiska ansvaret för redigeringen och därmed förenade expenser, medan de berörda organisationerna, alltså svenska bokhandlareföreningen och svenska bokförläggareföreningen, övertar trycknings- och utgivningskostnaderna ävensom därmed förenade risker samt lämnar staten bidrag till redigeringskostnaderna i form av vissa förmåner.

Mot de av kommittén sålunda föreslagna principerna för den framtida utgivningen av bokförteckningarna och dennas finansiering har jag ingen erinran.

Redigeringen av veckoförteckningar, månadsförteckningar, årskataloger och femårskataloger från och med år 1951 skulle enligt kommitténs förslag handhavas av kungl. biblioteket, vars personal för ändamålet skulle förstärkas med minst en bibliotekarie, en biblioteksassistent och ett kansli-bitråde. Häremot har jag ingen erinran. Redigeringen av den svenska nationalbibliografien bör alltså från och med nästa budgetår åläggas kungl. biblioteket såsom en ämbetsuppgift. Såsom riksbibliotekarien föreslagit torde emellertid redigeringen av accessionskatalogen böra förenas med redaktionen av nationalbibliografien och hela denna verksamhet ställas under ledning av en förste bibliotekarie. I anslutning till det sagda föreslår jag dels återbesättande av en vakantsatt förste bibliotekarietjänst i Ca 31, dels ock inrättande av en bibliotekarietjänst i Ce 27, en biblioteksassistent-tjänst i Ce 15 och en biblioteksbiträdestjänst i Ce 11. Härav betingade änd-

ringar i personalförteckningen för kungl. biblioteket bör vidtagas. Till frågan om erforderlig medelsanvisning för expenser återkommer jag vid anmälan av nästa anslag.

Såsom bidrag till redigeringskostnaderna skulle enligt förslaget organisationerna till kungl. biblioteket överlämna 150 exemplar av samtliga förteckningar, att användas vid bibliotekets internationella bytesförbindelser. Häremot har jag ingen erinran.

För tiden 1941—1950 har i utredningen förordats, att en tioårskatalog skulle utges i stället för två femårskataloger. Härför skulle från statsverkets sida krävas en insats av i runt tal 140 000 kronor. Detta förslag kan jag icke biträda med hänsyn till att det avser kataloger för sådan tid, då staten ännu icke påtagit sig något som helst ansvar för utgivningen. Det ur icke-ordinarieposten utgående årliga beloppet å 8 000 kronor för avlönande av arbetshjälp vid redigeringen av femårskatalogen torde emellertid fortfarande böra utgå. I övrigt förutsätter jag, att organisationerna bär ansvaret för 1940-talets femårskataloger.

Därest riksdagen icke framställer erinran mot de principer för fördelningen av ansvaret för den svenska nationalbibliografien, som jag i det föregående förordat, torde chefen för ecklesiastikdepartementet äga sluta avtal med de berörda organisationerna rörande nämnda ansvarsfördelning för framtiden.

Vidkommande riksbibliotekariens anslagsäskanden för nästa budgetår kan jag — utöver vad jag i det föregående förordat — icke biträda desamma i vidare mån än att jag tillstyrker, att det ur icke-ordinarieposten utgående beloppet å 5 300 kronor för utarbetande av tioårsregister till den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen uppräknas med 2 700 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslag påverkas även av 1952 års riksdags beslut i anledning av bland annat propositionerna nr 241 och 245.

Vid bifall till vad jag förordat och med hänsyn tagen jämväl till utgiftsökningar av automatisk natur beräknar jag hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 856 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 230 700 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kungl. biblioteket, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för kungl. biblioteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	269 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	304 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	282 000
	Summa kronor 856 000

c) till *Kungl. biblioteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 856 000 kronor.

[12] 10. *Kungl. biblioteket*: *Omkostnader*.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	104 100	121 892
1952/53 (statsliggaren s. 445)	108 200	
1953/54 (förslag)	122 500	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *riksbibliotekarien* om höjning av delposten till övriga expenser med 15 000 kronor och av anslagsposten till publikationstryck med 5 000 kronor.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Höjningen av delposten till övriga expenser betingas av ökade städningskostnader och behovet av nyanskaffning av materiel för de tekniska delarna av biblioteksarbetet, för bibliotekets service gentemot allmänheten och för den inre tjänsten. — Medelsbehovet för tryckning av den dubbelårgång av accessionskatalogen, som skall omfatta förvärven under åren 1952 och 1953, beräknas till 35 000 kronor, vilket nödvändiggör en uppräkningspost till publikationstryck med 5 000 kronor.

Departementschefen. I anledning av *riksbibliotekariens* anslagsäskanden anser jag mig böra förorda uppräkningspost till övriga expenser med 2 400 kronor och av anslagsposten till publikationstryck med 5 000 kronor. Med hänsyn till vad jag under föregående punkt förordat rörande *kungl. bibliotekets* redigering av *nationalbibliografierna* torde delposten till övriga expenser i enlighet med bokkatalogkommitténs förslag böra uppräknas med ytterligare 6 900 kronor, varav 5 000 kronor såsom engångsanvisning för inköp av skrivmaskiner, kontorsutensilier m. m. och 1 900 kronor för löpande utgifter. Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör hela omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjas med 14 300 kronor till 122 500 kronor. Jag hemställer, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 122 500 kronor.

[13] 11. Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	150 000	149 987
1952/53 (statsliggaren s. 445)	202 000	
1953/54 (förslag)	225 000	

Riksbibliotekarien hemställer för nästa budgetår om en höjning av detta reservationsanslag med 48 000 kronor till 250 000 kronor. Såsom motive-ring härför anför riksbibliotekarien i huvudsak följande.

Jag vill med styrka framhåva att den för innevarande budgetår beviljade anslagsökningen, ehuru givetvis i och för sig mycket välkommen, dock ingalunda är stor nog för att eliminera bibliotekets bekymmer. Prisstegringen på böcker på den internationella marknaden är så betydande, att möjligheterna att förvärva den viktigaste vetenskapliga litteraturen alltför te sig synnerligen begränsade. Tidskrifter och fortsättningsverk taga en mycket stor del av anslaget i anspråk, och till nyförvärv finnes endast en alltför ringa summa disponibel. Även bokbindningen slukar ytterst betydande belopp, detta trots att den, till stort men för samlingarnas konservering, avsevärt har inskränkts. Att böcker måste bevaras oinbundna och följaktligen i sådant skick att de ej gärna kunna lämnas till hemlån betyder att biblioteket berövas en väsentlig del av sin möjlighet att på ett effektivt sätt stå den forskande publiken till tjänst.

Jag vill i detta sammanhang ännu en gång erinra om vad jag vid flera tidigare tillfällen påpekat, nämligen att det i offentlig ägo befintliga, för forskares behov avsedda bokbeståndet numera är oundgängligare än någonsin, detta av det skälet att de vetenskapliga privatbibliotekens tid numera torde få anses vara definitivt förbi. Att i våra dagar bilda och utveckla ett vetenskapligt privatbibliotek, sådant som icke var någon sällsynthet bland en äldre generations vetenskapsmän (det senaste exemplet torde väl vara riksbibliotekarien Collijn), kan betraktas som praktiskt taget omöjligt. Längre än till anskaffandet av ett acceptabelt handbibliotek torde för närvarande knappast någon kunna sträcka sig. Därför *måste* de offentliga vetenskapliga biblioteken genom understöd från statsmakternas sida sättas i stånd att föra en anskaffningspolitik på verkligt bred basis, med risk av att eljest det vetenskapliga arbetet i vårt land kommer i ohjälplig efter-hand.

Departementschefen. I likhet med riksbibliotekarien anser jag, att en ytterligare uppräknig av förevarande anslag bör äga rum för nästa budgetår. Jag kan dock icke förorda högre medelsanvisning än 225 000 kronor, med vilket belopp anslaget sålunda bör uppföras. Detta innebär en anslagshöjning med 23 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. biblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

[14] 12. Stifts- och landsbiblioteken: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	87 700	114 508
1952/53 (statsliggaren s. 445)	154 000	
1953/54 (förslag)	243 500	

Landsbiblioteksorganisationen avser att på grundval av de större stifts- och läroverksbiblioteken skapa en biblioteksform, som skall utgöra en förbindelselänk mellan folkbiblioteken och de stora vetenskapliga biblioteken, bland annat genom att tjänstgöra som central för övriga inom respektive län belägna bibliotek. Genom särskilda riksdagsbeslut ha tre sådana bibliotek tillkommit, nämligen år 1926 i Linköping, år 1937 i Skara och år 1952 i Västerås. Med landsbiblioteken i stort sett analoga uppgifter ha centralbiblioteken, vilka upprättats i enlighet med föreskrifterna i kungl. kungörelsen den 24 januari 1930 (nr 15) angående understödjande av folkbiblioteksväsendet. Centralbiblioteken, vilka ej få inrättas i län, där landsbibliotek finnas, skilja sig från dessa bibliotek däri, att de äro kommunala institutioner, som i egenskap av lånecentral inom länet erhålla statsunderstöd. Enligt den plan, som låg till grund för nämnda kungörelse skulle i varje län upprättas ett landsbibliotek eller ett centralbibliotek. För närvarande finnas bibliotek av nyssnämnda slag i samtliga län utom ett, nämligen Kronobergs län.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer styrelsen för stifts- och landsbiblioteket i Linköping om uppflyttning av expeditivakten i Ca 11 till institutionsvaktnästare i Ca 14. I övrigt ifrågasätter biblioteksstyrelserna icke andra ändringar beträffande förevarande förslagsanslag än som föranledes av gällande avlöningsbestämmelser.

Departementschefen. Vid anmälan av motsvarande anslagsfråga i fjol (se 1952 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, punkten 14) lämnade jag en redogörelse för folkbibliotekssakkunnigas förslag den 3 augusti 1948 om inrättande av landsbibliotek i Växjö och Västerås och däröver avgivna remissyttranden. För egen del uttalade jag därvid, att jag funne goda skäl anförda för inrättande av stifts- och landsbibliotek i båda dessa städer. Behovet av dessa bibliotek syntes vara stort och obestridligt. Erforderliga lokala förutsättningar kunde också anses föreligga. Med tanke på rådande ekonomiska förhållanden ansåg jag mig emellertid då allenast kunna tillstyrka inrättandet av det föreslagna biblioteket i Västerås. Med understrykande av vad jag sålunda tidigare anført i denna fråga anser jag mig nu böra förorda, att från och med nästa budgetår ett stifts- och landsbibliotek inrättas även i Växjö. Härigenom kommer den sista luckan i central- och landsbiblioteksorganisationen att bliva fylld. Såsom framgår av folkbibliotekssakkunnigas förslag skulle det nya biblio-

teket i Växjö bildas genom förening av därvarande stifts- och gymnasiebibliotek samt kommunala bibliotek. Biblioteket bör givas samma personalorganisation som de övriga stifts- och landsbiblioteken, alltså en landsbibliotekarie, två amanuenser i reglerad befordringsgång och en vaktmästare i Ca 11. Landsbibliotekarien torde i likhet med motsvarande befattningshavare vid Västeråsbiblioteket tills vidare böra placeras i Ca 29. Vederbörliga ändringar i personalförteckningen för stifts- och landsbiblioteken torde böra vidtagas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare kompetensföreskrifter för landsbibliotekarietjänsten i Växjö.

Någon ytterligare uppflyttning av expeditionsvakttjänsten i Linköping, vilken från och med innevarande budgetår uppflyttats från Ca 10 till Ca 11, anser jag mig icke böra förorda.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat och med hänsyn jämväl till utgiftsstegringar av automatisk natur, bland annat i anledning av riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts proposition 1952: 241, torde ordinarieposten böra höjas med 21 100 kronor till 78 000 kronor, icke-ordinarieposten med 20 900 kronor till 81 400 kronor och posten till rörligt tillägg med 47 500 till 84 100 kronor.

Ur icke-ordinarieposten torde böra utgå 23 500 kronor till Linköpingsbiblioteket, 20 900 kronor till Skarabiblioteket, 18 500 kronor till Västeråsbiblioteket och 18 500 kronor till det nya biblioteket i Växjö.

Hela avlöningsanslaget skulle sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 243 500 kronor, vilket innebär en höjning med 89 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för stifts- och landsbiblioteken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat:

Stifts- och landsbibliotek	Landsbiblio- tekarie Lönegrad Ca 33	Landsbiblio- tekarie Lönegrad Ca 31	Landsbiblio- tekarie Lönegrad Ca 29	Expeditions- vakt Lönegrad Ca 11
Linköping . . .	1	—	—	1
Skara	—	1	—	1
Västerås	—	—	1	1
Växjö	—	—	1	1

b) godkänna följande avlöningsstat för stifts- och landsbiblioteken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	78 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	81 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	84 100
Summa kronor	243 500

c) till *Stifts- och landsbiblioteken*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 243 500 kronor.

[15] 13. Stifts- och landsbiblioteken: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 500	2 248
1952/53 (statsliggaren s. 446)	6 300	
1953/54 (förslag)	8 800	

Vardera av biblioteksstyrelserna i *Linköping* och *Västerås* hemställer om höjning av anslagsmedlen till sjukvård m. m. med 150 kronor till 200 kronor.

Departementschefen. Såsom föreslagits torde vid vartdera av biblioteken i *Linköping* och *Västerås* till sjukvård m. m. böra beräknas 200 kronor. Samma belopp bör beräknas för det nya biblioteket i *Växjö*, för vilket också bör beräknas samma belopp till expenser, 2 000 kronor, som vid de övriga tre biblioteken. Vid bifall till vad jag såunda förordnat torde förvarande förslagsanslag för nästa budgetår böra uppräknas med 2 500 kronor till 8 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken*: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 8 800 kronor.

16] 14. Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	20 000	18 500
1952/53 (statsliggaren s. 446)	38 000	
1953/54 (förslag)	53 200	

I fråga om detta reservationsanslag hemställes från biblioteksstyrelsernas sida om höjning av anslagsmedlen till bokinköp och bokbindning med 6 000 kronor vid biblioteket i *Linköping*, 4 000 kronor vid biblioteket i *Skara* och 9 000 kronor vid biblioteket i *Västerås*.

Departementschefen. Jag tillstyrker för Linköpingsbibliotekets del en höjning av anslagsmedlen till bokinköp och bokbindning med 1 200 kronor till 15 200 kronor. Vid varterna av biblioteken i Skara och Västerås torde motsvarande anslagsmedel böra uppräknas med 1 000 kronor till 12 000 kronor. Samma belopp torde även böra beräknas för det nya biblioteket i Växjö. Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde förevarande reservationsanslag för nästa budgetår böra uppräknas med 15 200 kronor till 53 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stifts- och landsbiblioteken: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 53 200 kronor.

[17] **15. Nationalmuseet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	473 100	615 835
1952/53 (statsliggaren s. 446)	564 300	
1953/54 (förslag)	682 600	

Museichefen hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 105 000 kronor. Därvid föreslås, förutom automatiska utgiftsökningar, generell uppräkning av icke-ordinarieposten med 13 100 kronor, ordinariesättning av tre kontoristtjänster i Ce 13 och inrättande av en tjänst som biblioteksassistent i Ce 15 med halvtidstjänstgöring i stället för en kontorsbiträdestjänst med halvtidstjänstgöring å biblioteket.

Departementschefen. Museichefens önskemål om en generell uppräkning av icke-ordinarieposten anser jag mig icke kunna tillmötesgå. Där- emot har jag blivit övertygad om att en viss förstärkning av museets vakt- personal är erforderlig och för detta ändamål beräknar jag under icke- ordinarieposten ett belopp av 5 000 kronor. För närvarande torde allenast en kontoristtjänst i Ce 13 böra ordinariesättas. Härav föranledd ändring i personalförteckningen för nationalmuseet bör vidtagas. Beträffande försla- get om inrättande av en biblioteksassistenttjänst vill jag i detta samman- hang allenast erinra om att 1952 års riksdag (höstsessionen) i anledning av propositionen 1952: 245 angående lönegradsplacering för viss biträdes- personal m. m. medgivit, att medel under icke-ordinarieposten får dispo- neras för en biblioteksassistenttjänst (halvtidstjänst) i Ce 15 i stället för en kontorsbiträdestjänst (halvtidstjänst) i den reglerade befordrings- gången.

Jag finner vidare en viss förbättring av de ur arvodesposten utgående arvoden vara skäligen och föreslår därför uppräkning av arvodet åt sekre- teraren från 2 520 kronor till 2 760 kronor, av arvodet åt konservatorn från 2 520 kronor till 2 760 kronor, av gottgörelsen till den museivakt, som

fullgör portvaktsgöromål, från 720 kronor till 780 kronor och av gottgörelsen till maskinisten för vissa honom utöver den vanliga tjänstgöringen åvilande göromål från 790 kronor till 860 kronor.

Medelsbehovet under detta anslag påverkas även av 1952 års riksdags beslut i anledning av propositionerna 1952:107 och 241 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 682 600 kronor, med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 118 300 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga den ändring i personalförteckningen för nationalmuseet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för nationalmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	232 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 160
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	218 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	225 040
Summa kronor	682 600

c) till *Nationalmuseet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 682 600 kronor.

[18] 16. Nationalmuseet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	85 900	119 782
1952/53 (statsliggaren s. 447)	120 300	
1953/54 (förslag)	155 300	

Museichefen hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 60 600 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 5 500)	+ 3 000
2. Övriga expenser:	
a) löpande utgifter (nu 38 500)	+ 25 000
b) engångsutgifter (nu 5 000)	+ 24 000
3. Publikationstryck (nu 0)	+ 4 000
4. Verkskyddsmateriel (nu 0)	+ 4 600
	+ 60 600

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Reseersättningar. Av höjningen belöper 500 kronor på höjda biljettpriser och traktamentsersättningar samt 2 500 kronor på kostnader för vissa resor i samband med museets vandringsutställningar, vilka kostnader för närvarande bestrides av kommuner och sammanslutningar, som mottager vandringsutställningarna.

Övriga expenser. De *löpande utgifterna* uppgick för budgetåret 1951/52 till 63 400 kronor, varav icke mindre än omkring 23 000 kronor måst täckas med anlitande av museets förevisningsmedel. Särskilt framhålles, att utgifterna för museets nattbevakning under budgetåret stigit med 2 700 kronor och att museet med hänsyn till den intensiva användningen av museets trånga arbetslokaler sett sig nödsakat att anställa ytterligare en städerska för 3 000 kronor per år. Avsikten är även att inom ramen för de löpande expensmedlen verkställa visst utbyte av uttjänta solgardiner.

Av den begärda höjningen till bestridande av *engångsutgifter*, 24 000 kronor, avser 18 000 kronor fortsatt inredning av de genom byggnadsstyrelsens försorg nyreparerade lokalerna för avdelningen för handteckningar och gravyrer samt 6 000 kronor fortsatt omändring av montrar inom avdelningen för konsthantverk. Under innevarande budgetår disponeras för nämnda ändamål å den förra avdelningen 3 000 kronor och å den senare 2 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke heller i år kunna tillstyrka, att staten övertager kostnaderna för vissa resor i samband med museets vandringsutställningar. Med hänsyn till höjda biljettpriser och traktamentsersättningar torde dock anslagsposten till reseersättningar böra uppräknas med 500 kronor. En uppräkning av delposten till övriga expenser torde vara ofrånkomlig. Därvid beräknar jag en höjning av anslagsmedlen till löpande utgifter med 14 500 kronor. Sistnämnda belopp är även avsett att täcka kostnaderna för golvboning inom museet. För att total förslitning av golven skall kunna undvikas måste nämligen dessa, enligt vad byggnadsstyrelsen under hand uppgivit, bonas en gång, i vissa fall två gånger om året. De sammanlagda kostnaderna härför beräknar byggnadsstyrelsen till 8 500 kronor per år. I fråga om engångsutgifter tillstyrker jag en ökning av medelsanvisningen för inredning av lokalerna för handtecknings- och gravyravdelningen samt för omändring av montrar inom konsthantverksavdelningen med tillhopa 20 000 kronor. Delposten till övriga expenser torde alltså böra höjas med sammanlagt 34 500 kronor. Någon medelsanvisning till publikationstryck anser jag mig icke kunna förorda. Medel för verkskyddsmateriel torde icke böra beräknas i detta sammanhang.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde detta anslag för nästa budgetår böra höjas med 35 000 kronor till 155 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 155 300 kronor.

[19] 17. Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	90 600	95 637
1952/53 (statsliggaren s. 448)	100 000	
1953/54 (förslag)	100 000	

Under hänvisning till de senare årens prisutveckling hemställer *museichefen* för nästa budgetår om en uppräknig av detta reservationsanslag med 15 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna förorda någon ökad medelsanvisning under ifrågavarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 100 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[20] 18. Nationalmuseet: Vandringsutställningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 500	541
1952/53 (statsliggaren s. 448)	2 500	
1953/54 (förslag)	2 500	

Museichefen hemställer om uppräknig av detta anslag med 500 kronor till 3 000 kronor. Till stöd härför åberopas prisstegringar å emballage- och monteringsmaterial m. m.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra förorda någon höjning av detta anslag utan föreslår för nästa budgetår anvisande av oförändrat belopp, 2 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Vandringsutställningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 kronor.

[21] 19. Nationalmuseet: Inköp av konst för deposition.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	30 000	30 010
1952/53 (statsliggaren s. 448)	30 000	
1953/54 (förslag)	30 000	

För nästa budgetår hemställer *museichefen* om en höjning av anslaget med 10 000 kronor till 40 000 kronor. Till stöd härför framhålles huvudsakligen den från såväl statligt som kommunalt håll ständigt stegrade efterfrågan på konstverk för deposition.

Departementschefen. Jag anser mig icke böra förorda någon ändring beträffande detta reservationsanslag utan föreslår för nästa budgetår anvisande av oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Inköp av konst för deposition* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[22] 20. **Livrustkammaren: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	123 300	161 817
1952/53 (statsliggaren s. 449)	146 200	
1953/54 (förslag)	187 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *föreståndaren för livrustkammaren*, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, att detta förslagsanslag höjes med 40 000 kronor. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

- 1) uppflyttning av kansliskrivartjänsten från Ca 15 till Ca 19,
- 2) inrättande av en tjänst som biblioteksassistent i Ce 15,
- 3) anställande av särskild gruppvisare under juni—augusti med ett arvode av 1 000 kronor för månad.

I fråga om behovet av en biblioteksassistent framhålles, att livrustkam-marens amanuens, vars huvuduppgift är att handha värden och bearbetningen av textilbeståndet, hittills även handhaft biblioteket men att det är nödvändigt att amanuensen helt får disponeras för sin huvuduppgift. Beträffande den föreslagne gruppvisaren åberopas, att nordiska museet under sommarmånaderna besökes av ett stort antal skolbarn från andra orter liksom av ett icke ringa antal utlänningar. För dessa kan icke med nuvarande personaluppsättning ordnas någon förevisning av livrustkam-marens samlingar. Gruppvisaren förutsättes vara språkkunnig akademiker.

Departementschefen. Någon lönegradsuppflyttning av kansliskrivartjänsten anser jag mig icke kunna förorda. Behovet av en biblioteksassistent har numera tillgodosetts därigenom att 1952 års riksdag i anledning av propositionen 1952: 245 angående lönegradsplaceringen för viss biträdespersonal m. m. medgivit, att medel under icke-ordinarieposten får disponeras för en biblioteksassistenttjänst i Ce 15 i stället för en kanslibiträdes-tjänst i Ce 11. För den åsyftade personalförstärkningen skulle alltså erfordras anställande av ett nytt kanslibiträde. Någon medelsanvisning för detta ändamål anser jag mig dock icke för närvarande kunna tillstyrka.

Behovet av en gruppvisare under sommarmånaderna synes mig tillfredsställande styrkt. Härför beräknar jag under icke-ordinarieposten ett belopp av 1 500 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslag påverkas även av 1952 års riksdags beslut i anledning av propositionerna 1952: 107 och 241 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 187 000 kronor, med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 40 800 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	77 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	48 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	60 900
Summa kronor	187 000

b) till *Livrustkammaren*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 187 000 kronor.

[23] 21. Livrustkammaren: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	17 100	20 531
1952/53 (statsliggaren s. 449)	22 000	
1953/54 (förslag)	23 000	

För nästa budgetår föreslår *föreståndaren för livrustkammaren*, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, en höjning av detta förslagsanslag med 2 500 kronor, varav 1 200 kronor under delposten till övriga expenser (nu 6 800), 300 kronor under anslagsposten till underhåll och ökande av samlingarna (nu 2 200), 500 kronor under anslagsposten till inköp av skåp (nu 1 000) samt 500 kronor under anslagsposten till konservering av ridarspelsrekvisita från Gripsholm (nu 3 500). Som skäl för ökningarna åberopas inträffade höjningar av priser och arbetslöner.

Departementschefen. Jag anser mig allenast kunna förorda en uppräknig av förevarande anslag med 1 000 kronor, varav 600 kronor under delposten till övriga expenser och 400 kronor under anslagsposten till inköp

av skåp. Anslaget torde sålunda böra uppföras med 23 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 kronor.

[24] 22. Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	658 700	831 314
1952/53 (statsliggaren s. 450)	848 000	
1953/54 (förslag)	1 026 500	

Vetenskapsakademien hemställer, efter förslag av *föreståndarkollegiet*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 142 200 kronor. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

- 1) inrättande av en för paleobotaniska och paleozoologiska avdelningarna gemensam preparatorstjänst i Ce 14,
- 2) inrättande av ett personligt lönetillägg åt amanuensen vid paleobotaniska avdelningen, filosofie doktorn H. Persson,
- 3) højning av vissa ersättningar under icke-ordinarieposten med tillhopa 7 800 kronor. Av sistnämnda belopp avser 800 kronor ersättning för tjänstgöring å obekvämt arbetstid, 1 700 kronor ökade kostnader för bevakning av skådesamlingarna, 3 500 kronor vikariatsersättningar och 1 800 kronor ökade kostnader för avlöning av konservatorselever.

Departementschefen. De under 1) och 2) omförmälda förslagen anser jag mig icke kunna biträda. Den under 3) föreslagna højningen torde böra begränsas till 4 400 kronor. Härvid räknar jag med 1 000 kronor för vikariatsersättningar och 900 kronor i ökade kostnader för avlöning av konservatorselever.

Vissa ur museets arvodespost utgående arvoden och ersättningar torde skäligen böra uppräknas, nämligen tilläggsarvodet åt den s. k. Regnelliska amanuensen från 1 650 kronor till 1 800 kronor, arvodet åt kamreraren från 5 280 kronor till 5 760 kronor, ersättningen åt semestervikarie för kamreraren från 400 kronor till 440 kronor samt det särskilda arvodet åt institutionsvaktmästaren Arild Zander för vissa göromål från 990 kronor till 1 080 kronor. Den under innevarande år genomförda arvodesförbättringen för ett vetenskapligt-tekniskt biträde på vertebratavdelningen medför en uppräkning av samma post med 1 260 kronor. Vid bifall till vad jag nu förordat bör arvodesposten för nästa budgetår uppföras med 18 440 kronor, vilket innebär en ökning med 2 020 kronor.

Medelsbehovet under detta anslag påverkas även av 1952 års riksdagsbeslut i anledning av propositionerna 1952:107 och 241 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 026 500 kronor, med den fördelning på olika poster som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 178 500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	406 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	18 440
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	260 160
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	341 700
Summa kronor	1 026 500

b) till *Naturhistoriska riksmuseet*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 026 500 kronor.

[25] 23. Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	93 000	148 367
1952/53 (statsliggaren s. 451)	114 000	
1953/54 (förslag)	147 800	

För nästa budgetår hemställer *vetenskapsakademien* efter framställning av *föreståndarkollegiet* om en höjning av detta förslagsanslag med sammanlagt 38 600 kronor till 152 600 kronor. Av den föreslagna höjningen belöper 11 100 kronor på delposten till bränsle, lyse och vatten (nu 69 300), 9 400 kronor på delposten till övriga expenser (nu 46 900), 1 700 kronor på anslagsposten till övriga utgifter (nu 8 500) samt 16 400 kronor på riksmuseets och Sveriges geologiska undersöknings gemensamma verkskydd. Av sistnämnda belopp avser 500 kronor utbildning av personal och 15 900 kronor inköp av materiel.

Departementschefen. Med hänsyn till anslagsbelastningen bör delposten till bränsle, lyse och vatten ökas med 30 700 kronor till 100 000 kronor. Delposten till övriga expenser torde på grund av ökade städningskostnader böra uppräknas med 3 100 kronor till 50 000 kronor. I fråga om anslagsposten till övriga utgifter anser jag mig icke böra förorda någon ändring. Medel för verkskyddsändamål torde icke böra beräknas i detta samman-

hang. Hela anslaget bör sålunda för nästa budgetår höjas med 33 800 kronor till 147 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 147 800 kronor.

[26] 24. *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	148 500	152 302
1952/53 (statsliggaren s. 451)	195 200	
1953/54 (förslag)	196 000	

På förslag av *föreståndarkollegiet* hemställer *vetenskapsakademien* för nästa budgetår om höjning av förevarande reservationsanslag med 40 600 kronor. Härvid begäres ökning av anslagsposten till samlingarnas vård och bearbetning (nu 154 800) med 45 000 kronor och av anslagsposten till tjänsteresor i Sverige (nu 5 400) med 15 600 kronor. Samtidigt räknas med bortfall av ett engångsbelopp å 20 000 kronor till upprustning av paleobotaniska avdelningens lokaler. Som skäl för ökningarna åberopas huvudsakligen penningvärdets fall och nuvarande anslagsmedels otillräcklighet.

Dessutom hemställer *vetenskapsakademien*, likaledes på förslag av *föreståndarkollegiet*, om anvisande för nästa budgetår av ett särskilt engångsanslag av 74 400 kronor till inredning och utrustning. Av det ifrågasatta anslaget skulle 28 000 kronor användas till fortsatt upprustning av paleobotaniska avdelningens lokaler och 46 400 till inköp av skåp för museets olika avdelningar.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda uppförande på riksstaten av ett särskilt anslag till inredning och utrustning. Dessa ändamål bör enligt min mening tillgodoses inom ramen för museets anslag till materiel m. m. För inredning och utrustning samt för samlingarnas vård och bearbetning torde böra beräknas en ökad medelsanvisning av tillhoppa 20 000 kronor. Vidare torde anslagsposten till tjänsteresor i Sverige böra uppräknas med 800 kronor. Å andra sidan bör anslaget minskas med 20 000 kronor, motsvarande det för innevarande budgetår anvisade engångsbeloppet till upprustning av paleobotaniska avdelningens lokaler. Hela anslaget skulle sålunda för nästa budgetår uppräknas med 800 kronor till 196 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av *vetenskapsakademien* meddela föreskrifter rörande anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 196 000 kronor.

[27] 25. Statens etnografiska museum: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	100 400	122 415
1952/53 (statsliggaren s. 452)	126 800	
1953/54 (förslag)	162 000	

Vetenskapsakademien hemställer på förslag av *museiföreståndaren*, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 33 600 kronor till 160 400 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar för rörligt tillägg, av följande förslag:

- 1) förändring av en tjänst som museibiträde i Ce 12 till tjänst som rustmästare (preparator) i Ca 14,
- 2) inrättande av en vaktmästartjänst i Ce 10,
- 3) inrättande av en tjänst som värmeledningsskötare, tillika reparatör, i Ce 11 och samtidigt indragning av ett eldararvode å 7 896 kronor,
- 4) ökad medelsanvisning under icke-ordinarieposten till bevakningsbiträden, skrivhjälp, semestervikarie för nattvakt, obekvämt arbetstid för nattvakt och lönegradsuppflyttning enligt propositionen 1952: 107 av hantverkare med tillhoppa i runt tal 3 900 kronor.

Den begärda uppflyttningen och ordinariesättningen av museibiträdestjänsten motiveras med att tjänstinnehavarens arbetsbörda under en snart trettioårig tjänstgöringstid allt mer ökat framför allt med uppgifter av kvalificerad art. Innehavaren av den föreslagna vaktmästartjänsten skulle bland annat bestrida bevakningen av den nya utställningen av båtar och slädar m. m., som torde komma att öppnas för allmänheten den 1 juli 1953. En tjänst som värmeledningsskötare, tillika reparatör, betecknas av museiföreståndaren som helt outhärlig för museet.

Departementschefen. I fråga om den extra ordinarie museibiträdestjänsten, som från och med innevarande budgetår uppflyttats från Ce 11 till Ce 12 (se prop. 1952: 107), är jag icke beredd föreslå någon ändring beträffande lönegraden och tjänstetiteln. Däremot anser jag mig böra tillstyrka, att tjänsten ordinariesättes och sålunda placeras i Ca 12. Härav föranledd ändring i personalförteckningen bör vidtagas.

För skötseln av museets värmeledningscentral samt för reparations- och andra göromål bör inrättas en tjänst som vaktmästare i Ce 11. Samtidigt bör det från icke-ordinarieposten utgående eldararvodet indragas.

Mot den föreslagna ökade medelsanvisningen till vissa ersättningar under icke-ordinarieposten har jag i och för sig ingen erinran. Då jag emellertid icke anser mig kunna tillstyrka inrättande av den för bland annat båtutställningen avsedda vaktmästartjänsten samt därför ett ökat behov av bevakningsbiträden uppstår, torde ökningen av sagda medelsanvisning böra beräknas till 5 000 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslag påverkas även av 1952 års riksdags beslut i anledning av propositionen 1952:241 (höstsessionen) angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 162 000 kronor, med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 35 200 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens etnografiska museum, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	51 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	54 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	56 100

Summa kronor 162 000

c) till *Statens etnografiska museum*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 162 000 kronor.

[28] 26. Statens etnografiska museum: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	37 000	52 573
1952/53 (statsliggaren s. 452)	52 400	
1953/54 (förslag)	64 900	

Av detta förslagsanslag disponeras nu 31 000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 21 000 kronor till övriga expenser. I sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår föreslår *vetenskapsakademien*, efter framställning av *museiföreståndaren*, en höjning av anslaget med 22 100 kronor. Av höjningen avse 4 000 kronor bränsle etc., 6 300 kronor övriga expenser av återkommande natur, 6 500 kronor inköp av en kombinationsmaskin till snickeriverkstaden och 5 300 kronor inköp av verkskyddsmateriel. I fråga om bränsleposten framhålles, att belastningen å denna för budgetåret 1951/52 uppgått till 35 000 kronor. Höjningen av anslagsmedlen till återkommande övriga expenser motiveras huvudsakligen med ökade kostnader för städning och materiel. Beträffande maskininköpet påpekas, att praktiskt taget alla snickeriarbeten för museet utföres på egen verkstad men att verkstadens maskinella utrustning är ytterst bristfällig.

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen bör delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 4 000 kronor till 35 000 kronor. Under delposten till övriga expenser beräknar jag en till 2 000 kronor begränsad ökning för återkommande utgifter samt 6 500 kronor som engångsanvisning för inköp av en kombinationsmaskin. Delposten bör alltså uppföras med 29 500 kronor. Medel för verkskyddsmateriel torde icke böra beräknas i detta sammanhang. Hela anslaget bör sålunda för nästa budgetår höjas med 12 500 kronor till 64 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 64 900 kronor.

[29] 27. Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	5 000	4 575
1952/53 (statsliggaren s. 453)	6 000	
1953/54 (förslag)	6 000	

Vetenskapsakademien anhåller, på förslag av *museiföreståndaren*, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 500 kronor. Höjningen avser en förstärkning av anslagsposten till ordnande, vård och förkovran av samlingarna (nu 5 750 kronor).

Departementschefen. Jag anser mig icke för nästa budgetår kunna förordna någon höjning av detta anslag utan föreslår anvisande av oförändrat belopp, 6 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 kronor.

[30] 28. Bidrag till nordiska museet. Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 343 500 kronor, disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till avlöningar åt museets tjänstemän	270 000
2. Bidrag för undersökningar rörande äldre svensk folkkultur och folktradition	56 000
3. Engångsanslag för täckande av vissa kostnader i samband med införandet av reglerad befordringsgång	17 500
	Summa kronor 343 500

Såsom villkor för åtnjutande av anslaget gäller bland annat, att såväl de i museets tjänst anställda tjänstemän, vilka tillhör den grupp befatt-

ningshavare, som uppehåller museets verksamhet som museiinstitution, som ock den vaktmästar- och eldarpersonal, vilken tjänstgör i museibyggnaden, av museet avlönas efter samma grunder, som gäller för motsvarande tjänstemän vid de statliga museerna.

I anslutning till förhöjningen av det åt statstjänstemännens löner utgående rörliga tillägget har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut medgivit, att anslaget må under innevarande budgetår överskridas med högst 55 400 kronor, varav under anslagsposten 1 högst 45 900 kronor och under anslagsposten 2 högst 9 500 kronor.

För nästa budgetår hemställer *nordiska museets nämnd* om en höjning av anslaget med 40 100 kronor till 383 600 kronor. Nämnden räknar därvid med bortfall av anslagsposten 3 samt höjning av anslagsposterna 1 och 2 med i första hand samma belopp, varmed posterna få överskridas under innevarande budgetår. I fråga om anslagsposten 1 beräknar nämnden därutöver en höjning med 2 200 kronor för uppflyttning av tre vid museet anställda hantverkare från 10 till 12 lönegraden.

Departementschefen. I enlighet med nämndens förslag torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra uppräknas med 40 100 kronor till 383 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 383 600 kronor.

[31] **29. Bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten å nordiska museets byggnad.** Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen 1950: 126 under bilagan 4, punkten 1, framlagt förslag uppförde riksdagen under rubriken Bidrag till omläggning av värme-, vatten- och ventilations-systemet inom nordiska museet å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51 ett anslag av 1 084 000 kronor. I anslutning härtill har å riksstaten under rubriken Bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten å nordiska museets byggnad för vartdera av budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisats ett reservationsanslag av 275 000 kronor. I anslaget för sistnämnda budgetår är inräknat en för vissa omändringsarbeten i livrustkammaren äskad medelsanvisning av 20 000 kronor.

Beträffande detaljerna i nu ifrågavarande arbeten torde få hänvisas till propositionen 1950: 126.

Såsom framgår av 1952 års åttonde huvudtitel, punkten 29, kan de totala byggnadskostnaderna, bortsett från angivna kostnader för omändringsarbeten inom livrustkammaren, beräknas till 1 350 000 kronor. Härav skulle 54 000 kronor bestridas av donationsmedel och 1 296 000 kronor av statsmedel. Då för de egentliga ombyggnads- och reparationsarbetena å museibyggnaden av statsmedel hittills anvisats 530 000 kronor, återstår alltså att anvisa 766 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1952 hemställer nu *nordiska museets nämnd* om ett anslag för budgetåret 1953/54 av 275 000 kronor för en tredje etapp av förevarande ombyggnads- och reparationsarbeten. Nämnden anför:

Den första etappen av de reparationsarbeten, för vilka medel anvisades av 1951 års riksdag, är numera i det närmaste avslutad. Dessa arbeten avsåg isolering av den stora glasbetäckta vinden över museets byggnad samt fasadernas fönster. Vad som nu förestår är andra etappen, d. v. s. själva omläggningen av värme- och ventilationssystemet samt i samband därmed vatten- och avloppsledningarna. För detta ändamål finnes disponibelt det av 1952 års riksdag beviljade anslaget. Det är museets avsikt att snarast ansöka om vederbörligt byggnadstillstånd för att under sommarhalvåret 1953 kunna utföra en större del av arbetena.

Departementschefen. I det för innevarande budgetår anvisade anslaget är inräknat ett belopp av 20 000 kronor, som är avsett för livrustkammaren och skall användas till vissa i samband med renoveringen av museibyggnaden behövliga omändringsarbeten. Medelsanvisningen till de egentliga ombyggnads- och reparationsarbetena å byggnaden utgör alltså 255 000 kronor. Jag föreslår för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning för sistnämnda ändamål. Anslaget bör alltså uppföras med 255 000 kronor, vilket innebär en minskning med 20 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till ombyggnads- och reparationsarbeten å nordiska museets byggnad* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 255 000 kronor.

[32] **30. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund.** Detta anslag, nu 59 100 kronor, är avsett till bestridande av museets förvaltningskostnader, i främsta rummet till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet. Som villkor för anslagets utgående gäller, bland annat, att vissa befattningshavare skola åtnjuta minst de löneförhöjningar, som skulle tillkommit dem, om de varit befattningshavare i statens tjänst med placering i begynnelselöneklassen av vissa av Kungl. Maj:t angivna lönegrader. I anslutning till förhöjningen av det å statstjänstemännens löner utgående rörliga tillägget har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952:69 anmälda beslut medgivit, att anslaget under innevarande budgetår må överskridas med högst 10 000 kronor.

I enlighet med en av kulturhistoriska föreningen för södra Sverige gjord framställning i ämnet torde medelsanvisningen under förevarande anslagsrubrik för nästa budgetår böra beräknas till 69 100 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 69 100 kronor.

[33] 31. Bidrag till egyptiska museet.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	24 800	31 600
1952/53 (statsliggaren s. 454)	29 400	
1953/54 (förslag)	38 800	

Detta anslag är avsett till bestridande av egyptiska museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet. Med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att anslaget må under innevarande budgetår överskridas med högst 4 400 kronor.

Egyptenkommittén anhåller, att anslaget för nästa budgetår höjes med 17 600 kronor. Därvid föreslår kommittén, att föreståndaren inplaceras i lönegrad Ca 29 och förste assistenten i lönegrad Ca 26. Vidare beräknas en med omkring 3 650 kronor ökad medelsanvisning för vakthållning, städning och övriga omkostnader.

Departementschefen. Någon inplacering i lönegrad av föreståndaren och förste assistenten anser jag mig icke kunna tillstyrka. Avlöning åt dessa tjänstemän torde alltså böra alltfört utgå i form av arvoden. För föreståndaren, fru Gunhild Lugn, vilken för flera år sedan uppnått den för pensionsberättigade tjänstemän i motsvarande ställning gällande pensionsåldern, synes icke nu böra beräknas någon arvodeshöjning. Jag beräknar för nästa budgetår ett arvode åt föreståndaren av 15 300 kronor. För förste assistenten torde böra beräknas ett arvode motsvarande lönen i 25 löneklassen å löneplan nr 1 i statens löneplansförfordning eller, med nu utgående rörligt tillägg, 16 464 kronor. Till vakthållning och städning, vartill nu utgår statsbidrag med ungefär 2 800 kronor, beräknar jag för nästa budgetår en medelsanvisning av i runt tal 4 000 kronor. För övriga omkostnader disponerar museet nu statsmedel till ett belopp av 3 000 kronor. Jag kan icke förorda någon ökning av dessa medel. Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(15\,300 + 16\,464 + 4\,000 + 3\,000 =)$ 38 764 kronor eller avrundat 38 800 kronor, vilket innebär en höjning med 9 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till egyptiska museet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 38 800 kronor.

[34] 32. Bidrag till vård av Cypernsamlingarna.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	27 700	34 650
1952/53 (statsliggaren s. 454)	33 400	
1953/54 (förslag)	41 400	

Detta anslag är avsett till bestridande av Cypernsamlingarnas förvaltningskostnader, i främsta rummet till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid samlingarna. Med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att anslaget må under innevarande budgetår överskridas med högst 4 500 kronor. Av de sålunda för innevarande budgetår till förfogande ställda statsmedlen — sammanlagt 37 900 kronor — har beräknats till avlöningar 34 400 kronor och till omkostnader 3 500 kronor. Personalen består av en föreståndare, en tecknare och ett museibiträde, till vilka enligt av Cypernkommittén lämnad uppgift beräknats under innevarande budgetår utgå avlöningar med i avrundade belopp respektive 15 700 kronor, 10 500 kronor och 8 200 kronor.

Cypernkommittén anhåller, att anslaget för nästa budgetår höjes med 14 100 kronor. Därvid föreslår kommittén, att åt personalen gives ordinarie statliga tjänster med inplacering av föreståndaren i samma lönegrad som förste antikvarie (vid framställningens avgivande Ca 29), av tecknaren i lönegrad Ca 21 och av museibiträdet i lönegrad Ca 11. Vidare beräknas en med 2 000 kronor ökad medelsanvisning för omkostnader, avsedd att möjliggöra konservering av föremål samt inköp av föremål och fotografier m. m.

Departementschefen. Någon ordinariesättning eller över huvud inplacering i lönegrad av personalen vid Cypernsamlingarna anser jag mig icke nu kunna tillstyrka. Avlöning åt föreståndaren, tecknaren och museibiträdet torde således alltfört böra utgå i form av arvoden. Dessa torde dock i fortsättningen vid anslagsberäkningen böra direkt anknytas till lönen i vissa löneklasser å löneplan nr 1 i statens löneplansförordning. Jag beräknar, att arvodena till nämnda tre befattningshavare skall tills vidare från och med nästa budgetår utgå med belopp motsvarande lönen i respektive 27, 17 och 11 löneklassen å löneplan nr 1. Detta torde för föreståndaren motsvara en ungefärlig förbättring med tre löneklasser samt för vardera av tecknaren och museibiträdet en ungefärlig förbättring med en löneklass. Med nuvarande förhöjning av den löneklassbestämda lönen för statstjänstemän kommer, vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit, kostnaderna för de tre befattningshavarnas avlöning under nästa budgetår att uppgå till 37 836 kronor.

Någon ökad medelsanvisning till omkostnader anser jag mig icke kunna tillstyrka, utöver vad som lämpligen bör beräknas för anslagssummans avrundning.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 41 400 kronor, vilket innebär en höjning med 8 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom *Bidrag till vård av Cypernsamlingarna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 41 400 kronor.

[35] 33. Bidrag till musikhistoriska museet.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	30 000	34 900
1952/53 (statsliggaren s. 454)	35 100	
1953/54 (förslag)	51 500	

Detta anslag är avsett till bestridande av kostnader för upprätthållande av museets verksamhet. Med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att anslaget må under innevarande budgetår överskridas med högst 3 600 kronor.

Stiftelsen *musikhistoriska museet* anholder, att anslaget för nästa budgetår höjes med 19 400 kronor. Därvid föreslår stiftelsen höjning av grundarvudet till föreståndaren från 7 000 kronor till 11 988 kronor (= 27 löneklassen) och av grundarvudet till assistenten från 5 400 kronor till 6 000 kronor, medan grundarvudet till amanuensen skulle hållas oförändrat 4 000 kronor. Å de föreslagna grundarvodena skulle utgå rörligt tillägg enligt för statstjänstemän gällande grunder. Vidare beräknas en med omkring 5 000 kronor ökad medelsanvisning till omkostnader.

Departementschefen. Jag anser mig icke för närvarande kunna föreslå någon omläggning av avlöningarna till tjänstemännen vid musikhistoriska museet till arvoden, som äro direkt anslutna till vissa bestämda löneklasser enligt statens löneplansförordning, eller till grundarvoden, varå skall automatiskt utgå rörligt tillägg enligt de för statstjänstemän gällande grunderna. Arvodena torde därför alltför böra beräknas till fixa belopp.

Arvudet till föreståndaren är sedan budgetåret 1949/50 beräknat med utgångspunkt i att hans tjänstgöring är begränsad till fyra à fem timmar per dag. För arvodesbestämningen torde denna begränsning böra gälla även fortsättningsvis. Med beaktande härav beräknar jag för nästa budgetår ett arvode till föreståndaren av i ett för allt 15 000 kronor. För assistenten och amanuensen beräknar jag arvoden av i ett för allt 8 300 kronor respektive 6 100 kronor. För avlöningar torde alltså böra beräknas en medelsanvisning av sammanlagt 29 400 kronor.

För omkostnader kan museet under innevarande budgetår beräknas disponera statsmedel till ett belopp av i runt tal 19 600 kronor, varav ungefär 14 200 kronor åtgå till hyreskostnader. Jag anser en höjning av omkostnadsmedlen med 2 500 kronor erforderlig.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(29\,400 + 19\,600 + 2\,500 =)$ 51 500 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 16 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 51 500 kronor.

[36] **34. Bidrag till Drottningholms teatermuseum.** Med bifall till motionerna I: 86 och II: 109 samt I: 263 och II: 349 höjde 1952 års riksdag förevarande anslag för innevarande budgetår från 8 800 kronor till 31 800 kronor. I enlighet med av Drottningholms teatermusei nämnd framlagt förslag, vilket tillstyrkts av riksmarskalksämbetet, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Drottningholms teatermuseum* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 31 800 kronor.

[37] **35. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet.** Detta anslag har, sedan det uppfördes på riksstaten från och med budgetåret 1947/48, utgått med 10 000 kronor. Det är avsett såsom bidrag till bestridande av stiftelsen Thielska galleriets löpande utgifter.

Styrelsen för stiftelsen anhåller för nästa budgetår i första hand, att anslaget höjes med 7 000 kronor. Av höjningen skulle 5 000 kronor disponeras för pensionering av vaktmästaren hos stiftelsen Robert Johansson samt 2 000 kronor för reparationsarbeten. Därest emellertid pensionsfrågan kunde lösas utan kostnad för stiftelsen och stiftelsen icke vidare behövde vidkännas utgifter för brandförsäkring, kunde anslaget bibehållas oförändrat. *Styrelsen* anför bland annat:

Under innevarande budgetår har det visat sig oundgängligen nödvändigt att vidtaga jämförelsevis omfattande reparationsarbeten beträffande galleribyggnaden, där plåttaket blivit illa åtgånget av snö, is och rost och till följd därav även vissa fukt- och frostsador uppstått på murverket. Med hänsyn till byggnadens ålder måste man också under följande år räkna med ökat behov av reparationer, vilka vid nuvarande prisläge torde betinga avsevärda kostnader. *Styrelsen* har övernått möjligheten att genom besparing på andra utgiftsposter frigöra medel för nämnda ändamål. Den enda post, som skulle kunna reduceras eller rent av utgå, avser galleriets brandförsäkringar, vilka för närvarande betinga en kostnad av tillhoppa 2 126 kronor. Huvudbyggnaden är försäkrad för 900 000 kronor, ekonomibyggnaden för 45 000 kronor och konstverken för 2 180 000 kronor. Då stiftelsen, ekonomiskt sett, är att betrakta såsom en statsinstitution, synes det med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke här samma princip borde vinna tillämpning som beträffande institutioner, vilka utöva sin verksamhet i statlig regi, med andra ord att staten skulle själv bära brandrisken, vara sin egen försäkringsgivare.

Statskontoret har i och för sig icke något att erinra mot att statsmedel disponeras för en pensionering av vaktmästaren R. Johansson. Då stiftelsen i ekonomiskt hänseende torde kunna betraktas som en statsinstitution, anser ämbetsverket emellertid, att pensionen bör bestridas från anslaget till Diverse pensioner och understöd m. m. samt bestämmas enligt de grunder, som tillämpas vid beviljande av statlig pension i särskild ordning. På det av stiftelsen angivna skälet anser statskontoret, att brandförsäkringarna avseende galleriet kunna uppsägas.

Departementschefen. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om pension åt vaktmästaren Robert Johansson. Den bör utgå från tolfte huvudtitelnsls förslagsanslag till Diverse pensioner och understöd m. m. På av styrelsen angivna skäl torde galleriets brandförsäkringar kunna uppsägas. Härigenom uppstår ett minskat anslagsbehov av omkring 2 000 kronor. Å andra sidan uppkommer behov av ökade anslagsmedel till nödvändiga reparationer. Med hänsyn till dessa förhållanden torde ifrågasvarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom *Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[38] 36. **Bidrag till svenska skolmuseet.** I enlighet med framställningar av skolöverstyrelsen och styrelsen för federationen Sveriges allmänna folkskolläraryörening föreslår jag oförändrad medelsanvisning, 3 500 kronor, för nästa budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 3 500 kronor.

[39] 37. **Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem.** Detta anslag utgår med 15 000 kronor och är avsett såsom bidrag till stiftelsens driftkostnader. Under åberopande av bland annat penningvärdets försämring anholder *stiftelsen*, att anslaget från och med nästa budgetår uppräknas med 10 000 kronor till 25 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda någon uppräkning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 15 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

C. Kyrkliga ändamål.

[40] 1. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	526 400	839 061
1952/53 (statsliggaren s. 455)	629 600	
1953/54 (förslag)	772 100	

Ur detta anslag bestrides avlöningskostnader för den vid domkapitlen och stiftsnämnderna anställda personalen samt dessutom arvoden och andra ersättningar till vissa domkapitelsledamöter m. fl. Av dessa kostnader ankommer för närvarande på statsverket hela kostnaden för den vid domkapitlet i Stockholm avlönade personalen ävensom kostnaden för nämnda arvoden och andra ersättningar till den del, dessa ej belöpa på skoglig personal hos stiftsnämnderna, samt på kyrkofonden hela kostnaden för den skogligen personalen hos stiftsnämnderna. De kostnader i övrigt, som bestrides från anslaget, delas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål återfinnes i form av särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen och stiftsnämnderna fastställda avlöningsstaten. Avlöningsstaten slutar på 629 600 kronor, med vilket belopp anslaget nu är uppfört.

Av *domkapitlens och stiftsnämndernas* anslagsäskanden för budgetåret 1953/54 inhämtas, bland annat, följande.

Domkapitlen betonar ånyo den väsentligt ökade arbetsbelastningen på domkapitels- och stiftsnämndskanslierna till följd av kyrkomusiker- och prästlönereformerna. Det framhålles bland annat, att denna merbelastning icke är tillfällig i samband med övergången till de nya lönesystemen för nämnda tjänstekategorier utan att den torde bli i stort sett av samma omfattning även i fortsättningen. Ett flertal yrkanden om personalutökningar framföres. Vissa domkapitel begär vidare lönegradsuppflyttningar eller tjänsteregleringar för den nuvarande personalen. Andra domkapitel hemställer om ökade medel för anställande av tillfällig personal.

I huvudsak har, förutom yrkanden om ökad medelstilldelning till följd av automatiska utgiftsstegringar, framförts följande förslag.

Domkapitlet i Stockholm föreslår, att för den hos domkapitlet anställda extra ordinarie stiftsnotarien i Ce 25 inrättas en tjänst som ordinarie stifts-

notarie i Ca 25. Vidare beräknar domkapitlet omkring 4 000 kronor för anställande av extra, juridiskt utbildad personal.

Domkapitlet i Linköping hemställer, att i stället för det för tillfällig skrivhjälp beräknade beloppet å 2 000 kronor medel anvisas för anställande av ett heltidstjänstgörande skrivbiträde i Ce 6: 6.

Domkapitlet i Skara anholder om förstärkning med 3 800 kronor av anslagsmedlen till anställande av tillfällig personal. Av höjningen avses 1 200 kronor till uppräknings av nu utgående arvoden åt sådan personal samt återstoden för anställande av ytterligare extra arbetskraft.

Domkapitlet i Strängnäs föreslår förändring av den nuvarande kansli-skrivartjänsten i Ca 15 till kassörstjänst i Ca 21.

Domkapitlet i Västerås hemställer, att den extra ordinarie stiftsnotarie-tjänsten i Ce 25 utbytes mot en ordinarie stiftsnotarietjänst i Ca 27. Vidare begär domkapitlet förändring av den nuvarande kansli-skrivartjänsten i Ca 15 till kassörstjänst i Ca 19, uppflyttning av expeditionsvakt-tjänsten från Ca 10 till Ca 11 samt medel för anställande av ett heltidstjänstgörande kontorsbiträde i Ce 8: 8.

Domkapitlet i Växjö föreslår lönegradsuppflyttningar för den nuvarande biträdespersonalen samt förstärkning av denna med ett heltidstjänstgörande skrivbiträde i Cf 4: 4.

Domkapitlet i Lund hemställer, att två stiftskanslistor i Ca 21 anställas för handläggning av vissa boställs- och löneärenden m. m. Vidare föreslår domkapitlet ordinariesättning av en extra ordinarie kanslibiträdestjänst i Ce 11, varå ett kontorsbiträde i Ca 8 erhållit förordnande, med samtidig indragning av den ordinarie kontorsbiträdestjänsten.

Domkapitlet i Göteborg hemställer, att en stiftskamrerartjänst i Ca 27 inrättas för handläggning av de ekonomiska ärendena. Vidare begär domkapitlet medel för anställande av ett heltidstjänstgörande skrivbiträde i Ce 6: 6.

Domkapitlet i Härnösand föreslår förstärkning av biträdespersonalen med ett heltidstjänstgörande kanslibiträde i Ce 11: 11, särskilt för stiftsjägmästarens behov av stadigvarande, kvalificerad biträdeshjälp.

Domkapitlet i Luleå anholder, att för ett extra ordinarie kontorsbiträde i befordringsgången inrättas en ordinarie tjänst i Ca 8.

Domkapitlet i Visby hemställer om uppräknings av domkapitelsledamöternas årsarvoden från 330 kronor till 770 kronor för vice preses och till 550 kronor för övriga ledamöter. Efter samråd med *stiftsnämnden i Visby* föreslår domkapitlet tillika, att stiftsnämndsledamöternas arvoden höjes från 330 kronor för ordföranden, vice ordföranden och sekreteraren samt 225 kronor för övriga ledamöter till respektive 550 och 330 kronor.

Departementschefen. Den 30 december 1952 har jag erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla sakkunniga för utredning rörande orga-

nisationen av stiftsstyrelsernas kanslier och därmed sammanhängande spörsmål. Denna utredning, som förebådats redan i 1949 års åttonde huvudtitel (s. 46), har aktualiserats av de helt nya arbetsuppgifter, som de nu genomförda kyrkomusiker- och prästlönereformerna medför för stiftsstyrelserna och för vilka uppgifters handläggning stiftskansliernas organisation knappast torde vara rationellt anpassad.

Med hänsyn till den kommande organisationsundersökningen är jag ej beredd att nu till övervägande upptaga de olika förslagen till inrättande av nya tjänster eller reglering av redan befintliga tjänster vid stiftskanslierna. Beträffande domkapitlet i Härnösand anser jag dock förhållandena vara sådana, att skrivbiträdespersonalen måste utökas med en icke-ordinarie tjänst. I några fall anser jag mig även böra förordna ordinariesättning av tjänster. Jag återkommer härtill i det följande.

Emellertid torde arbetsbelastningen på stiftskanslierna i nuvarande läge ha en sådan omfattning, att de flesta stiftsstyrelserna ofrånkomligen är i behov av viss personalförstärkning. Jag erinrar om att kyrkomusikerreformen pålagt domkapitlet helt nya och till sin omfattning betydande arbetsuppgifter, avseende en yrkeskår på mer än 2 000 befattningshavare, vilka numera är inpassade i ett modernt löne- och pensionssystem. Beträffande prästlönereformen är det uppenbart, att denna löne- och pensionsreglering för cirka 3 000 befattningshavare medfört en arbetsbelastning för stiftskanslierna, som är väsentligt större än under det äldre avlöningssystemets tillämpning. För att möjliggöra anställande av tillfällig arbetskraft vid stiftskanslierna i samband med de båda reformernas genomförande har med riksdagens medgivande ur kyrkofonden fått utgå högst 50 000 kronor i anslutning till kyrkomusikerreformens ikraftträdande (propositionerna 1950: 173 och 1951: 101), samt högst 65 000 kronor i samband med prästlönereformens ikraftträdande (propositionen 1952: 38). Anslagen har fördelats av Kungl. Maj:t efter behovsprövning i varje särskilt fall. Den ansvällning av arbetsuppgifterna på stiftskanslierna, som genomförandet av reformerna medfört, torde såvitt jag nu kan bedöma till stor del komma att bestå också för den närmaste framtiden. Vissa åtgärder i direkt anslutning till prästlönereformens ikraftträdande återstår ännu att genomföra. Det måste därjämte förutsättas, att stiftskansliernas löpande arbete med reglering av ifrågavarande båda befattningshavarkategoriernas tjänstgörings-, löne- och pensionsförhållanden blir av den omfattningen, att i vissa avseenden någon väsentligare lättnad i arbetsbelastningen ej är att motse. Tills vidare bör därför enligt min mening möjliggöras ett fortsatt anställande av tillfällig arbetskraft vid stiftskanslierna. Kostnaderna härför torde liksom hittills böra belasta kyrkofonden. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att på ansökan och efter prövning av behovet i varje särskilt fall få anvisa medel för ändamålet. Det sammanlagda anslaget synes dock böra begränsas till högst 90 000 kronor. Detta belopp avser jag närmast för

behoven under budgetåret 1953/54; av praktiska skäl torde likväl anslaget ej böra bestämmas att avse endast sistnämnda budgetår.

Jag övergår härefter till att behandla de olika avdelningarna i avlöningsstaten.

I. Domkapitlet i Stockholm.

Enligt beslut av 1952 års riksdag (höstsessionen) har stiftssekreteraren uppflyttats från Ca 30 till Ca 33. Detta bör föranleda en uppräkningspost med 1 500 kronor.

Den juridiskt utbildade personalen vid domkapitlet utgöres, förutom av stiftssekreteraren, endast av en extra ordinarie stiftsnotarie i Ce 25 i den reglerade befordringsgången. Då behovet av en stiftsnotarie vid domkapitlet torde vara stadigvarande, finner jag mig böra tillstyrka domkapitlets i Stockholm framställning, att nyssnämnda extra ordinarie stiftsnotarietjänst ordinariesättes. Tjänsten bör placeras i Ca 25. Detta föranleder en ytterligare ökning av ordinarieposten med 10 800 kronor. Ordinarieposten torde alltså böra uppräknas med sammanlagt 12 300 kronor till 34 700 kronor.

Arvodesposten bör uppföras med oförändrat belopp, 2 600 kronor.

Icke-ordinarieposten torde vid ordinariesättning av stiftsnotarietjänsten och med hänsyn tagen till löneklassförändringar böra minskas med 10 100 kronor till 5 500 kronor.

Då slutligen anslagsposten till rörligt tillägg bör uppräknas med 6 600 kronor till 18 800 kronor, kan alltså medelsbehovet under denna avdelning i avlöningsstaten beräknas till $(34\,700 + 2\,600 + 5\,500 + 18\,800 =)$ 61 600 kronor, vilket innebär en höjning med 8 800 kronor. Denna faller helt på statsverket.

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.

Under ordinarieposten torde beräknas en ökning med 53 400 kronor till följd av den av 1952 års riksdag beslutade löneregleringen för stiftssekreterarna (höstsessionen: från Ca 30 respektive 31 till Ca 33), stiftsnotarierna (vårsessionen: från Ca 24 till Ca 25; höstsessionen: från Ca 25 till Ca 27, sju tjänster, och Ca 29, sex tjänster) samt expeditivakterna (vårsessionen: från Ca 9 till Ca 10). Domkapitlet i Lund har föreslagit ordinariesättning av en från och med innevarande budgetår från extra ordinarie kontorsbiträdestjänst i den reglerade befordringsgången till extra ordinarie kanslibiträdestjänst i Ce 11 förändrad befattning, å vilken innehavaren av en ordinarie kontorsbiträdestjänst i Ca 8 erhållit förordnande. Jag tillstyrker, att den ordinarie kontorsbiträdestjänsten utbytes mot en ordinarie

kanslibiträdestjänst i Ca 11 samtidigt som den extra ordinarie kanslibiträdestjänsten utbytes mot en skrivbiträdestjänst i den reglerade befordringsgången. Vidare torde vid domkapitlet i Luleå i anslutning till den reglerade befordringsgången en extra ordinarie kontorsbiträdestjänst böra ordinariesättas. Vad jag nu förordat beträffande ordinarieposten föranleder en höjning av denna med sammanlagt 60 000 kronor till 597 000 kronor.

Jag kan ej biträda domkapitlets i Visby förslag om uppräknings av arvoden å domkapitelsledamöterna därstädes. Då jag ej heller i övrigt ifrågasätter någon ändring beträffande arvodesposten, torde denna böra uppföras med oförändrat belopp, 36 800 kronor.

Domkapitlet i Härnösand har begärt inrättande av en extra ordinarie kanslibiträdestjänst. Jag finner en utökning av biträdespersonalen vid detta stiftskansli med en ny tjänst ofrånkomlig men anser mig ej kunna tillstyrka bifall till framställningen i vidare mån än att medel beräknas för anställande av ett skrivbiträde i den reglerade befordringsgången. I fråga om icke-automatiska utgiftsökningar under denna post räknar jag i övrigt endast med ytterligare 3 800 kronor till arvoden å vid domkapitlet i Skara tillfälligt anställd personal i allmänhet.

Automatiska öknings av icke-ordinarieposten föranledes av den av 1952 års riksdag beslutade avkortningen av den reglerade befordringsgången för amanuenspersonal och höjningen av lönegraderna i denna befordringsgång samt vidare av löneklassförändringar, vikariatsersättningar och dylikt. Vidare påverkas givetvis medelsbehovet under icke-ordinarieposten av vad jag under ordinarieposten föreslagit beträffande biträdespersonalen.

Jag beräknar det sammanlagda medelsbehovet under icke-ordinarieposten till 295 300 kronor, vilket innebär en ökning med 17 400 kronor. Anslagsposten bör fördelas på följande sätt:

Domkapitlet i Uppsala	22 500
» » Linköping	27 700
» » Skara	31 100
» » Strängnäs	13 800
» » Västerås	20 800
» » Växjö	35 500
» » Lund	29 800
» » Göteborg	28 700
» » Karlstad	19 600
» » Härnösand	23 800
» » Luleå	21 800
» » Visby	20 200

Summa kronor 295 300

Anslagsposten till rörligt tillägg torde bära uppräknas med 190 000 kronor till 455 000 kronor.

Medelsbehovet under denna avdelning av avlöningsstaten beräknar jag sålunda till $(597\,000 + 36\,800 + 295\,300 + 455\,000 =)$ 1 384 100 kronor, vilket innebär en höjning med 267 400 kronor. Av denna faller

$$\left(\frac{60\,000 + 17\,400 + 190\,000}{2}\right) = 133\,700 \text{ kronor på kyrkofonden.}$$

III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.

Under denna avdelning av avlöningsstaten räknar jag endast med automatiska utgiftsökningar.

Till följd av den av 1952 års riksdag beslutade löneregleringen för den skogliga personalen vid stiftsnämnderna (vårsessionen: stiftsjägmästarna från Ca 30 till Ca 33 och stiftsjägmästarassistenterna från Ca 25 till Ca 27; höstsessionen: stiftsskogsvaktaren vid stiftsnämnden i Karlstad från Ca 16 till Ca 17) bör ordinarieposten ökas med 25 000 kronor till 276 000 kronor.

Arvodesposten torde bära uppföras med oförändrat belopp, 33 500 kronor.

Med hänsyn till att de två icke-ordinarie stiftsjägmästarassistenterna erhållit samma lönegradsuppflyttning, som nyss angivits för de ordinarie assistenterna, och med beaktande av löneklassförändringar och vikariatsersättningar bör icke-ordinarieposten ökas med 2 000 kronor till 26 000 kronor, vilket belopp torde fördelas sålunda:

Stiftsnämnden i Linköping	11 200
» » Skara	11 700
» » Strängnäs	3 100
Summa kronor 26 000	

Anslagsposten till rörligt tillägg torde bära uppräknas med 80 000 kronor till 160 000 kronor.

Jag beräknar alltså medelsbehovet under denna avdelning av avlöningsstaten till $(276\,000 + 33\,500 + 26\,000 + 160\,000 =)$ 495 500 kronor, vilket innebär en höjning med 107 000 kronor. Höjningen faller helt på kyrkofonden.

Avlöningsstatens utgiftssida slutar således enligt mina beräkningar på $(61\,600 + 1\,384\,100 + 495\,500 =)$ 1 941 200 kronor. Kyrkofondens bidrag, som nu är uppfört med 928 400 kronor, bör enligt samma beräkningar höjas med $(133\,700 + 107\,000 =)$ 240 700 kronor till 1 169 100 kronor. Anslaget bör därför för nästa budgetår uppföras med $(1\,941\,200 - 1\,169\,100 =)$ 772 100 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 142 500 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att för fortsatt anställande av tillfällig personal vid domkapitlens och stiftsnämndernas kanslier må i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå ytterligare högst 90 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för domkapitlen, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

c) godkänna följande avlöningsstat för domkapitlen och stiftsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Domkapitlet i Stockholm.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	34 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	5 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18 800
Summa kronor 61 600	

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	597 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	36 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	295 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	455 000
Summa kronor 1 384 100	

III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	276 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	

a. Grundbelopp	28 500	
b. Ersättning till sakkunniga för bi- träde vid syn av stiftsnämnd m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000	33 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal		26 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		160 000
Summa kronor		495 500

IV. S a m m a n f a t t n i n g.

I. Domkapitlet i Stockholm	61 600
II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m.	1 384 100
III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna m. m.	495 500
	Summa kronor 1 941 200

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från kyrkofonden	1 169 100
Nettoutgift kronor	772 100

d) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 772 100 kronor.

[41] 2. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	96 100	100 684
1952/53 (statsliggaren s. 459)	109 700	
1953/54 (förslag)	121 300	

Ur detta anslag bestrides kostnader för sjukvård m. m., reseersättningar, expenser, publikationstryck, hyresersättningar och vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond m. m. Kyrkofonden bestrider hälften av de beräknade sammanlagda sjukvårds- och expens-kostnaderna vid samtliga domkapitel utom Stockholms och hälften av en nu utgående hyresersättning av 4 000 kronor till Uppsala domkyrka samt hela kostnaden för stiftsnämndernas verksamhet. Kyrkofondens bidrag utgör nu 171 910 kronor.

Av *domkapitlens* och *stiftsnämndernas* anslagsäskanden för nästa bud-getår inhämtas bland annat följande.

1. *Domkapitlet i Stockholm.* Delposten till övriga expenser är nu upp-förd med 5 800 kronor, varav 1 500 kronor utgör engångsanvisning för inköp av ett arkivskåp. För merkostnad i samband med denna inventarie-

anskaffning begär domkapitlet en engångsanvisning av 475 kronor, varjämte domkapitlet hemställer om höjning av delposten i övrigt med 925 kronor på grund av allmän prisstegring. Vidare föreslås uppräkningsanslagsposten till publikationstryck med 200 kronor.

II. Övriga domkapitel. Under anslagsposten till sjukvård m. m. beräknar domkapitlet i Härnösand höjning med 100 kronor.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar, nu 41 050 kronor, räknar domkapitlen i Västerås, Växjö, Härnösand och Luleå med mindre höjningar av anslagsmedlen till reseersättningar åt stiftssekreterarna, domkapitlen i Växjö och Härnösand med höjningar även i fråga om medlen till reseersättningar åt särskilda av domkapitlen förordnade utredningsmän. Vidare föreslår domkapitlen i Karlstad och Luleå förstärkning av anslagsmedlen till reseersättningar åt domkapitelsledamöter med respektive 600 och 500 kronor.

Delposten till bränsle, lyse och vatten är nu uppförd med 11 410 kronor. Domkapitlet i Västerås beräknar en automatisk höjning med 1 040 kronor till följd av omläggning av domkapitelshusets värmesystem. Domkapitlet i Härnösand föreslår med hänsyn till anslagsbelastningen en höjning med 1 300 kronor.

Till övriga expenser har för innevarande budgetår anvisats 88 110 kronor. Av domkapitlens framställningar inhämtas bland annat följande.

Uppsala. Domkapitlet beräknar en höjning med 200 kronor för domkapitlets musiksakkunniges expenser i anledning av dennes särskilda åligganden enligt kyrkomusikerstadgan. Vidare hemställer domkapitlet om medel till verkskyddsmateriel och utbildning av verkskyddspersonal med 3 000 kronor.

Linköping. Till följd av ökade städkostnader beräknar domkapitlet en höjning med 200 kronor.

Skara. Domkapitlet föreslår en höjning med 1 000 kronor, varav 350 kronor för utbyte av räknemaskin och återstoden på grund av prisstegringar.

Strängnäs. Under återopande av inträffande prishöjningar hemställer domkapitlet om en ökning med 870 kronor.

Västerås. Domkapitlet begär en höjning med 5 150 kronor. Därav föreslås 1 500 kronor som engångsanvisning för inköp av ny stencileringsmaskin och en räknemaskin. Återstoden motiveras med ökning av driftkostnaderna till följd av verkställd ombyggnad och utökning av domkapitlets kanslilokaler samt på grund av den alltmer intensifierade förvaltningsapparatens.

Växjö. För innevarande budgetår har för domkapitlets ordinarie utgifter beräknats 7 500 kronor, varav 500 kronor för konservering av fuktskadade arkivalier. För sistnämnda ändamål har vidare beräknats en engångsanvis-

ning å 3 500 kronor. De nuvarande anslagsmedlen utgör sålunda tillhopa 11 000 kronor. Domkapitlet beräknar nu å ena sidan bortfall av engångsanvisningen å 3 500 kronor samt å andra sidan, med utgångspunkt i 7 500 kronor, en höjning med 1 150 kronor, varav 650 kronor för inköp av en skrivmaskin och återstoden på grund av bland annat ökade städnings- och telefonkostnader. Beräkningen innebär en minskning med 2 350 kronor i förhållande till nu anvisade medel.

Lund. Domkapitlet hemställer om en höjning med 7 000 kronor. Därav beräknas 2 890 kronor som merkostnad för övergång från nuvarande linjeväljarsystem till kombinerat linjeväljar- och växelbordssystem, 1 360 kronor för kontorsutrustning åt de under avlöningsanslaget av domkapitlet föreslagna stiftskanslisterna, 150 kronor för domkapitlets musiksakkunniges expenser, 1 000 kronor till papper och blanketter samt 1 600 kronor till följd av allmänna prisstegringar.

Göteborg. Domkapitlet föreslår en höjning med 2 000 kronor, varav 1 000 kronor som engångsanvisning till anskaffande av telefonväxelanordning samt återstoden med hänsyn till stegrade priser och ökad materiel-åtgång.

Karlstad. Under återopande av allmänna prishöjningar beräknar domkapitlet en höjning med 1 000 kronor.

Härnösand. Domkapitlet hemställer om en höjning med 11 860 kronor. Därav beräknas en ökning av de ordinarie utgifterna med 2 680 kronor till följd av höjda telefonkostnader, fördyring av all slags materiel, höjda städningskostnader och ökade expeditionsutrymmen. Återstoden, 9 180 kronor, beräknar domkapitlet som engångsanvisning för telefoninträdeskostnader och anskaffande av inventarier i nya expeditionslokaler åt stiftsjägmästaren. Beträffande nämnda expeditionslokaler inhämtas av handlingarna bland annat följande:

Stiftsjägmästaren och hans assistent har alltsedan domkapitlet inrättades 1933 haft sin expedition inom domkapitlets lokaler, där ett arbetsrum upplåtits åt dem för gemensamt bruk. I domkapitelshuset finnes två lägenheter, som ej disponeras av domkapitlet utan är uthyrda, den ena åt expeditionsvakten som tjänstebostad och den andra enligt hyreslagens bestämmelser. Domkapitlet finner det för närvarande ogörligt att bereda stiftsjägmästaren och assistenten bättre lokaler inom domkapitelshuset men hoppas att så framdeles skall kunna ske. Emellertid kan enligt domkapitlet en lösning av lokalfrågan för stiftsjägmästarexpeditionen ej längre uppskjutas. En icke tillfredsställande men dock förbättrad lokal har kunnat ställas i utsikt, nämligen en av länsstyrelsen disponerad våning i staden om tre rum, betingande en årshyra inklusive värme och lyse av 2 600 kronor.

Byggnadsstyrelsen har undersökt möjligheterna att bättre utnyttja domkapitelshuset. Styrelsen finner väl, att expeditionsvakten kan uppsägas från sin tjänstebostad, men anser att så av billighetsskäl ej bör ske. Som ett alternativ till det av domkapitlet framlagda förslaget till lokalfrågans lös-

ning pekar styrelsen på möjligheten att uppdelat stiftssekreterarens rum i två, varav det ena skulle kunna upplåtas åt stiftsjägmästaren.

Statskontoret förklarar sig ej övertygat om att läget i fråga om tjänsterum för stiftsjägmästarexpeditionen är sådant, att omedelbara åtgärder måste vidtagas med syfte att hyra expeditiionslokaler åt stiftsjägmästaren och hans assistent utanför domkapitelshuset.

Kammarkollegiet — som förutsätter att förhyrningen utgör ett provisorium tills expeditiionslokaler kan anordnas i domkapitelshuset — har ej något att erinra mot bifall till framställningen.

Luleå. Med hänsyn till ökade städnings- och telefonkostnader samt pristegringar i övrigt föreslår domkapitlet en höjning med 1 000 kronor.

Under återopande av ökade tryckningskostnader begär domkapitlet i Västerås, Växjö, Lund, Göteborg, Härnösand och Luleå ökning av anslagsmedlen till p u b l i k a t i o n s t r y c k med respektive 150, 300, 500, 200, 100 och 350 kronor.

III. Stiftsnämnderna. Domkapitlet i Härnösand beräknar en höjning av anslagsposten till sjukvård m. m. med 100 kronor. Ökning av anslagsmedlen till reseersättningar, nu sammanlagt 106 400 kronor, begäres av domkapitlet i Göteborg, Karlstad, Härnösand, Luleå och Visby med respektive 500, 2 000, 5 200, 1 000 och 2 000 kronor. Beträffande anslagsposten till hyror för tjänstelokaler åt stiftsjägmästarna, nu uppförd med 5 350 kronor, räknar domkapitlet i Västerås med en höjning av 25 kronor och domkapitlet i Härnösand med ett nytt medelsbehov av 2 600 kronor i enlighet med vad som nyss angivits under domkapitlens anslagsmedel till övriga expenser.

Departementschefen.

Domkapitlet i Stockholm. Jag räknar endast med förändring i fråga om delposten till övriga expenser. Denna torde, med beaktande av att en engångsanvisning å 1 500 kronor för inköp av ett arkivskåp bortfaller för nästa budgetår, böra uppföras med 4 700 kronor, vilket innebär en förhöjning med 400 kronor av anslagsmedlen till löpande utgifter. Härav beräknar jag 200 kronor för domkyrkoorganistens expenser såsom sakkunnig åt domkapitlet i vissa kyrkomusikerfrågor. Den merkostnad, som uppkommit vid inköp av nämnda skåp, torde böra täckas ur innevarande års anslagsmedel till övriga expenser, i mån av behov genom överskridande efter vederbörligt medgivande. Vad jag nu föreslagit, innebär en minskning av delposten till övriga expenser med 1 100 kronor.

Ö v r i g a d o m k a p i t e l. Jag tillstyrker domkapitlets i Härnösand framställning om höjning av anslagsmedlen under anslagsposten till sjukvård m. m. med 100 kronor.

Anslagsmedlen till reseersättningar åt stiftssekreterare torde vid domkapitlet i Västerås, Växjö, Härnösand och Luleå böra uppräknas med

respektive 40, 25, 80 och 100 kronor. Vidare torde vid domkapitlen i Karlstad och Luleå anslagsmedlen till reseersättningar åt domkapitelsledamöter böra höjas med respektive 600 och 500 kronor. Beträffande anslagsmedlen till reseersättningar åt särskilda av domkapitlen förordnade utredningsmän beräknar jag vid domkapitlen i Växjö och Härnösand ökning med respektive 40 och 80 kronor. Anslagsposten till reseersättningar torde alltså böra höjas med sammanlagt *1 465 kronor*.

I fråga om delposten till bränsle etc. beräknar jag automatiska höjningar av anslagsmedlen vid domkapitlen i Västerås och Härnösand med respektive 1 040 och 1 300 kronor eller sammanlagt *2 340 kronor*.

Beträffande domkapitlens anslagsmedel till övriga expenser torde för varje domkapitel till expenser i anledning av vederbörande domkyrkoorganists (i vissa övergångsfall annan för ändamålet förordnad organists) verksamhet som musiksakkunnig åt domkapitlet i frågor rörande kyrkomusikerorganisationen böra för nästa budgetår beräknas ett belopp av 200 kronor. För närvarande är icke någon del av anslagsmedlen till övriga expenser beräknade för detta ändamål. När jag i det följande anger mina beräkningar av domkapitlens anslagsmedel till övriga expenser för nästa budgetår, inräknar jag alltså däri för varje domkapitel nämnda belopp om 200 kronor.

För domkapitlet i Växjö torde böra beräknas 8 850 kronor, varav 650 kronor som engångsanvisning för inköp av en skrivmaskin. Av återstående 8 200 kronor, vilket belopp innebär en höjning av de ordinarie utgiftsmedlen med 700 kronor, beräknar jag, i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår, 500 kronor till konservering av fuktskadade arkivalier. Denna anslagsberäkning medför en minskning med 2 150 kronor av domkapitlets för innevarande budgetår tillfälligt höjda anslagsmedel till övriga expenser.

Med hänsyn till vad som blivit upplyst rörande lokalförhållandena vid domkapitlet i Härnösand och de omständigheter, varunder stiftsjägmästaren och stiftsjägmästarassistenten därstädes nu har att utföra sitt arbete, anser jag mig böra tillstyrka, att en förbättring av lokalförhållandena åstadkommes på sätt domkapitlet föreslagit, alltså genom förhyrning av särskilda utrymmen för ändamålet. Till utrustning av de förhyrda lokalerna med inventarier m. m. beräknar jag i likhet med domkapitlet 9 180 kronor, vilket belopp följaktligen torde böra upptagas som engångsanvisning för nästa budgetår. Beträffande domkapitlets expensmedel till löpande utgifter räknar jag med en förstärkning av 1 800 kronor. Sammanlagt erfordras alltså för domkapitlet i Härnösand en ökning i medelsanvisningen med 10 980 kronor.

I övrigt föreslår jag, att anslagsmedlen till övriga expenser höjes för domkapitlet i Västerås med 2 700 kronor, varav 1 500 kronor som engångsanvisning för inköp av en stencileringsmaskin och en räknemaskin, för

domkapitlet i Göteborg med 1 700 kronor, varav 1 000 kronor som engångsanvisning för anskaffande av telefonväxelanordning, samt för domkapitlet i Skara med 1 200 kronor, varav 350 kronor som engångsanvisning för utbyte av en räknemaskin. Vidare beräknar jag höjning av ifrågavarande anslagsmedel med 1 200 kronor för domkapitlet i Lund, 700 kronor för domkapitlet i Luleå, 400 kronor för domkapitlet i Linköping samt 200 kronor för vart och ett av domkapitlen i Uppsala, Strängnäs, Karlstad och Visby.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit, torde delposten till övriga expenser bära ökas med 17 530 kronor. Av detta belopp utgör 12 680 kronor engångsanvisningar.

Under anslagsposten till publikationstryck beräknar jag höjning av anslagsmedlen vid domkapitlen i Västerås, Växjö, Lund, Göteborg, Härnösand och Luleå med respektive 150, 300, 300, 200, 100 och 200 kronor eller tillhopa med 1 250 kronor.

Stiftsnämnderna. Under anslagsposten till sjukvård m. m. torde beräknas en höjning med 100 kronor för stiftsnämnden i Härnösand.

I fråga om anslagsposten till reseersättningar m. m. beräknar jag höjning av anslagsmedlen vid stiftsnämnderna i Göteborg, Karlstad, Härnösand, Luleå och Visby med respektive 500, 2 000, 3 000, 1 000 och 500 kronor eller sammanlagt med 7 000 kronor.

Anslagsposten till hyror för tjänstelokaler åt stiftsjägmästarna torde uppräknas med 2 625 kronor, varav 2 600 kronor för stiftsnämnden i Härnösand till de i det föregående omnämnda nya tjänstelokalerna samt 25 kronor för stiftsnämnden i Västerås.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en utgiftsökning med $(-1\,100 + 100 + 1\,465 + 2\,340 + 17\,530 + 1\,250 + 100 + 7\,000 + 2\,625 =)$ 31 310 kronor. Härav bör av kyrkofonden gäldas $\left(\frac{100 + 2\,340 + 17\,530}{2} + 100 + 7\,000 + 2\,625 =\right)$ 19 710 kronor och av statsverket 11 600 kronor. Kyrkofondens bidrag under förevarande anslag torde alltså bära upptagas med ett från 171 910 till 191 620 kronor förhöjt belopp. Anslaget, som nu är uppfört med 109 700 kronor, torde för nästa budgetår bära uppföras med $(109\,700 + 11\,600 =)$ 121 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 121 300 kronor.

[42] 3. **Kleresistaten.** Ur detta anslag utbetalades tidigare ersättningar för vissa friheter från prästutlagor samt indelningsersättningar till vissa domkyrkosysselmän, klockare och organister ävensom till pastor pri-

marius. Enligt beslut av 1941 års kyrkomöte och 1942 års riksdag skall från och med budgetåret 1942/43 ur anslaget endast utgå indelningsersättningar till domkyrkosysselmän. Övriga ersättningar har avförts ur anslaget eller indragits, dock med viss rätt för tjänstinnehavare, som tillträtt sin befattning före den 1 juli 1942, att bibehållas vid indelningsersättning, så länge han kvarstår i tjänst. Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 5 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. (Jfr förslagsanslaget Ersättningar till kyrkor.) Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kleresistaten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[43] 4. **Vissa ersättningar till kyrkofonden.** Enligt lagen om kyrkofond skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med 5 050 737 kronor för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m. Ersättningen bestrides från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med i avrundat tal 5 050 800 kronor. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 5 050 800 kronor.

[44] 5. **Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	29 300	32 150
1952/53 (statsliggaren s. 462)	33 800	
1953/54 (förslag)	46 000	

Kurserna för utbildande av kyrkomusiker är avsedda att främja utbildningen av kantorer. Kantorstjänst är enligt kyrkomusikerstadgan en tjänst som kyrkomusiker och folk- eller småskollärare och skall som regel vara inrättad i varje kyrkomusikerdistrikt med lägre invånarantal än 5 000. I anslutning till kurserna förrättas organist- och kantorsexamen, som utgör det kyrkomusikaliska behörighetsvillkoret för innehav av kantorstjänst.

Kurserna är anordnade som sommarkurser, från och med den 1 juli 1952 öppna för elever och, i mån av utrymme, förutvarande elever vid samtliga folk- och småskoleseminarier. Vid folkskoleseminarierna meddelas för närvarande under terminerna specialundervisning (s. k. övertimmar) av elever, som deltagit eller anmält sig till deltagande i sommarkurs. Vederbörande musiklärare åtnjuter härför särskild ersättning ur anslaget till avlöningar vid folkskoleseminarierna. Utbildningen avser att sätta deltagarna i stånd att i samband med eller kort efter lärarexamen avlägga organist- och kantorsexamen. Varje kurs får enligt gällande bestämmelser omfatta

högst 24 deltagare och pågår i sex veckor med en undervisningstid av 82 timmar i veckan. Såsom kursdeltagare skall först ifrågakomma dels sådana musikbegåvade elever, som i kunskap och färdighet icke kommit till högre ståndpunkt än som normalt motsvarar första årets seminarieundervisning, dels ock ett antal något mera försigkomna, vilka kan beräknas vara färdiga att kursåret eller nästpåföljande år avlägga organist- och kantorsexamen. Under sommaren 1952 har 4 kurser hållits, nämligen vid folkskoleseminarierna i Uppsala, Lund och Umeå samt vid folkskoleseminariet för manliga elever i Göteborg.

Musikaliska akademien utövar inseende över kurserna och fastställer timplan. För varje kurs finnes en av Kungl. Maj:t förordnad ledare, som uppbär arvode samt resekostnads- och traktamentsersättning. Undervisningen bestrides vid varje kurs av två till fyra lärare, vilka åtnjuter arvode samt resekostnadsersättning.

Examina har under den gångna sommaren förrättats på sex orter, nämligen kursorterna samt Norrköping och Kalmar. Av kostnaderna för examina bestrides från förevarande anslag dels arvode samt resekostnads- och traktamentsersättning till av akademien förordnad censor, dels ock resekostnadsersättning åt examinator.

Förevarande anslag har för innevarande budgetår höjts med 4 500 kronor till 33 800 kronor. Højningen avsåg en ökning av kursledares arvode från 100 till 150 kronor samt en engångsanvisning av 500 kronor för tryckning av betygsblanketter och cirkulär rörande examensfordringar ävensom en uppräknig av kurslärarnas timarvoden (jfr 1952 års åttonde huvudtitel s. 60).

Genom beslut den 6 juni 1952 har Kungl. Maj:t bestämt sistnämnda arvode till 14 kronor 50 öre för undervisningstimme samt tillika medgivit, att anslagsposten till arvoden till kurslärare må under innevarande budgetår överskridas med högst 3 800 kronor.

Musikaliska akademien hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 29 500 kronor till 63 300 kronor. Härvid föreslår akademien

1) utökning av kursverksamheten (för närvarande 4 kurser med sammanlagt 96 elever) med en kurs för 24 elever;

2) ökning av antalet veckotimmar per kurs från 82 till 83 för att öka undervisningen i kördirigering;

3) höjning av kursledares arvode från 150 kronor till 250 kronor för varje kurs;

4) höjning av kurslärares timarvode från 14 kronor 50 öre till 18 kronor;

5) införande av traktamentsersättning (tjänstgöringstraktamente) för kurslärare enligt tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlösningsreglemente;

6) höjning av censors dagarvode från 40 kronor till 50 kronor;

7) ökad medelsanvisning för körmedverkan vid kurser och examina;

8) bortfall av förutnämnda engångsanvisning för tryckning av blanketter m. m.

Centralstyrelsen för Sveriges allmänna organist- och kantorsförening hemställer, under åberopande av rådande brist på kantorer, om bifall till akademiens förslag till utökning av antalet kurser.

Departementschefen. I anslutning till kyrkomusikerstadgans bestämmelse, att även småskollärartjänst kan ingå i kantorstjänst, har sommarkurserna för utbildning av kyrkomusiker från och med år 1952 öppnats även för elever och förutvarande elever vid småskoleseminarierna. Jag har för avsikt att i det följande under avlöningsanslaget för sistnämnda seminarier föreslå medelsanvisning för viss kyrkomusikalisk utbildning under terminerna också vid småskoleseminarierna. Denna breddning av underlaget för rekrytering av elever till här ifrågavarande kurser bör i nuvarande läge, då — såsom jag närmare berört i propositionen 1952: 203 p. II — en betydande brist på kantorsbehöriga lärare gör sig gällande, åtföljas av en ökad kursutbildnings- och examinationskapacitet. Jag föreslår av dessa skäl, att för utbildande av kantorer under nästa budgetår anordnas fem kurser om vardera 24 elever. Kostnaderna för denna utökning kan, med utgångspunkt i nu gällande undervisningstid per kurs samt nuvarande grunder för beräkning av arvoden och ersättningar åt kursledare och kurslärare samt ersättning för körmedverkan vid kurser, beräknas till sammanlagt 7 700 kronor. Däremot torde utökningen ej beräknas medföra ytterligare medelsanvisning till kostnaderna i samband med förrättandet av organist- och kantorsexamen.

Med hänsyn till att bland betygsämnena i organist- och kantorsexamen numera även ingår ämnet kördirigering, anser jag mig böra biträda akademiens förslag till en ökning av undervisningstiden för varje kurs från 82 till 83 timmar i veckan. Då jag ej kan tillstyrka höjning av kurslärares arvode för undervisningstimme, kan utökningen av undervisningstiden beräknas medföra en kostnadsökning för fem kurser av sammanlagt 435 kronor.

Härutöver beräknar jag endast en höjning av censors dagarvode från 40 till 45 kronor samt en ökning med 350 kronor av anslagsmedlen till körmedverkan utöver den uppräknings för sistnämnda ändamål, som inräknats i det förutnämnda beloppet å 7 700 kronor.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör för nästa budgetår beräknas en medelsanvisning av 750 kronor till arvoden till kursledare, 36 200 kronor till arvoden till kurslärare (inräknat det belopp å 3 800 kronor, varmed anslaget för innevarande år får överskridas), 1 250 kronor till resekostnads- och traktamentsersättning till kursledare och resekostnadsersättning till kurslärare, 5 200 kronor till arvoden, resekostnads- och traktamentsersätt-

ning till censorer samt resekostnadsersättning till examinatorer, 2 000 kronor till körmedverkan samt — liksom för innevarande budgetår — 400 kronor till övriga utgifter och 200 kronor för utarbetande m. m. av examensuppgifter. Anslaget i dess helhet torde alltså böra uppföras med 46 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kronor.

[45] 6. **Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken.** Ur detta anslag utgår tre stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska språket, samt ett stipendium för utbildande av lapsktalande präster inom Luleå stift. Varje stipendium utgår med ett belopp av 1 200 kronor om året och utdelas för högst tre år i sänder. Då jag icke för närvarande ifrågasätter någon höjning av stipendiernas antal eller belopp, torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 4 800 kronor.

[46] 7. **Kyrkors underhåll.** Detta anslag, för närvarande 2 000 kronor, användes från och med budgetåret 1947/48 helt till Visby domkyrkas istandsättande och framtida bestånd. I enlighet med förslag av domkapitlet i Visby torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kyrkors underhåll* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

[47] 8. **Vissa kostnader i samband med Uppsala domkyrkas restaureringssakkunnigas utredningsarbete.**

Uppsala domkyrkas restaureringssakkunniga tillkallades — efter vederbörligt bemyndigande — den 7 juli 1951 av statsrådet Quensel för utredning av frågor, som kan ha samband med en blivande restaurering av Uppsala domkyrka. Enligt lämnade direktiv har de sakkunniga att i första hand utarbeta en samlad plan för domkyrkans restaurering och därvid bland annat pröva frågan, hurvida ej restaureringen bör ske efter antikvariska principer. Sålunda bör de sakkunniga »med varsamt aktgivande på det som kan finnas kvar, speciellt av exteriören, från tiden före den Zettervallska omgestaltningen, söka i fråga om varje enskild byggnadsdel fastställa, vad som av historiska skäl bör och av tekniska skäl kan behållas och vad som måste nygestaltas. Med utgångspunkt från denna grundläggande undersökning böra de sakkunniga sedan ha att fastställa ett restaure-

ringsprogram på lång sikt, vilket efter hand må komma att omfatta samtliga de partier av det stora byggnadsverket, som böra bli föremål för omsyn.»

Restaureringssakkunniga har även att ta viss befattning med de sedan våren 1949 pågående skyddsarbetena å domkyrkan (se 1952 års åttonde huvudtitel s. 60 ff). Sålunda skall enligt Kungl. Maj:ts beslut dessa arbeten från och med budgetåret 1951/52 utföras av domkapitlet i Uppsala i samråd med de sakkunniga och professor emeritus H. Kreüger. Av skyddsarbetena har första och andra etapperna, i huvudsak omfattande domkyrkans tvärskepp, långhus och korparti, slutförts. Tredje etappen avser de båda västtornen. Skyddsarbetena å det södra av dessa är avslutade. Beträffande skyddsarbetena å det norra av tornen har Kungl. Maj:t genom beslut den 11 juli 1952 anbefallt domkapitlet att i samråd med de sakkunniga och professor Kreüger tills vidare begränsa arbetena under innevarande budgetår enligt ett av de sakkunniga i särskilt utlåtande framlagt förslag. Byggnadstillstånd har lämnats för skyddsarbeten å norra tornet, omfattande borttagning av löst tegel och förvittrade cementpartier i syfte att hindra ras samt därjämte sådan lagning och täckning, som är nödvändig för att skydda blottade byggnadsdelar för skada.

Beträffande de med restaureringssakkunnigas utredning förenade kostnaderna framgår av vad jag anført under förevarande rubrik i 1952 års åttonde huvudtitel (s. 65 ff), att dessa är av två skilda slag, nämligen dels »vanliga kommittékostnader», såsom dagarvoden enligt kommittékungörelsen och dylikt, dels speciella kostnader för den konsthistoriska och antikvariska undersökning, som måste verkställas, och för restaureringsplanens utarbetande. Enligt beslut av 1952 års riksdag (skrivelse nr 99) skall de s. k. vanliga kommittékostnaderna tills vidare gäldas medelst förskott ur kyrkofonden medan de av utredningsuppdraget betingade, nyss angivna speciella kostnaderna skall bekostas av statsverket samt bestridas från ett för ändamålet särskilt uppfört riksstatsanslag. Detta anslag är under förevarande rubrik för innevarande budgetår uppfört såsom ett reservationsanslag av 124 000 kronor (statsliggaren s. 464). Anslagsbeloppet är beräknat för kostnaderna under såväl budgetåret 1951/52 som innevarande budgetår och avsett i huvudsak för fullföljande och avslutande av antikvariska undersökningar å domkyrkans torn. Ur anslaget bestrides även de merkostnader vid skyddsarbetena å domkyrkan, som uppkommer i anledning av sistnämnda undersökningar.

Restaureringssakkunniga har hemställt, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 180 000 kronor för de sakkunnigas utredningsarbete. Av de sakkunnigas framställning inhämtas bland annat följande.

Utöver redan anvisade 124 000 kronor beräknas en merkostnad av 32 000 kronor för bearbetning av utförda antikvariska undersökningar under 1951 och 1952 samt för därav föranledda utredningar ävensom för detaljuppmätning av tornens murfasader samt för expertarvoden och utredningar i samband med skyddsarbetenas inskränkande. Under budgetåret 1953/54 skall äga rum fortsatt bearbetning av resultaten av antikvariska undersökningar

och verkställda hållfasthetsprov samt vidare vissa ytterligare utredningar och beräkningar för framläggande av riktlinjer för ett definitivt restaureringsförslag. De sakkunniga beräknar därvid för arkitekt-, expert-, konstruktörs- och andra utredningsarvoden 70 000 kronor, för modeller, ritningskopior, fotografering och dylikt 10 000 kronor, för kostnader för byggnadsställningar 33 000 kronor samt för oförutsedda utgifter 15 000 kronor. Härtill kommer en beräknad utgift å 20 000 kronor för åtgärder för bekämpande av skador å domkyrkan genom trägnagande insekter. Vid hittills utförda undersökningsarbeten å domkyrkan har nämligen konstaterats, att trävirket på vindarna över kyrkans mittskepp och tvärskepp angripits av den s. k. husbocken. Det finns av olika skäl anledning antaga, att sådana skador föreligger även på övriga av kyrkans vindar, som ännu ej undersökts. Av dessa skador påkallat reparations- och impregneringsarbete m. m. bör lämpligen utföras i samband med de brandskyddsåtgärder på domkyrkan, som byggnadsstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 augusti 1952 har att verkställa i samråd med de sakkunniga (jfr prop. 1951: 146; SU 141; Rskr 273). Det sammanlagda medelsbehovet utgör sålunda (32 000 + 70 000 + 10 000 + 33 000 + 15 000 + 20 000 =) 180 000 kronor.

Departementschefen. Restaureringssakkunniga räknar för sitt egentliga utredningsarbete med ett anslag för nästa budgetår av 160 000 kronor. Härav beräknas 32 000 kronor åtgå till utgifter, som uppkommit eller uppkommer under innevarande budgetår men som ej täckes av för innevarande budgetår anvisat anslag å 124 000 kronor. Återstoden, 128 000 kronor, avses för beräknade kostnader vid de sakkunnigas fortsatta utredningsarbete under nästa budgetår. Jag har ingen erinran mot denna anslagsberäkning utan tillstyrker medelsanvisning i enlighet med de sakkunnigas förslag. Det av de sakkunniga därutöver äskade beloppet å 20 000 kronor utgör beräknade kostnader för vissa åtgärder för bekämpande av skador å domkyrkan, vilka uppkommit genom trägnagande insekter. Åtgärder i detta syfte ingår ej i de sakkunnigas egentliga utredningsarbete. Då emellertid åtgärderna synes oundgängligen nödvändiga för träkonstruktionens bevarande och då de — bland annat från synpunkten att nedbringa kostnaderna för skadebekämpningen — lämpligen bör vidtagas i samband med brandskyddsåtgärderna, som utföres av byggnadsstyrelsen i samråd med de sakkunniga, finner jag lämpligt, att medel för ändamålet anvisas under förevarande anslag. Mot de sakkunnigas beräkning av kostnaderna för skadebekämpningen finner jag ej anledning till erinran. Vid bifall till vad jag nu föreslagit, uppgår den under anslaget erforderliga medelsanvisningen alltså till sammanlagt 180 000 kronor. Anslaget torde få disponeras enligt bestämmande av Kungl. Maj:t framdeles. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i samband med Uppsala domkyrkas restaureringssakkunnigas utredningsarbete* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

[48] 9. **Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka.** Detta anslag utgör statsbidrag till bestridande av kostnaderna för yttre restaurering av Linköpings domkyrka. Såsom framgår av propositionen 1949: 118 har kostnaderna för restaureringen beräknats till 750 000 kronor, varav 375 000 kronor skulle bestridas av statsmedel och resten av Linköpings församling eller på annat sätt. Av statsmedel har under förevarande anslagsrubrik för budgetåren 1949/50, 1950/51, 1951/52 och 1952/53 anvisats respektive 175 000 kronor, 100 000 kronor, 50 000 kronor och 1 000 kronor eller tillhoppa 326 000 kronor. Enligt vad jag inhämtat pågår alltså jämt vissa undersöknings- och ritningsarbeten till förberedelse av restaureringen, medan de egentliga restaureringsarbetena ännu ej kommit i gång. Jag förutsätter, att de för restaureringsarbetena nödvändiga förberedelserna bedrivs med största möjliga skyndsamhet och att restaureringen därefter igångsättes så snart sig göra låter. Då av den sammanlagda anslagssumman endast 10 000 kronor tagits i anspråk vid utgången av budgetåret 1951/52, torde någon egentlig medelsanvisning ej erfordras för nästa budgetår. Anslaget bör dock lämpligen, i likhet med vad som skett för innevarande budgetår, uppföras med 1 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[49] 10. **Ersättningar till kyrkor.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	65 000	72 598
1951/52	65 000	74 780
1952/53 (statsliggaren s. 465)	70 000	
1953/54 (förslag)	75 000	

Ur detta anslag utgick tidigare tillhoppa omkring 1 500 ersättningar till egentliga församlingskyrkor samt vissa domkyrkor och förutvarande domkyrkor. Enligt beslut av 1946 års kyrkomöte (skrivelse 1946: 6) och 1947 års riksdag (skrivelse 1947: 168) har ur ifrågavarande anslag utgående ersättningar för vin- och byggnadssäd, för kronotiondeanslag och för avskrivna mjöl- och kvarnräntor samt andra därmed jämförliga ersättningar till församlingskyrkor — domkyrkor samt förutvarande domkyrkorna i Kalmar och Mariestad därvid undantagna — indragits med utgången av budgetåret 1946/47. Möjlighet föreligger emellertid för Kungl. Maj:t att på särskilda skäl låta församling behålla dylik ersättning eller erhålla gottgörelse för densamma. Anslaget belastas sålunda numera med ersättningar till domkyrkor och förutvarande domkyrkor samt med eventuellt kvarstående ersättningar till församlingar eller gottgörelse härför.

Departementschefen. Av vad jag anfört under denna anslagsrubrik i 1952 års åttonde huvudtitel (s. 69) framgår, att frågan om indragning av de från förevarande anslag till domkyrkor och från förslagsanslaget Kleresi-staten till domkyrkosysslomän utgående indelningsersättningarna samt deras ersättande med särskilda statsbidrag bör tills vidare anstå och upptagas först efter det pågående sakkunnigutredning rörande kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter m. m. avslutats.

Med hänsyn till belastningen å anslaget torde det för nästa budgetår böra uppräknas med 5 000 kronor till 75 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[50] 11. **Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 1 000 kronor, bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[51] 12. **Bidrag till stipendier för utbildande av diakoner för kyrklig och social tjänst.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 10 000 kronor. Ur anslaget utgår bidrag till stipendier åt sådana obemedlade och mindre bemedlade elever vid svenska diakonanstalten, som utbildar sig till diakoner. I enlighet med förslag av svenska diakonsällskapet torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till stipendier för utbildande av diakoner för kyrklig och social tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[52] 13. **Bidrag till svenska ekumeniska nämnden.** Under denna rubrik har för vartdera av budgetåren 1951/52 och 1952/53 anvisats ett anslag till svenska ekumeniska nämnden å 20 000 kronor, avsett såsom bidrag till bestridande av Sveriges årsavgift till Kyrkornas världsråd. I enlighet med förslag av nämnden torde anslag för ändamålet med oförändrat belopp böra uppföras även för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska ekumeniska nämnden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[53] 14. Utgivande av vissa finskspråkiga kyrkliga böcker m. m.

Den 30 juni 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt biskopen Bengt Jonzon att ombesörja översättning till finska språket av erforderliga delar av den svenska evangelieboken och den därvid fogade lilla bönboken samt den svenska kyrkohandboken, att brukas i de finstalande delarna av Luleå stift. Översättningsarbetet fördelades av Jonzon mellan åtskilliga med finska språket och finnbygdens religiösa problem förtrogna präster. Sedan dessa utfört stora delar av arbetet, uppdrog Jonzon för tids vinnande åt dåvarande kyrkoherden i Övertorneå pastorat, kontraktsprosten P. A. Boreman att fullborda detsamma. Efter framställning av Jonzon uppdrog vidare Kungl. Maj:t genom beslut den 19 september 1945 åt Boreman att i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av Jonzon angivna grunder utarbета förslag till en finskspråkig psalmbok, att brukas i de finstalande delarna av Luleå stift.

Sedan Jonzon hos Kungl. Maj:t anhållit, att medel måtte ställas till förfogande för tryckning av ifrågavarande böcker framlades förslag till medelsanvisning för ändamålet i propositionen 1947: 263, punkt 4. I propositionen förordades, att finskspråkig psalmbok, evangeliebok med bönbok, kyrkohandbok och ett mindre tilläggshäfte till koralboken befordrades till trycket. Kostnaderna för slutredigering och tryckning beräknades till sammanlagt 32 000 kronor.

Efter det att riksdagen, med bifall till propositionen, under rubriken Tryckning av vissa finskspråkiga kyrkliga böcker m. m. för ändamålet anvisat ett reservationsanslag av 32 000 kronor för budgetåret 1947/48 (skrivelse 1947: 372), bemyndigade Kungl. Maj:t den 23 januari 1948 domkapitlet i Luleå att på finska språket från trycket utgiva en psalmbok, erforderliga delar av den svenska evangelieboken och den därvid fogade lilla bönboken samt den svenska kyrkohandboken och tilläggshäfte till koralboken med erforderliga koraler jämte mässmusik, att tills vidare användas vid den finska offentliga gudstjänsten i de finstalande församlingarna inom Luleå stift. Tillika föreskrevs bland annat, att nämnda reservationsanslag fick tagas i anspråk för bestridande av erforderliga kostnader för böckernas utgivande, såsom för redaktion, papper, tryckning och bindning m. m., att böckerna ej fick utgivas i större upplagor än som betingades av för ändamålet tillgängliga medel, att böckerna skulle tillhandahållas på sätt och till pris som domkapitlet ägde bestämma med rätt för domkapitlet att till fattiga finstalande personer utdela psalmboken gratis, samt att inflytande försäljningsmedel skulle av domkapitlet inlevereras till statsverket att tagas till uppbörd å den i riksstaten upptagna inkomsttiteln Diverse inkomster: Övriga diverse inkomster.

I skrivelse den 9 juli 1952 anhåller nu *domkapitlet i Luleå*, att för utgivande av ifrågavarande finskspråkiga böcker ytterligare 15 200 kronor

måtte ställas till domkapitlets förfogande. Av domkapitlets framställning inhämtas bland annat följande.

Hittills har utgivits psalmbok i 8 000 exemplar, varav 4 980 bundits för sig och 1 053 tillsammans med evangelieboken, evangeliebok i 2 500 exemplar, varav 300 bundits för sig och 1 053 tillsammans med psalmboken, kyrkohandbok i 500 exemplar, varav bundits 100, samt mässbok i 500 häftade exemplar. Till bestridande av kostnaderna härför har hela anslaget å 32 000 kronor åtgått utan att därur gäldats någon ersättning för redigeringsarbetet. Det återstår att låta trycka tilläggshäfte till koralboken med erforderliga koraler (koralbok) samt att låta binda cirka 1 900 exemplar av psalmboken, 1 020 exemplar av evangelieboken och 400 exemplar av kyrkohandboken. De återstående framställningskostnaderna beräknas till 6 100 kronor. De sammanlagda framställningskostnaderna skulle sålunda uppgå till $(32\,000 + 6\,100 =)$ 38 100 kronor. År 1947 beräknade statskontorets tryckerikonsulent tryckningskostnaderna för angivna upplagor till 30 000 kronor. Med tanke på därefter inträffade prisstegringar finner domkapitlet de sammanlagda framställningskostnaderna ej kunna betraktas såsom särskilt höga, i synnerhet som de flesta av böckerna tryckts efter 1949. Influtna försäljningsmedel uppgick den 16 juni 1952 till omkring 13 650 kronor.

Beträffande övriga kostnader har Boreman haft kontanta utlägg för redigeringsarbetet med 700 kronor (resekostnader, ersättning åt korrekturgranskare och dylikt). Boreman har ej fixerat något arvode för sitt eget arbete. Han har emellertid beräknat, att arbetet efter den 1 januari 1947, då han erhöll avsked från sin kyrkoherdetjänst, tagit drygt två år i anspråk. Domkapitlet finner ej anledning betvivla riktigheten av denna beräkning. Det synes domkapitlet skäligt, att Boreman ersättes för redigeringsarbetet med minst 7 300 kronor. Till sina medhjälpare, som ej heller fått någon ersättning, beräknar Boreman arvoden med sammanlagt 1 100 kronor, vilket domkapitlet tillstyrker.

Statskontoret finner det anmärkningsvärt, att domkapitlet icke begränsat upplagornas storlek så, att därigenom uppkommande besparingar möjliggjort gottgörelse till Boreman inom ramen för anvisat anslag, eller ock betydligt tidigare inkommit med framställning om ytterligare anslag för tillgodoseende av Boremans arvodesanspråk. De för redigeringskostnaderna beräknade beloppen synes emellertid statskontoret i och för sig skäliga. Ämbetsverket vill ej heller göra någon erinran med anledning av fördyringen av framställningskostnaderna.

Departementschefen. För budgetåret 1947/48 anvisades ett reservationsanslag av 32 000 kronor, avsett till bestridande av erforderliga kostnader för ifrågavarande böckers utgivande, såsom för redaktion, papper, tryckning, bindning m. m. För domkapitlets disposition av anslaget gavs bland annat den föreskriften, att böckerna ej fick utgivas i större upplagor än som betingades av för ändamålet tillgängliga medel. På grund av inträffad stegring av pappers-, trycknings- och bindningskostnader torde det

tämligen snart efter anslagets beviljande ha stått klart för domkapitlet, att det anvisade anslaget ej skulle komma att räcka till upplagor av den omfattning, som domkapitlet enligt vad som nu framgår ansett erforderlig. Domkapitlet borde därför antingen ha begränsat upplagornas storlek eller åtminstone i förväg gjort framställning om ytterligare medel för ändamålet. Syftet med utgivande av ifrågavarande böcker — att tillgodose andakts- och gudstjänstlivet i rikets finsktalande församlingar — bör emellertid givetvis fullföljas, varför i första hand den s. k. koralboken bör utgivas av trycket. Det torde vidare vara angeläget att få redan tryckta men ej färdigställda upplagor av övriga böcker i sådant skick, att de kan försäljas. Slutligen bör Boreman och hans medhjälpare erhålla skälig ersättning för sitt arbete. Det torde alltså nu vara ofrånkomligt, att ytterligare medel anvisas för ifrågavarande ändamål. Jag vill också i detta sammanhang framhålla, att på lång sikt vissa möjligheter finnes för att statens utgifter för ändamålet kommer att helt eller till större delen täckas av försäljningsinkomsterna.

Domkapitlet beräknar 6 100 kronor till ytterligare framställningskostnader, 700 kronor till Boremans utlägg, 7 300 kronor till arvode åt Boreman och 1 100 kronor till arvode åt Boremans medhjälpare eller tillhoppa ett ytterligare medelsbehov av 15 200 kronor. Mot denna beräkning finner jag ej anledning till erinran.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utgivande av vissa finskspråkiga kyrkliga böcker m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 15 200 kronor.

D. Akademier m. m.

[54] 1. **Bidrag till svenska akademien.** Detta anslag, som utgår med 2 300 kronor, avser att bereda akademien ersättning för vissa tillförne av ensaksböter uppburna belopp. Sådan ersättning torde böra utgå även under budgetåret 1953/54 och jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska akademien* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 2 300 kronor.

[55] 2. **Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	275 300	331 696
1952/53 (statsliggaren s. 466)	314 000	
1953/54 (förslag)	458 000	

Enligt medgivande av 1936 års riksdag (skrivelsen nr 175) finns vid vetenskapsakademien en för Karl Manne Georg Siegbahn inrättad personlig professur i experimentell fysik. Såsom innehavare av nämnda professur är Siegbahn jämväl föreståndare för vetenskapsakademiens forskningsinstitut för experimentell fysik. Siegbahn har anhållit om avsked från professuren med utgången av juni 1953 men beräknas även efter erhållet avsked komma att kvarstå såsom föreståndare för institutet.

Detta förslagsanslag disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Siegbahn, K. M. G., professor i experimentell fysik, personligen <i>förslagsvis</i>	18 500
2. Slätis, S. H. E., laborator i lönegraden Ca 33, personligen, <i>förslagsvis</i>	21 200
3. Bidrag till driftkostnader för forskningsinstitutet för experimentell fysik vid akademien	274 300
	<u>Summa kronor 314 000</u>

Kungl. Maj:t har med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut medgivit, att anslagsposten 3 må under innevarande budgetår överskridas med högst 24 400 kronor.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår beräknar *vetenskapsakademien* anslagsposten 1 till 9 900 kronor, motsvarande den erforderliga medelsanvisningen för det föreståndararvode å 825 kronor för månad, som skall utgå till professor Siegbahn efter avgången från professuren (se 1952 års åttonde huvudtitel s. 73). Anslagsposten 2 beräknas till oförändrat belopp, 21 200 kronor. I fråga om anslagsposten 3 innebär akademiens beräkningar, att densamma ökas dels med 24 400 kronor, motsvarande det av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår medgivna överskridandet, dels ock med 408 456 kronor genom överflyttning av anslagsmedel från anslaget till atomenergiforskning.

I sistnämnda hänseende erinrar akademien, att för forskningsinstitutets finansiering utöver förevarande anslag utgår betydande bidrag från anslaget till atomenergiforskning. Dessa bidrag uppgick för budgetåret 1951/52 till 393 922 kronor och beräknas av akademien för innevarande budgetår till 404 460 kronor. Akademien föreslår nu att finansieringen av forskningsinstitutet för framtiden omläggas så, att bidraget från atomenergianslaget upphör att utgå och att i stället förevarande anslag uppräknas med motsvarande belopp. Som huvudsakligt skäl härför anföres, att den stora personal, som behöves för driften av de nytillkomna apparatanläggningarna därigenom skulle kunna beredas en tryggare ställning än som är möjligt, då en väsentlig del av lönekostnaderna beviljas årsvis av atomkommittén, på särskild framställning av forskningsinstitutets chef, och i regel först vid eller efter budgetårets ingång.

Statskontoret har icke ansett sig kunna tillstyrka den föreslagna omläggningen av finansieringen.

Atomkommittén tillstyrker en överföring av 250 000 kronor.

Departementschefen. Anslagsposten 1 torde såsom akademien föreslagit böra uppföras med förslagsvis 9 900 kronor.

Genom beslut av 1952 års riksdag (höstsessionen) i anledning av propositionen 1952: 241 har den för S. H. E. Slätis personliga laboraturen uppflyttats från Ca 33 till Ca 34. Med hänsyn härtill bör anslagsposten 2 uppföras med förslagsvis 24 400 kronor.

Jag anser mig såtillvida kunna biträda akademiens förslag rörande finansieringens omläggning, att jag tillstyrker överflyttning av 125 000 kronor från anslaget till atomenergiforskning till förevarande anslagspost 3. Vid bifall härtill och med hänsyn till det för innevarande budgetår medgivna överskridandet bör denna anslagspost uppföras med 423 700 kronor. Beträffande bidrag till återstoden av de för forskningsinstitutets verksamhet erforderliga driftkostnaderna torde institutets chef alltfört ha att göra framställning till atomkommittén.

Hela anslaget bör alltså uppföras med $(9\,900 + 24\,400 + 423\,700 =)$ 458 000 kronor. Detta innebär en höjning av anslaget med 144 000 kronor,

varav dock 125 000 kronor endast äro överflyttade från annat riksstatsanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 458 000 kronor.

[56] 3. **Vetenskapsakademien: Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	36 000	36 000
1952/53 (statsliggaren s. 466)	42 000	
1953/54 (förslag)	61 400	

Med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att förevarande anslag må under budgetåret 1952/53 överskridas med högst 2 750 kronor.

Genom beslut den 29 februari 1952 har Kungl. Maj:t fastställt reglemente för vetenskapsakademiens forskningsstationer i Övre Norrland. Dessa är Abisko naturvetenskapliga station, Kiruna geofysiska observatorium, Sareks naturvetenskapliga anläggningar samt Tarfaladalens glaciologiska observatorium. Vid Abiskostationen finnes inrättad en statlig tjänst som laborator och föreståndare i lönegraden Cg 29. Förestående anslag disponeras i första hand till bestridande av avlöningskostnader och övriga kostnader, förenade med nämnda statliga tjänst, i andra hand till bidrag i övrigt till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland.

Styrelsen för vetenskapsakademiens forskningsstationer i Övre Norrland hemställer, med tillstyrkan av *vetenskapsakademien*, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 72 600 kronor. Därvid föreslår styrelsen, att befattningen som laborator och föreståndare vid Abiskostationen blir extra ordinarie samt att vaktmästare i Cg 11 anställas vid samma station och vid Kirunaobservatoriet. Vidare framhålles behovet av ökade medel till resekostnader och till de glaciologiska undersökningar, som med ambassadör Hans W. Ahlmann som högste chef bedrivs i Kebnekaiseområdet. Dessa undersökningar ingå som ett led i omfattande internationella glaciärundersökningar. Slutligen föreslår styrelsen överflyttning till förevarande anslag av det under sjätte huvudtiteln upptagna anslaget till Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko (statsliggaren s. 383). *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*, som för närvarande disponerar sistnämnda anslag, har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framfört motsvarande förslag. Institutet förutsätter därvid, att vetenskapsakademien tillhandahåller institutet meteorologiska observationer från Abisko i den omfattning som nu sker utan särskild kostnad för institutet. Institutet beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 9 800 kronor, vilket

innebär en höjning med 1 800 kronor. Av höjningen hänför sig 700 kronor till arvode åt observator och 1 100 kronor till resekostnader och andra omkostnader.

Departementschefen. Mot den föreslagna extra-ordinariesättningen av den statliga tjänsten i Cg 29 som laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station har jag ingen erinran. Tjänsten bör i samband därmed — i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — placeras i lönegrad Ce 31, vilket — i förening med det för innevarande budgetår i anslutning till rörliga tilläggets höjning medgivna överskridandet — bör medföra en uppräknig av anslaget med i runt tal 4 700 kronor. Vidare räknar jag med en ytterligare uppräknig av anslaget med 6 000 kronor, avsedda att bestrida kostnader för ambassadör Ahlmanns glaciologiska undersökningar.

Den föreslagna överflyttningen till förevarande anslag av det under sjätte huvudtiteln upptagna anslaget å 8 000 kronor till Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko synes mig ändamålsenlig. Jag tillstyrker överflyttningen under de förutsättningar, som angivits av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Med stöd av riksdagens skrivelse 1952: 69 har Kungl. Maj:t medgivit, att det till överflyttning föreslagna anslaget må för innevarande budgetår överskridas med högst 700 kronor. Detta bör för nästa budgetår föranleda en motsvarande medelsanvisning under förevarande anslag.

Då jag i övrigt icke anser mig böra förorda någon ändring beträffande förevarande anslag, torde detsamma för nästa budgetår böra uppföras med $(42\,000 + 4\,700 + 6\,000 + 8\,000 + 700 =)$ 61 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till naturvetenskaplig forskning i Övre Norrland* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 61 400 kronor.

[57] 4. **Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 41 900 kronor och disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till uppehållande av zoologiska stationen vid Kristineberg	13 300
2. Bidrag till Bergianska trädgårdens botaniska avdelning	25 000
3. Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel	3 600
Summa kronor	41 900

Vetenskapsakademien, som räknar med oförändrad medelsanvisning under anslagsposterna 1 och 3, hemställer, att bidraget till Bergianska trädgårdens botaniska avdelning höjes med 40 000 kronor till 65 000 kronor. Akademien åberopar därvid en av Bergianska trädgårdens föreståndare,

professorn R. Florin, gjord framställning i ämnet. Florins framställning grundar sig på en utredning rörande de ekonomiska förutsättningarna för Bergianska trädgårdens handelsavdelning, som verkställets av professorn vid lantbrukshögskolan K. F. Svärdström, föreståndaren för trädgårdsekonomiska byrån vid Alnarpsinstitutet A. M. Fjäderhane och auktoriserade revisorn B. E. Olsson.

Av Florins framställning inhämtas bland annat följande.

Den nu verkställda utredningen har givit vid handen, att bidraget från handelsavdelningen uppskattats för högt, och att under den framtid, som är möjlig att överblicka, handelsavdelningens överskott — med hänsyn till rådande ekonomiska förhållanden för ifrågavarande produktion — ej torde kunna beräknas till högre belopp än i genomsnitt 45 000 kronor. Härifrån måste dessutom avräknas ett belopp av 8 000 kronor, vartill nettokostnaden för Bergianska trädgårdsskolan för närvarande torde approximativt uppgå. Till den vetenskapliga avdelningens förfogande kvarstå sålunda endast 37 000 kronor. Övriga tillgångar, som disponeras av denna avdelning, äro för närvarande dels ränteinkomster, för år 1952 beräknade till 31 000 kronor, dels inkomster av inträdesavgifter, hyror, försäljning av skrifter och särskilda fondmedel, uppgående till ett sammanlagt belopp av 11 000 kronor. De totala bruttokostnaderna beräknas för budgetåret 1953/54 till lägst 230 000 kronor. Då summan av nyssnämnda inkomster uppgår till 79 000 kronor, blir alltså bristen 151 000 kronor. Till bristens täckande bör akademien bidraga med 61 000 kronor, Stockholms stad med 25 000 kronor och staten med 65 000 kronor.

Statskontoret, som från professorn Florin och revisorn B. E. Olsson införskaffat viss utredning angående Bergianska stiftelsens trädgårdsskola, anför följande.

Av den införskaffade utredningen angående Bergianska stiftelsens trädgårdsskola framgår, att dess fyra elever skola avlägga avgångsexamen i mars 1953 samt att möjligheterna att nedlägga skolan komma att utredas. Ett nedläggande skulle enligt stiftelsens revisor, B. E. Olsson, medföra en betydande besparing. Olsson har vidare ansett, att det då också vore mycket möjligt att förlusterna å elevhushållet kunde minskas.

Bruttokostnaderna för botaniska avdelningen under nästa budgetår ha beräknats till 230 000 kronor. Mot denna uppskattning synes intet vara att erinra. Däremot möta större svårigheter att på förhand beräkna inkomsterna. Detta gäller främst handelsträdgårdens lönsamhet. Statskontoret kan för sin del i vart fall för närvarande icke förorda, att det statliga bidraget beräknas på grundval av ett årligt uttag från handelsträdgården av endast 45 000 kronor. Ämbetsverket vill i detta sammanhang upplysa, att vinsten å affärsrörelsen under tiden 1/1—30/9 1952 uppgick till cirka 70 000 kronor mot under samma tid 1951 till blott 14 000 kronor. Under erinran att jämväl i anslagsäskandena för innevarande budgetår beräknats ett bidrag från Stockholms stad om 25 000 kronor, får statskontoret vidare framhålla, att staden, som lär ha betydande intresse av att botaniska avdelningen bibehålles, enligt under hand inhämtad uppgift hitintills icke anslagit medel till densamma.

Med hänsyn till det nu anförda och då bidraget vid 1952 års riksdag

höjdes från 10 000 till 25 000 kronor, kan ämbetsverket endast tillstyrka en uppräknig av anslaget till 30 000 kronor. Härvid förutsätter statskontoret, att trädgårdsskolan kommer att avvecklas samt att Stockholms stad lämnar ett årligt bidrag å lägst 25 000 kronor.

Departementschefen. Anslagsmedlen till uppehållande av zoologiska stationen vid Kristineberg och till hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel torde, såsom föreslagits, böra uppföras med oförändrade belopp. Vetenskapsakademiens förslag om höjning av statsbidraget till Bergianska trädgårdens botaniska avdelning anser jag mig såtillvida kunna biträda, att jag förordar en uppräknig av sagda bidrag med 15 000 kronor till 40 000 kronor. Vid bifall härtill bör hela anslaget för nästa budgetår uppföras med 56 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 56 900 kronor.

[58] **5. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	876 000	1 157 066
1952/53 (statsliggaren s. 466)	1 052 000	
1953/54 (förslag)	1 261 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår framför *akademien* — förutom vissa önskemål om utgiftsökningar av automatisk natur — följande förslag:

- 1) inrättande av en personlig professur i runologi vid akademien för extra ordinarie antikvarien, docenten vid Stockholms högskola Sven B. F. Jansson,
- 2) inrättande av tre amanuens tjänster å fornminnesavdelningen (samtidigt skulle anslaget till fornminnesinventering minskas med belopp motsvarande två amanuenslöner),
- 3) inrättande av en amanuens tjänst vid arkivet,
- 4) inrättande vid tekniska avdelningen av en tjänst som konservatorsbiträde i Ce 11 och en tjänst som kanslibiträde i Ce 11,
- 5) inrättande av en tjänst som kontorsbiträde i beföringsgången vid byggnadsminnesavdelningen,
- 6) inrättande av en tjänst som antikvarie i Ce 26 vid myntkabinettet,
- 7) inrättande av en tjänst som museibiträde i beföringsgången,
- 8) uppflyttning av en preparatorstjänst i Ca 14 vid tekniska avdelningen till tjänst som andre konservator i Ca 21,

- 9) uppflyttning av en biblioteksbiträdestjänst i Ce 11 till biblioteksassistenttjänst i Ce 15,
- 10) uppflyttning av en kontorsbiträdestjänst i befordringsgången till kansli-biträdestjänst i Ce 11,
- 11) uppflyttning av en textilkonservatorstjänst i Ce 24 vid historiska museet till antikvarietjänst i Ce 26,
- 12) uppflyttning av tecknartjänsten vid historiska museet från Ca 21 till Ca 23,
- 13) uppflyttning av en museibiträdestjänst vid historiska museet från Ca 8 till Ca 11,
- 14) ordinariesättning av en bibliotekarietjänst i Ce 26,
- 15) ökning med i runt tal 2 500 kronor av medelsanvisningen för nattlig bevakning av akademiens byggnader,
- 16) anvisande av 1 500 kronor till vikariatsersättningar.

Beträffande den föreslagna personliga professuren för docenten Sven B. F. Jansson anför akademien inledningsvis följande.

År 1900 tog utgivningen av »Sveriges runinskrifter» sin början, och den har sedan fortgått, under de sista årtiondena med påfallande snabbhet. Arbetet står för närvarande under ledning av professorn Elias Wessén. Sedan år 1933 har docenten Jansson biträtt Wessén vid handläggningen av alla aktuella runstensärenden. I syfte att fastare knyta Jansson, som tidigare åtnjöt arvode från humanistiska fonden, till riksantikvarieämbetet inrättades från och med budgetåret 1946/47 för honom en antikvarietjänst i numera lönegraden Ce 26 vid fornminnesavdelningen (jfr 1946 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, punkten 48).

Den vetenskapliga behandlingen av runstensmaterialet måste i regel föregås av ett tidsödande fältarbete. Runstenarna skola uppsökas i terrängen, i många fall resas, lagas eller uttagas ur byggnader, rengöras, uppmålas och fotograferas. Först därefter vidtager den vetenskapliga bearbetningen av runmaterialet, som ofta måste bli synnerligen omfattande. Den nödvändiga praktiska vården av runmonumenten har sedan år 1933 helt omhänderhåfts av docenten Jansson.

Akademien meddelar, att frågan om inrättandet av professuren utretts av en inom akademien tillsatt kommitté, bestående av professorerna Wessén, Bernhard Karlgren och Dag Strömbäck. Kommittén har, sedan den inhämtat utlåtanden i ämnet av professorn Wessén, f. d. professorn i forn-norska samt isländska språket och litteraturen vid universitetet i Oslo Magnus Olsen samt professorn i isländska språket och litteraturen vid universitetet i Köpenhamn Jón Helgason, förklarat sig livligt tillstyrka inrättandet av ifrågakvarande professur. Kommittén yttrar:

De uppgifter, som åvila akademien på runforskningens område, ha numera blivit så omfattande, att de icke kunna såsom hittills lösas genom tillfälliga åtgärder. Det gäller dels att fullfölja och avsluta akademiens stora publikation av »Sveriges runinskrifter», dels och framför allt den

vetenskapliga bearbetningen av det insamlade materialet. Detta är till omfång och innehåll så betydande, att det med säkerhet kan förväntas lämna nya och viktiga bidrag till kännedomen om vårt lands sociala och kulturella förhållanden under vikingatiden och tidigare. Det må i detta sammanhang endast erinras om att den tid, då runorna voro den *enda* skrift, som användes i Norden, omfattar omkring 1 000 år, sålunda avsevärt mera än den tid, som har förflutit från Äldre Västgötalagens tillkomst till våra dagar. Det svenska inskriftsmaterialet är också högst betydande, avsevärt större än det motsvarande i de andra nordiska länderna. Runforskningen är emellertid av den art, att den svårigen kan förenas med en universitetsprofessors åligganden. Den kräver grundliga kunskaper inom flera vetenskaper: nordisk språkforskning och filologi, arkeologi och historia, och därtill en särskild expertis, som endast en långvarig förstahandskännedom om materialet kan skänka. Det ligger i sakens natur att man icke kan räkna med att en ung vetenskapsman, som i och för sig har de bästa förutsättningar för ett sådant mångsidigt vetenskapligt arbete, i längden skall avstå från den enklare vägen till befordran genom att speciminera för de ordinarie universitetsprofessorerna i närliggande ämnen. När nu undantagsvis en högt kvalificerad kraft utbildats, är det angeläget, att hans verksamhet förblir knuten till runologien; hans övergång till annan verksamhet skulle innebära avsevärda olägenheter och ett fördröjande av de arbetsresultat, som man annars hoppas kunna vinna. Det gäller sålunda helt enkelt att möjliggöra för en vetenskaplig arbetskraft att odelat få ägna sig åt dessa uppgifter.

Å andra sidan vill kommittén framhålla, att de uppgifter, som skulle komma att åvila innehavaren av professuren, utgöra en direkt fortsättning av det arbete med landets runminnesmärken, som sedan länge har pågått under akademiens ledning. De böra även i framtiden intimt samordnas med fornvården i övrigt.

Hur angeläget det än kan te sig, att en tjänst av ifrågavarande slag med det snaraste kommer till stånd, skulle den viktigaste förutsättningen saknas, om den icke just nu skulle kunna besättas på tillfredsställande sätt. Såsom framgår av uttalanden av de sakkunniga är detta emellertid fallet.

Akademien instämmer för egen del i vad kommittén anfört i fråga om vikten av att docenten Jansson beredes möjlighet att jämväl i fortsättningen odelat ägna sina krafter åt runologien. Akademien anser det ur såväl forskningens som fornminnesvårdens synpunkter ytterst angeläget att docenten Janssons för ifrågavarande uppgifter utmärkt väl kvalificerade arbetskraft knytes till akademien på ett fastare sätt än nu är fallet. Slutligen framhåller akademien, att ett bibehållande av den av Jansson nu innehavda extra ordinarie antikvariefattningen vid sidan om den föreslagna professuren framstår såsom synnerligen önskvärt.

Universitetskanslern framhåller, att det för tillgodoseende av akademiens önskemål synes ligga närmast tillhands att Jansson erhåller en personlig förste antikvariefattning.

I fråga om den föreslagna ordinarie sättningen av en extra ordinarie bibliotekariebefattning framhåller akademien bland annat, att en biträdande bibliotekstjänsteman funnits vid

biblioteket sedan mera än 25 år, varför behovet av en dylik arbetskraft måste anses fastställt.

Det ökade medelsbehovet för nattlig bevakning av akademiens byggnader beror, framhåller akademien, på att vederbörande vaktbolag från och med den 1 april 1952 höjt avgiften för denna bevakning.

Departementschefen. Jag torde till en början böra erinra om att genom beslut av 1952 års riksdag (höstsessionen) i anledning av propositionerna 1952: 241 och 245 åtskilliga tjänster vid riksantikvarieämbetet och statens historiska museum uppflyttats i lönegrad eller ombildats. Härigenom har vissa av akademien i dess anslagsäskanden framförda förslag blivit tillgodosedda.

Jag är ense med akademien om att docenten Sven B. F. Jansson även i framtiden bör beredas möjlighet att odelat ägna sina krafter åt runologien, i första hand åt den pågående runinventeringen. I likhet med akademien anser jag det också ur såväl forskningens som fornminnesvårdens synpunkter angeläget, att Jansson för ifrågavarande uppgifter knytes till akademien på ett fastare sätt än nu är fallet. Jag anser mig emellertid icke kunna biträda akademiens förslag om att för tillgodoseende av dessa önskemål inrättas en personlig professur för Jansson utan ansluter mig härvidlag till universitetskanslerns uttalande. Jag föreslår sålunda, att för Jansson inrättas en personlig tjänst såsom förste antikvarie. Tjänsten torde böra placeras i Ca 31 och redovisas i personalförteckningen under rubriken »Tjänsteman å övergångsstat».

Samtidigt torde böra föreskrivas, att en av de å personalförteckningen upptagna extra ordinarie antikvariatjänsterna, av 1952 års riksdag placerade i Ce 27, skall hållas obesatt så länge Jansson innehar ifrågavarande personliga tjänst.

Den extra ordinarie bibliotekarietjänsten, av 1952 års riksdag placerad i Ce 27, torde med hänsyn till tjänstens stadigvarande natur böra ordinarie-sättas. Härav belagd ändring i personalförteckningen bör vidtagas.

I anslutning till en hemställan av akademien torde personalförteckningen böra givas en till verkets organisation bättre anpassad uppställning.

Under icke-ordinarieposten beräknar jag ett belopp av 2 500 kronor till bestridande av ökade utgifter för nattbevakning av akademiens byggnader.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat och med hänsyn tagen jämväl till utgiftsökningar av automatisk natur beräknar jag hela avlöningsanslaget för nästa budgetåret till 1 261 000 kronor, med den fördelning på olika poster som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 209 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de änd-

ringar i personalförteckningen för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., som för-
anledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	471 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	367 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	422 200

Summa kronor 1 261 000

c) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 261 000 kronor.

[59] 6. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	156 900	177 895
1952/53 (statsliggaren s. 468)	179 900	
1953/54 (förslag)	184 900	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer akademien om en höjning av detta förslagsanslag med sammanlagt 56 800 kronor. Av höjningen belöper 13 000 kronor å anslagsposten till reseersättningar (nu 42 000), 12 400 kronor å delposten till övriga expenser (nu 65 000), 4 000 kronor å anslagsposten till växlande utställningar (nu 6 000), 23 400 kronor å anslagsposten till publikationstryck (nu 4 000), medan 4 000 kronor är avsedda till studieverksamheten, för vilken nu icke finnes någon särskild medelsanvisning under omkostnadsanslaget.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Till stöd för den föreslagna uppräknings-
åberopas, förutom prisstegringar, att posten är för knappt tillmätt med hänsyn till den forminnesvårdande verksamheten.

Ö v r i g a e x p e n s e r. Det ökade medelsbehovet under denna del-
post hänför sig huvudsakligen till städning, renhållning, inköp av möbler,
frakter m. m. samt verkskyddsmateriel.

Publikationstryck. Ur denna anslagspost skall i första hand bestridas kostnaderna för tryckning av historiska museets accessionskatalog. Med hänsyn till prisstegringar beräknar akademien en höjning av dessa kostnader med 1 000 kronor. Vidare hemställer akademien under denna anslagspost om en medelsanvisning av 22 400 kronor för utgivning av tidskriften Fornvännen. Bidrag till utgivning av denna tidskrift brukar för närvarande anvisas från reservationsanslaget till understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.

Departementschefen. Med hänsyn till inträffade prisstegringar tillstyrker jag höjning av anslagsposten till reseersättningar med 4 000 kronor och av anslagsposten till publikationstryck med 1 000 kronor. Sistnämnda höjning avser tryckning av accessionskatalogen. Jag är alltså icke beredd att över detta anslag ge bidrag till utgivning av tidskriften Fornvännen. Under delposten till övriga expenser beräknar jag en ökad medelsanvisning av 5 000 kronor. Då i delposten för innevarande budgetår ingår ett engångsbelopp av 5 000 kronor, erfordras ingen uppräknig av densamma. Jag vill fästa uppmärksamheten på att erforderliga medel till verkskyddsmateriel är avsedda att utgå från ett under elfte huvudtiteln äskat, centralt anslag till detta ändamål. Utöver vad jag i det föregående förordat ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör höjas med 5 000 kronor till 184 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 184 900 kronor.

[60] 7. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	75 000	75 998
1951/52	65 000	109 322
1952/53 (statsliggaren s. 469)	65 000	
1953/54 (förslag)	65 000	

För budgetåren 1939/53 har för inredning och utrustning av statens historiska museums nya lokaler vid Narvavägen anvisats tillhopa 640 000 kronor. Ursprungligen angavs ett belopp av 400 000 kronor som den ram, inom vilken kostnaderna för inredning och utrustning av museilokalerna samt flyttning av samlingarna borde hållas. Sedermera har akademien, bland annat med hänsyn till inträffade prisstegringar, framlagt flera generalplaner för dessa arbeten, den sista i skrivelse den 1 november 1949. En-

ligt sistnämnda plan skulle totalsumman av de anslag som ansetts erforderliga för ändamålet uppgå till 1 305 000 kronor. Statsmakterna har emellertid icke ansett sig kunna binda sig för någon generalplan. (Se åttonde huvudtiteln för åren 1950, 1951 och 1952, s. 57, s. 55 respektive s. 79).

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår anmäler *akademien* ett medelsbehov av 91 900 kronor, varav 73 300 kronor för inredningsarbeten å medeltidsavdelningen och 18 600 kronor för anskaffning av magasinsskåp.

Departementschefen. Det synes mig angeläget, att anslag för ifrågavarande inrednings- och utrustningsarbeten uppföres å riksstaten även i fortsättningen. Akademiens förslag om ökad medelsanvisning anser jag mig dock i nuvarande läge icke kunna biträda. Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat belopp, 65 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[61] 8. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöning åt landsantikvarier.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	100 000	127 792
1952/53 (statsliggaren s. 469)	138 600	
1953/54 (förslag)	176 000	

Akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 12 120 kronor. Højningen avser att möjliggöra för föreningen Gotlands fornvänner att i avvaktan på en utredning om landsantikvarieorganisationen anställa en amanuens med huvudsaklig uppgift att biträda med länets byggnadsminnesvård.

Departementschefen. Den av akademien föreslagna højningen för att möjliggöra anställande av en amanuens hos föreningen Gotlands fornvänner anser jag mig icke nu kunna tillstyrka. Med hänsyn till att Kungl. Maj:t den 6 juni 1952 med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut föreskrivit viss ändring i bestämmelserna rörande statsbidrag till avlönande av landsantikvarier, innebärande en højning av statsbidragets maximibelopp, torde emellertid förevarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 37 400 kronor till 176 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöning åt landsantikvarier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 176 000 kronor.

[62] 9. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	35 000	36 932
1952/53 (statsliggaren s. 469)	40 000	
1953/54 (förslag)	40 000	

Detta reservationsanslag disponeras nu på följande sätt:

1. Underhåll och ökande av de under akademiens inseeende ställda samlingarna	16 000
2. Vård och underhåll av antikvariskt-numismatiska biblioteket ..	19 000
3. Vård och underhåll av antikvariskt-topografiska arkivet	5 000
	Summa kronor 40 000

Akademien hemställer för nästa budgetår om höjning av anslaget med 11 000 kronor, varav 4 000 kronor under posten 1, 4 000 kronor under posten 2 och 3 000 kronor under posten 3. Som huvudsakligt skäl åberopas angelägenheten av att efter de senare årens prisstegringar återställa anslagsposternas realvärde.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka den föreslagna anslagshöjningen utan föreslår för nästa budgetår anvisande av oförändrat belopp, 40 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[63] 10. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	80 000	76 122
1952/53 (statsliggaren s. 470)	104 500	
1953/54 (förslag)	115 000	

Detta reservationsanslag disponeras nu på följande sätt:

1. Fornlämningars vård och undersökning	20 000
2. Vård och underhåll av byggnadsminnesmärken, vilka ägas av akademien eller eljest äro ställda under akademiens eller riksantikvarieämbetets direkta vård och förvaltning	40 000
3. Omedelbara istandsättningsåtgärder å vissa andra byggnadsminnesmärken	37 000
4. Byggnadsminnesmärkens vård och undersökning	7 500
	Summa kronor 104 500

Akademien hemställer för nästa budgetår om höjning av anslaget med 30 500 kronor, varav 4 000 kronor under posten 1, 10 000 kronor under posten 2, 11 000 kronor under posten 3 och 5 500 kronor under posten 4.

Vidare hemställer akademien om anvisande av ett särskilt förslagsanslag av 30 000 kronor till oförutsedda arkeologiska undersökningar.

I anledning av sistnämnda framställning erinrar *statskontoret*, att de anslagsbelopp, som stå till akademiens disposition för fornminnes- och byggnadsminnesvården ha karaktär av särskilda reservationsanslag. Det torde därför enligt ämbetsverkets mening vara möjligt för akademien att med en försiktig planläggning av löpande utgifter och underhållsarbeten hålla erforderliga reserver för utgifter av den art, som avses i framställningen. Statskontoret anser det sålunda icke påkallat att ett särskilt anslag anvisas för ifrågavarande ändamål, varför ämbetsverket avstyrker bifall till framställningen.

Departementschefen. Förevarande anslag har från och med innevarande budgetår undergått en icke obetydlig höjning. Med hänsyn till angelägenheten av de ändamål, som med anslaget tillgodoses, finner jag emellertid en viss ytterligare höjning skälig och föreslår att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 10 500 kronor. I fråga om bestridande av kostnader för oförutsedda arkeologiska undersökningar biträder jag vad statskontoret i ämnet anfört och kan alltså icke tillstyrka, att särskilda medel anvisas för detta ändamål. Anslaget torde sålunda böra uppföras med 115 000 kronor, innebarande en anslagshöjning med 10 500 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av akademien fördela anslaget på de särskilda anslagsposterna. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien*:
Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 115 000 kronor.

[64] **11. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	182 600	177 541
1951/52	182 600	169 476
1952/53 (statsliggaren s. 470)	217 600	
1953/54 (förslag)	217 600	

Detta reservationsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för en inventering av vårt lands fasta fornlämningar i syfte att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika

fornlämningar. Kostnaderna för avlöning av sex fältarkeologer och fem ritbiträden, som året runt äro sysselsatta med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning, bestridas från riksantikvarieämbetets avlöningsanslag.

Akademien hemställer för nästa budgetår om en anslagshöjning med 38 400 kronor till 256 000 kronor. Av den begärda höjningen avser 23 800 kronor förstärkning av personalen med två amanuenser. Akademien anför bland annat:

Under budgetåret 1953/54 kommer kartverkets kartläggning att omfatta 90 kvadratmil, fördelade på Stockholm, Uppsala, Gävleborgs och Jönköpings län. Detta innebär en ökning av arealen i förhållande till föregående år med 10 kvadratmil. Kostnaderna för inventeringen under tiden januari—december 1951 i Stockholms och Uppsala län uppgingo till 4 178 kronor 49 öre per kvadratmil. Vid beräkningen av kostnaderna för budgetåret 1953/54 har å ena sidan beaktats, att antalet fornlämningar inom det aktuella området sannolikt är mindre, medförande en sänkning av kostnaderna. En ofrånkomlig höjning av arvoden till de tillfälliga arbetskrafterna liksom också det förhållandet att inventeringen måste bedrivas på tre lokalt skilda områden verkar å andra sidan fördyrande.

Departementschefen. Jag anser mig icke för närvarande kunna förorda någon höjning av förevarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 217 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 217 600 kronor.

[65] 12. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	32 500	37 830
1952/53 (statsliggaren s. 470)	53 200	
1953/54 (förslag)	62 700	

Akademien föreslår icke någon höjning beträffande detta anslag.

Departementschefen. Ordinarietposten torde böra uppföras med oförändrat belopp, 20 700 kronor. Sedan institutionsvaktmästaren vid samlingarna från och med den 1 juli 1952 uppflyttats från Ce 11 till Ce 12, torde ickeordinarietposten böra uppräknas 300 kronor till 20 300 kronor. I fråga om anslagsposten till rörligt tillägg beräknar jag en höjning med 9 200 kronor till 21 700 kronor. Hela anslaget bör sålunda höjas med 9 500 kronor till 62 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande ostasiatiska arkeologiska samlingarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	20 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	20 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	21 700
Summa kronor	62 700

b) till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 62 700 kronor.

[66] 13. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	5 900	6 349
1952/53 (statsliggaren s. 471)	5 900	
1953/54 (förslag)	5 900	

Jag tillstyrker, att detta förslagsanslag i enlighet med framställning av akademien för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 kronor.

[67] 14. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	249 900	304 272
1952/53 (statsliggaren s. 471)	293 900	
1953/54 (förslag)	346 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlägger *akademien* — förutom önskemål om ökad medelsanvisning till bestridande av vissa automatiska utgiftsökningar — följande förslag.

- 1) uppflyttning av föreståndaren för skolan för grafisk konst, tillika lärare i grafisk konst, från Ca 25 till Ca 27,
- 2) inrättande av en ordinarie tjänst i Ca 25 för biträdande läraren vid grafiska skolan H. Sallberg,

- 3) inrättande av en tjänst som kansliskrivare (kassör) i Ca 15 och samtidigt indragning av det nuvarande kamrersarvodet,
- 4) ordinariesättning av kanslibiträdestjänsten i Ce 11.

Akademien anför bland annat följande.

Biträdande läraren vid skolan för grafisk konst, konstnären Harald Sallberg, en av Sveriges främsta krafter på den grafiska konstens område, har i 40 år varit knuten vid skolan. Liksom facklärarna vid konstfackskolan har han en undervisningsskyldighet av 24 timmar i veckan. Under det att facklärarna äro placerade i lönegrad Ca 25 åtnjuter Sallberg endast ett arvode av 9 420 kronor. Den grafiska skolans ställning i svenskt konstliv motiverar en ordinarie, konstnärligt högtstående lärarstab. Enligt akademiens åsikt vore det av den största betydelse för skolans arbete och framtid om Sallbergs lärarbefattning uppfördes på ordinarie stat i lönegrad Ca 25. Åtgärden synes också väl motiverad med hänsyn till Sallbergs konstnärliga och pedagogiska kvalifikationer liksom till hans mångåriga verksamhet i skolans tjänst.

Departementschefen. Frågan om lönegradsuppflyttning av föreståndartjänsten för skolan för grafisk konst är jag icke beredd att nu pröva.

Akademiens förslag om inrättande av en ordinarie tjänst i Ca 25 för biträdande läraren vid grafiska skolan H. Sallberg anser jag mig böra tillmötesgå såtillvida, att jag förordar att Sallbergs nuvarande arvodesbefattning utbytes mot en för honom personlig tjänst i Ce 19.

Förslagen om inrättande av en kansliskrivartjänst och ordinariesättning av kanslibiträdestjänsten anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka.

Vissa av de ur arvodesposten utgående arvodena torde skäligen böra undergå någon förhöjning. Jag förordar sålunda uppräknings av arvodet åt konsthögskolans direktör från 5 520 kronor till 6 000 kronor, av arvodet åt akademiens bibliotekarie från 1 872 kronor till 2 040 kronor, av arvodet åt akademiens kamrerare från 1 872 kronor till 2 040 kronor och av arvodet åt kassakontrollanten från 330 kronor till 360 kronor. En under innevarande år genomförd arvodesförbättring åt viss lärar- och biträdespersonal bör dessutom medföra en uppräknings av arvodesposten med 5 508 kronor. Å andra sidan minskas posten med det för närvarande åt Sallberg utgående arvodet. Slutligen torde ett under arvodesposten uppfört belopp för ersättning till semestervikarier böra ökas från 394 till 460 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat och med hänsyn tagen jämväl till automatiska utgiftsökningar beräknar jag avlöningsanslaget för nästa budgetår till 346 000 kronor, med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagsförhöjning med 52 100 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	161 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	52 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	30 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	101 800
Summa kronor	346 000

b) till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 346 000 kronor.

[68] 15. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	54 200	85 129
1952/53 (statsliggaren s. 472)	62 000	
1953/54 (förslag)	86 200	

Av detta förslagsanslag disponeras för närvarande 29 900 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 31 700 kronor till övriga expenser. För nästkommande budgetår föreslår *akademien* en höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten med 20 500 kronor och av delposten till övriga expenser med 3 700 kronor.

I förstnämnda hänseende framhålles, att belastningen å ifrågavarande post under sistförflutna budgetår uppgått till 50 360 kronor samt att de ökade kostnaderna beror på höjda bränslepriser och ianspråktagande av nya utrymmen för undervisningen. Höjningen av posten till övriga expenser sammanhänger med ökade städningskostnader m. m.

Departementschefen. I enlighet med akademiens förslag torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 24 200 kronor till 86 200 kronor. Av höjningen hänför sig 20 500 kronor till delposten till bränsle, lyse och vatten samt 3 700 kronor till delposten till övriga expenser. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 86 200 kronor.

[69] **16. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	39 000	39 407
1952/53 (statsliggaren s. 473)	39 000	
1953/54 (förslag)	46 800	

Detta reservationsanslag disponeras för närvarande på följande sätt.

1. Till undervisningsmateriel m. m.	15 400
2. » levande modeller	14 600
3. » samlingarnas ökande och underhåll	3 000
4. » undervisning i speciella ämnen vid skolan för dekorativ konst	6 000
	Summa kronor 39 000

Akademien hemställer om höjning av posten 1 med 3 600 kronor, av posten 2 med 3 000 kronor, av posten 3 med 900 kronor och av posten 4 med 1 800 kronor eller tillhopa med 9 300 kronor. Som skäl åberopas huvudsakligen stegrade priser och löner.

Departementschefen. En viss uppräknig av förevarande anslag torde vara erforderlig. Jag biträder sålunda akademiens förslag om höjning av posten 2 med 3 000 kronor. I övrigt tillstyrker jag höjning av posten 1 med 3 000 kronor, av posten 3 med 600 kronor och av posten 4 med 1 200 kronor. Hela anslaget bör alltså höjas med 7 800 kronor till 46 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 46 800 kronor.

[70] **17. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	14 500	13 528
1952/53 (s. 473)	24 500	
1953/54 (förslag)	26 200	

Av detta reservationsanslag disponeras för närvarande 5 500 kronor till elevernas studieresor och 6 000 kronor till ett resestipendium för studier i utlandet.

Akademien hemställer för nästa budgetår om höjning av anslagsmedlen till elevernas studieresor med 2 000 kronor samt anvisande av medel till tre utlandsstipendier à 8 400 kronor i stället för det nuvarande à 6 000 kronor. I förstnämnda hänseende framhålles, att större delen av medlen

förbrukas på den obligatoriska resan för eleverna i arkitekturskolan, varför antalet deltagare i målarskolans studieresa med kurs i friluftsmålning måst begränsas. I fråga om utlandsstipendierna framhålles, att det nuvarande stipendiebeloppet är för knappt tilltaget för en 10-månaders utomlandsvistelse. Det nu utgående stipendiet tilldelas i tur och ordning en arkitekt, en målare och en skulptör. Genom ökning av antalet stipendier till tre skulle årligen en representant för varje konstgren kunna utsändas på en längre utlandsresa.

Departementschefen. I nuvarande läge anser jag mig allenast såtillvida kunna biträda akademiens förslag, att jag förordar höjning av anslagsmedlen till elevernas studieresor med 500 kronor till 6 000 kronor och av det nuvarande resestipendiet för studier i utlandet med 1 200 kronor till 7 200 kronor. Vid bifall härtill bör ifrågavarande anslag uppföras med 26 200 kronor, vilket innebär en höjning med 1 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 26 200 kronor.

[71] **18. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	538 700	693 288
1952/53 (statsliggaren s. 473)	665 400	
1953/54 (förslag)	819 000	

Musikaliska akademien hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 225 500 kronor. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar å tillhopa 119 300 kronor, av följande förslag:

- 1) uppflyttning av tjänsten som sekreterare vid akademien från Ca 29 till Ca 37,
- 2) uppflyttning av tjänsten som direktör för musikhögskolan från Cp 7 till Cp 11,
- 3) utbyte av två tjänster som biblioteksassistent i Ce 11 mot två amanuens tjänster i reglerad befordringsgång,
- 4) utbyte av en tjänst som biblioteksbiträde i Ce 8 mot en tjänst som biblioteksassistent i Ce 15,
- 5) inrättande av ytterligare en amanuens tjänst för biblioteket,
- 6) utökning av undervisningen i vissa ämnen med sammanlagt 92 ½ veckotimmar (kostnad 59 800 kronor),
- 7) anvisande av 11 500 kronor till provårsundervisning av musikleärarelever,
- 8) anordnande av specialföreläsningar i musikleärarklassen,

9) ändring av anställningsformen för läraren i talteknik och välläsning från biträdande till extra ordinarie.

Av den föreslagna utökningen av undervisningstiden (p. 6) hänför sig 35 timmar till förslag om en ökning med 8 av antalet elever i musiklärarklassen. Under erinran om sina tid efter annan gjorda framställningar om ökad medelstilldelning för undervisningen inom musiklärarklassen, vilka endast delvis vunnit statsmakternas bifall, framhåller akademien, att bristen på musiklärare nu hotar att antaga verkligt oroväckande proportioner.

De blivande musiklärarnas praktiska utbildning (p. 7) sker dels vid folkskolor i Stockholm, dels vid vissa högre läroanstalter, som skolöverstyrelsen anvisat. Därvid lämnas den nödvändiga handledningen dels av musikhögskolans lärare i metodik och praktisk lärarutbildning, dels i mindre utsträckning och utan ersättning av klasslärarna i de anlitade folkskoleklasserna och av de högre skolornas musiklärare. Akademien framhåller, att det nuvarande systemet är i olika avseenden otillfredsställande samt föreslår anordnande av en verklig provårsundervisning för musiklärareleverna med reglerad ersättning till handledarna. I fråga om anordningarna och kostnaderna för provårsundervisningen anför akademien bland annat:

För att musiklärarutbildningen skall så nära som möjligt få kontakt med den blivande enhetsskolans arbetsförhållanden bör den praktiska lärarutbildningen grundläggas i folkskolan. I samråd med folkskoledirektionen i Stockholm kan i några folkskolor dessas musiklärare och även därtill lämpade klasslärare utses till handledare. Varje musiklärarkandidat bör undervisa en serie på lågstadiet (klass 1—3) och en serie på högstadiet (klass 4—8). Varje serie bör omfatta minst 10 timmar. Utöver dessa serier bör varje musiklärarkandidat erhålla en serie i respektive realskola (flickskola), gymnasium (särskilt då ring I, dit den musikkunskapsundervisning, som så småningom skall bli genomgående i hela gymnasiet, nu är koncentrerad) och seminarium (vars musiklärarbefattningar är av största betydelse för vår musikkultur). Var och en av dessa serier bör omfatta 6—8 lektioner.

Antalet läroanstalter som härvidlag kräves, får beräknas med hänsyn dels till att av musiklärarnas tjänstgöring instrumentaltimmarna icke lämpa sig för serier och erbjuda mindre av intresse för auskultering, allrahelst som praktisk övning i enskild instrumentalundervisning numera ingår i musikhögskolans musiklärarutbildning, dels till nödvändigheten av att ej så stor del av en lärares tjänstgöring tages i anspråk, att hans undervisning störes. Handledararvodena kunna i gengäld hållas något lägre än för teckningslärarnas (se statsliggaren s. 599) vidkommande, eftersom antalet utnyttjade timmar för musikhögskolans del blir mindre per skola.

Med hänsyn till att musikhögskolans reglemente medger privatister examensrätt ävensom tillträde såväl till övningsundervisning i skola som till föreläsningar och kollektiv undervisning avseende musiklärarexamen vid musikhögskolan, är det rimligt att privatisterna erhålla rätt att utan kostnad delta i provårsundervisningen. Ett skäl härför är också, att möjligheterna för privatisterna att skaffa sig handledning i praktisk undervisning på privathåll äro små, och att dylik handledning i den mån den överhuvud kan erhållas, ställer sig kostsam.

Ersättning till handledare föreslås utgå enligt följande grunder:

1. Ersättning till ordinarie musiklärare utgår med 150 kronor per läsår.
2. Ersättning till extra ordinarie musiklärare utgår med 10 kronor för var och en av högst 15 veckotimmar, sammanlagt högst 150 kronor per läsår.
3. Ersättning till handledare utgår med 75 kronor för varje avslutad serie. Varje serie beräknas i folkskolan omfatta omkring 10 timmar, i övriga skolformer 6—8 timmar.

Det för musikhögskolans räkning behövliga antalet skolor kan beräknas enligt följande:

Högre allmänna läroverket Statens Normalskola
 Ytterligare tre läroverk
 Två lägre skolor (realskola, flickskola)
 Tre folkskolor
 Folkskoleseminariet för manliga elever i Stockholm
 Folkskoleseminariet för kvinnliga elever i Stockholm
 Småskoleseminariet i Stockholm.

Med utgångspunkt från att examinandantalet under de närmaste åren (elever och privatister) torde genomsnittligt bli tjugofem skulle antalet serier per läsår alltså bli:

Folkskola, lågstadiet	25
» , högstadiet	25
realskola	25
gymnasium	25
seminarium	25

Kostnaderna för denna provårsundervisning skulle följaktligen per år bli i runt tal 11 475 kronor på sätt av följande beräkning framgår:

Ersättning till 14 musiklärare med full tjänst	2 100
Handledararvode för 125 serier	9 375
Summa kronor	11 475

Departementschefen. Frågan om lönegradsuppflyttning av tjänsten som musikaliska akademiens sekreterare och av tjänsten som direktör för musikhögskolan är jag icke beredd att nu pröva.

I anledning av propositionen 1952: 245 har 1952 års riksdag (höstsessionen) medgivit, att medel under icke-ordinarieposten får disponeras för två biblioteksassistenttjänster i Ce 15 i stället för två biblioteksassistenttjänster i Ce 11 samt för en biblioteksbiträdestjänst i Ce 11 i stället för en biblioteksbiträdestjänst i den reglerade befordringsgången. Med hänsyn härtill anser jag mig icke böra ifrågasätta någon ytterligare uppflyttning av ifrågasvarande tjänster. Ej heller anser jag mig kunna förorda, att personalen vid biblioteket förstärkes med ytterligare en amanuens.

Med hänsyn till vad akademien anfört angående bristen på musiklärare föreslår jag, att medel för nästa budgetår beräknas till en utökning av undervisningen med 30 veckotimmar för musiklärarklassen. Det antal vec-

kotimmar, under vilka undervisningen må bestridas genom extra ordinarie lärare, bör därför beräknas till 346½ i stället för 316½. Härför under icke-ordinarieposten erforderlig medelsökning beräknar jag till 20 000 kronor.

Akademiens förslag om anordnande av provårsundervisning för musiklärareleverna biträder jag i huvudsak. Anordningarna torde emellertid böra begränsas så, att kostnaderna icke överstiger 8 000 kronor per år. För nästa budgetår beräknar jag under icke-ordinarieposten för ifrågavarande ändamål en medelsanvisning å sistnämnda belopp.

Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka vare sig medelsanvisning för specialföreläsningar i musikleärarklassen eller förändring av anställningsformen för läraren i talteknik och välläsning.

Ur arvodesposten utgående arvode åt kamreraren å 2 000 kronor och arvode åt läkare å 1 650 kronor torde skäligen böra uppräknas till respektive 2 160 kronor och 1 800 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat och med hänsyn tagen jämväl till utgiftsökningar av automatisk natur beräknar jag hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 819 000 kronor, med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 153 600 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	292 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 560
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	287 940
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	234 500

Summa kronor 819 000

b) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 819 000 kronor.

[72] 19. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	31 900	49 892
1952/53 (statsliggaren s. 475)	37 600	
1953/54 (förslag)	58 600	

Akademien hemställer för nästa budgetår om höjning av delposten till övriga expenser (nu 38 900 kronor) med 31 400 kronor. Av höjningen hänförs sig 7 520 kronor till vissa möbelinköp, 5 950 kronor till anskaffning av viss undervisningsmateriel, 1 430 kronor till inköp av läsapparat för mikrofilm, 4 500 kronor till tryckning av bibliotekskatalog samt 12 000 kronor till ökade städningskostnader. Samtidigt räknar akademien med ökning av de särskilda uppbördsmedlen (nu 16 500 kronor) med 1 000 kronor.

Akademien framhåller såsom motivering, att musikhögskolans ålderstigna möbelförråd måste förnyas med 200 staplingsbara stolar och 20 staplingsbara bord. Vidare erfordras hyllor för grammofonskivor samt renovering av direktörsrummet. Tryckningen avser en katalog över de orkesterverk samt vokalverk med orkesterbeledsagning, som finnes tillgängliga i akademiens bibliotek. De ökade städningskostnaderna beror dels på att åtgärder för förbättrad städning av akademiens och musikhögskolans lokaler vidtagits i samråd med statens städningskonsulent samt dels på att städningslönerna höjts.

Departementschefen. Såsom engångsbelopp torde böra anvisas 5 500 kronor till inköp av vissa stolar och bord samt 4 500 kronor till tryckning av bibliotekskatalog. Till städning beräknar jag, såsom akademien föreslagit, en ökad medelsanvisning av 12 000 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande delposten till övriga expenser, torde densamma alltså böra uppräknas med 22 000 kronor till 60 900 kronor. De särskilda uppbördsmedlen torde böra uppräknas med 1 000 kronor till 17 500 kronor. Hela anslaget skulle sålunda höjas med 21 000 kronor till 58 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 58 600 kronor.

[73] 20. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	23 000	22 462
1952/53 (statsliggaren s. 476)	30 000	
1953/54 (förslag)	37 000	

Akademien hemställer för nästa budgetår om höjning av detta reservationsanslag med 18 300 kronor, varav 6 500 under anslagsposten till inköp och bindning av böcker och musikalier för biblioteket (nu 26 000 kronor) samt 11 800 kronor under anslagsposten till vård och underhåll av instrument (nu 4 000 kronor). Höjningen under förstnämnda anslagspost motiveras med stegrade priser och bindingskostnader. Av höjningen under

sistnämnda anslagspost avser 7 000 kronor reparation av flyglar och pianon samt 4 800 kronor renovering av stora orgeln i akademiens orgelsal.

Departementschefen. Anslagsposten till inköp och bindning av böcker och musikalier för biblioteket torde skäligen bära uppräknas med 2 000 kronor till 28 000 kronor. För att möjliggöra en renovering av stora orgeln i akademiens orgelsal torde anslagsposten till vård och underhåll av instrument bära höjas med 5 000 kronor till 9 000 kronor. Hela anslaget bör alltså höjas med 7 000 kronor till 37 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 37 000 kronor.

[74] **21. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	20 000	20 000
1952/53 (statsliggaren s. 476)	26 000	
1953/54 (förslag)	30 000	

Enligt gällande bestämmelser kan detta anslag användas till stipendier åt yngre svenska musikidkare med anlag för tonsättningskonst, till uppmuntran av inhemska tonsättare för åstadkommande av musikaliska arbeten av högre värde samt till belöningar åt äldre framstående tonsättare för av dem utförda musikaliska arbeten.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *akademien*, att de från anslaget utgående bidragen skola vara befriade från skatt samt att anslaget höjes med 9 000 kronor eller att, om skattefrihet icke nu kan beslutas, anslaget höjes med 24 000 kronor.

Departementschefen. Frågan om skattefrihet för de från förevarande anslag utgående bidragen bör — såsom i tidigare statsverkspropositioner påpekats — icke prövas i detta sammanhang. En viss förstärkning av anslaget torde vara påkallad. I nuvarande läge torde den emellertid bära begränsas till 4 000 kronor, varför anslaget bör uppföras med 30 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[75] 1. Universitetskanslersämbetet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	90 400	105 500
1952/53 (statsliggaren s. 476)	139 000	
1953/54 (förslag)	163 800	

Universitetskanslern hemställer i sina anslagsäskanden för nästa budgetår om en höjning av detta anslag med sammanlagt 28 500 kronor. Denna höjning är föranledd — förutom av omständigheter, som automatiskt medföra en ökning av medelsbehovet — av förslag av kanslern dels om uppflyttning från lönegraden Ca 37 till Co 15 av tjänsten som kanslerssekreterare, dels om anvisande under icke-ordinarieposten av 5 000 kronor till bestridande av ökade kostnader för övertidsersättningar, renskrivning, vikariatsersättningar m. m. I sistnämnda hänseende anför kanslern följande.

Kanslersämbetets kostnader för övertidsersättningar, renskrivning å skrivbyråer, extra utgifter för bland annat arbete med intagning av studerande vid tandläkarhögskolorna samt vikariatsersättningar torde för nästa budgetår i avrundade tal böra uppskattas till respektive 2 100, 1 700, 1 400 och 1 300 kronor eller sammanlagt 6 500 kronor. Vid sådant förhållande skulle ett belopp av allenast i runt tal 1 000 kronor komma att stå till förfogande för bestridande av kostnader för extra arbetshjälp, särskilda uppdrag och vikariat under eventuella sjukledigheter m. m. Dessa beräkningar är uppgjorda under samtidigt avräknande av avlöning till en deltidstjänstgörande arbetskraft vid ämbetet. Anmärkas må, att kanslersämbetets arbetsuppgifter visat en fortgående tendens till ökning. Vidare är att anteckna, att de begränsade lokalutrymmen, varöver ämbetet förfogar, icke gör det möjligt att för närvarande i ökad utsträckning anställa biträdespersonal inom ämbetet, vilket skulle ställa sig ekonomiskt förmånligare än de arbetsmetoder, som nu måste tillämpas.

Departementschefen. Kanslerns förslag om uppflyttning av tjänsten som kanslerssekreterare till lönegraden Co 15 framfördes även i kanslersämbetets anslagsäskanden för innevarande budgetår, och en redogörelse därför lämnades i propositionen 1952: 137. Då jag förra året anmälde denna fråga, uttalade jag, att jag icke då ansåg mig böra förorda en uppflyttning av nämnda tjänst i högre lönegrad, även om vissa skäl talade för en dylik

uppflyttning. Även i år anser jag mig böra intaga samma ståndpunkt. Jag räknar därför för nästa budgetår med oförändrad löneställning för kanslerssekreteraren.

På de av kanslern anförda skälen tillstyrker jag, att under icke-ordinarieposten beräknas en höjning med 5 000 kronor till övertids- och vikariatsersättningar, renskrivningsarbete m. m.

En automatisk ökning av medelsbehovet för nästa budgetår föranledes, förutom av höjningen av det rörliga tillägget, av de löneregleringsbeslut m. m., som fattats i anledning av propositionerna 1952: 60 och 107.

Medelsbehovet under förevarande anslag beräknar jag för nästa budgetår till 163 800 kronor. Anslaget bör fördelas på olika anslagsposter på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Arvode till universitetskanslern	35 816
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	43 700
3. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	3 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	41 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 084
Summa kronor	163 800

b) till *Universitetskanslersämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 163 800 kronor.

[76] 2. Universitetskanslersämbetet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	6 600	10 000
1952/53 (statsliggaren s. 477)	13 500	
1953/54 (förslag)	13 500	

Universitetskanslern hemställer om oförändrat anslag.

Departementschefen. Med biträdande av kanslerns förslag om oförändrad medelsanvisning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 13 500 kronor.

[77] 3. Uppsala universitet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	4 955 200	5 889 145
1952/53 (statsliggaren s. 477 ff.)	8 432 000	
1953/54 (förslag)	10 265 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har det *större akademiska konsistoriet* hemställt om ganska betydande förstärkningar av universitetets personal. Konsistoriet har därvid erinrat om att den upprustning, som ägt rum till följd av beslut av 1946 och 1947 års riksdagar, sedermera avbrutits. Från konsistoriet underordnade myndigheters sida hade för nästa budgetår väckts åtskilliga förslag, vilkas genomförande skulle innebära ett fullföljande av nyssnämnda upprustning och vara av mycket stort värde för såväl forskning som undervisning vid universitetet. I rådande ekonomiska läge har konsistoriet likväl icke ansett sig böra annat än i vissa delar framlägga dessa förslag.

Kanslern, som till behandling upptagit i huvudsak endast de anslagsfrågor, vartill han ansett sig kunna intaga en positiv ställning, har — utöver vissa äskanden av automatisk natur — framställt följande förslag.

1. Uppflyttning av överbibliotekarietjänsten från lönegraden Ca 37 till Co 15.
2. Ytterligare en bibliotekarie i Ca 26 vid universitetsbiblioteket.
3. Reproduktionsföreståndare i Ca 13 vid biblioteket.
4. Förste trädgårdsintendent i Ca 29 i stället för förste assistent vid institutionen för systematisk botanik.
5. Förstärkning av centrala analyslaboratoriets personal med följande befattningshavare, nämligen en analytisk kemist i Ca 29, en förste assistent (från och med 1 januari 1954), en preparator i Ca 14, två laboratoriebiträden i Ce 11 (från och med 1 januari 1954) och en institutionsvaktmästare i Ce 10 (från och med 1 januari 1954).
6. Ordinariesättning av en vaktmästartjänst i Ce 10 vid dekanhuset.
7. Höjning av arvudet till en läkare för övervakande av studenternas hälsovård från 6 000 till 8 000 kronor.
8. Höjning av teologiska fakultetens kursanslag från 4 700 till 12 000 kronor.
9. Höjning av juridiska fakultetens kursanslag från 28 400 kronor till 34 400 kronor.
10. Höjning av arvudet till biträdande lärare i psykiatri från 1 000 till 2 000 kronor.
11. Biträdande lärare i obstetrik och gynekologi (kostnad 4 400 kronor).
12. Kurs i odontologi (kostnad 400 kronor).
13. Ökad medelsanvisning till biträdande lärare i skyddskoppypmpning (kostnad 300 kronor).
14. Experimentalpsykolog vid psykiatriska kliniken (kostnad 6 000 kronor).
15. Universitetslektor i engelska språket.
16. Tilläggsarvode å 1 000 kronor till universitetslektorn i svenska språket.

17. Biträdande lärare i kulturgeografi med ekonomisk geografi.
18. Omläggning av undervisningen i fonetik (kostnad i runt tal 1 100 kronor).
19. Biträdande lärare i pedagogik.
20. Utökning av personalen vid institutet för högspänningsforskning med två arvodesavlönade forskningsassistenter.
21. Biträdande lärare i fysikalisk kemi och ytterligare en förste amanuens vid fysikalisk-kemiska institutionen.
22. Biträdande lärare i biokemi.
23. Ytterligare en biträdande lärare i zoologi.
24. Undervisning och examination i genetik (kostnad 7 500 kronor).
25. Ökad medelsanvisning till dubbleringskursen i marin zoologi vid Klubbans biologiska station (kostnad 1 600 kronor).
26. Utökning av farmakologiska institutionens personal med en tredje amanuens och en instrumentmakare i Ce 14.
27. Ytterligare en tredje amanuens vid institutionen för psykologi och pedagogik.
28. Andre assistent vid fysiska institutionen.
29. Förstärkning av kemiska institutionens personal med följande befattningshavare, nämligen två förste assistenter, två förste amanuenser och två laboratoriebiträden i Ce 11.
30. Förste amanuens i stället för andre amanuens i zoofysiologi.
31. Två kanslibiträden i Ce 11, det ena vid institutet för högspänningsforskning och det andra vid obstetrisk-gynekologiska kliniken.
32. Kanslibitråde i Ce 11 och två biträden i Cf 4—Ce 8 vid vissa fakulteter m. m.
33. Försökstekniker i Ce 14 vid undertryckskammaren.
34. Diskbiträde i Cg 6 vid hygienisk-bakteriologiska institutionen.
35. Förstärkning av personalen vid mikroanalyslaboratoriet inom medicinsk-kemiska institutionen med en assistent i Cg 24 och ett laboratoriebiträde i Cg 11.
36. Ändrad löneställning för viss vaktpersonal vid universitetsbiblioteket.
37. Ökad medelsanvisning till vikariatsersättningar (kostnad 15 000 kronor).
38. Byggnadsingenjör i Ce 27 vid universitetets byggnadskontor för institutionsbyggnader.
39. Ökning med 3 250 kronor av den under särskilda uppbördsmedel med samma belopp upptagna posten Bidrag från O. F. Liljewalchs fond för personliga professurer och samtidigt minskning med 50 kronor av den under samma rubrik uppförda posten Ränta å vissa donationer.

I fråga om de framlagda förslagen inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat följande.

1. Uppflyttning av överbibliotekarietjänsten från lönegraden Ca 37 till Co 15. Förslag härom framlades redan i petita till de tre senaste årens riksdagar och tillstyrktes även då av kanslern men vann ej statsmakternas bifall.

Konsistoriet har nu med utförlig motivering återupprepat detta förslag. Av konsistoriets motivering torde här böra återgivas följande.

Såväl Uppsala som Lunds universitetsbibliotek har bland landets bibliotek de största samlingarna och förfogar över de största inköpsanslagen. De uppvisar också den kraftigaste och vetenskapligt mångsidigaste tillväxten. Universitetsbibliotekens personalstyrka är betydande (Uppsala 78, Lund 57, fränsett timanställd personal, arkivarbetare m. fl.). Motsvarande personal uppgår vid kungl. biblioteket till 62 och vid Göteborgs stadsbibliotek till 41. Med egentligt biblioteksarbete sysselsättes av nämnda antal respektive 50, 38, 36 och 28 personer. Cheferna för de bägge universitetsbiblioteken är likväl i lönehänseende väsentligt sämre ställda än riksbibliotekarien (Co 15) och överbibliotekarien vid Göteborgs stadsbibliotek (Cb 14 = inkl. lönetillägg 30 720 kronor). Anmärkas må också, att överbibliotekarien vid riksdagsbiblioteket är placerad i lönegraden Ca 37, ehuru detta specialbibliotek är betydligt mindre än något av de förenämnda fyra stora vetenskapliga biblioteken.

Kanslern biträder ånyo konsistoriets framställning och anför därvid huvudsakligen följande.

En förbättring av löneställningen för cheferna för universitetsbiblioteken synes mig ur olika synpunkter starkt befogad. Intill år 1925 var överbibliotekarierna i löneavseende jämställda med universitetsprofessorerna. Sedermera inträdde en förskjutning till överbibliotekariernas nackdel och numera har genom den lönereglering, som år 1952 genomförts för bland annat universitetens professorer, löneskillnaden mellan dessa och överbibliotekarierna ytterligare markerats. Överbibliotekarierna intager enligt min mening såsom chefer för stora organisatoriska enheter en helt annan ställning än byråchefer, med vilka de i löneavseende nu är jämställda. Arten och omfattningen av överbibliotekariernas arbetsuppgifter och det ansvar, som åvilar dem, synes mig motivera, att de placeras i samma lönegrad som riksbibliotekarien eller lönegraden Co 15.

4. Förste trädgårdsintendent i Ca 29 i stället för förste assistent vid institutionen för systematisk botanik. *Matematisk-naturvetenskapliga sektionen* har, efter framställning från *professorn J. A. Nannfeldt*, framlagt detta förslag, vilket icke upptagits av *konsistoriet*. Till stöd för förslaget ifråga har framhållits i huvudsak följande.

Förenämnda för institutionens botaniska trädgård avsedda förste assistentbefattning, som inrättats genom beslut av 1945 års riksdag, har alltsedan dess innehafts av C. G. Alm. Denne, som sedan mer än tjugu år i olika egenskaper tjänstgjort vid trädgården, kommer emellertid till följd av att han den 10 maj 1953 uppnår en ålder av 65 år att avgå från sin nuvarande befattning. I samband med Alms avgång bör assistenttjänsten omregleras. En botanisk trädgård behöver en fast botanisttjänst för att rationellt sköta de botaniska arbetena, växtbestämning, växtanskaffning för trädgårdens och särskilda forskares behov, det internationella fröbytet m. m. Avsikten är vidare, att intendenten under höstterminen skall giva systematikundervisning i trädgården, vilken kurs bör få permanent karaktär i syfte att underlätta systematikstudierna. En dylik undervisning har under de senast gångna åren kunnat anordnas. Docenten Hylander har nämligen genom utbyte av undervisningsskyldighet och frivilligt åtagande

skött en betydande del av den tilltänkta intendents arbetsuppgifter. Hylanders docentförordnande utgår emellertid hösten 1952. Att märka är också att organografikursen även måste förläggas till höstterminens första del medan ännu levande studiematerial finnes att tillgå i trädgården. Vid den av kanslern sammankallade, den 4 och 5 juni 1952 hållna ämneskonferensen i de biologiska ämnena har också en sådan studieordning befunnits böra genomföras, att den elementära systematikundervisningen koncentreras till samma tidpunkt som organografikursen. Den docent, som kommer att efterträda Hylander, är icke trädgårdsorienterad. Trädgården ställes därför inför en ytterst svårbemästrad situation, om den äskade intendenttjänsten ej inrättas.

Kanslern tillstyrker ifrågavarande förslag och anför därvid bland annat följande.

Jag får för min del framhålla, att syftet med ämneskonferensen den 4 och 5 juni 1952 var att eftersträva en sådan rationalisering av undervisningen att vederbörliga examina kunde avläggas på kortare tid än hittills varit förhållandet. När konsistoriet behandlade petitafrågorna ägde konsistoriet icke kännedom om det närmare resultatet av ämneskonferensens överläggningar. Det är enligt min mening av synnerlig vikt, att rimliga åtgärder vidtages för förkortning av studietiden. Det nu avhandlade förslaget innebär ett led i strävandena härtill.

5. Förstärkning av centrala analyslaboratoriets personal. Förslag till ett centralt analyslaboratorium, knutet till kemiska institutionen, framlades ursprungligen av naturvetenskapliga forskningskommittén. Vid anmälan av denna fråga i propositionen 1946: 273 (s. 83) anförde dåvarande departementschefen i huvudsak följande.

Tanken att vid Uppsala universitet inrätta ett centralt analyslaboratorium synes vara ett gott uppslag, som förtjänar att snarast förverkligas. Lämpliga lokaler saknas ännu, men jag förutsätter, att erforderlig utredning rörande anskaffande av dylika utan dröjsmål kommer att igångsättas. Jag biträder föreliggande förslag, att analyslaboratoriet skall förestås av en vetenskapsman i laborators ställning. Denne befattningshavare bör tillsättas i så god tid, att han kan delta i planerandet och utrustandet av laboratoriet. Jag förordar därför, att tjänsten uppföres på ordinarie stat från och med nästa budgetår. Med anställande av i övrigt erforderlig personal synes kunna anstå till en senare tidpunkt.

Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framställda förslag vann riksdagens bifall.

Laboratorsbefattningen tillsattes med ordinarie innehavare den 1 juni 1947. Laboratorn har sedan dess tillfälligt disponerat en laboratorielokal inom den kemiska institutionen. Från och med den 1 juli 1949 har laboratorn erhållit ett laboratoriebiträde.

Kemiska institutionens nybyggnad påbörjades år 1951. Mer än en tredjedel av nybyggnaden är avsedd att disponeras av analyslaboratoriet och inflyttningen i de nya lokalerna torde komma att ske under nästa budgetår.

Med hänsyn härtill har *konsistoriet* hemställt, att analyslaboratoriets personal måtte förstärkas med följande befattningshavare, nämligen en analytisk kemist i Ca 29, en förste assistent, tre laboratoriebiträden i Ce 11, en preparator i Ca 14 och en institutionsvaktmästare i Ce 11. Tjänsterna som analytisk kemist och som preparator föreslås inrättade från den 1 juli 1953 och de övriga befattningarna från den 1 januari 1954.

Professorerna G. Hägg och A. Fredga — vilka i fråga om analyslaboratoriets personalbehov förordat en ökning utöver konsistoriets förslag med tre analytiska kemister, två laboratoriebiträden och ett kanslibiträde — har framhållit bland annat följande.

Analyslaboratoriets uppgift är att vara forskningen vid universitetet behjälplig med utarbetande av analysmetoder och utförande av analyser, att i mån av möjlighet lämna liknande hjälp även utom universitetet, exempelvis till industrien, att utgöra en härd för forskning inom analytisk kemi samt att meddela högre undervisning i analytisk kemi. Det är givetvis ytterst betydelsefullt, att analyslaboratoriet erhåller en personal, som möjliggör att det väl kan fylla förenämnda uppgifter. Detta är också ett villkor för att de mycket stora investeringar, som nu göres i laboratoriets byggnad och utrustning, skall bli bärande.

Kanslern finner det ofrånkomligt, att analyslaboratoriet i personalavseende utrustas så, att det blir funktionsdugligt och accepterar därför konsistoriets förslag med allenast den ändringen, att antalet nya laboratoriebiträden begränsas till två och att institutionsvaktmästartjänsten — i likhet med vad nu är förhållandet beträffande de två vaktmästarna vid kemiska institutionen — hänföres till 10 lönegraden.

6. Ordinarie sättn ing av en vaktmäst artjänst i Ce 10 vid de kan huset. Den tjänst det här gäller tillkom genom beslut av 1948 års riksdag. Till stöd för den nu förordade ordinarie sättn ings åberop as, att ett permanent behov av tjänsten visat sig föreligga.

7. Höjning av arvode t till en läkare för övervakande av studenternas hälsovård. Med anledning av en av konsistoriet gjord, av kanslern biträdd framställning höjdes detta arvode för innevarande budgetår med 2 000 kronor till 6 000 kronor.

Konsistoriet har nu — med förmålan att sedan befattningen kungjorts ledig ingen sökande anmält sig till densamma — hemställt om arvodets höjning till 8 000 kronor.

Kanslern biträder ifrågavarande framställning.

8. Höjning av teologiska fakultetens kursanslag från 4 700 till 12 000 kronor. Detta förslag har motiverats på följande sätt.

Anslag till förstärkande av den ordinarie undervisningen har regelbundet utgått från fakultetens docentstipendiefond. För budgetåren 1946/52 har

sålunda cirka 9 000 kronor i medeltal disponerats för nämnda ändamål. Dylika medel kommer icke vidare att stå till förfogande och den äskade uppräkningsen är därför nödvändig.

10. Höjning av arvodet till biträdande lärare i psykiatri från 1 000 till 2 000 kronor. *Konsistoriet* åberopar härvidlag en av ämnesrepresentanten, *professorn B. Jacobowsky* anförd motivering. Av denna motivering torde här böra återgivas följande.

I samband med kursen i psykiatri har anordnats en föreläsningsserie i medicinsk psykologi och psykopatologi. Vidare har sedan den psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset tagits i bruk de studerande under kursens förlopp i smärre grupper deltagit i ronderna på Ulleråkers sjukhus, varvid de handledts av en av medicinska fakulteten förordnad lärare. Då den psykiatriska kliniken i huvudsak verkar som en neurosklinik och endast mottager fall av lättare psykiska och nervösa sjukdomar, måste de studerande genom deltagande i ronder på sinnessjukhuset (Ulleråker) erhålla personlig erfarenhet angående de egentliga sinnessjukdomarna och de sinnessjukas vård och behandling. De i staten anvisade medlen till biträdande lärare i psykiatri har emellertid icke varit tillräckliga för uppehållande av ifrågavarande undervisning, varför medel måst ställas till förfogande ur fakultetens docentstipendiefond. Denna möjlighet kommer icke framdeles att stå till buds. Därest en förstärkning av anslagsmedlen till biträdande lärare icke beviljas måste en del av den undervisning, som nu meddelas, i fortsättningen nedläggas, antingen kursen i medicinsk psykologi och psykopatologi eller också undervisningen på Ulleråkers sjukhus, vilket skulle minska undervisningens effektivitet och beröva de studerande en såsom viktig ansedd del av den psykiatriska undervisningen.

Kanslern finner övertygande skäl anförda för den äskade arvodeshöjningen och tillstyrker därför densamma.

11 och 12. Biträdande lärare i obstetrik och gynekologi. Kurs i odontologi. Till dessa ändamål har hittills utgått medel ur docentstipendiefonden med respektive 4 000 och 350 kronor för år. För ifrågavarande undervisnings uppehållande bör enligt *kanslerns* mening anvisas 4 400 respektive 400 kronor.

13. Ökad medelsanvisning till biträdande lärare i skyddskoppympning. Till biträdande lärare vid tre kurser i skyddskoppympning utgår för innevarande budgetår ett belopp av 300 kronor.

Konsistoriet har nu — under framhållande av att detta belopp, vilket varit oförändrat i många år, numera måste anses otillräckligt för de fyra föreläsningstimmar, som varje kurs omfattar — hemställt, att beloppet måtte höjas med 300 kronor till 600 kronor.

Kanslern biträder ifrågavarande framställning.

15. Universitetslektor i engelska språket. Uni-

versitetet förfogar för närvarande över två universitetslektorat i engelska språket (nuvarande arvoden högst 15 180 kronor).

Humanistiska sektionen och *konsistoriet* har hemställt, att ytterligare tre dylika befattningar måtte inrättas. Till stöd härför har framhållits huvudsakligen följande.

Vid sidan av ämnet pedagogik och pedagogisk psykologi är examensämnet engelska det, som lockat det största antalet studerande. År 1951 examinerades sålunda i detta ämne 266 personer, därav 105 för högsta betyget i filosofisk ämbetsexamen eller filosofie kandidatexamen och 13 för filosofie licentiatexamen. Anledning finnes att förmoda, att detta antal ytterligare kommer att öka såsom en följd av de beslutade krisåtgärderna för avhjälpande av lärarbristen. Den nuvarande lärarstaben är otillräcklig för att de studerande skall erhålla en fullvärdig och effektiv utbildning.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Jag är ense med universitetsmyndigheterna om att en förstärkning av lärarkrafterna i engelska måste komma till stånd. Denna förstärkning synes mig emellertid icke böra ske i den form konsistoriet och sektionen tänkt sig. Jag får erinra därom, att universitetsberedningen i sitt betänkande, del II, (s. 26 och 27), vartill jag får hänvisa, föreslog inrättandet av pedagogiska lektorat inom sådana filosofiska discipliner, som utbildade läroverkslärare. Dessa lektorat skulle inrättas helt efter mönster av lektoraten i svenska språket vad beträffade anställnings- och avlöningsförhållanden. Beredningens ifrågavarande förslag har hittills icke blivit genomfört. För min del anser jag, att universitetsundervisningen på ett väsentligen mera effektivt och ändamålsenligt sätt kan befrämmas genom inrättandet av universitetslektorat av angivna slag än genom att universitetet tillföres ytterligare utländska lektorer. Jag har därför funnit mig böra förorda, att ett pedagogiskt universitetslektorat i engelska inrättas vid Uppsala universitet från och med nästa budgetår. Beträffande kompetens för befattningen torde böra gälla motsvarande fordringar som för erhållande av lektorat vid högre allmänt läroverk jämte docentkompetens. Under arvodesposten bör för ifrågavarande ändamål ett förslagsvis betecknat arvode av 21 000 kronor uppföras. För att tillgodose önskemålet om en fullgod rekrytering av tjänsten anser jag mig böra förorda, att härutöver må utgå ett tilläggsarvode av 1 000 kronor för år.

17. Biträdande lärare i kulturgeografi med ekonomisk geografi. I ämnet geografi finnes för närvarande en biträdande lärare, vilken knutits till matematisk-naturvetenskapliga sektionen. Nu ifrågavarande förslag framlades redan i petita till 1951 och 1952 års riksdagar och tillstyrktes även då av kanslern men vann ej statsmakternas bifall.

Humanistiska sektionen och *konsistoriet* har nu under åberopande av en av ämnesrepresentanten, *professorn Gerd Enequist*, anförd motivering återupprepat detta förslag. Av nämnda motivering torde här böra återgivas följande.

Under vårterminen 1952 har en extra biträdande lärare varit anställd genom anslag ur sektionens docentstipendiefond och universitetets reservfond. Härigenom kunde 68 av de 88 sökandena till de obligatoriska kurserna i kartritning och kartkännedom liksom i fältmätning erhålla undervisning. För läsåret 1952/53 kommer endast 34 elever att mottagas, eftersom inga extraanslag kan påräknas. Detta betyder ett avvisande av mer än halva antalet sökande, ett förfarande som i längden är ohållbart, icke minst då det som här gäller utbildning av lärare i ett skolämne.

Kanslern tillstyrker ånyo konsistoriets förslag och anför därvid i huvudsak följande.

Jag får meddela, att de medel, som stått till förfogande under innevarande budgetår å humanistiska sektionens docentstipendiefond, icke givit tillgång till anställande av någon extra biträdande lärarkraft.

På anförda skäl anser jag det nödvändigt, att biträdande lärarbefattningar finnes i vardera av geografiens huvuddelar. Den nya lärarbefattningen bör erhålla benämningen biträdande lärare i kulturgeografi med ekonomisk geografi och den nuvarande befattningen förändras till en befattning som biträdande lärare i naturgeografi.

18. O m l ä g g n i n g a v u n d e r v i s n i n g e n i f o n e t i k. Detta av *humanistiska sektionen* framlagda, av *konsistoriet* och *kanslern* biträdda förslag innebär, att den nuvarande förste assistentbefattningen i fonetik utbytes mot en biträdande lärarbefattning och att en andre amanuensbefattning inrättas i ämnet samtidigt som humanistiska sektionens kursanslag sänkes med 4 700 kronor. Förslaget, vars genomförande beräknas medföra en kostnadsökning av i runt tal 1 100 kronor, har motiverats på i huvudsak följande sätt.

Ehuru 1947 års riksdag fattat principbeslut om inrättande av professorer i fonetik vid såväl Uppsala som Lunds universitet, har dylik professur hittills kommit till stånd allenast i Lund. I Uppsala har sålunda undervisningen i ämnet och skötseln av fonetiska institutionen genom särskilda anslag handhåfts av professorn Olof Gjerdmann och av en förste assistent. Gjerdmann är emellertid född 1883, och hans hjälp vid forskningen och undervisningen i fonetik torde alltså icke mycket längre kunna påräknas, vilket är ägnat att inge vissa betänkligheter. Kunskaper i fonetik är nämligen oundgängliga för alla, som undervisa i främmande levande språk vid allmänt läroverk. Detsamma gäller om modersmålslärarna, framförallt i den mån det faller på deras lott att ge handledning i det muntliga bruket av svenska språket. Därtill kommer, att den fonetiska institutionen förvärvat en betydande och för detta land unik apparatur för experimentell fonetisk forskning. Det är ytterst beklagligt, om denna apparatur icke kommer till användning i brist på kompetent personal. Därest icke principbeslutet om professur i fonetik kan förverkligas, måste till ämnet knytas åtminstone en så permanent lärarkraft som en biträdande lärare.

19. B i t r ä d a n d e l ä r a r e i p e d a g o g i k. Till stöd för detta av *humanistiska sektionen* framlagda, av *konsistoriet* biträdda förslag har åberopats en av *professorn W. Sjöstrand* anförd motivering, av vilken här torde böra återgivas följande.

För deltagande i kurser i psykologi samt pedagogikens teori och historia för filosofisk ämbetsexamen anmälde sig vårterminen 1952 i det närmaste 400 studerande, för proseminarieövningarna omkring 110 och för seminarieövningarna 25. Högre studier bedrevs av ett 20-tal studerande. Man måste räkna med omkring 300 kursförhör per läsår samt med omkring 150 betygstentamina. Enligt läroverkens krisutrednings betänkande måste kursen för ämbetsexamen beräknas fortbestå, intill dess lärarhögskolorna organiserats. Krisutredningens förslag i övrigt kan dessutom förutsättas ytterligare öka tillströmningen till studierna i ämnet pedagogik. En dubbling av förenämnda kurs är under rådande förhållanden ofrånkomlig, så att den kan givas både höst- och vårtermin. En biträdande lärare är emellertid icke nödvändig endast med hänsyn till berörda kurs utan även på grund av att antalet betygsstuderande är så stort, att en mera differentierad undervisning är erforderlig, något som påkallas icke minst av den beslutade skolreformen.

Kanslern finner det nödvändigt, att den begärda biträdande lärarbefattningen kommer till stånd i avvaktan på att lärarhögskolorna bli upprättade, organiserade och trätt i verksamhet samt tillstyrker därför ifrågasvarande förslag.

20. Utökning av personalen vid institutet för högspänningsforskning med två arvodesavlönade forskningsassistenter. På universitetets stat finnes för närvarande — förutom en professur i elektricitetslära, med särskild hänsyn till atmosfäriska urladdningar — vid institutet för högspänningsforskning och åskledarkontrollanstalten uppförda en instrumentmakar- och en institutionsvaktmästarbefattning. Övrig till institutet knuten personal avlönas av de medel, varöver institutet självt kan förfoga. I materielanslag disponerar institutet för innevarande budgetår över ett belopp av 64 800 kronor.

Matematisk-naturvetenskapliga sektionen och *konsistoriet* har nu hemställt, att två personliga laboratorstjänster måtte inrättas vid institutet. Till stöd härför har åberopats en framställning från *professorn H. Norinder*, vari denne anfört bland annat följande.

Vid institutets forskningsavdelning bör vara bundna två fast anställda specialister i god forskarklass, den ena fysiker, den andra elektrotekniker. Institutets forskningsverksamhet är så omfattande och skiftande, att det är uteslutet att förena dessa båda befattningar i en tjänst. För närvarande finnes vid institutet två specialister, som är väl kompetenta för erhållande av de ifrågasatta tjänsterna, vilka bör bli personliga och uppföras såsom laboraturer. Dessa specialister är f. d. docenterna vid universitetet i Riga R. Sikсна och O. Salka, vilka sommaren 1948 anställdes vid institutet. Sikсна är fysiker, Salka elektrotekniker. Sikсна, som är född år 1901, och Salka, som är född 1898, har på ett mycket förtjänstfullt sätt utfört ett högt skattat forskningsarbete vid institutet. Sikсна har publicerat 29 arbeten, därav 17 efter sin överflyttning till Sverige, och Salka i motsvarande hänseenden respektive 13 och 7 arbeten. Sikсна och Salka

har till och med budgetåret 1950/51 varit avlönade genom extra anslag från forskningsråd och besparade docentstipendiemedel. För budgetåret 1951/52 har emellertid sagda docentstipendiemedel reducerats till i runt tal 3 800 kronor, varför institutet för ifrågavarande ändamål måst utnyttja extra inkomster och tidigare besparingar å institutets materielanslag. Dessa reserverade medel är emellertid nu i det närmaste konsumerade.

Kanslern anser sig icke böra i vidare mån biträda föreliggande förslag än att han tillstyrker, att Sikсна och Salka tillerkännes personliga arvoden såsom forskningsassistenter, vilka arvoden lämpligen bör anpassas efter den löneställning, som tillkommer förste assistent vid lantbrukshögskolan eller lönegraden Ce 24. *Kanslern* understryker därvid, att han blivit övertygad om behovet av att dessa bägge specialister, vilkas forskningsarbete synes i hög grad betydelsefullt för institutet i fråga, erhåller en fastare anknytning till detsamma.

21. Biträdande lärare i fysikalisk kemi och ytterligare en förste amanuens vid fysikalisk-kemiska institutionen. Detta förslag har framförts även i fjolårets *petita* och då tillstyrkts av *kanslern* men icke vunnit statsmakternas bifall.

Matematisk-naturvetenskapliga sektionen och *konsistoriet* har nu återupprepat ifrågavarande förslag och därvid åberopat en framställning från *professorn S. Claesson*, vari denne anfört bland annat följande.

Ur undervisningens och lärarutbildningens synpunkt är det för närvarande icke möjligt att fullt utnyttja de kemiska institutionernas utbildningskapacitet av brist på lärarkrafter. Sålunda måste från och med höstterminen 1952 antalet kemistuderande i Uppsala minskas med en tredjedel på grund av att de nu ånyo ifrågasatta befattningarna icke kom till stånd och till följd av att de anslag, som tidigare utgått för ändamålet ur docentstipendiefonden, icke längre står till buds. En avsevärd ökning i utbildningskapaciteten och en samtidig förkortning av studietiden i kemi kan omedelbart åstadkommas genom inrättandet av de två befattningarna ifråga. Den största begränsningen i utbildningen förorsakas för närvarande av bristande lokalutrymmen för undervisning i organisk kemi. Då kurserna i fysikalisk kemi och organisk kemi kan genomgå i godtycklig ordning avhjälpes denna svårighet, om ytterligare en kurs i fysikalisk kemi ges under vårterminen, så att halva studentantalet först genomgår kursen i organisk kemi och därefter den senare kursen i fysikalisk kemi, under det att den andra hälften av studenterna genomgår den tidigare kursen i fysikalisk kemi och därefter den organisk-kemiska kursen. Då tillströmningen av nybörjare till kurserna i kemi är mindre under vårterminen, erfordras ingen dubbling av kursen i fysikalisk kemi under höstterminen, vilken är avsedd för dem som påbörjat studierna i kemi föregående vårtermin. Att med nuvarande lärarpersonal ge ytterligare en kurs per läsår är omöjligt, men genom inrättandet av de föreslagna två befattningarna ökas således undervisningskapaciteten i fysikalisk kemi med 50 procent samtidigt som den nuvarande flaskhalsen i utbildningen elimineras. Efter kemiska institutionens tillbyggnad kommer tillräckliga lokalutrymmen att finnas för undervisningen i både oorganisk och organisk kemi och utbildnings-

kapaciteten av läroverkslärare kommer då att begränsas av fysikalisk-kemiska institutionens utrymmen. Om de befattningar, varom nu är fråga inrättas kommer emellertid undervisningens behov i fysikalisk kemi att även då vara tillgodosedda om icke synnerligen avsevärda och oförutsedda ökningar i undervisning och studentantal inträffar.

Kanslern anser det nödvändigt, att de begärda befattningarna kommer till stånd och tillstyrker därför bifall till föreliggande förslag. *Kanslern* erinrar därvid om att biträdande lärarbefattningar för närvarande finnes i såväl oorganisk som organisk kemi samt understryker starkt angelägenheten av att lärarutbildningens krav med avseende å det här berörda ämnet, liksom på andra håll inom universitetsundervisningen, blir tillgodosedda.

23. Ytterligare en biträdande lärare i zoologi. Den härvidlag av *konsistoriet* begärda befattningen avses för att möjliggöra fortsatt dubblering av vertebratkurserna i zoologi.

Kanslern — som under hand inhämtat, att den docent, som tidigare omhänderhaft ifrågavarande undervisning, kommer att lämna universitetet för tillträdet av annan befattning — finner det nödvändigt, att universitetet utrustas med den äskade befattningen och biträder därför konsistoriets framställning.

25. Ökad medelsanvisning till dubbleringskursen i marin zoologi vid Klubbans biologiska station. Genom beslut av 1952 års riksdag har ett belopp av 2 400 kronor anvisats till arvode för ytterligare en kurs sommaren 1952 i marin zoologi vid Klubbans biologiska station. Tidigare har från docentstipendiefonden för detta ändamål beviljats ett belopp av samma storleksordning. För kurser år 1952 har sålunda sammanlagt 4 800 kronor stått till universitetets förfogande.

Konsistoriet har nu begärt, att för nästa budgetår måtte för ifrågavarande kursverksamhet anvisas ett belopp av 4 000 kronor, vilket innebär en medelsanvisning som med 800 kronor understiger det sammanlagda beloppet innevarande budgetår, men samtidigt utgör en ökning av de på universitetets stat anvisade medlen med 1 600 kronor.

Kanslern understryker angelägenheten av att ifrågavarande kurs upprätthålles även i fortsättningen, ehuru tillskott från docentstipendiemedel icke vidare kan påräknas, och tillstyrker därför konsistoriets framställning.

26. Utökning av farmakologiska institutionens personal med en tredje amanuens och en instrumentmakare i C 14. Detta förslag har motiverats på i huvudsak följande sätt.

Farmakologiska institutionen är den enda institution vid universitetet, vilken förfogar över allenast två amanuenser för hållande av laborationskurs. Under de senaste terminerna har det också visat sig omöjligt att genomföra laborationskursen i farmakologi utan att med anlitande av be-

sparade docentstipendiemedel vid medicinska fakulteten anställa ytterligare en amanuens. Denna möjlighet föreligger emellertid icke vidare, och medel till arvode åt en tredje amanuens torde därför böra anvisas för nästa budgetår.

För närvarande delar de medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna verkstad och har en gemensam instrumentmakare i Ca 14. Under de sista åren har det visat sig omöjligt för en befattningshavare att medhinna erforderliga arbeten. Såväl den moderna farmakologien som kemin blir alltmer apparat- och instrumentkrävande. I icke ringa utsträckning konstrueras och nybygges apparater och instrument helt och hållet inom institutionerna, varjämte mycket arbete krävs för löpande reparationer. De båda institutionerna har på senare tid tvingats att heltidsanställa ytterligare var sin instrumentmakare. Medlen till deras avlönande har huvudsakligen erhållits genom forskningsanslag för särskilda undersökningar. Det är emellertid icke möjligt att behålla fullgod arbetskraft på så lösa anställningsvillkor. I såväl Lund som Stockholm disponerar de medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna över var sin instrumentmakare. Att märka är också, att de båda institutionerna i Uppsala är helt fristående forskningsenheter, trots att de delar verkstadens utrymmen och utrustning, varför de två instrumentmakarna i lönehänseende bör vara likställda.

29. Förstärkning av kemiska institutionens personal med följande befattningshavare, nämligen två förste assistenter, två förste amanuenser och två laboratoriebiträden i Ce 11. Till stöd för detta av konsistoriet, efter framställning från *matematisk-naturvetenskapliga sektionen*, framlagda förslag har återopats en av *professorerna G. Hägg och A. Fredga* anförd motivering, av vilken här torde böra återgivas följande.

Den kemiska institutionen kommer att under nästa budgetår gå in i delvis nya arbetsförhållanden, orsakade av att den nya byggnaden då väntas bli färdig för inflyttning. Härigenom kommer dels intagningen av nya studenter att kunna avsevärt ökas, dels ock forskningen att kunna intensifieras. Båda dessa faktorer leder till ett visst behov av ny personal. Personalökningen är ett nödvändigt villkor för att intagningen skall kunna ökas och för att de nya lokalerna skall kunna rationellt utnyttjas. Utan den begärda personalökningen kan de mycket stora investeringar, som gjorts i form av byggnader och utrustning, icke lämna avsedd avkastning i form av ökad utbildningskapacitet och forskning. Därest personal i tillräcklig omfattning erhålles, torde möjligheter uppstå att öka den årliga intagningen av studenter från cirka 35 till cirka 48 med en samtidig förkortning av den genomsnittliga studietiden för två betyg med cirka en termin.

Kanslern biträder ifrågavarande förslag.

30. Förste amanuens i stället för andre amanuens i zoofysiologi. Härom anför *kanslern* följande.

I likhet med konsistoriet finner jag det nödvändigt, att en förste amanuensbefattning inrättas vid zoofysiologiska institutionen för tillgodoseende av behovet av biträde vid kursundervisningen i zoologisk fysiologi för filosofisk ämbetsexamen och filosofie kandidatexamen. Hittills har medel

för ändamålet utgått ur vederbörande fond för besparade docentstipendier. I samband med inrättandet av ifrågavarande befattning torde ett nu uppfört arvode å 3 480 kronor till en andre amanuens i zoofysiologi kunna bortfalla.

33. Försökstekniker i Ce 14 vid undertryckskammaren. Denna anläggning är placerad i den nya öronkliniken och befinner sig sedan något år tillbaka i driftsdugligt skick men saknar all personell utrustning.

Konsistoriet har nu på förslag av *medicinska fakulteten* hemställt, att en försökstekniker i Ce 15 måtte få anställas vid undertryckskammaren. Till stöd därför har åberopats en framställning från *professorn C. O. Nylén*, vari denne anført bland annat följande.

Enligt de säkerhetsbestämmelser, som utfärdats av flygförvaltningen, erfordras en minutiös fortlöpande kontroll dels av själva kammaren, dels av syrgasutrustningen, dels ock av mät- och kontrollorganen, allt i sådan omfattning att det förutsätter en heltidsanställd tekniker. Om detta krav icke tillgodoses äventyras hela anläggningen liksom de personers liv, som arbetar där.

Kanslern förordar för sin del, att en tjänst som försökstekniker i Ce 14 inrättas för ändamålet ifråga och anför därvid följande.

Jag anser det nödvändigt, att denna tjänst kommer till stånd. Enligt propositionen 1952:107 har befattningarna som armétekniker, respektive flygtekniker uppflyttats från 12 lönegraden till respektive 14 och 15 lönegraderna. Jag tillstyrker att den ifrågasatta tjänsten vid undertryckskammaren placeras i lönegraden Ce 14.

34. Diskbiträde i Cg 6 vid hygienisk-bakteriologiska institutionen. Med detta sitt förslag har *konsistoriet* avsett att skapa en fastare anställningsform för ett sedan år 1936 kollektivavtalsanställt diskbiträde vid ifrågavarande institution. Till stöd härför har framhållits, att det arbete, som utföres av detta biträde, är mer kvalificerat än disk- och städningsarbete i vanlig mening samt att sådana befattningar som den nu ifrågasatta numera finnes inrättade vid motsvarande institution vid medicinska högskolan i Göteborg och vid statens bakteriologiska laboratorium.

Kanslern tillstyrker förslaget.

36. Ändrad löneställning för viss vaktpersonal vid universitetsbiblioteket. Vid detta bibliotek finnes för närvarande en befattning som expeditionsvakt i Cg 7 och två befattningar som expeditionsbiträden i Cg 5.

Konsistoriet har nu i enlighet med förslag av överbibliotekarien och drätseelnämnden föreslagit, att dessa tjänster skulle ombildas till expeditionsvaktstjänster i Ce 10. Konsistoriet har dessutom begärt, att vid biblioteket måtte inrättas fyra rekryteringstjänster i enlighet med vad som angivits i propositionen 1952:107 bil. 72 (s. 85). Detta innebär en ombild-

ning av fyra arvodesbefattningar till befattningar som extra tjänstemän. Vid bifall här till kan anslagsmedlen till extra arbetshjälp, renskrivning m. m. minskas med i runt tal 6 000 kronor.

Kanslern biträder ifrågavarande förslag.

Vidare har *inspektorn för undervisningen i gymnastik och idrott vid universitet och högskolor, professorn D. E. Holmdahl* i skrivelse den 14 juli 1952 hemställt, att den nu med ett arvode av 13 800 kronor avlönade idrottsläraren vid universitetet måtte för nästa budgetår placeras i lönegraden Ce 23.

Departementschefen. Ett tillmötesgående av de mångahanda önskemål om personalförstärkningar, som framförts av vederbörande vid universiteten i Uppsala och Lund skulle för nästa budgetår nödvändiggöra betydande anslagshöjningar. I nuvarande ekonomiska läge är en dylik utökning av personalorganisationen utesluten. Ej heller det relativt beskurna förslag, som universitetskanslern framlagt, anser jag mig i full omfattning kunna tillstyrka.

Som jag redan i följande framhöll medför den från och med innevarande budgetår genomförda löneregleringen för professorer och vissa andra akademiska lärare m. fl. för universitetens del, att docent- och forskarstipendiefonderna upphör samt att reservfondernas inkomster väsentligt minskas. Jag ansåg det därför nödvändigt, att gottgörelse i en eller annan form bereddes för nämnda inkomstbortfall. Då inkomstbortfallet emellertid icke gjorde sig kännbart redan under innevarande budgetår, ansåg jag det tillräckligt, att förslag i ämnet underställdes 1953 års riksdag. Medel till viss forskning och undervisning, som hittills tillgodosetts med besparade docentstipendiemedel och varav ett stadigvarande behov föreligger, bör nu beräknas under universitetens avlöningsanslag. Kanslern har vid sin prövning av universitetsmyndigheternas äskanden beaktat detta, och hans förslag om uppförande på stat av vissa nya befattningar vid universiteten motiveras delvis härmed. Vidare betingas en del av de av kanslern förordade nya tjänsterna av tillkomsten av ytterligare lokaler vid olika universitetsinstitutioner. I övrigt framför kanslern huvudsakligen endast förslag om ett ökat antal tjänster i sådana ämnen, som är av vikt för utbildningen av läroverkslärare eller till vilka tillströmningen av studerande är särskilt stark.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten som överbibliotekarie vid universitetsbiblioteket i Uppsala placeras i lönegraden Co 13.

De skäl, som anförts av vederbörande, har övertygat mig om behovet av att den nuvarande befattningen som förste assistent vid institutionen för systematisk botanik utbytes mot en tjänst som förste trädgårdsintendent. De göromål, som avses anförtrodda åt innehavaren av tjänsten ifråga, synes mig motivera, att tjänsten inplaceras i lönegraden Ce 31. Jag förordar alltså, att i stället för den nuvarande befattningen som förste assistent vid

institutionen för systematisk botanik inrättas en tjänst som förste trädgårdsintendent i Ce 31.

I likhet med kanslern finner jag det ofrånkomligt, att centrala analyslaboratoriet i personalavseende utrustas så, att det blir funktionsdugligt. Jag föreslår därför, att personalen vid nämnda laboratorium utökas med följande befattningshavare, nämligen från och med den 1 juli 1953 med en förste kemist i Ce 29 och en preparator i Ce 14 samt från och med den 1 januari 1954 med en förste assistent, två laboratoriebiträden i högst Ce 13 och en vaktmästare i Ce 10.

Förslaget om ordinariesättning av en vaktmästaretjänst i 10 lönegraden vid dekanhuset anser jag mig böra tillstyrka.

Med hänsyn till upphörandet av docentstipendiefonderna tillstyrker jag i enlighet med föreliggande förslag, att teologiska fakultetens kursanslag höjes med 7 300 kronor till 12 000 kronor samt att arvodet till biträdande lärare i psykiatri ökas med 1 000 kronor till 2 000 kronor. Av samma skäl förordar jag vidare, att medel beräknas till biträdande lärare i obstetrik och gynekologi och till kurs i odontologi med härutinnan äskade belopp, 4 400 respektive 400 kronor.

Till tre kurser i skyddskoppypning har för innevarande budgetår beräknats medel med 100 kronor för en var av dessa kurser eller sammanlagt 300 kronor. En viss förstärkning av dessa anslagsmedel synes befogad, och jag föreslår därför en uppräknig av ersättningsbeloppet för varje kurs med 50 kronor till 150 kronor. Ifrågavarande anslagsmedel torde sålunda böra ökas med sammanlagt 150 kronor till 450 kronor. En viss ökning av anslagsmedlen till bibliotekarier vid seminariebiblioteken synes också erforderlig, och jag tillstyrker därför, att desamma höjes med 500 kronor till 5 000 kronor. Jag förordar vidare, att arvodet till vetenskapligt biträde vid vården av Uppsala universitets myntkabinetts samlingar höjes med 100 kronor till 1 150 kronor, arvodet till biträdande gymnastiklärare med 200 kronor till 2 200 kronor och arvodet till en läkare för övervakande av studenternas hälsovård med 1 200 kronor till 7 200 kronor.

Behovet av en förstärkning av lärarkrafterna i engelska gör sig starkt gällande. Enligt kanslerns förslag skall denna förstärkning ske genom inrättande av ett pedagogiskt universitetslektorat i engelska efter mönster av universitetslektoraten i svenska språket i fråga om anställnings- och avlöningsförhållanden. Jag anser mig böra biträda detta förslag. Däremot kan jag icke tillstyrka förslaget om tilläggsarvoden vid såväl ifrågavarande befattning som vid universitetslektoratet i svenska språket.

För en förstärkning av lärarkrafterna i geografi har också övertygande skäl förebragts och jag tillstyrker därför förslaget om inrättande av en befattning som biträdande lärare i kulturgeografi med ekonomisk geografi. I samband härmed bör den nuvarande befattningen förändras till en befattning som biträdande lärare i naturgeografi.

Jag ansluter mig helt till föreliggande förslag om omläggning av undervisningen i fonetik och förordar således, att den nuvarande förste assistentbefattningen i detta ämne utbytes mot en befattning som biträdande lärare samt att en befattning som andre amanuens inrättas i ämnet samtidigt som humanistiska sektionens kursanslag minskas med 4 700 kronor.

Jag finner starka skäl anförda för behovet av en biträdande lärare i pedagogik och tillstyrker därför förslaget om inrättande av en dylik befattning.

Vägende skäl tala för att f. d. docenterna vid universitetet i Riga R. Sikсна och O. Salka, vilka alltsedan sommaren 1948 utfört ett betydelsefullt och högt skattat forskningsarbete vid institutet för högspänningsforskning, erhåller en fastare anknytning till detsamma. Jag anser mig böra föreslå, att för Sikсна inrättas en personlig befattning som fysiker och för Salka en personlig befattning som elektrotekniker. Befattningarna torde böra placeras i lönegraden Cg 27.

Med hänsyn till vad som anförts i ärendet tillstyrker jag förslaget om inrättande av en befattning som biträdande lärare i fysikalisk kemi och av ytterligare en förste amanuensbefattning vid fysikalisk-kemiska institutionen.

I likhet med kanslern finner jag det nödvändigt, att universitetet utrustas med ytterligare en befattning som biträdande lärare i zoologi och förordar därför inrättandet av en dylik befattning. Jag anser det också angeläget, att dubbleringskursen i marin zoologi vid Klubbans biologiska station upprätthålles även i fortsättningen, och föreslår därför, att anslagsmedlen härtill förstärkes med härutinnan äskat belopp, 1 600 kronor. Jag förordar vidare, att medel beräknas till en förste amanuens i stället för en andre amanuens i zoofysiologi.

Då jag funnit behov föreligga av en utökning av farmakologiska institutionens personal tillstyrker jag i enlighet med föreliggande förslag, att för ifrågavarande institutions räkning inrättas en befattning som tredje amanuens och en tjänst som instrumentmakare i Ce 14.

Tungt vägende skäl tala för den personalförstärkning, som begärts för kemiska institutionens del, och jag förordar därför, att vid sagda institution inrättas två befattningar som förste assistent och två befattningar som förste amanuens samt två laboratoriebiträdestjänster i högst Ce 13.

Med anledning av förslaget om inrättande av en tjänst som försökstekniker vid undertryckskammaren förordar jag, att en för undertryckskammaren avsedd tjänst som institutionsvaktmästare i lönegraden Ce 14 inrättas. Med hänsyn till vad som anförts i ärendet tillstyrker jag förslaget om inrättande av en tjänst som diskbiträde i Cg 6 vid hygienisk-bakteriologiska institutionen.

Med anledning av förslaget om ändrad löneställning för viss vaktper-

sonal vid universitetsbiblioteket förordar jag, att medel beräknas för tre befattningar som expeditionsvakt i Cg 11 i stället för en befattning som expeditionsvakt i Cg 7 och två dylika befattningar i Cg 5.

I enlighet med av universitetsmyndigheterna framlagt förslag bör anslagsposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården uppräknas med 25 000 kronor på grund av år 1952 vidtagen höjning av lönerna.

Enär anslagsmedlen till vikariatsersättningar m. m. under icke-ordinarieposten synes för lågt beräknade förordar jag av denna anledning i enlighet med av kanslern framlagt förslag, att posten uppräknas med 15 000 kronor.

Förutom av mig i det föregående förordade ändringar i personalorganisationen och ökade medelsanvisningar för vissa ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag *dels* av den från och med den 1 januari 1952 genomförda arvodesregleringen för biträdande lärare, assistenter och amanuenser m. fl. befattningshavare vid universitetet, *dels* av den från samma tidpunkt företagna höjningen av statstjänstemännens löner, *dels* av 1952 års riksdags beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 107, 241 och 245 framlagda förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., *dels ock* av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid universitetet. Å andra sidan räknar jag med viss ökning av de särskilda uppbördsmedlen.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 10 265 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 1 833 000 kronor. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anført och föreslagit.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för Uppsala universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 050 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 058 000
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	147 000

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förlagsvis	2 256 000
5. Rörligt tillägg, förlagsvis	2 785 400
Summa kronor	10 296 400

Särskilda uppbördsmedel:

1. Inkomst av auktionsverket, dekanatsmedel samt inskrivnings- och kallelsepenningar, i runt tal	3 000	
2. Ränta å vissa donationsfonder	8 900	
3. Bidrag från C. F. Liljewalchs fond för personliga professurer	6 500	
4. Ersättning från gymnastik- och idrottsinstitutionen	13 000	31 400
Nettoutgift kronor	10 265 000	

c) till *Uppsala universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 10 265 000 kronor.

[78] 4. Uppsala universitet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	560 000	901 924
1952/53 (statsliggaren s. 488)	808 000	
1953/54 (förslag)	926 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1952/53 upptagna belopp, kronor	Av kanslern för 1953/54 föreslagna belopp, kronor
<i>Utgifter:</i>		
1. Sjukvård m. m., förlagsvis	17 000	17 000
2. Bränsle, lyse och vatten, förlagsvis	630 000	700 000
3. Städning och rengöring, förlagsvis	175 000	225 000
4. Reseersättningar åt universitetets rektor m. fl. för vissa resor i universitetsärenden, förlagsvis	3 000	3 000
5. Ersättningar till ledamot i samarbetsnämnd, förlagsvis	—	300
Summa kronor	825 000	945 300
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	17 000	19 000
Nettoutgift kronor	808 000	926 300

I fråga om utgiftsposterna 1 och 3 innebär kanslerns förslag en reducering av universitetets eget förslag med respektive 3 000 och cirka 1 200 kronor. Kanslerns förslag beträffande utgiftsposten 2 och inkomstposten motiveras med medelsåtgången respektive inkomsten under det sistförflutna

budgetåret. Højningen av utgiftsposten 3 föranledes, förutom av ökade tim-lönekostnader och tillkomsten av ytterligare lokaler, av förslag om anvä-
sande av medel till bestridande av kostnaderna för städning av universite-
tets gymnastikinrättning. Sistnämnda kostnader, vilka hittills icke belas-
tat förevarande anslag, uppskattas för nästa budgetår till 6 000 kronor.
Till stöd för förslaget om upptagande i omkostnadsstaten av en ny post
till ersättningar till ledamöter i samarbetsnämnd åberopas bland annat,
att en dylik nämnd hösten 1951 inrättats vid universitetet samt att ordfö-
randen, ledamot eller suppleant i sådan nämnd tillkommande arvodeser-
sättning enligt gällande bestämmelser skall bestridas ur vederbörande myn-
dighets omkostnadsanslag.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag med följande änd-
ring. De särskilda uppbördsmedlen bör för avrundning av anslagets slut-
summa upptagas med 19 300 kronor. Anslaget torde därför böra höjas med
118 000 kronor till 926 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t
mätte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budget-
året 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 926 000 kronor.

[79] 5. **Uppsala universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 312 500	1 328 966
1952/53 (statsliggaren s. 488 ff)	1 609 000	
1953/54 (förslag)	1 690 000	

Det större akademiska konsistoriet har för nästa budgetår äskat en sam-
manlagd ökning av förevarande reservationsanslag med i runt tal 409 000
kronor.

Kanslern tillstyrker för sin del en anslagshøjning med tillhopa 389 000
kronor och framhåller därvid med skärpa vikten av att medel i erforderlig
omfattning under materielanslagen ställes till universitetens och högsko-
lornas förfogande. Av den sålunda förordade højningen avses huvuddelen
eller 366 800 kronor såsom kompensation för den successiva försämring
av anslagets realvärde, som blivit en följd av penningvärdets fall under
den senaste femårsperioden, medan återstoden eller 22 200 kronor hänför
sig till vissa bestämda ändamål på sätt framgår av efterföljande samman-
ställning.

1. Seminarierna inom juridiska fakulteten (nu 4 400) + 2 000
2. Seminarierna inom filosofiska fakultetens humanistiska sek-
tion (nu 57 600) + 2 000
3. Institutionen för psykologi och pedagogik (nu 7 230) + 1 000

4. Myntkabinettet, Victoriamuseet för egyptiska fornsaker samt seminariet för klassisk fornkunskap och antikens historia (nu 2 880)	+	500
5. Biokemiska institutionen (nu 72 000)	+	13 000
6. Professuren i medicinsk biokemi (nu 1 800)	+	3 200
7. Institutet för jämförande rättsvetenskap (nu intet)	+	500
Summa kronor		+ 22 200

I fråga om den närmare motiveringen torde jag få hänvisa till handlingarna.

Departementschefen. För nästa budgetår är jag i rådande statsekonomiska läge icke beredd att förorda större anslagsökning än med 81 000 kronor. Anslaget bör därför för nästa budgetår höjas till 1 690 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av vederbörande besluta om anslagets disposition. Vid uppgörandet av förslag till anslagsdisposition bör särskilt beaktas det mer eller mindre starkt framträdande behovet av en förstärkning av de särskilda posterna under anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 690 000 kronor.

[80] **6. Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** Detta reservationsanslag, nu 200 000 kronor, har först för innevarande budgetår uppförts å riksstaten.

För nästa budgetår har *det större konsistoriet i Uppsala* hemställt om höjning av anslaget med 285 000 kronor.

Universitetskanslern finner i huvudsak goda skäl anförda för den begärda höjningen men anser sig likväl icke med hänsyn bland annat till det ekonomiska läget kunna förorda större anslagsökning än med 75 000 kronor.

Departementschefen. Ehuru vissa skäl tala för en anslagsökning anser jag mig likväl under nuvarande förhållanden icke kunna förorda annat än oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[81] 7. Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	270 000	279 462
1952/53 (statsliggaren s. 490)	365 000	
1953/54 (förslag)	400 000	

Det större konsistoriet i Uppsala har hemställt, att detta reservationsanslag måtte höjas med 35 000 kronor till 400 000 kronor.

Universitetskanslern biträder under åberopande av den utredning, som överbibliotekarien i Uppsala i ärendet förebragt rörande behovet av ökade medel till bokinköp och bokbindning, konsistoriets förslag.

Av handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Den för innevarande budgetår genomförda anslagsförstärkningen innebure en välbehövlig förbättring. De gynnsamma följderna härav motverkades emellertid av den påtagliga prisstegring, som ägt rum till följd av att dels nytt avtal med bokbinderierna slutits våren 1952 — medförande en höjning av bokbinderipriserna med cirka 13 procent — dels ock viss prisstegring å tidskrifter och böcker inträtt under innevarande år. Den genomsnittliga höjningen av samtliga de kostnader, som rymdes inom anslagets ram, torde vid en försiktig beräkning kunna uppskattas till 10 procent i förhållande till kostnaderna år 1951. En anslagsförstärkning med 35 000 kronor, motsvarande i runt tal 10 procent av det nuvarande anslaget, vore sålunda i hög grad befogad.

Departementschefen. Det är givetvis angeläget, att universitetsbiblioteken är utrustade med de resurser, som erfordras för tillgodoseendet av forskningens olika behov. Ett vidmakthållande av deras standard i fråga om bokanskaffning framstår därför som ett ofrånkomligt krav. Med hänsyn härtill samt till den under år 1952 inträdda ytterligare stegringen av såväl bokpriser som bindingskostnader finner jag den av vederbörande universitetsmyndigheter förordade anslagsuppräknningen skäligen och tillstyrker alltså, att nu förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 35 000 kronor till 400 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[82] 8. Uppsala universitet: Inredning och utrustning av fysiska institutionen. Till om- och tillbyggnad av fysiska institutionen vid universitetet i Uppsala har för budgetåren 1950/53 anvisats investeringsanslag med tillhoppa 1 150 000 kronor. Kostnaderna för om- och tillbyggnadsarbetena har beräknats till 2 225 000 kronor, varav 2 100 000 kronor för till-

byggnaden. Beträffande byggnadsföretaget torde i övrigt få hänvisas till 1950 års statsverksproposition, bilagan 28, punkten 2.

Med anledning av en av det större konsistoriet i Uppsala gjord framställning har för budgetåret 1951/52 under rubriken Uppsala universitet: Utrustning för fysiska institutionen anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor, avsett för anskaffande av sådan utrustning, som erfordrades redan före tillbyggnadens tillkomst.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår föreslog det större konsistoriet i Uppsala, att ytterligare 1 213 500 kronor skulle ställas till förfogande för inredning och utrustning av förenämnda institution. Av det sålunda begärda anslaget avsåg 813 000 kronor utrustning och 400 500 kronor inredning. Vid anmälan förra året av denna anslagsfråga under punkten 85 i 1952 års huvudtitel fann jag mig böra godtaga det uppgjorda utrustningsprogrammet. Då byggnadsföretaget ifråga beräknades kunna igångsättas tidigast i slutet av år 1952 ansåg jag dock en medelsanvisning av 500 000 kronor tillräcklig för innevarande budgetår. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Det större konsistoriet i Uppsala hemställer nu, att återstoden av de medel, som av konsistoriet beräknats erforderliga för inredning och utrustning av fysiska institutionen, eller 713 500 kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

Kanslern biträder denna framställning.

Departementschefen. Vid anmälan i fjol av denna anslagsfråga uppskattade jag totalkostnaden för ifrågavarande inrednings- och utrustningsprogrammers realiserande till ett avrundat belopp av 1 400 000 kronor. Härav har sammanlagt 700 000 kronor hittills anvisats. För nästa budgetår anser jag det tillräckligt om för ändamålet anvisas ett oförändrat belopp av 500 000 kronor. Jag förutsätter då, att återstoden av det av mig tidigare beräknade totalbeloppet eller 200 000 kronor kommer att anvisas för därpå följande år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Inredning och utrustning av fysiska institutionen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[83] 9. **Lunds universitet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	4 710 000	5 573 184
1952/53 (statsliggaren s. 491 ff.)	7 990 000	
1953/54 (förslag)	9 395 000	

Det större akademiska konsistoriet i Lund har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om en avsevärd utökning av universitetets personal.

I fråga om avlöningsanslaget har *kanslern* — utöver vissa äskanden av automatisk natur — framställt följande förslag.

1. Professur i röntgendiagnostik förenad med överläkarbefattning vid allmänna sjukhuset i Malmö.
2. Laboratur i matematik i stället för den nuvarande personliga befattningen av samma slag i ämnet.
3. Preceptur i sociologi i stället för befattning som biträdande lärare.
4. Personlig professur i cytologi för laboratorn vid genetiska institutionen, filosofie doktorn J. A. Levan och samtidigt vakanssättning av dennes laboratorstjänst.
5. Personlig forskardocentbefattning för docenten i teologisk etik O. H. Olsson.
6. Uppflyttning av överbibliotekarietjänsten från lönegraden Ca 37 till Co 15.
7. Ytterligare en bibliotekarie i Ca 26 samt en reproduktionsföreståndare i Ca 13 vid universitetsbiblioteket.
8. Höjning av arvudet till undervisning i liturgisk läsning från 1 600 till 1 900 kronor.
9. Höjning av teologiska fakultetens kursanslag från 5 900 till 6 700 kronor, av juridiska fakultetens från 23 700 till 27 400 kronor och av humanistiska sektionens från 23 500 till 29 300 kronor.
10. Uppförande av ett kursanslag av 10 000 kronor för matematisk-naturvetenskapliga sektionen (nu intet).
11. Ökad medelsanvisning, 22 000 kronor, till arvoden åt biträdande lärare m. fl. vid medicinska fakulteten.
12. Experimentalpsykolog vid psykiatriska kliniken (kostnad 6 000 kronor).
13. Universitetslektor i engelska språket.
14. Tilläggsarvode å 1 000 kronor till universitetslektorn i svenska språket.
15. Biträdande lärare i naturgeografi.
16. Tredje amanuens vid kyrkohistoriska arkivet.
17. Förste assistent vid radiofysiska laboratoriet.
18. Ytterligare två kliniska amanuenser, den ene vid obstetrisk-gynekologiska kliniken i Malmö och den andre vid röntgendiagnostiska avdelningen i Lund.
19. Andre assistent och två andre amanuenser vid historiska institutionen.
20. Förste amanuens vid ekonomisk-historiska institutionen.
21. Andre amanuens vid fonetiska institutionen.
22. Förste assistent i stället för en av förste amanuenserna vid institutionen för folklivsforskning.
23. Ytterligare en förste amanuens vid institutionen för psykologi och pedagogik.
24. Tredje amanuens vid limnologiska institutionen.
25. Tredje amanuens vid kvartärgeologiska laboratoriet.
26. Andre amanuens vid genetiska institutionen.
27. Tredje amanuens vid matematiska institutionen.

28. Ökad medelsanvisning till tilläggsarvoden åt docentkompetenta biträdande lärare (kostnad 10 000 kronor).
29. Utökning av botaniska trädgårdens personal med en helårsanställd manlig (kostnad 7 830 kronor) och en säsonganställd kvinnlig arbetare (kostnad 3 142 kronor).
30. Ombildning av en tjänst som institutionsvaktmästare i Ce 13 vid fysiologiska institutionen till en förste instrumentmakartjänst i Ca 18.
31. Trädgårdsförman i Ce 11 vid genetiska institutionen.
32. Två biblioteksbiträden i Cg 11 vid humanistiska sektionens seminariebibliotek och samtidigt minskning av sektionens under arvodesposten upptagna anslagsmedel (nu 13 820 kronor) med 5 400 kronor.
33. Kanslibitråde i Ce 11, gemensamt för teologiska och medicinska fakulteterna.
34. Två laboratoriebiträden i Ce 11 vid kemiska institutionen.
35. Laboratoriebiträde i Ce 11 vid radiofysiska laboratoriet.
36. Laboratoriebiträde i Ce 11 vid fysiologiska institutionens endokrinologiska avdelning.
37. Skrivbiträde i Cf 4—Ce 8 vid fysiska institutionen.
38. Institutionsvaktmästare, tillika svagströmstekniker, i Ce 12, gemensam för institutionerna för matematik, mekanik och matematisk fysik samt fysik.
39. Ökad medelsanvisning till vikariatsersättningar (kostnad 15 000 kronor).
40. Ökning med 500 kronor av såsom särskilda uppbördsmedel upptagna studentinskrivningspenningar och tillfälliga inkomster (nu 3 000 kronor).

I fråga om de framlagda förslagen inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat följande.

2. L a b o r a t u r i m a t e m a t i k i s t ä l l e t f ö r d e n n u v a r a n d e p e r s o n l i g a b e f a t t n i n g e n a v s a m m a s l a g i ä m n e t. Vid Lunds universitet finnes en å övergångsstat för N. E. Fremberg uppförd personlig laboratorsbefattning, tillhörande matematisk-naturvetenskapliga sektionen och omfattande ämnet matematik. Jämlikt nådigt brev den 30 juni 1952 har vidare föreskrivits, att så länge Fremberg kvarstår vid denna laboratorstjänst skall en biträdande lärarbefattning i matematik vid universitetet hållas obesatt.

Med anledning av att Fremberg innevarande höst avlidit har *konsistoriet* hemställt, att i stället för den å övergångsstat uppförda laboratorsbefattningen i matematik måtte från och med nästa budgetår på ordinarie stat inrättas en motsvarande befattning.

Kanslern anför följande.

Jag får erinra därom, att 1952 års riksdag beslutit inrätta en ordinarie laboratur i matematik vid Uppsala universitet. Härvid åberopades bland annat, att Lunds universitet till sitt förfogande hade en laboratorsbefattning i ämnet. Till stöd för inrättandet av den nya tjänsten i Uppsala underströk min företrädare i ämbetet, att den på senare tid accentuerade

bristen på läroverkslärare i matematik gjorde behovet av ifrågavarande tjänst allt mera framträdande.

Under den gångna tiden, sedan den personliga tjänsten för Fremberg inrättades (1 juli 1949), har erfarenheten klart ådagalagt behovet av en laboratur i matematik i Lund. Jag ansluter mig därför till konsistoriets förslag. Någon kostnadsökning uppkommer icke genom förslaget genomförande. Under arvodesposten bör vid bifall till nämnda förslag den ändringen vidtagas, att allenast en biträdande lärarbefattning i matematik redovisas och bestämmelsen om vakanssättandet av den andra biträdande lärarbefattningen bortfaller.

6. Uppflyttning av överbibliotekarietjänsten från lönegraden Ca 37 till Co 15. Till stöd för detta förslag åberopar *kanslern* vad han förordat med avseende å motsvarande tjänst vid universitetet i Uppsala.

8. Höjning av arvodet till undervisning i liturgisk läsning från 1 600 till 1 900 kronor. *Konsistoriet* har hemställt, att förevarande arvode måtte höjas med 480 kronor. *Kanslern* förordar en arvodesuppräknings med 300 kronor och anför därvid följande.

Jag får erinra därom, att arvoden till uppehållande av kostnadsfri undervisning i kyrkosång samt till direktorn vid fakultetens praktisk-teologiska avdelning, till assistenten vid samma avdelning och till läraren i kyrkorätt justerades uppåt genom beslut av 1952 års riksdag. Däremot bibehölls det arvode, som utgår för undervisning i liturgisk läsning vid oförändrat belopp. Det synes mig skäligt att jämväl sistnämnda arvode uppräknas.

9. Höjning av teologiska fakultetens kursanslag från 5 900 till 6 700 kronor, av juridiska fakultetens från 23 700 till 27 400 kronor och av humanistiska sektionens från 23 500 till 29 300 kronor. Till stöd härför framhålles huvudsakligen, att tillskott av docentstipendiemedel icke vidare kan påräknas till bestridandet av kostnaderna för viss närmare angiven undervisnings- och kursverksamhet, varav ett stadigvarande behov visat sig föreligga och för vars upprätthållande ifrågavarande kursanslag varit otillräckliga.

10. Uppförande av ett kursanslag av 10 000 kronor för matematisk-naturvetenskapliga sektionen. Sektionen disponerar för närvarande icke över något kursanslag.

Konsistoriet har begärt, att ett belopp av 3 500 kronor måtte uppföras på stat för kurser i fysikaliska demonstrationer och undervisningsexperiment, för vilka ändamål anslag sedan en följd av år utgått ur docentstipendiefonden. Vidare har konsistoriet hemställt om inrättandet av en be-

fattning som förste amanuens i mikrobiologi vid botaniska institutionens fysiologiska avdelning och därvid framhållit följande.

Mikrobiologien ingår som ett mindre kursmoment i tvåbetygskursen för filosofisk ämbetsexamen. På grund av ämnets särpräglade innehåll och tekniska egenart samt den tekniska handledningens betydelse ur pedagogisk synpunkt har denna kurs utbrutits, varigenom undervisningen kunnat göras effektiv och rationell. En vid institutionen med understöd från forskningsråd verksam forskare har kunnat anlitas som kursgivare, något som i fortsättningen icke kan påräknas.

Kanslern förordar för sin del, att ifrågavarande ändamål tillgodoses på så sätt, att ett kursanslag av 10 000 kronor upptages för berörda sektionens vidkommande.

11. Ökad medelsanvisning till arvoden åt biträdande lärare m. fl. vid medicinska fakulteten.

Konsistoriet begär en förstärkning av de till dylika arvoden utgående anslagsmedlen med sammanlagt 23 465 kronor, utgörande uppförande på stat av vissa arvoden, som hittills utgått av docentstipendiemedel samt uppräknig av vissa av dessa arvoden, enligt följande sammanställning:

	Arvode ur docentsti- pendiefonden	Begärt belopp	Ökning i för- hållande till hittills ut- gående belopp
1) Biträdande lärare i oftalmiatrik	2 800	4 500	1 700
2) Biträdande lärare i kirurgi (Lund)	2 000	4 000	2 000
3) Extra undervisning under juni månad	9 205	9 205	—
4) Arvode för undervisning i medicin (Lund) . . .	3 060	3 060	—
5) Arvode för undervisning i thoraxkirurgi (Lund) .	150	300	150
6) Arvode för undervisning i röntgendiagnostik . .	700	700	—
7) Biträdande lärare i fysikalisk diagnostik (3 pro- pedeutiska kurser)	1 000	1 500	500
8) Arvode för undervisning i bibliotekskännedom .	200	200	—
Summa kronor	19 115	23 465	4 350

Konsistoriet erinrar vidare om att vid 1952 års riksdag en uppräknig verkställdts beträffande vissa arvoden. Övriga i staten uppförda arvodesbelopp, tillhopa i runt tal 68 000 kronor, har däremot icke ökats. *Konsistoriet* betonar, att en utredning rörande de nu utgående arvoden är önskvärd för vinnande av enhetliga normer vid alla de medicinska högskolorna. I avvaktan härpå synes det emellertid *konsistoriet* nödvändigt, att den ouppräknade delen av förevarande anslagsmedel — 68 000 kronor — generellt höjes med 15 procent, motsvarande 10 200 kronor. Härutöver bör vissa arvoden till biträdande lärare förstärkas med tillhopa 1 635 kronor. Inklusive generell uppräknig innebär detta en höjning av nu utgående arvoden till biträdande lärare i ortopedi med 1 400 kronor, för kurser i

barnpsykiatri med 750 kronor samt för undervisning i odontologi med 400 kronor. Konsistoriet äskar härutöver medel — 4 000 kronor — för en biträdande lärare i medicin (Lund). Konsistoriets sammanlagda anslagskrav uppgår sålunda till ($23\,465 + 10\,200 + 1\,635 + 4\,000 =$) 39 300 kronor.

Kanslern förordar i detta avseende en medelsökning med sammanlagt 22 000 kronor och anför därvid följande.

Jag vill för min del understryka angelägenheten av att en översyn kommer till stånd rörande arvodessättningen för biträdande lärare vid de medicinska högskolorna. Arvodena utgå nu med starkt varierande belopp och behov föreligger av att i möjligaste mån erhålla enhetliga normer för arvodenas avpassande.

I avvaktan på att denna översyn blir verkställd vill jag för min del förorda, att det klumpbelopp å 40 000 kronor, som nu finnes uppfört på staten för Lunds universitet för biträdande lärare i kliniska ämnen, förstärkes med i runt tal 10 000 kronor, för tillgodoseende av de i sammanställningen i det föregående under 1), 2) och 7) angivna, av docentstipendiemedel hittills bekostade ändamålen samt för den av konsistoriet begärda uppräkningsen av arvoden för biträdande lärare i ortopedi m. fl.

Vidare tillstyrker jag, att ett särskilt kursanslag ställes till förfogande att fördelas av kanslern för vissa i samband med den kliniska undervisningen uppkommande olika behov, vilka hittills kunnat tillgodoses av medel ur fakultetens docentstipendiefond. I sådant avseende anser jag mig böra förorda anvisande av ett anslag av 12 000 kronor. Jag vill särskilt understryka, att medel böra stå till buds för den under 3) i nyssnämnda sammanställning angivna extra undervisningen under juni månad i medicin och kirurgi, varigenom enligt vad som framhållits upp till ett halvt års förkortning uppnåtts av studietiden för flertalet av de medicine studerandena.

13. Universitetslektor i engelska språket. För närvarande företrädes detta ämne vid Lunds universitet av en professor, en biträdande lärare, två docenter och två universitetslektorer (nuvarande arvoden högst 15 180 kronor).

Konsistoret har — under erinran om att 1947 års riksdag fattat principbeslut om inrättande vid Lunds universitet av en professur i engelska språket och engelskspråkig litteratur — hemställt att denna professur måtte komma till stånd från och med nästa budgetår. Till stöd härför har åberopats, att antalet studerande i engelska uppgår till mellan 150 och 200 varje läsår, att professors arbetsbörda nu är mycket stor samt att ett genomförande av läroverkens krisutrednings förslag angående utbildning av läroverkslärare talar för behovet av professurens i engelska dubbling.

Kanslern är icke beredd att tillstyrka inrättandet av den begärda professuren utan föreslår i stället en utökning av lärarkrafterna i engelska språket vid Lunds universitet med ett universitetslektorat av samma slag som han tidigare funnit sig böra förorda för Uppsala universitets vidkommande. För behörighet till detta lektorat bör sålunda enligt kanslerns uppfattning gälla motsvarande fordringar som för erhållande av lektorat vid högre

allmänt läroverk jämte docentkompetens. Vidare bör den blivande innehavaren av lektoratet i Lund enligt kanslerns mening tillerkännas samma löneförmåner som föreslagits för motsvarande befattningshavare i Uppsala. Till stöd för detta sitt ställningstagande anför kanslern bland annat följande.

Jag får erinra om att föredragande departementschefen i propositionen 1952: 12 angående löne- och pensionsreglering för professorer m. fl. anfört (s. 62) att enligt departementschefens uppfattning borde docenter och forskardocenter i viss utsträckning kunna taga del i examinationen till lägre examina. Även de docentkompetenta biträdande lärarna borde i samband med löneregleringen åläggas en något utvidgad tjänstgöringsskyldighet, eventuellt i form av skyldighet att i viss utsträckning förrätta examination. Man torde ha anledning räkna med en viss avlastning i professorns i engelska arbetsbörda genom den examinationsskyldighet, som må komma att åläggas innehavarna av ovannämnda docentbefattningar, eventuellt även innehavaren av den biträdande lärarbefattningen. Oavsett detta synes mig emellertid åtgärder påkallade för förstärkande av lärarkrafterna i engelska.

15. Biträdande lärare i naturgeografi. I ämnet geografi finnes för närvarande en biträdande lärare, vilken knutits till humanistiska sektionen. Nu ifrågavarande förslag framlades även i petita för innevarande budgetår och tillstyrktes även då av kanslern men vann ej statsmakternas bifall.

Kanslern upprepar nu i likhet med *konsistoriet* berörda förslag och anför därvid följande.

Jag får erinra om att jag förut hemställt om inrättandet vid Uppsala universitet av ytterligare en biträdande lärarbefattning i geografi. Då jag funnit behovet av en motsvarande tjänst i Lund ådagalagt får jag förorda, att en dylik befattning kommer till stånd från och med nästa budgetår. Den nya lärarbefattningen bör erhålla benämningen biträdande lärare i naturgeografi och den nuvarande förändras till en befattning som biträdande lärare i kulturgeografi med ekonomisk geografi.

16. Tredje amanuens vid kyrkohistoriska arkivet. Till stöd för detta förslag åberopas, att kostnaderna för arvode åt ifrågavarande befattningshavare, som ej är uppförd å universitetets stat, sedan flera år tillbaka bestritts från teologiska fakultetens docentstipendiefond.

17. Förste assistent vid radiofysiska laboratoriet. Föreståndaren för detta laboratorium förfogar för närvarande icke över någon som helst vetenskaplig medhjälpare. Nu ifrågavarande förslag framlades även i petita för innevarande budgetår och tillstyrktes då av kanslern men vann ej statsmakternas bifall.

Medicinska fakulteten och *konsistoriet* återupprepar nu berörda förslag. *Medicinska fakulteten* understryker, att behovet av en medhjälpare åt

laboratorn är ytterst trängande. Konsistoriet framhåller, att radiofysiken kommit att spela en allt viktigare roll inom modern medicin samt att laboratorns tid i allt större utsträckning tages i anspråk för konsultationer och råd inom andra medicinska discipliner.

Laboratorieföreståndaren, *laboratorn K. Lidén*, anför i fråga om laboratoriets personalbehov m. m. i huvudsak följande.

Åtskilliga strålningsfysikaliska problem är nu föremål för experimentella undersökningar vid laboratoriet. En intensifiering av forskningsverksamheten har nämligen möjliggjorts genom anslag från statens medicinska forskningsråd och kooperativa kvinnogillesförbundets cancerforskningsinsamling. Därjämte har under åren 1950 och 1951 en kraftig och allttjämt pågående ökning i andra medicinska forskares behov av konsultationer och råd, hjälp med apparatur och mätningar m. m. ägt rum. Endast i mindre utsträckning har hjälp av olika slag kunnat lämnas, beroende på begränsade instrumentella resurser men främst på total avsaknad av för dylika ändamål disponibla medhjälpare. Av dessa anledningar har också flera tidigare startade undersökningar och instrumentkonstruktioner på laboratoriet icke kunnat fullföljas.

Kanslern finner behovet av den äskade tjänsten starkt motiverat och tillstyrker därför bifall till föreliggande förslag.

19—25. Andre assistent och två andre amanuenser vid historiska institutionen. Förste amanuens vid ekonomisk-historiska institutionen. Andre amanuens vid fonetiska institutionen. Förste assistent i stället för en av förste amanuenserna vid institutionen för folklivsforskning. Ytterligare en förste amanuens vid institutionen för psykologi och pedagogik. Tredje amanuens vid limnologiska institutionen. Tredje amanuens vid kvartärgeologiska laboratoriet. Såsom motivering härför framhålles huvudsakligen, att tillskott av docentstipendiemedel icke vidare kan påräknas till bestridandet av utgifterna för upprätthållandet av dessa befattningar, vilka nu icke finnes uppförda å universitetets stat och av vilka ett stadigvarande behov visat sig föreligga.

28. Ökad medelsanvisning till tilläggsarvoden åt docentkompetenta biträdande lärare. Dessa anslagsmedel har för innevarande budgetår upptagits under arvodesposten med ett belopp av 20 000 kronor. Under samma post har också uppförts ett arvode å 13 800 kronor till f. d. professorn E. Kant vid den för honom inrättade personliga lärarbefattningen i ekonomisk och social geografi. Redan i *petita* för innevarande budgetår framfördes förslag om att Kant måtte tillerkännas arvode med samma belopp, som utgår till biträdande lärare med docentkompetens. Förslaget tillstyrktes då av *kanslern* men vann ej statsmakternas bifall.

Konsistoriet har nu återupprepat ifrågavarande förslag. *Konsistoriet* har därvid framhållit, att Kants vetenskapliga kompetens vida överstiger den för docentur erforderliga, och till stöd härför åberopat ett flertal av såväl svenska som utländska vetenskapsmän gjorda uttalanden i ämnet.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Jag får hänvisa till i ärendet gjorda uttalanden och för min del framhålla, att synnerligen starka skäl föreligga för att Kant erhåller den av konsistoriet begärda löneförbättringen. Under posten till tilläggsarvoden åt docentkompetenta biträdande lärare beräknar jag medel — i runt tal 6 000 kronor — för ifrågavarande ändamål. Sistnämnda post torde icke fullt motsvara behovet av erforderliga anslagsmedel, då det för närvarande finnes fyra docentkompetenta biträdande lärare vid universitetet. Jag förordar därför en uppräknig av denna post med ytterligare 4 000 kronor, så att den sammanlagt kommer att uppgå till 30 000 kronor.

32. Två biblioteksbiträden i Cg 11 vid humanistiska sektionens seminariebibliotek och samtidigt minskning av sektionens under arvodesposten upptagna anslagsmedel med 5 400 kronor. Detta förslag har motiverats på följande sätt.

Från förenämnda anslagsmedel utgår bland annat arvode till ett biblioteksbiträde med 5 400 kronor. Stadigvarande behov föreligger av ifrågavarande biträde, som därför i fortsättningen bör avlönas som extra biblioteksbiträde i 11 lönegraden. Då biblioteket dagligen öppnas klockan 8 och hålles öppet jämväl om kvällarna bör dessutom personalen utökas med ytterligare ett biblioteksbiträde. Även sistnämnda biträde bör beredas extra anställning i 11 lönegraden.

33. Kanslibiträde i Ce 11, gemensamt för teologiska och medicinska fakulteterna. *Kanslern* anför härom bland annat följande.

Då teologiska och medicinska fakulteternas behov av skrivhjälp, vilket nu delvis tillgodoses med anlitande av reservfondsmedel, oundgängligen måste för framtiden ordnas på ett mera fast sätt, tillstyrker jag, att en ny kanslibiträdesbefattning inrättas med tjänstgöringen fördelad mellan nämnda två fakulteter.

38. Institutionsvaktmästare, tillika svagströmstekniker, i Ce 12, gemensam för institutionerna för matematik, mekanik och matematisk fysik samt fysik. Institutionen för matematik och institutionen för mekanik och matematisk fysik saknar för närvarande vaktmästare.

Konsistoriet har hemställt, att en dylik tjänst måtte inrättas. Befattningshavaren bör enligt konsistoriets mening ha svagströmsteknisk utbildning och kunna utöva den tillsyn över samtliga i institutionsbyggnaden inrymda institutioners elektriska utrustning, som krävs för avhjälpande av uppkommande fel i maskinernas elektriska kopplingar.

Kanslern finner behovet av den ifrågasatta tjänsten motiverat och biträder därför konsistoriets framställning.

Vidare har *inspektorn för undervisningen i gymnastik och idrott vid universitet och högskolor, professorn D. E. Holmdahl* i skrivelse den 14 juli 1952 hemställt, att den för närvarande med gymnastikläraryrkesbefattningen provisoriskt sammanslagna, i lönegraden Cg 23 placerade idrottslärar-tjänsten vid universitetet måtte extra-ordinariesättas.

Departementschefen. Jag delar kanslerns uppfattning, att erfarenheten klart ådagalagt behovet av en laboratur i matematik i Lund och tillstyrker därför i enlighet med föreliggande förslag, att en dylik befattning inrättas i stället för den nuvarande personliga befattningen av samma slag i ämnet. Vid bifall härtill bör, såsom kanslern framhållit, allenast en biträdande läraryrkesbefattning i matematik upptagas under arvodesposten och den om vakanssättning av den andra biträdande lärartjänsten i ämnet givna föreskriften upphöra att gälla.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anförut vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten som överbibliotekarie vid universitetsbiblioteket i Lund placeras i lönegraden Co 13.

En viss höjning av arvodet till undervisning i liturgisk läsning synes befogad och jag tillstyrker därför, att detta arvode uppräknas med av kanslern förordat belopp, 300 kronor, till 1 900 kronor. Jag erinrar vidare om att jag i det föregående vid anmälan av motsvarande anslag för Uppsala universitets vidkommande bland annat framhållit, att möjligheter att med anlitande av docentstipendiemedel upprätthålla viss forsknings- och undervisningsverksamhet, varav ett stadigvarande behov föreligger, icke längre står till buds samt att medel till dylik verksamhet därför i stället bör beräknas under universitetens avlöningsanslag. Med anledning härav och med hänsyn till vad som anförts i ärendet tillstyrker jag uppräknings av teologiska fakultetens kursanslag med 800 kronor till 6 700 kronor, av juridiska fakultetens med 3 700 kronor till 27 400 kronor och av humanistiska sektionens med 5 800 kronor till 29 300 kronor. Av samma skäl förordar jag också, att medel beräknas till uppförande å universitetets stat av följande befattningshavare, nämligen en tredje amanuens vid kyrko-historiska arkivet, en andre assistent och två andre amanuenser vid historiska institutionen, en förste amanuens vid ekonomisk-historiska institutionen, en andre amanuens vid fonetiska institutionen, en förste assistent i stället för en av förste amanuenserna vid institutionen för folklivsforskning, ytterligare en förste amanuens vid institutionen för psykologi och pedagogik, en tredje amanuens vid limnologiska institutionen samt en tredje amanuens vid kvartärgeologiska laboratoriet. Av delvis samma skäl förordar jag i enlighet med kanslerns förslag, att ett kursanslag av 10 000 kronor uppföres för matematisk-naturvetenskapliga sektionens räkning.

Såsom konsistoriet och kanslern framhållit utgår ersättning till biträdande lärare m. fl. vid de medicinska läroanstalterna med starkt varierande belopp. I likhet med nämnda myndigheter anser jag det därför angeläget, att en översyn för vinnande av enhetliga normer rörande arvodessättningen för biträdande lärare m. fl. vid samtliga medicinska lärosäten kommer till stånd. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles vidtaga den ändring av nu utgående arvoden, vartill översynen kan ge anledning. Jag tillstyrker nu i enlighet med kanslerns förslag *dels* att det klumpbelopp å 40 000 kronor, som nu finnes uppfört å universitetets stat till biträdande lärare i kliniska ämnen, höjes med 10 000 kronor för tillgodoseendet av vissa av kanslern närmare angivna, hittills delvis av docentstipendiemedel bekostade ändamål, *dels ock* att medel beräknas med 12 000 kronor till ett särskilt kursanslag, avsett för vissa i samband med den kliniska undervisningen uppkommande behov, för vilka hittills medicinska fakultetens docentstipendiefond kunnat anlitas. Härutöver anser jag mig i anslutning till vad jag i det föregående vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för Uppsala universitets vidkommande förordat böra föreslå, att de nu till två kurser i skyddskoppypympning uppförda anslagsmedlen höjes med 100 kronor till 300 kronor, varigenom ersättningsbeloppet för vardera kursen uppbbringas med 50 kronor till 150 kronor. Jag förordar vidare, att arvodet för undervisning i vissa idrottsgrenar höjes med 200 kronor till 2 300 kronor och anslagsmedlen till ledare av gymnastikövningar för kvinnliga studerande med 100 kronor till 1 100 kronor.

Jag erinrar om att jag i det föregående förordat en viss förstärkning av lärarkrafterna i engelska och geografi vid Uppsala universitet. Ett starkt behov av en dylik förstärkning föreligger även för Lunds del. Med hänsyn härtill och med anledning av föreliggande förslag tillstyrker jag, att jämväl vid Lunds universitet inrättas ett pedagogiskt universitetslektorat i engelska ävensom en befattning som biträdande lärare i naturgeografi.

Då radiofysiken kommit att spela en allt viktigare roll inom modern medicin, talar enligt min mening starka skäl för att föreståndaren för radiofysiska laboratoriet i Lund erhåller en vetenskaplig medhjälpare. Jag tillstyrker därför, att en befattning som förste assistent inrättas vid ifrågasvarande laboratorium.

Med hänsyn till f. d. professorn E. Kants vetenskapliga kompetens finner jag en höjning av arvodet vid den för honom inrättade personliga lärarbefattningen i ekonomisk och social geografi påkallad. Jag anser mig därför böra biträda föreliggande förslag, att han skall erhålla ersättning enligt samma grunder som biträdande lärare med docentkompetens. På grund härav och då posten till tilläggsarvoden åt docentkompetenta biträdande lärare synes vara för lågt beräknad, torde förevarande anslag böra höjas med 10 000 kronor.

Jag finner det motiverat att ett vid humanistiska sektionens bibliotek arvodesanställt biblioteksbiträde erhåller anställning som extra tjänsteman. Däremot kan jag icke nu tillstyrka den föreslagna utökningen av biträdespersonalen vid detta bibliotek. Jag föreslår sålunda, att allenast en biblioteksbiträdestjänst i Cg 11 inrättas vid humanistiska sektionens bibliotek. Därvid bör sektionens nu med 13 820 kronor upptagna anslagsmedel till bibliotekarier vid seminariebiblioteken sänkas med 5 400 kronor.

Då jag funnit behov föreligga av biträdeshjälp vid teologiska och medicinska fakulteterna tillstyrker jag i enlighet med föreliggande förslag, att en för dessa bägge fakulteter gemensam kanslibitradestjänst i Ce 11 inrättas. Jag tillstyrker vidare, att för institutionerna för matematik, mekanik och matematisk fysik samt fysik inrättas en gemensam tjänst som institutionsvaktmästare (tillika svagströmstekniker) i Ce 12.

I enlighet med av kanslern framlagt förslag bör anslagsposten till avlöningar till arbeten vid botaniska trädgården uppräknas med 8 000 kronor med hänsyn till lönekostnaderna för nuvarande personal. Någon ökad medelsanvisning för utökning av personalen är jag icke beredd tillstyrka.

Enär anslagsmedlen till vikariatsersättningar m. m. under icke-ordinarieposten synes för lågt beräknade förordar jag av denna anledning i enlighet med av kanslern framlagt förslag, att posten uppräknas med 15 000 kronor.

Förutom av den av mig i det föregående förordade personalförstärkningen och ökade medelsanvisningen för vissa ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag *dels* av den från och med den 1 januari 1952 genomförda arvodesregleringen för biträdande lärare, assistenter och amanuenser m. fl. befattningshavare vid universitetet, *dels* av den från samma tidpunkt företagna höjningen av statstjänstemännens löner, *dels* av 1952 års riksdags beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 107, 241 och 245 framlagda förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., *dels ock* av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid universitetet. Å andra sidan räknar jag med mindre ökning av de särskilda uppbördsmedlen.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 9 395 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 1 405 000 kronor. I personalförteckningen för universitetet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anført och föreslagit.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Lunds universitet, som föranledes av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande avlöningsstat för Lunds universitet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	2 695 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	2 310 000
3. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, förslagsvis	78 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	1 977 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	2 338 000
Summa kronor	9 398 500

Särskilda uppbördsmedel:

Studentinskrivningspenningar och tillfälliga inkomster	3 500
Nettoutgift kronor	9 395 000

c) till *Lunds universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 9 395 000 kronor.

[84] 10. Lunds universitet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	414 000	529 394
1952/53 (statsliggaren s. 500)	619 000	
1953/54 (förslag)	684 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1952/53 upptagna belopp,	Av kanslern för 1953/54 föreslagna belopp,
<i>Utgifter:</i>	kronor	kronor
1. Sjukvård m. m., förslagsvis	6 000	13 000
2. Bränsle, lyse och vatten, förslagsvis	460 000	460 000
3. Städning och rengöring, förslagsvis	160 000	220 000
4. Reseersättningar åt universitetets rektor m. fl. för vissa resor i universitetsärenden, förslagsvis	4 000	4 000
Summa kronor	630 000	697 000
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	11 000	13 000
Nettoutgift kronor	619 000	684 000

I fråga om utgiftsposten 1 innebär kanslerns förslag en reducering av universitetets eget förslag med 2 000 kronor. Kanslerns förslag beträffande nyssnämnda post och inkomstposten motiveras med medelsåtgången respektive inkomsten under det senast tilländagångna budgetåret. Till stöd för den företagna uppräknings av utgiftsposten 3 åberopas ökade kostnader för timlöner och tillkomsten av ytterligare lokaler.

Departementschefen. Kanslerns uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker därför, att anslaget höjes med 65 000 kronor till 684 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 684 000 kronor.

[85] **11. Lunds universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 085 000	1 107 770
1952/53 (statsliggaren s. 500 ff)	1 330 500	
1953/54 (förslag)	1 430 500	

Det större akademiska konsistoriet har för nästa budgetår äskat en sammanlagd höjning av förevarande reservationsanslag med i runt tal 678 000 kronor.

Kanslern tillstyrker för sin del en anslagshöjning med tillhoppa 400 500 kronor. Av den sålunda förordade höjningen avses huvuddelen eller 320 000 kronor såsom kompensation för den successiva försämring av anslagets realvärde, som blivit en följd av penningvärdets fall under de senaste fem åren, medan återstoden eller 80 500 kronor hänför sig till vissa bestämda ändamål på sätt framgår av efterföljande framställning.

1. Exkursionsanslag inom matematisk-naturvetenskapliga sektionen (nu 20 100)	+ 4 000
2. Kyrkohistoriska arkivet (nu 4 200)	+ 2 000
3. Juridiska fakulteten (nu 3 000)	+ 1 800
4. Patologiska institutionerna (nu tillhoppa 23 600)	+ 3 000
5. Medicinsk-kemiska institutionen (nu 37 800)	+ 22 000
6. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet (nu 10 200)	+ 1 000
7. Paleontologiska institutionen (nu 12 000)	+ 3 000
8. Institutionen för fysiologisk botanik (nu 19 400)	+ 5 700
9. Institutionen för systematisk botanik (nu 30 800)	+ 8 000
10. Teologiska fakulteten (nu intet)	+ 3 000
11. Religionshistoriska institutionen (nu intet)	+ 2 000
12. Institutionen för ekonomisk historia (nu intet)	+ 3 000
13. Seminarier för engelska språket (nu intet)	+ 2 000
14. Historiska institutionen (nu intet)	+ 4 000
15. Klassiska institutionen (nu intet)	+ 3 500

16. Litteraturhistoriska seminariet (nu intet)	+	1 000
17. Institutionen för nordiska språk (nu intet)	+	2 000
18. Romanska institutionen (nu intet)	+	2 000
19. Slaviska institutionen (nu intet)	+	2 000
20. Seminariet för tyska språket (nu intet)	+	1 500
21. Kemiska institutionens avdelning för fysikalisk kemi (nu intet)	+	4 000
Summa kronor		+ 80 500

I fråga om den närmare motiveringen torde jag få hänvisa till handlingarna.

Departementschefen. Med hänsyn till den statsfinansiella situationen anser jag mig för nästa budgetår icke kunna föreslå högre anslagsbelopp än 1 430 500 kronor, vilket innebär en ökning med 100 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter, fördela anslaget. Jag förutsätter, att vid förslaget uppgörande de ändamål i första hand beaktas, som må befinnas angelägnast. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 430 500 kronor.

[86] **12. Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.** Detta reservationsanslag, som först för innevarande budgetår uppförts å riksstaten, är nu upptaget med 200 000 kronor. I medelsanvisningen för innevarande budgetår ingår ett för byggande av en matematikmaskin vid universitetets institutioner för matematik, mekanik och matematisk fysik samt fysik avsett engångsbelopp av 50 000 kronor (se 1952 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 108 f.).

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *det större akademiska konsistoriet* hemställt om höjning av anslaget med 150 000 kronor.

Kanslern anser sig icke böra förorda större anslagsökning än med 50 000 kronor. *Kanslern* erinrar därvid om att ett bifall till hans förslag med hänsyn till anslagsavvägningen för innevarande budgetår skulle innebära en reell anslagsförstärkning med 100 000 kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till mitt ställningstagande till motsvarande anslagsfråga för universitetet i Uppsala föreslår jag även för Lunds vidkommande oförändrat anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[87] 13. Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	260 000	260 053
1952/53 (statsliggaren s. 503)	350 000	
1953/54 (förslag)	385 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *det större konsistoriet i Lund* hemställt, att förevarande reservationsanslag måtte höjas med 35 000 kronor till 385 000 kronor.

Universitetskanslern biträder konsistoriets framställning under hänvisning till vad han förordat med avseende å universitetsbiblioteket i Uppsala samt under åberopande av den utredning, som överbibliotekarien i Lund i ärendet förebragt rörande behovet av ökade medel till bokinköp och bokbindning.

Departementschefen. Under åberopande av vad jag anfört vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för universitetsbiblioteket i Uppsala ansluter jag mig även för Lunds vidkommande till universitetsmyndigheternas förslag och förordar alltså, att nu förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 35 000 kronor till 385 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 385 000 kronor.

[88] 14. Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 445 000 kronor, vilket disponerats på sätt framgår av s. 503 i statsliggaren.

Av efterföljande tablå framgår de belopp, som *det större konsistoriet* begärt för inredning och utrustning av nya lokaler, samt de belopp, som *kanslern* funnit sig böra tillstyrka för nästa budgetår.

	Konsistoriet	Kanslern
1. Anatomiska institutionen	27 050	25 000
2. Histologiska institutionen	33 602	30 000
3. Fysiologiska institutionen	213 500	—
4. Fysiologiska institutionens avdelning för experimentell endokrinologi	50 000	50 000
5. Fysiologiska institutionens avdelning för arbetsfysiologi och flygmedicin	50 000	50 000
6. Fysiologiska institutionens avdelning för neurofysiologi	50 000	—

7. Röntgendiagnostiska avdelningen	44 758	30 000
8. Kliniska centrallaboratoriet	27 300	25 000
9. Oftalmiatrika kliniken	2 300	—
10. Historiska institutionen	6 000	6 000
11. Historiska museet	6 300	6 300
12. Zoologiska institutionen	9 000	9 000
13. Institutionen för fysiologisk botanik	48 200	30 000
Summa kronor		568 010 261 300

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

1. **A n a t o m i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Det av *konsistoriet* begärda anslaget avser kostnaderna för viss instrumentutrustning samt för möblering av de lokaler, som kommer att tillföras institutionen i fråga vid histologiska institutionens avflyttning från den gemensamma byggnaden och inflyttning i den tidigare fysiologiska institutionen. *Konsistoriet* har uppskattat dessa kostnader till sammanlagt 27 050 kronor, varav 17 050 kronor för instrumentutrustning och 10 000 kronor för möbler. *Kanslern* föreslår, att 25 000 kronor ställas till förfogande för nämnda ändamål.

2. **H i s t o l o g i s k a i n s t i t u t i o n e n.** Till inredning och utrustning av denna institutions nya lokaler har för innevarande budgetår anvisats ett första anslag av 69 000 kronor. Kostnaderna för ändamålet hade beräknats till 80 780 kronor. För nästa budgetår har *konsistoriet* nu äskat ytterligare 33 602 kronor. Till stöd härför har framhållits, att nämnda kostnadssumma av 80 780 kronor grundade sig på tidigare införskaffade anbud, som till följd av prisstegringar icke längre vore hållbara. Totalkostnaderna för den inredning och utrustning, det här gällde, torde numera uppgå till 102 602 kronor. För nästa budgetår erfordrades sålunda för ändamålet (102 602 — 69 000 =) 33 602 kronor. *Kanslern* tillstyrker en medelsanvisning av i runt tal 30 000 kronor.

3—6. **F y s i o l o g i s k a i n s t i t u t i o n e n j ä m t e d ä r t i l l a n k n u t n a a v d e l n i n g a r.** Till detta ändamål har för budgetåren 1946/53 anvisats tillhoppa 895 500 kronor, varav 18 000 kronor för bestridandet av flyttningskostnader.

Konsistoriet har nu meddelat, att av de före budgetåret 1952/53 beviljade medlen den 1 januari 1952 kvarstode oförbrukat ett belopp av 310 000 kronor. Härtill komme det för innevarande budgetår beviljade anslaget av 300 000 kronor. Det reella värdet av dessa medel torde till följd av inträffade prisstegringar ha reducerats med omkring 35 procent och ett tilläggsanslag, beräknat efter nyssnämnda procentsats eller till 213 500 kronor, vore därför enligt konsistoriets mening motiverat. Härutöver har *konsistoriet* hemställt, att för en var av avdelningarna för endokrinologi, arbetsfysiologi och flygmedicin samt neurofysiologi måtte anvisas ett belopp av 50 000 kronor. Sammanlagt innebär sålunda konsistoriets petitum för ifrågavarande ändamål en medelsanvisning av 363 500 kronor.

Kanslern har icke i vidare mån biträtt konsistoriets hemställan än att han tillstyrkt en medelsanvisning av 50 000 kronor till vardera av avdelningarna för endokrinologi samt arbetsfysiologi och flygmedicin. I fråga om det begärda tilläggsanslaget anför *kanslern*, att de tidigare uppgjorda kostnadskalkylerna till följd av den inträdda prisstegringen numera

icke vore fullt hållbara. Det syntes emellertid för närvarande omöjligt att bedöma, i vilken utsträckning oundgängligen erforderliga ändamål icke kunde tillgodoses med nu till förfogande stående medel. Först när dessa medel förbrukats, torde man kunna överblicka på vilka punkter behov av komplettering föreläge. I fråga om endokrinologiska avdelningen framhåller kanslern, att densamma, som står under ledning av innehavaren av en personlig, icke tidsbegränsad forskardocentbefattning i experimentell endokrinologi, erhållit egna lokaler inom fysiologiska institutionen men att något anslag till utrustning av avdelningens lokaler hittills icke anvisats. Även för den inom fysiologiska institutionen inrymda avdelningen för arbetsfysiologi och flygmedicin föreligger enligt kanslerns uppfattning ett starkt behov av ett särskilt utrustningsanslag. Det för avdelningen för neurofysiologi äskade anslaget sammanhänger med ett från universitetets sida framfört förslag om inrättande av en laboratur i ämnet. Kanslern, som icke biträtt detta förslag, har ansett det böra anstå jämväl med den nu ifrågasatta medelsanvisningen.

7. Röntgendiagnostiska avdelningen. Inom fysiologiska institutionens nybyggnad äro lokaler reserverade för ett laboratorium för experimentell röntgendiagnostik. Det av *konsistoriet* äskade anslaget av 44 758 kronor avser anskaffning av sådan utrustning för dessa lokaler, som möjliggör experimentröntgenologiska arbeten icke blott inom röntgendiagnostiken utan även inom flera andra forskningsgrenar, framförallt inom experimentalkirurgin. *Kanslern* framhåller, att han förvissat sig om att de förhållanden, varunder den experimentella röntgendiagnostiken i Lund nu arbetade, vore i hög grad otillfredsställande, varför detta arbetes förläggande till fysiologiska institutionen vore att förordas. Den erforderliga medelsanvisningen syntes kunna uppdelas på två budgetår. För nästa budgetår tillstyrker kanslern en medelsanvisning av 30 000 kronor.

8. Kliniska centrallaboratoriet. För budgetåret 1949/52 har anvisats tillhoppa 32 700 kronor till utrustning av detta laboratorium. Det av *konsistoriet* nu begärda anslaget av 27 300 kronor avser anskaffande av viss utrustning för studier av isotoper. *Kanslern* har ansett sig böra tillstyrka, att medel anvisas för ifrågavarande ändamål med ett avrundat belopp av 25 000 kronor.

10. Historiska institutionen. Det för denna institutions del äskade anslaget avser kostnaderna för utrustning av tre rum, som för institutionens räkning iordningställts i den gamla kemiska institutionens byggnad.

11. Historiska museet. För innevarande budgetår har museet erhållit ett utrustningsanslag av 15 000 kronor. Det nu begärda anslaget av 6 300 kronor avser skåpinredning för uppställande av nu magasinerade samlingar, vilka innehölle ett för utbildningen av studenterna oundgängligt forskningsmaterial.

12. Zoologiska institutionen. Det äskade anslaget av 9 000 kronor avses för möblering av fem forskarrum, vilka genom ombyggnad av en förutvarande vaktmästarbostad iordningställts för institutionens behov.

13. Institutionen för fysiologisk botanik. Det av *konsistoriet* äskade anslaget av 48 200 kronor avser bestridandet av kostnaderna för möblering och utrustning av vissa reservutrymmen, som genom ombyggnad inretts till arbetsrum respektive laboratorium. *Kanslern*, som

ansett, att det begärda anslaget borde kunna uppdelas på två budgetår, har för nästa budgetår tillstyrkt en medelsanvisning av 30 000 kronor.

Departementschefen. Som av den lämnade redogörelsen framgår har för budgetåren 1946/53 till inredning och utrustning av fysiologiska institutionen jämte därtill anknutna avdelningar sammanlagt anvisats ett anslagsbelopp av en så betydande storleksordning som 895 500 kronor. Förslag har nu framlagts om en ytterligare medelsanvisning för sagda ändamål av ej mindre än 363 500 kronor. Till frågan om anvisande av ett tilläggsanslag av 213 500 kronor som kompensation för inträdda prisstegringar är jag icke beredd att nu taga ställning. Först sedan de medel, som redan anslagits för ändamålet i fråga, förbrukats och tillfredsställande utredning och motivering rörande det eventuella behovet av ytterligare anslag förebragts, bör enligt mitt förmenande detta spörsmål upptagas till prövning. De önskemål, som nu framförts om anslag till utrustning av vissa till fysiologiska institutionen anknutna avdelningar, anser jag mig endast så till vida kunna tillmötesgå som jag tillstyrker, att vardera av avdelningarna för experimentell endokrinologi samt arbetsfysiologi och flygmedicin beviljas ett utrustningsanslag av 40 000 kronor. För röntgendiagnostiska avdelningens och historiska museets vidkommande förordar jag för nästa budgetår, att medel anvisas med respektive 29 000 och 6 000 kronor. I övrigt biträder jag kanslerns förslag.

Vid bifall till vad jag sålunda anført och förordat bör detta anslag för nästa budgetår uppföras med 240 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en sänkning med 205 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor.

[89] 15. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 130 000	2 498 876
1952/53 (statsliggaren s. 503 ff.)	3 397 000	
1953/54 (förslag)	4 045 000	

Kanslern har, efter framställning i ämnet från *lärarkollegiet vid karolinska institutet*, för nästa budgetår — utöver vissa äskanden av automatisk natur — framlagt följande förslag:

överförande från fångvårdens till institutets stat av professuren i rättspsykiatri och samtidigt indragning av det nuvarande å institutets stat med 3 500 kronor uppförda arvudet i nämnda ämne,

inrättande av en personlig professur i hjärt- och kärlsjukdomar för överläkaren, professorn G. Nylin,

inrättande av en laboratorstjänst i bakteriologi,
inrättande av en personlig laboratur i klinisk audiologi för docenten L. K. A. Holmgren,
inrättande vid biblioteket av en förste bibliotekarietjänst i Ca 29 och en kanslibiträdestjänst i Ce 11,
inrättande av en befattning som biträdande lärare i ett vart av ämnena pediatrik patologi (arvode 9 000 kronor), patologisk anatomi (arvode 9 000 kronor) och psykiatri (arvode 5 000 kronor),
anvisande av 5 400 kronor till anordnande av föreläsningar i barnkirurgi, barnpsykologi och barnpsykiatri vid kurserna i pediatrik,
anvisande av 6 000 kronor till arvode åt en experimentalpsykolog,
höjning av kursanslaget,
inrättande vid institutionen för virusforskning av ytterligare en befattning som förste amanuens samt en laboratoriebiträdestjänst i Ce 11,
inrättande av en befattning som tredje amanuens vid radiopatologiska institutionen,
inrättande av en personlig laboratoriebiträdestjänst i Ca 15 för laboratoriebiträdet i Ca 11 vid kemiska institutionen N. A. Eliasson,
uppflyttning av en laboratoriebiträdestjänst vid medicinska kliniken å serafimerlasarettet från lönegraden Ca 8 till Ca 11,
inrättande av en för de teoretiska institutionerna gemensam tjänst som glasmekaniker i Ce 16,
inrättande av en tjänst som institutionsvaktmästare (mekaniker) i Ce 13 vid en var av fysiologiska, neurofysiologiska, kemiska och kliniskt neurofysiologiska institutionerna,
inrättande av en laboratoriebiträdestjänst i Ce 11 vid audiologiska institutionen,
utökning av tjänstgöringstiden för ett laboratoriebiträde i Ce 11 vid oftalmiatrika kliniken från halvtid till heltid,
inrättande av en laboratoriebiträdestjänst i Cg 11 vid kvinnokliniken å karolinska sjukhuset,
ombildning av en tjänst som kontorsbiträde i Ce 8 vid kirurgiska kliniken å serafimerlasarettet till kanslibiträdestjänst i Ce 11,
inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 vid vardera av thoraxkirurgiska kliniken och intendensexpeditionen,
inrättande av en skrivbiträdestjänst i Cf 4—Ce 8 vid vardera av fysiologiska och kemiska institutionerna,
inrättande av en tjänst som gårdskar, tillika parkskötare i Ce 10,
indragande av arvodet åt professorn K. J. H. Bergstrand för uppehållande av rektoratet vid institutet.

I det följande redogör jag endast för sådana framställningar, som jag ansett mig kunna helt eller delvis biträda eller eljest funnit anledning uppehålla mig vid.

Överförande från fångvårdens till institutets stat av professuren i rättspsykiatri och samtidigt indragning av det nuvarande å institutets stat med 3 500 kronor uppförda arvodet i nämnda ämne. Förslag härom framlades av lärarkollegiet även i petita för innevarande budgetår och tillstyrktes då av kanslern. Vid

anmälan av denna fråga i propositionen 1952:137 (s. 55) förklarade jag mig icke beredd att för det dåvarande tillstyrka berörda förslag samt anförde därvid följande.

Jag erinrar om att professurens innehavare tillika är överläkare i Ca 32 vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning. Innan slutlig ställning tages till den väckta frågan, bör utredning förebringas om följdena av en dylik åtgärd för sinnessjukvården å Långholmen.

Kanslern upprepar nu i likhet med *lärarkollegiet* ifrågavarande förslag och anför därvid följande.

Jag har under hand inhämtat, att fångvårdsstyrelsen i sina anslagsäskanden för nästa budgetår gjort framställning om indragning av berörda överläkartjänst i Ca 32 vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning och inrättande därstädes av en ny tjänst som förste läkare i Ca 31 jämte ett arvode av 1 320 kronor för år. Det är enligt min mening för undervisningen och den vetenskapliga forskningen inom förevarande ämnesområde angeläget, att en professur i rättspsykiatri inrättas på institutets stat. Jag tillstyrker därför *lärarkollegiets* förslag härutinnan. Anmärkas må i detta sammanhang, att på fångvårdens stat bör uppföras ett överläkararvode till professorn i rättspsykiatri med 1 500 kronor.

Personlig professur i hjärt- och kärlsjukdomar för överläkaren, professorn G. Nylin. *Lärarkollegiet* återupprepar härvidlag ett de tre senaste åren framställt förslag. *Kanslern* anför med anledning härav följande.

Jag får erinra därom att kollegiet i underdånig skrivelse den 26 januari 1950 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhuset m. m. att upptaga förhandlingar med Stockholms stad angående hjärtkliniken å Södersjukhuset framtida upplåtande för undervisningsändamål m. m. Min företrädare i ämbetet har vid sin behandling av institutets anslagsäskanden för budgetåret 1950/51 tillstyrkt upprättandet av en personlig professur vid institutet för Nylin, därest erforderlig överenskommelse med Stockholms stad kunde uppnås. Jag ansluter mig till denna uppfattning.

Genom beslut den 30 december 1952 har Kungl. Maj:t funnit den av *lärarkollegiet* den 26 januari 1950 gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

L a b o r a t o r i b a k t e r i o l o g i. Bakteriologiska institutionen disponerar ännu icke över egna lokaler utan är provisoriskt förlagd till för tillfället disponibla utrymmen inom andra institutioner. Nybyggnad för institutionen har beslutats, och medel har för innevarande budgetår anvisats till förberedande arbeten för byggnadsföretaget. Förslag om inrättande av en laboratorstjänst i bakteriologi framlades av *lärarkollegiet* även i petita för budgetåren 1951/52 och 1952/53 och tillstyrktes då av *kanslern*. Vid anmälan av denna fråga i 1951 års statsverksproposition (bilagan åttonde huvudtiteln, s. 84) ansåg sig departementschefen, ehuru han fun-

nit mycket starka skäl föreligga för berörda förslag, likväl icke för det dåvarande kunna förorda dess realiserande. Ej heller i fjol föranledde förslaget någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Lärarkollegiet upprepar nu ifrågavarande förslag och framhåller därvid bland annat följande.

Den bakteriologiska institutionens behov av en laborator har under de senaste tre åren alltmer dokumenterats. Institutionen förfogar nu över en utrustning för odling av bakterier i stora volymer, som är unik i landet. Det är för att effektivt kunna utnyttja dessa resurser ofrånkomligt, att institutionens personal i första hand förstärkes med en laborator. Kompetent person för tjänsten i fråga finnes.

Byggnadsplanerna för den bakteriologiska institutionen har vidare framskridit så långt, att *lärarkollegiet* hyser hopp om, att institutionsbyggnaden skall kunna påbörjas under loppet av kalenderåret 1953. Det är uppenbart, att det fortsatta planeringsarbetet kommer att taga professors i bakteriologi tid i anspråk i högsta grad. Det är under dessa förhållanden oundgängligt, att professorn redan nu får en högt kvalificerad befattningshavare vid sin sida för biträde vid såväl planeringsarbete och forskning som undervisning. Inom de lokaler, som provisoriskt upplåtits för bakteriologiska institutionen, kan plats beredas även för en laborator.

Kanslern finner starka skäl anförda för att den begärda befattningen inrättas redan innan den planerade nybyggnaden för bakteriologiska institutionen står färdig och biträder därför *lärarkollegiets* förslag.

Personlig laboratur i klinisk audiologi för docenten L. K. A. Holmgren. Detta av *lärarkollegiet* framställda förslag har motiverats på följande sätt.

Holmgren, som är född 1904, avlade medicine licentiatexamen 1932 och disputerade för medicine doktorsgrad 1939 samt blev docent i öron-, näs- och halssjukdomar 1940, allt i Stockholm. Holmgren har även kortare tider innehåft förordnande som biträdande lärare i öron-, näs- och halssjukdomar vid institutet.

Holmgrens vetenskapliga och kliniska insatser har i främsta rummet gjorts inom den gren av otiatrien, som benämnes audiologi. Utvecklingen inom otiatrien har det senaste decenniet försiggått inom vad som en gång var gränsområden till detta ämne men som nu oupplösligt hör samman därmed — endoskopi, allergi och audiologi — med tyngdpunkten på audiologien. Härtill har samverkat många faktorer, såsom behovet av profylax, ingrepp och kompensatoriska åtgärder emot alla arter och grader av hörselskador och dövhet, samt tillgång på en allt mer förbättrad elektroteknisk mätapparatur. Audiologien fordrar intim samverkan mellan medicin, psykologi och pedagogik samt teknik. Det audiologiska laboratoriet inom öronkliniken vid karolinska sjukhuset, som under Holmgrens ledning påbörjat verksamheten år 1940, har nu vuxit ut till en organisatorisk enhet och forskningscentral för hela riket. Dess verksamhet har givit goda resultat inom medicinska, militära, sociala och tekniska områden. Den avsevärt utvidgade verksamheten från år 1951 har möjliggjorts genom ett engångsanslag å 60 000 kronor från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse för an-

skaffning av apparatur och avlöning av biträdespersonal. Alltsedan år 1940 ingår i kursen i otitatri en föreläsningsserie i teoretisk och praktisk audiologi. Föreläsningar i ämnet ges vid de årligen återkommande fortbildningskurserna för läkare, vid kurser för industriläkare och vid olika militära lärarkurser. Vid fortsättningskurser för lärare och vid avläselärarkurser å Manilla ges årligen föreläsningar och demonstrationer i audiologi. Vid sjuksköterskeskolorna och sjukhusens fortsättningskurser är förhållandet detsamma. På initiativ av Holmgren har under förliden vinter givits två kurser, vardera på fem veckor, för tillhopa 19 hörselvårdsassistenter, som erhållit teoretisk och praktisk utbildning i audiologi för att kunna biträda sjukhusens öronläkare med det audiologiska arbetet. Audiologien har utvecklats till ett arbetsområde av ett betydande värde. De audiologiska undersökningsmetoderna är kända sedan ett tiotal år tillbaka och har tillämpats i viss utsträckning dock i allmänhet sporadiskt med undantag för otoskleroskirurgien. Den förändring, som på senaste tid inträtt, är, att metodiken och mätmetoderna utvecklats till sådan exakthet, att de kunnat läggas till grund för säker bedömning av resultaten efter behandling eller kirurgiska ingrepp. Härigenom har det samtidigt blivit uppenbart, att många typer och fall av hörselskador, som tidigare icke ansetts tillgängliga för annat än symptomatiska åtgärder och som med tiden utvecklats till mer eller mindre framträdande dövhetstillstånd, numera kan omhändertagas med effektiv terapi, ledande till en varaktig förbättring av hörseln. Särskilt gäller detta hörselskadade barn, som i allt större utsträckning hänvisas till audiologiska laboratoriet för utredning. De sjukvårdande uppgifterna kommer, framförallt vad beträffar döva och hörselskadade barn, att inom en nära framtid svälla ut avsevärt.

Holmgren är för närvarande biträdande läkare vid öronpolikliniken vid karolinska sjukhuset. I den mån de audiologiska uppgifterna sammanfallit med öronklinikens arbete i övrigt har en del av tjänstetiden kunnat anslås därtill, men i övrigt har all Holmgrens audiologiska verksamhet försiggått utom tjänstetid. Med den omfattning denna numera tagit är det icke längre möjligt för Holmgren att jämsides med tjänsten som biträdande läkare ägna sig åt det viktiga audiologiska arbetet. Redan för att tillgodose det nuvarande behovet erfordras en självständig tjänst för Holmgren, biträdespersonal, årligt materielanslag samt lämpliga lokaler. I första hand bör en personlig laboratorsbefattning i audiologi inrättas för Holmgren, vilken befattning bör förenas med en överläkartjänst å karolinska sjukhusets stat. En laboratoriebiträdestjänst och ett årligt materielanslag erfordras även. För närvarande disponeras fem skilda lokaler för det audiologiska arbetet, vilka är någorlunda tillräckliga för det aktuella behovet. Ett för framtiden ökat lokalbehov förutsättes kunna — åtminstone under de närmaste åren — i huvudsak täckas genom medel, som anskaffas på privat väg.

Kanslern ansluter sig — med överlämnande av ett i ärendet från *skolöverstyrelsen* inhämtat yttrande, vari överstyrelsen biträtt lärarkollegiets framställning — till ifrågavarande förslag och anför därvid bland annat följande.

Enligt min mening har väl grundad motivering anförts för inrättandet av en särskild laboratorsbefattning i klinisk audiologi. Det synes fram-

förallt angeläget, att hörseldefekter hos barn och ungdom noggrant undersökes med moderna audiometriska metoder, vilka kan läggas till grund för en säker bedömning av den behandlingsmetod som bör insättas i det individuella fallet och som kan leda till en varaktig förbättring av hörseln. Av handlingarna i ärendet framgår otvetydigt, att Holmgren sedan mer än ett decennium nedlagt ett banbrytande arbete inom audiologien. Den för honom föreslagna personliga befattningen som klinisk laborator i audiologi, förenad med en överläkartjänst på karolinska sjukhusets stat, synes mig vara det lämpligaste sättet för att bereda honom möjlighet att fortsättningsvis odelat ägna sina krafter åt audiologiskt arbete. Det synes mig viktigt att en viss undervisningsskyldighet ålägges innehavaren av befattningen. Vid bifall till förslaget om inrättande av ifrågavarande laboratorsbefattning torde det böra få ankomma på kanslern att, efter förslag av karolinska institutets lärarkollegium, meddela närmare bestämmelser om undervisningsskyldighetens art och omfattning.

Förste bibliotekarie och kanslibiträde vid biblioteket. *Lärarkollegiet* har hemställt, att bibliotekets personal måtte utökas med följande nya befattningshavare, nämligen en förste bibliotekarie i Ca 29, en bibliotekarie i Ca 26, en biblioteksassistent i Ca 15, ett kanslibiträde i Ce 11 och en expeditiönsvakt i Ce 10. Vid bifall här till skulle enligt lärarkollegiets mening en av de nuvarande amanuensbefattningarna vid biblioteket kunna indragas. Till stöd för sitt förslag har lärarkollegiet lämnat en utförlig motivering, varav bland annat framgår, att inga befattningar finnes mellan överbibliotekarien och de vid biblioteket tjänstgörande amanuenser.

Kanslern förordar för sin del, att bibliotekets personal nu förstärkes med en förste bibliotekarie och ett kanslibiträde och anför därvid följande.

Jag finner det uppenbart, att de vid institutets bibliotek nu anställda arbetskrafterna numerärt är otillräckliga för ombesörjande av arbetsuppgifterna. Jag vill kraftigt framhålla, att det är angeläget att bibliotekets öppethållande ej inskränkes och att för såväl den yttre som den inre bibliotekstjänstens behöriga bedrivande erforderlig personalorganisation beräknas. Inrättandet av nya befattningar synes emellertid av ekonomiska skäl böra ske successivt under de närmast följande budgetåren. I likhet med lärarkollegiet anser jag, att den yttre bibliotekstjänsten nått en sådan omfattning, att för densamma bör avses en förste bibliotekarie i lönegraden Ca 29 som permanent föreståndare. Jag finner det i hög grad angeläget, att denna befattning inrättas redan från och med nästa budgetår och att till denne befattningshavares förfogande för biträde vid länexpeditionens skriftväxling ställes ett kanslibiträde (Ce 11). Jag har för avsikt att nästkommande år göra framställning om ytterligare förstärkning av bibliotekets personalorganisation.

Biträdande lärare i pediatrik patologi. *Lärarkollegiet* har framställt förslag om inrättande av en ny laboratorstjänst i lönegraden Ca 33 i nämnda ämne och till stöd härför anført i huvudsak följande.

Sedan lång tid tillbaka föreligger stora svårigheter att på ett tillfredsställande sätt bedriva undervisning och forskning i pediatrik patologi vid institutet. En av orsakerna härtill är de i förhållande till antalet studerande alltför fåtaliga lärarkrafterna i ämnet. En minskning med omkring 1 000 disponibla tjänstgöringstimmar för lägre lärarpersonal i ämnet företogs år 1947. Den patologisk-anatomiska institutionen åliggande obduktionsundervisningen och därmed förenad histo-patologisk diagnostik vid de pediatrika klinikerna ålåg före nämnda tid innehavaren av en extra laboratur vid institutionen. Denna befattning omändrades år 1947 till prosektorsbefattning. På grund av en samtidigt genomförd reglering av prosektorernas vid institutionen undervisningsskyldighet måste undervisningen i pediatrik patologi uppdragas åt assistenter eller amanuenser vid institutionen. Till följd av rekryteringssvårigheter har man småningom nödgats anförtro denna undervisning åt medicine kandidater, vilka saknar erforderlig kompetens härför. På grund av nödvändigheten att vidtaga åtgärder för att förbättra undervisningen hade kanslern år 1950 efter framställning av lärarkollegiet ställt erforderliga medel till förfogande ur institutets docentstipendiefond för arvode åt med. lic. S. Sjöberg för meddelande av obduktionsundervisning och därmed förenad histo-patologisk diagnostik vid de pediatrika klinikerna. Sedermera har ytterligare medel ur nämnda fond anvisats för samma ändamål. Provisoriet bör avlösas och undervisningen och forskningen i pediatrik patologi ges erforderlig stadga genom inrättandet av laboratur i ämnet. Icke minst ur forskningens synpunkter framstår inrättandet av den föreslagna befattningen som angeläget. Nödiga lokalutrymmen kan beredas inom patologisk-anatomiska institutionen.

Kanslern finner i likhet med lärarkollegiet erforderligt, att obduktionsundervisningen i pediatrik patologi och därmed förenad histo-patologisk diagnostik ordnas på ett tillfredsställande sätt, men är likväl icke beredd att tillstyrka inrättandet av den föreslagna laboratorstjänsten utan anser, att ifrågavarande undervisning bör handhas av en biträdande lärare i pediatrik patologi med ett årligt arvode av 9 000 kronor.

Biträdande lärare i patologisk anatomi. Detta av *lärarkollegiet* framlagda, av *kanslern* ånyo biträdda förslag har motive-rats på följande sätt.

Obduktionsundervisning i patologisk anatomi för de studerande meddelas för närvarande — förutom vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet — även vid S:t Eriks sjukhus. Enär tillgängligt obduktionsmateriel vid de ordinarie undervisningssjukhusen visat sig otillräckligt till följd av det stora antalet studerande, har sistnämnda sjukhus måst anlitas. Såsom villkor för ett medgivande härtill har emellertid staden uppställt, bland annat, att undervisningen skall meddelas av överläkaren vid sjukhusets patologiska avdelning. Från och med läsåret 1947/48 har överläkaren vid nämnda avdelning, docenten i patologisk anatomi vid institutet, medicine doktorn Å. Lindgren, tjänstgjort som lärare i ämnet. Anordningen har visat sig mycket ändamålsenlig, och utbytet av ifrågavarande obduktionsundervisning har varit synnerligen gott. Undervisningen har pågått tre timmar i veckan under åtta månader, d. v. s. omkring 192 timmar per år. Till Lindgren, som år 1946 förklarats kompetent till professur i patologisk

anatomi vid institutet, och som besitter mycket hög kompetens som akademisk lärare, utgår ur det till institutets förfogande ställda kursanslaget ersättning för ifrågavarande undervisning med 9 600 kronor för år. Med hänsyn till det stora antalet studerande är den av Lindgren meddelade obduktionsundervisningen oundgängligen nödvändig, varför det nuvarande provisoriet bör ersättas med uppförande å institutets stat av ett arvode av 9 000 kronor till en biträdande lärare i patologisk anatomi.

Biträdande lärare i psykiatri. Till stöd för detta av *lärarkollegiet* ånyo framförda, av *kanslern* biträdda förslag, anföres bland annat följande.

Alltsedan tillkomsten av psykiatriska kliniken vid karolinska sjukhuset har poliklinikkurser i psykiatri, vilka ingår i den obligatoriska undervisningen i ämnet, givits av en docent. Kostnaderna har bestritts av medel ur docentstipendiefonden. Då det kan antagas, att undervisningen i psykiatri kommer att väsentligen utökas, erfordras med nödvändighet att ifrågavarande befattning inrättas. Kostnaderna härför uppgår till 5 000 kronor.

Föreläsningar i barnkirurgi, barnpsykologi och barnpsykiatri vid kurserna i pediatrik. Till denna undervisnings upprätthållande har tidigare årligen utgått 5 400 kronor ur docentstipendiefonden. Föreläsningarna omfattar i barnkirurgi tio timmar, i barnpsykologi likaledes tio timmar och i barnpsykiatri sju timmar vid envar av fyra kurser.

Lärarkollegiet har — under framhållande av att en undervisning av detta slag i fortsättningen bör meddelas under varje kurs i pediatrik — hemställt, att 5 400 kronor måtte anvisas härför.

Kanslern finner ett oundgängligt behov föreligga av ifrågavarande undervisning och tillstyrker därför *lärarkollegiets* framställning.

Höjning av kursanslaget. *Lärarkollegiet* har hemställt, att detta anslag måtte höjas med 20 000 kronor till 60 000 kronor. Såsom motivering härför har anförts bland annat följande.

I syfte att häva rådande brist på utbildningsplatser för medicine kandidaternas kliniska undervisning har *lärarkollegiet* dels erhållit kanslerns medgivande att förlägga viss klinisk undervisning i medicin till garnisons-sjukhuset i Stockholm och dels anhållit om tillstånd att tillfälligtvis ianspåktaga S:t Görans sjukhus för undervisning i kirurgi, Södersjukhuset för undervisning i neurologi och ytterligare en avdelning å Epidemisjukhuset för undervisning i epidemiologi, vilken framställning underställts Kungl. Maj:ts prövning. Kostnaderna för den till garnisonssjukhuset och nämnda Stockholms stads sjukhus förlagda undervisningen beräknas uppgå till omkring 19 000 kronor.

Kanslern anför med anledning härav följande.

I likhet med *lärarkollegiet* anser jag en höjning av kursanslaget ofrånkomlig. Med hänsyn till att jag förut gjort framställning om anvisande av

medel till arvoden åt biträdande lärare i patologisk anatomi, varigenom en utgiftsminskning av 9 600 kronor kan beräknas uppkomma å kursanslaget, finner jag emellertid, att den oundgängligen erforderliga anslagsökningen kan begränsas till 10 000 kronor.

Tredje amanuens vid radiopatologiska institutionen. *Lärarkollegiet* har till stöd för detta ånyo framförda förslag framhållit bland annat följande.

Undervisningen vid institutionen omfattar, förutom demonstrationer av mikroskopiska preparat tre gånger i veckan året runt, två årliga kurser, därav en om tjugo timmar av laboratorn. Hittills har erforderligt biträde erhållits på frivillighetens väg. Tillgången på frivillig yngre arbetskraft betecknas emellertid numera såsom hart när obefintlig.

Kanslern finner goda skäl anförda för den begärda befattningens inrättande och tillstyrker därför *lärarkollegiets* förslag.

Personlig laboratoriebiträdestjänst i Ca 15 för laboratoriebiträdet i Ca 11 vid kemiska institutionen, N. A. Eliasson. *Lärarkollegiet* anför följande.

Eliasson, som är född 1911 och sedan år 1932 anställd vid institutets kemiska institution, har ådagalagt en sällsynt förmåga att inhämta kunskaper i vetenskaplig teknik. Han är sedan några år tillbaka vetenskaplig medarbetare vid kemiska institutionen och under senare år har hans namn medtagits bland författarna till två från institutionen utgångna vetenskapliga publikationer. De uppdrag, som numera anförtros honom i vetenskapligt medarbetarskap inom isotopforskning och den samordnande verksamhet han utövar beträffande övrig teknisk personal vid institutionen, medför för honom ett ansvar och fordrar en skicklighet, som icke längre står i rimlig proportion till hans nuvarande löneställning.

Kanslern anför med anledning härav följande.

Då jag anser, att goda skäl anförts för *lärarkollegiets* ifrågavarande förslag, tillstyrker jag detsamma. Jag förordar emellertid i stället för den av *lärarkollegiet* föreslagna tjänstebenenämningen laboratorietekniker benämningen laboratoriebiträde, som redan är införd i tjänsteförteckningen. Vid bifall härtill torde böra föreskrivas att en laboratoriebiträdesbefattning i lönegrad Ca 11 skall hållas obesatt, så länge Eliasson kvarstår i tjänst som laboratoriebiträde i lönegraden Ca 15.

Institutionsvaktmästare (mekaniker) i Ce 13 vid vardera av neurofysiologiska och kliniskt neurofysiologiska institutionerna. Till stöd för förslaget om inrättande av dessa tjänster har *lärarkollegiet* anført bland annat följande.

Tack vare uppsvinget inom radiotekniken har den neurofysiologiska forskningen gjort mycket stora framsteg och befinner sig i ett rikt utvecklingsskede. Genom tillkomsten av *neurofysiologiska institutionen* har institutet förvärvat en ledande ställning i världen på detta område. Vid insti-

tutionschefens sida bedriver ett stort antal forskare såväl i docentställning som yngre medarbetare liksom ett antal utländska gäster vetenskapligt arbete vid institutionen. Det är enligt institutionschefens mening nödvändigt att erhålla fasta tjänster för den tekniskt skolade personalen, som är högt eftertraktad av industrien. Huvudområdet för forskningen vid *kliniskt neurofysiologiska institutionen* är studiet av den elektriska aktiviteten i centrala nervsystemet, nerver och muskler vid normala och sjukliga tillstånd. Metodiken, som är en klinisk tillämpning av den teoretiska neurofysiologiens teknik, är speciell och svår, vartill kommer, att den nödvändiga elektrofysiologiska apparaturen är komplicerad och dyrbar. Anställandet av elektroniskt utbildad arbetskraft betingas till en del av nödvändigheten att erhålla kompetent personal för servicearbeten, konstruktion, ny- och ombyggnad av apparatur samt modifikation av befintlig apparatur efter nya problemställningar. Främst syftar anställandet av en mekaniker till att minska riskerna för patienter och undersökande personal. I forskningsapparaturen ingår ofta spänningar på flera tusen volt. Minsta apparatkrångel eller felkoppling kan få ödesdigra följder för patienten. Ständig tillgång till expertis för service, kontroll och rådfrågning är ett trängande behov för att eliminera olycksfallsrisker. För närvarande ombesörjes service, smärre nykonstruktioner och installationer av olika firmor. Arbetena har emellertid visat sig vara av mindre god kvalitet och ofta förenade med stor tidspillan, varigenom delar av verksamheten lamslagits och många viktiga problem över huvud icke kunnat angripas.

Kanslern biträder ifrågavarande förslag och anför därvid bland annat följande.

Det är angeläget, att institutionsverkstäderna förses med erforderlig arbetskraft. Därigenom beredes institutionsföreståndarna enligt min mening möjlighet att i egen regi konstruera och tillverka för arbetet å institutionerna erforderlig apparatur, som vid köp i öppna marknaden skulle betinga avsevärt mycket högre priser. Karolinska institutets institutioner är försedda med modernt utrustade verkstäder, där såväl service som nykonstruktionsarbeten kan bedrivas. För ett rationellt utnyttjande av verkstäderna är emellertid en förutsättning, att man har tillgång till för ändamålen utbildad personal. Vad särskilt angår kliniskt neurofysiologiska institutionen tillkommer de riskmoment för patienter och undersökningspersonal, som är förknippade med användning av försöksapparatur med höga elektriska spänningar.

Kanslibiträde i Cell vid thoraxkirurgiska kliniken. Till stöd för detta av *lärarkollegiet* framställda, av *kanslern* biträdda förslag har framhållits följande.

Professorn Crafoord bör för att på nöjaktigt sätt för vetenskaplig bearbetning kunna organisera journalarkiv och för den ständigt växande in- och utländska korrespondensen i likhet med övriga professorer erhålla ett kanslibiträde till sitt förfogande. Crafoord har hittills med egna medel avlönat för hithörande arbete erforderlig arbetskraft, ett förhållande som icke längre bör äga bestånd.

Kanslibiträde i Ce 11 vid intendentsexpeditionen. Vid expeditionen finnes — förutom intendenten — för närvarande anställda en kassör, en kontorist och ett biträde i reglerad befordringsgång. För anställning av tillfällig arbetskraft står dessutom ett mindre belopp till förfogande.

Lärarkollegiet har nu — under framhållande av att arbetsuppgifterna starkt ökats under de senaste åren — såsom motivering för den nu ifrågasatta personalförstärkningen vidare anfört följande.

I viss utsträckning har för den ökade arbetsbördan kunnat anlitas dels en av de två å staten uppförda telefonisterna och dels tillfällig arbetskraft. Arbetet har emellertid nu vuxit till en sådan omfattning, att expeditionen ej är betjänt av tillfällig arbetskraft och på grund av att till telefonväxeln anknutna apparater ökats är båda telefonisternas arbetstid helt fylld med skötseln av växeln. För att fullgöra sina arbetsuppgifter är därför expeditionen i trängande behov av ytterligare en heltidsanställd arbetskraft. På innehavaren av den föreslagna befattningen skall ankomma att föra utgiftsjournal, siffergranska räkningar, upprätta anordningslistor, besvara förfrågningar m. m., biträda kassören med förande av kort över befattningshavares och övrig personals skattepliktiga inkomst samt vid uträkning och debitering av preliminär och slutlig skatt m. m.

Kanslern tillstyrker inrättandet av den föreslagna kanslibiträdestjänsten och anför därvid i huvudsak följande.

Jag har blivit övertygad om att den vid intendentsexpeditionen anställda personalen är otillräcklig för att på expeditionen ankommande arbetsuppgifter skall kunna ombesörjas på ett tillfredsställande sätt. Jag vill i detta sammanhang understryka, att jag anser det vara av stor vikt, att intendentsexpeditionen erhåller befattningar till det antal och med den lönegradsplacering, som svarar mot de alltmer svällande arbetsuppgifterna. Jag önskar därjämte framhålla, att det enligt min mening är angeläget, att intendenten i möjligaste mån avlastas från dagliga göromål av rutinkaraktär för att kunna i större utsträckning, än vad som för närvarande är möjligt, ägna sig åt större frågor av administrativt-kameral natur. Enligt min mening skulle detta kunna leda till ett mera rationellt utnyttjande av anslagen, exempelvis genom en vidgad centralisering av inköp av olika förnödenheter av standardnatur. Ett genomförande av dylika åtgärder torde emellertid kräva någon utökning av personalen å intendentsexpeditionen.

Gårdskar l, tillika parkskötare i Ce 10. För närvarande står ett belopp av 1 500 kronor till förfogande för skötsel och underhåll av institutets vägar, gårdsplaner och planteringar m. m. På förslag av lärarkollegiet förordar nu kanslern, att en gårdskar l, tillika parkskötare, i Ce 10 anställs för ändamålet i fråga. Kanslern anför därvid bland annat följande.

Jag är ense med lärarkollegiet att möjligheter icke föreligger att vårda institutets område med mindre tillräckliga medel ställas till förfogande för stadigvarande anställning av erforderlig arbetskraft. Såsom lärarkollegiet anfört torde dylik arbetskraft icke kunna erhållas, därest icke lönegrads-

placerad tjänst kan erbjudas. Institutets område omfattar omkring 175 000 meter², varav omkring 161 500 meter² vägar, gårdsplaner, gräsmattor och planteringar. För skötseln av tekniska högskolans i Stockholm område, som enligt vad jag inhämtat omfattar omkring 120 000 meter², varav minst hälften utgöres av vägar, gårdsplaner, gräsmattor och planteringar, finnes anställda två parkskötare.

Vidare har *Civilförvaltningens personalförbund* i skrivelse den 29 november 1952 hemställt, att för en för närvarande arvodesanställd vaktmästare vid institutets rättsmedicinska institution måtte å institutets stat uppföras en institutionsvaktmästartjänst i Ce 12.

Departementschefen. De förslag om utvidgningar eller ändringar i personalorganisationen, som framförts, kan jag endast i begränsad omfattning biträda.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgått är nu å institutets stat uppfört ett arvode å 3 500 kronor till en professor i rättspsykiatri. Professurens innehavare är tillika överläkare i Ca 32 vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning. Jag delar kanslerns uppfattning, att det ur såväl forskningens som undervisningens synpunkt är angeläget, att en professur i rättspsykiatri finnes uppförd å institutets stat. Med hänsyn härtill tillstyrker jag, att å institutets stat uppföres en professur i rättspsykiatri i lönegraden Co 14 i stället för nämnda överläkarbefattning. Vid bifall härtill bör nyssnämnda arvode å 3 500 kronor indragas. De förändringar i fråga om fångvårdens stat, som må föranledas av vad jag sålunda förordat, torde chefen för justitiedepartementet framdeles få anmäla.

Förslaget om inrättande av en laboratorstjänst i bakteriologi innebär en återupprepning av ett tidigare framställt yrkande. Redan år 1951 konstaterade dåvarande departementschefen, att starka skäl förelåg för detta förslag. Behovet av den ifrågasatta tjänsten har alltsedan dess allt mer accentuerats. Jag anser mig därför nu böra tillstyrka, att en laboratorstjänst i bakteriologi i Ca 34 inrättas vid institutet.

Jag delar kanslerns uppfattning, att väl grundad motivering anförts för inrättandet av en laboratorbefattning i klinisk audiologi. Docenten L. K. A. Holmgren har sedan mer än ett decennium nedlagt ett banbrytande arbete inom audiologien. Med hänsyn härtill synes det mig angeläget, att Holmgren erhåller möjligheter att i fortsättningen helt ägna sig åt audiologiskt arbete. Jag ansluter mig därför till lärarkollegiets av kanslern tillstyrkta förslag om inrättande för Holmgren av en personlig laboratur i klinisk audiologi, förenad med överläkarbefattning vid karolinska sjukhuset. Laboraturen bör i avlönings- och pensionshänseende vara likställd med laboraturer i allmänhet vid institutet och förenad med den undervisnings- och examinationsskyldighet, som kanslern bestämmer.

Behovet av en förstärkning av arbetskrafterna vid institutets bibliotek gör sig starkt gällande. Framförallt har den yttre bibliotekstjänsten nu nått

en sådan omfattning, att en permanent föreståndare och erforderlig biträdeshjälps bör ställas till förfogande för densamma. I nära anslutning till kanslerns förslag tillstyrker jag därför, att en tjänst som förste bibliotekarie i Ca 31 och en biblioteksbiträdestjänst i Ce 11 inrättas. Vid bifall härtill föreslår jag dock, att nu från icke-ordinarieposten utgående anslagsmedel till arvode åt ett vid biblioteket halvtidsanställt biträde indrages. Vidare förordar jag, att under icke-ordinarieposten medel beräknas för en förste biblioteksassistent i Cg 17 och ett biblioteksbiträde i Cg 13 i stället för två biblioteksassistenter i Cg 15.

Kanslerns förslag om inrättande av befattningar som biträdande lärare i pediatrik, patologi, patologisk anatomi och psykiatri är jag icke beredd att biträda. Ej heller anser jag mig böra tillstyrka förslaget om anvisande av särskilda medel till anordnande av föreläsningar i barnkirurgi, barnpsykologi och barnpsykiatri vid kurserna i pediatrik. Kostnaderna för upprätthållandet av den undervisning i nämnda ämnen, varom här är fråga, torde i stället lämpligen böra bestridas från kursanslaget. Med hänsyn bland annat härtill tillstyrker jag, att kursanslaget höjes med 25 000 kronor till 65 000 kronor. I detta sammanhang torde jag få erinra om att fråga väckts om tillfälligt ianspråktagande av vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus för undervisningsändamål. Avsikten härmed är att söka avhjälpa rådande brist på utbildningsplatser för de medicine kandidaternas kliniska undervisning vid institutet och därigenom eliminera den köbildning, som till följd av denna bristsituation uppstått. Berörda fråga befinner sig ännu på beredningsstadiet. Vid beräkningen av kursanslagets storlek har jag icke tagit hänsyn till det ökade medelsbehov under detsamma, som kan uppkomma till följd av åtgärder i antytt syfte. Jag förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t äger medgiva det överskridande av kursanslaget, vartill omständigheterna kan föranleda.

Jag anser mig böra föreslå, att anslagsmedlen till fyra kurser i skyddskoppypning höjes med 200 kronor till 600 kronor.

Behov av tredje amanuens synes mig föreligga vid radiopatologiska institutionen och jag föreslår därför, att en dylik befattning inrättas vid denna institution.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordar jag, att en personlig tjänst som förste laboratoriebiträde i Ca 15 inrättas för laboratoriebiträdet i Ca 11 vid kemiska institutionen N. A. Eliasson samt att Eliassons ordinarie laboratoriebiträdestjänst hålles obesatt, så länge han kvarstår vid ifrågavarande personliga tjänst. Jag finner det angeläget, att verkstäderna vid neurofysiologiska och kliniskt neurofysiologiska institutionerna utrustas med erforderlig arbetskraft, och tillstyrker därför, att vid vardera av dessa institutioner inrättas en tjänst som institutionsvaktmästare i Ce 14. Under hänvisning till vad i ärendet anförts tillstyrker jag, att en kanslibiträdestjänst i Ce 11 inrättas vid thoraxkirurgiska kliniken. För såväl intendents-

expeditionens vidkommande som för vård och underhåll av institutets vägar, gårdsplaner och planteringar m. m. har anmälts behov av ytterligare arbetskraft. För detta behovs tillgodoseende beräknar jag under icke-ordinarieposten ett belopp av 10 000 kronor. Enär anslagsmedlen till vikariatsersättningar m. m. under icke-ordinarieposten synes för lågt beräknade förordar jag av denna anledning i enlighet med av kanslern framlagt förslag, att posten uppräknas med 25 000 kronor.

Förutom av mig i det föregående förordade ändringar i personalorganisationen och ökade medelsanvisningar för vissa ändamål föranledes ett ökat medelsbehov under nu förevarande anslag *dels* av den från och med den 1 januari 1952 genomförda arvodesregleringen för biträdande lärare, assistenter och amanuenser m. fl. befattningshavare vid institutet, *dels* av den från samma tidpunkt företagna höjningen av statstjänstemännens löner, *dels* av 1952 års riksdags beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 107, 241 och 245 framlagda förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., *dels ock* av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid institutet. Å andra sidan räknar jag med viss minskning av medelsbehovet på grund av bortfall av arvodet till professorn Bergstrand för uppehållande av rektoratet och viss ökning av de särskilda uppbördsmedlen.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget till 4 045 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 648 000 kronor. Under rubriken Särskilda uppbördsmedel har jag upptagit *dels* ett belopp av 3 750 kronor, avseende bidrag till professuren i nervsjukdomar från Malmstenska donationsfonden, *dels* ett belopp av 8 450 kronor, avseende bidrag till professuren i ortopedi från Ekmanska donationsfonden, *dels ock* ett belopp av 13 100 kronor, avseende bidrag till professuren i radioterapi från Mimi Althainz donationsfond. I personalförteckningen för institutet bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit ävensom av att professorn G. von Békésy beviljats avsked från den för honom inrättade personliga professuren i fysiologisk akustik.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska mediko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 301 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	740 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	993 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 036 300
Summa kronor	4 070 300

Särskilda uppbördsmedel:

1. Bidrag från Malmstenska donationsfonden ..	3 750
2. Bidrag från Ekmanska donationsfonden	8 450
3. Bidrag från Mimi Althainz donationsfond ..	13 100
Summa kronor	25 300
Nettoutgift kronor	4 045 000

c) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 4 045 000 kronor.

[90] 16. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	374 000	408 494
1952/53 (statsliggaren s. 509 f.)	443 000	
1953/54 (förslag)	482 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten, *lärarkollegiets* beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår och *kanslerns* förslag i ämnet.

	För 1952/53 upptagna belopp,	Av lärarkollegiet för 1953/54 äskade belopp,	Av kanslern för 1953/54 föreslagna belopp,
<i>Utgifter:</i>	kronor	kronor	kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	10 000	10 000	10 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	270 000	270 000	270 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	130 000	168 120	168 000
4. Abonnemangsavgifter vid den automatiska telefonväxeln. <i>förslagsvis</i>	37 000	38 000	38 000
Summa kronor	447 000	486 120	486 000
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>			
Ersättning för värme, lyse och vatten	4 000	4 000	4 000
Nettoutgift kronor	443 000	482 120	482 000

Vid beräkningen av utgiftsposten 2 har förutsatts, att kostnaderna för bränsle, lyse och vatten vid de nytillkommande lokalerna för flygmedicinska institutionen skulle få bestridas ur posten ifråga. Dessa kostnader torde för nästa budgetår komma att uppgå till 20 000 kronor. Med hänsyn till medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret vore någon uppräkning av posten likväl icke erforderlig. Höjningen av utgiftsposten 3 föranledes, förutom av ökade timlönekostnader och den beräknade tillkomsten av nya lokaler för flygmedicinska ändamål, av förslag om anvisande under förevarande post av medel till bestridande av kostnaderna för städning och rengöring av institutionens för virusforskning lokaler. Sistnämnda kostnader, vilka hittills belastat materielanslaget, uppskattas för nästa budgetår till i runt tal 2 500 kronor. Det ökade medelsbehovet under utgiftsposten 4 sammanhänger med en beräknad utbyggnad av institutets telefonnät i samband med tillkomsten av förenämnda lokaler för flygmedicinska institutionen.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag. Anslaget torde därför böra höjas med 39 000 kronor till 482 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 482 000 kronor.

[91] **17. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 902 000 kronor och disponeras på sätt framgår av s. 510 i statsliggaren.

Lärarkollegiet har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med i runt tal 120 000 kronor.

Kanslern tillstyrker för sin del en anslagsökning med i runt tal 72 300 kronor. Den sålunda förordade höjningen fördelar sig på olika anslagsposter på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Anatomiska institutionen (nu 27 500)	+	5 500
2. Institutionen för allmän patologi (nu 18 750)	+	3 750
3. Patologisk-anatomiska institutionen (nu 27 500)	+	5 500
4. Fysiologiska institutionen II (nu 17 500)	+	3 500
5. Farmakologiska institutionen (nu 34 375)	+	5 625
6. Neurofysiologiska institutionen (nu 22 000)	+	18 000
7. Pediatrika kliniken å karolinska sjukhuset (nu 16 250) ..	+	8 000
8. Pediatrika kliniken å Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt (nu 16 250)	+	6 000
9. Thoraxkirurgiska kliniken (nu 8 800)	+	3 000
10. Undervisning i oftalmiatrik vid Sabbatsbergs sjukhus (nu 7 500)	+	1 400
11. Öronkliniken å karolinska sjukhuset (nu 19 175)	+	10 000
12. Psykiatriska kliniken (nu 22 500) ..	+	2 000

Summa kronor + 72 275

Den förordade höjningen av anslagsposten till öronkliniken sammanhänger med det av mig i det föregående under avlöningsanslaget tillstyrkta förslaget om inrättandet av en personlig laboratur i audiologi för docenten L. K. A. Holmgren. Vid bifall härtill torde enligt lärarkollegiets, av kanslern biträdda mening ett särskilt materielanslag av 10 000 kronor böra ställas till förfogande för det under Holmgrens ledning stående audiologiska laboratoriet inom nämnda öronklinik. I fråga om motiveringen för de i övrigt föreslagna anslagsökningarna torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen. Vid min anmälan i det föregående av avlöningsanslaget har jag som nyss nämnts förordat inrättandet av en personlig laboratur i audiologi för docenten Holmgren. I anslutning härtill och med hänsyn till de skäl, som i övrigt anförts i ärendet till stöd för en ökad medelsanvisning, förordar jag, att nu förevarande anslag höjes med 53 000 kronor till 955 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av vederbörande besluta om anslagets disposition. Vid uppgörandet av förslag till anslagsdisposition bör särskilt beaktas det mer eller mindre starkt framträdande behovet av en förstärkning av de särskilda posterna under anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 955 000 kronor.

[92] **18. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.** Som av det föregående framgått har för innevarande budgetår för vartdera av universiteten i Uppsala och Lund å riksstaten upptagits löpande anslag av reservationsanslags natur till nyanskaffning av apparater m. m. Så har däremot icke varit fallet för karolinska institutets vidkommande. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *lärarkollegiet* under erinran härom och med anförd motivering hemställt, att ett dylikt riksstatsanslag måtte upptagas jämväl för karolinska institutets räkning med ett belopp av 590 000 kronor. Av kollegiets motivering torde här böra återgivas följande.

Behovet av ett årligt anslag för kontinuerlig ersättning av instrument- och apparatutrustning vid institutets olika institutioner och kliniker är trängande. Erfarenheten har visat, att materielanslagen äro helt otillräckliga för att nödig avskrivning på instrument- och apparatutrustning till följd av förslitning skall kunna ske. Till detta läge bidra såväl de starkt stegrade kostnaderna som det ökade antalet forskare och elever. Dessa faktorer medföra direkt en ökad åtgång av materielanslagen genom därav föranledd intensifierad forskning och undervisning. En ofta betydlig utökning av teknisk personal blir härav följden och denna personal an-

ställes i betydande utsträckning med hjälp av tillgängliga materielanslag. Dessa anslag äro sålunda oerhört hårt pressade och förslå icke alls för underhåll och ersättning av försliten apparatur.

Vad nu sagts om materielanslagens otillräcklighet för ersättning av utrustning beror till icke oväsentlig del på ökat elephantsantal och kravet på utrustning av modern standard. Det nu ifrågasatta anslaget bör avses för nyanskaffning av sådan av apparater och instrument m. m. bestående utrustning, som användes vid undervisning och forskning och som är utsatt för mera betydande förslitning eller jämförelsevis hastigt blir föråldrad och därför måste periodvis ersättas med annan av modernare typ. Till grund för anslagsberäkningen bör läggas all dylik utrustning, som tillhör en institution och som anskaffats för statsmedel. All materiel som har karaktären av möbler, kontorsmateriel och vanlig förbrukningsmateriel bör frånräknas. Värdet av den utrustning vid institutet varom nu är fråga har vid verkställd inventering uppskattats till cirka 5 900 000 kronor. Vid värderingskalkylen har utrustningens beräknade nuvärde lagts till grund samt i tveksamma fall de apparater och instrument som å klinikerna användas såväl för undervisning och forskning som vid sjukvården ej medtagits. Då ifrågavarande utrustning med rationell vård kan antagas ha en livslängd av i medeltal tio år, torde ett ersättnings- och underhållsanslag med belopp motsvarande 10 procent av utrustningens uppskattade värde, eller 590 000 kronor, vara till fyllest.

I likhet med lärarkollegiet finner *kanslern* det erforderligt, att ett löpande anslag av reservationsanslags natur till nyanskaffning av apparater m. m. jämväl för karolinska institutets del uppföres å riksstaten. Under hänvisning till sitt ställningstagande till motsvarande anslag för universitetet i Uppsala och Lund anser dock *kanslern* medelsanvisningen för samma ändamål vid karolinska institutet för nästa budgetår böra begränsas till 150 000 kronor. *Kanslern* förutsätter emellertid därvid, att vissa ändamål, för vilka lärarkollegiet äskat särskilda medel i form av engångsanslag till vissa institutioner, skola kunna tillgodoses inom ramen för denna medelsanvisning. Härom anför *kanslern* i huvudsak följande.

Lärarkollegiet har gjort framställning om anvisande av ett belopp av 5 000 kronor för anskaffning av *elektriska ögonspeglar m. m. för ögonkliniken*. Hittills använd typ av ögonspegel, den s. k. Mortons ögonspegel, hade alltmör kommit ur bruk på sjukhusen och ersatts med elektrisk dylik. Då det vore av betydelse, att de blivande läkarna redan under utbildningen bleve förtrogna med de nya elektriska ögonspeglarna, framstode en omläggning till undersökning med elektrisk ögonspegel väl motiverad. Härför krävdes inköp av 15 dylika speglar samt en transformator ävensom indragning av elektrisk installation.

För anskaffning av viss *laboratorieutrustning för undervisning vid kemiska institutionen* hade lärarkollegiet i sina petita för budgetåret 1952/53 hemställt om anvisande av ett belopp av 25 000 kronor. För innevarande år har härav anvisats 10 000 kronor. Lärarkollegiet har nu hemställt, att återstoden eller 15 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

För *inredning och utrustning av nya lokaler för flygmedicinsk forskning* har lärarkollegiet under åberopande av en i ärendet av föreståndaren för

fysiologiska institutionen, professorn von Euler förebragt kostnadsutredning hemställt om anvisande av ett belopp av 175 000 kronor. Kollegiet har härvid erinrat därom, att på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1950/51 anvisats ett investeringsanslag av 455 000 kronor till utbyggnad av fysiologiska institutionen för flygmedicinska ändamål. Numera vore en särskild flygelbyggnad till institutionen uppförd, vilken byggnad beräknats kunna tagas i bruk våren 1953. För inredning och utrustning av nybyggnaden erforderliga medel torde böra anvisas för budgetåret 1953/54. Enligt lärarkollegiets uppfattning ankomme det på kollegiet att upptaga förevarande medelsbehov i sina anslagsäskanden. Såsom närmare framginge av propositionen 1946:273 hade under det utredningsarbete, som föregått inrättandet av den flygmedicinska nämnden, förordats, att den flygmedicinska forskningen skulle förläggas i anslutning till redan befintliga institutioner. Enligt vad som framhållits från statens medicinska forskningsråds flygmedicinska utredningskommittés sida vore ett sådant arrangemang ägnat att leda till båt- nad för såväl den flygmedicinska forskningen som för det dagliga vetenskapliga arbetet vid dessa institutioner. Härigenom kunde nämligen institutionernas allmänna apparatutrustning utnyttjas även för flygmedicinska ändamål samtidigt som institutionerna erhöle tillgång till den specialapparat, som komme att ställas till förfogande för flygmedicinsk forskning, icke minst undertryckskammare. I förenämnda proposition hade också bland annat uttalats, att en förutsättning för en framgångsrik flygmedicinsk forskning vore, att de berörda institutionerna försåges med »ytterligare personal och med viss för sådan forskning speciell apparatur». Lärarkollegiet hade inhämtat, att statens nämnd för flyg- och navalmedicinsk forsknings- och försöksverksamhet följt nu nämnda princip vid sina anslagsäskanden. Sålunda hade för den flyg- och navalmedicinska avdelningen vid institutets fysiologiska institution genom nämndens försorg erhållits medel — förutom till personal och löpande kostnader — till sådan speciell apparatur som undertryckskammare och centrifug ävensom till viss speciell fysiologisk mät- och registreringsapparatur. Däremot hade nämnden icke ansett sig böra göra framställning om anvisande av medel för sådan apparatur, som kunde anses tillhöra de fysiologiska institutionernas normala laboratorieutrustning.

Det av mig nu förordade anslaget till nyanskaffning av apparater m. m. bör i första hand avses för sådana anskaffningar som ögonspeglar och laboratorieutrustning. Däremot synes viss tveksamhet kunna uppstå, huruvida under förevarande anslag anvisade medel skola användas för ett sådant ändamål som inredning och utrustning av en tillbyggnad till en befintlig institution. Jag finner emellertid, att detta låter sig göra, framför allt med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga långtgående återhållsamhet i fråga om statsutgifterna. Jag räknar med att vid bifall till min framställning om anvisande för nästa budgetår av 150 000 kronor för nyanskaffning av apparater m. m. vid institutet ett belopp av 75 000 kronor därav må avses för påbörjande och anskaffning av inredning och utrustning för den nya flygelbyggnaden för flygmedicinsk forskningsverksamhet.

Departementschefen. I likhet med lärarkollegiet och kanslern anser jag det erforderligt, att jämväl för karolinska institutets vidkommande å riksstaten upptages ett löpande anslag av reservationsanslags natur till nyan-

skaffning av apparater m. m. Under hänvisning till vad kanslern anfört förordar jag, att anslaget i enlighet med kanslerns förslag uppföres med 150 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyan-
skaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1953/54 an-
visa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[93] **19. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	40 000	39 733
1952/53 (statsliggaren s. 511)	55 000	
1953/54 (förslag)	61 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *lärarkollegiet* anhållit om höjning av förevarande anslag med 6 000 kronor. Sedermera har *lärarkollegiet* i skrivelse den 2 oktober 1952 hemställt, att anslaget måtte ökas med 25 000 kronor.

Universitetskanslern tillstyrker under hänvisning till vad han förordat med avseende å universitetsbiblioteket i Uppsala en anslagshöjning med 6 000 kronor.

Departementschefen. Under återopande av vad jag anfört i det föregående vid anmälan av motsvarande anslag för universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund förordar jag, att nu förevarande anslag i enlighet med kanslerns förslag höjes med 6 000 kronor till 61 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bok-
inköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret
1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 61 000 kronor.

[94] **20. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Engångsanslag för vissa institutioner.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 69 700 kronor, varav 50 000 kronor avsetts för inredning och utrustning av fysiologiska institutionen, 9 700 kronor för anskaffning av fotografisk apparatur för biblioteket och 10 000 kronor för laboratorieutrustning för kemiska institutionen.

Kanslern har för nästa budgetår hemställt om följande engångsbelopp.

1. Ytterligare utrustning för farmakologiska institutionen 100 000
2. Utrustning för institutionen för virusforskning 53 000

Summa kronor 153 000

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande.

1. Till inredning och utrustning av den nya *farmakologiska institutionen* har för budgetåren 1947/48 och 1951/52 anvisats respektive 400 000 och 29 000 kronor eller sammanlagt 420 000 kronor. Nuvarande institutionsföreståndaren och professorn i farmakodynamik och farmakognosi B. Uvnäs har tillträtt sin befattning den 1 juli 1952.

Lärarkollegiet har i skrivelse den 2 oktober 1952 — under åberopande av en av Uvnäs i ämnet förebragt utförlig motivering och kostnadsutredning — hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett för ytterligare utrustning av institutionen ifråga avsett engångsanslag av 283 701 kronor.

Kanslern anför: Vid min prövning av det anmälda behovet av medel för ytterligare utrustning av farmakologiska institutionen har jag funnit, att institutionens nuvarande utrustning inom vissa viktiga områden är bristfällig. Den nye innehavaren av professorsämbetet företräder en helt annan forskningsinriktning än den tidigare innehavaren av professuren. Med den utrustning, som nu förefinnes vid institutionen, är institutionsföreståndarens möjligheter att fortsätta sitt forskningsprogram mycket starkt beskurna. Jag finner det sålunda angeläget, att medel anvisas för anskaffning av ytterligare utrustning för institutionen. Jag har emellertid inhämtat, att alltför allvarliga olägenheter icke kommer att uppstå, därest den för ändamålet erforderliga medelstillsdelningen uppdelas på flera budgetår. Det synes mig i första hand erforderligt, att medel ställes till förfogande för anskaffande av utrustning för djurstallarna med det angivna beloppet 19 820 kronor, för viss utrustning av laboratorium för djurexperimentell verksamhet m. m., för verkstadsutrustning samt för viss utrustning för kemiskt arbete ävensom för möblering av det för professor emeritus avsedda rummet. Jag förordar, att för dessa ändamål för budgetåret 1953/54 anvisas 100 000 kronor.

2. I skrivelse den 11 september 1952 har *lärarkollegiet* gjort framställning om anvisande för nästa budgetår av ett för anskaffande av viss utrustning för den planerade nybyggnaden för *institutionen för virusforskning* avsett engångsanslag av 53 000 kronor. Av den sålunda begärda medelsanvisningen beräknas 28 000 kronor till en ultracentrifug av speciell typ, 15 000 kronor till en ultraljudapparat och 10 000 kronor till utexperimenterande av lämpliga torrfoderblandningar för försöksdjur samt burtyper jämte provbeställningar.

Kanslern anför: Utan att i övrigt taga ställning till den medelstillsdelning, som erfordras för inredning och utrustning av den blivande institutionsbyggnaden, av *lärarkollegiet* uppskattad till 493 000 kronor, vill jag framhålla, att jag anser det angeläget, att för nästa budgetår det begärda beloppet av 53 000 kronor anvisas för de förut angivna ändamålen. Jag tillstyrker därför bifall till *lärarkollegiets* omförmälda förslag. För såväl centrifugalregulatorn som ultraljudapparaten får beräknas en tämligen lång leveranstid, varför beställning å nämnda apparater bör ske under nästa budgetår. Det synes mig vidare värdefullt, att arbetet med utexperimenterande av för svenska förhållanden lämpliga prisbilliga typer av torrfoder — för vilket arbete erfordras tämligen omfattande serieförsök innan lämpliga standardtyper framkomma — snarast möjligt får igångsättas, liksom även arbetet med utexperimentering av burar, utfodrings-, vattnings- och utgödslingsanordningar. Härför erfordras ett visst konstruktionsarbete, som enligt institutionsföreståndarens uppgift avses utföras i samarbete med statens bakteriologiska laboratorium. De modeller, som härvid framkom-

mer, skall i huvudsak byggas vid sistnämnda laboratoriums verkstad. För söken, som avser rationalisering av arbetet med djurvården och kan väntas erhålla stor betydelse även för andra institutioner, vid vilka djurförsök i stor skala utföres, torde kräva flera års arbete.

Departementschefen. Med hänsyn till vad som anförts i ärendet finner jag en ytterligare medelsanvisning till farmakologiska institutionen påkallad. För nästa budgetår anser jag mig likväl icke kunna tillstyrka högre belopp än 70 000 kronor. Härutöver beräknar jag för institutionen för virusforskning 50 000 kronor. Förevarande anslag bör därför för nästa budgetår uppföras med 120 000 kronor, vilket är 50 300 kronor mer än för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Engångsanslag för vissa institutioner* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

[95] **21. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bidrag till fysiologisk-akustisk forskning.** Detta reservationsanslag, som senast för budgetåret 1950/51 var uppfört med 30 000 kronor, har med hänsyn till förefintlig reservation å anslaget för vartdera av sistförflutna och innevarande budgetår uppförts med 5 000 kronor.

Lärarkollegiet och universitetskanslern föreslå oförändrat anslag även för nästa budgetår.

Departementschefen. Med hänsyn till reservationen å anslaget torde detsamma för nästa budgetår kunna minskas med 4 000 kronor till 1 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bidrag till fysiologisk-akustisk forskning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[96] **22. Medicinska högskolan i Göteborg: Avlöningar. 23. Medicinska högskolan i Göteborg: Omkostnader. 24. Medicinska högskolan i Göteborg: Materiel m. m. 25. Medicinska högskolan i Göteborg: Utrustning. 26. Medicinska högskolan i Göteborg: Bokinköp och bokbindning. 27. Medicinska högskolan i Göteborg: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid högskolans bibliotek.** Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda, avlöningsanslaget med 1 270 000 kronor, omkostnadsanslaget med 152 000 kronor, materielanslaget med 245 000 kronor, utrustningsanslaget med 350 000 kronor, anslaget till bokinköp och bokbindning med 80 000 kronor och anslaget till bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid högskolans bibliotek med 70 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår är

ännu icke avslutad, varför anslagen bör uppföras i riksstatsförslaget med beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna

a) till *Medicinska högskolan i Göteborg: Avlöningar* ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor,

b) till *Medicinska högskolan i Göteborg: Omkostnader* ett förslagsanslag av 152 000 kronor,

c) till *Medicinska högskolan i Göteborg: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 400 000 kronor,

d) till *Medicinska högskolan i Göteborg: Utrustning* ett reservationsanslag av 650 000 kronor,

e) till *Medicinska högskolan i Göteborg: Bokinköp och bokbindning* ett reservationsanslag av 75 000 kronor,

f) till *Medicinska högskolan i Göteborg: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid högskolans bibliotek* ett förslagsanslag av 82 000 kronor.

[97] 28. **Bidrag till Stockholms högskola.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 3 936 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår har ännu icke avslutats, varför anslaget torde böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till *Bidrag till Stockholms högskola* ett förslagsanslag av 6 300 000 kronor.

[98] 29. **Bidrag till anordnande av en internationell engelskspråkig kurs vid Stockholms högskola.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	60 000	60 000
1952/53 (statsliggaren s. 525)	82 000	
1953/54 (förslag)	78 200	

I anslutning till 1952 års riksdags beslut om höjning av statstjänstemännens löner m. m. har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1952 till ifrågavarande kurs anvisat 9 400 kronor för budgetåret 1952/53 från det under tolfte huvudtiteln anvisade förslagsanslaget till Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner.

Kommittén för the Graduate School for English Speaking Students vid Stockholms högskola — vilken kommitté anordnar nu ifrågavarande kurs — föreslår för nästa budgetår å ena sidan en anslagshöjning med belopp,

motsvarande nyssnämnda tilläggsanslag av 9 400 kronor, och å andra sidan en sänkning av anslaget med ett för innevarande budgetår till bestridande av en del engångsutgifter för reparation m. m. av vissa nya lokaler anvisat belopp av 10 000 kronor. Sammanlagt innebär förslaget en anslagsminskning med 600 kronor.

Kommittén framhåller, att en viss omorganisation av kursen är önskvärd. Sålunda anses det lämpligt, att framdeles endast en heltidsanställd huvudlärare är knuten till kursen i stället för två enligt nuvarande organisation och att undervisningen i övrigt uppehålls av timarvoderade föreläsare. Med hänsyn till att ett starkt behov anses föreligga av att tillförsäkra huvudläraren en pensionsberättigande anställning, föreslås denne få en till Stockholms högskola knuten personlig e. o. docenttjänst, för vilken skall gälla, att innehavaren skall fullgöra sin undervisningsskyldighet vid ifrågavarande kurs. Docenttjänsten förutsättes skola innehavas, så länge innehavaren är anställd som huvudlärare vid kursen. Till föreståndararvode, som anses böra utgå till innehavaren av docenturen eller — om så befinnes önskvärt — till annan person, beräknas ett belopp av 5 000 kronor. Beträffande timarvodena för föreläsare i samhällsvetenskapliga ämnen framhålles, att dessa år 1950, med hänsyn till att undervisningen meddelas på engelska språket, sattes till 70 kronor per föreläsningstimme. En uppräknig av dessa arvoden med 20 kronor anses nödvändig. Samtidigt föreslås ersättningen till seminarieledare höjd från 100 till 125 kronor, varjämte för studierådgivning i de ämnen, som icke representeras av den heltidsanställda läraren, beräknas två arvoden om vardera 1 000 kronor.

Statskontoret anför följande angående frågan om en pensionsberättigande anställning åt huvudläraren vid kursen.

I den nu föreliggande framställningen har aktualiserats frågan om pensionsrätt för föreståndaren för kursen, docenten Andrén. I sådant syfte har föreslagits en personlig docentur vid högskolan. Såvitt statskontoret kan finna föreligger emellertid små förutsättningar att realisera detta förslag. Dels torde kursverksamheten ligga vid sidan av högskolans övriga verksamhet, dels ock lärur högskolans synpunkt behovet av en sådan docentur kunna ifrågasättas. Ämbetsverket föreställer sig vidare att åtskilliga önskemål, som högskolan måste betrakta såsom mera angelägna, ännu icke kunnat tillgodoses av ekonomiska skäl.

Med hänsyn till den fristående ställning i organisatoriskt hänseende, som kursverksamheten intager, torde några förutsättningar för närvarande icke föreligga att reglera pensionsrätten för föreståndaren i statens pensionsanstalt. Icke heller anser statskontoret förhållandena motivera, att statsmedel anvisas för en pensionsförsäkring i S. P. P. Ämbetsverket vill emellertid framhålla, att den verksamhet, som bedrivs av institutet, nära anknyter till de uppgifter, som anförtrots Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet. Under sådana förhållanden kan förtjäna övervägas om icke ifrågavarande kursverksamhet bör organisatoriskt anknytas till detta institut, i vilket fall föreståndarbefattningen skulle kunna regleras i statens pensionsanstalt, därest denna utväg att lösa pensionsfrågan för

personalen i övrigt vid institutet befinnes framkomlig (jfr 1952 års statsverksproposition 3 ht, s. 29). Vid en sådan lösning böra medel till bestridande av utgifterna för kursverksamheten inräknas under Svenska institutets anslag och det särskilda anslaget under åttonde huvudtiteln bortfalla.

Vad angår detaljerna i kostnadsberäkningarna anför statskontoret följande.

Statskontoret hyser en viss tvekan, om de redan nu i och för sig höga föreläsar- och seminarielärarvoden skola undergå någon höjning. I vart fall böra dessa icke fastställas till högre belopp än 80 kronor, respektive 110 kronor, vilket skulle medföra en minskning av medelsbehovet med 1 600 kronor. Det kan vidare ifrågasättas, om löneregleringen för universitetet bör ha till följd en höjning av ersättningen till föreståndare. Anses emellertid en sådan ofrånkomlig, torde riktpunkten vid gottgörelsens bestämmande vara 34 lönegraden, vilket torde föranleda en anslagsbegränsning med i runt tal 1 600 kronor. Härigenom skulle medelsanvisningen för kursverksamheten kunna bestämmas till 78 200 kronor.

Departementschefen. Jag har icke funnit anledning till erinran i och för sig mot den föreslagna omorganisationen av kursen, som innebär, att endast en heltidsanställd huvudlärare kommer att finnas. Beträffande frågan om beredande av en pensionsberättigande anställning för denne huvudlärare hänvisar jag till vad statskontoret anfört. Till det av ämbetsverket väckta spörsmålet om en eventuell anknytning i organisatoriskt avseende av ifrågavarande kursverksamhet till svenska institutet är jag icke beredd att nu taga ställning. Vad statskontoret anfört angående arvodessättningen anser jag mig också böra biträda. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag i enlighet med statskontorets förslag till 78 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av en internationell engelskspråkig kurs vid Stockholms högskola* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 78 200 kronor.

[99] 30. **Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler.** Detta förslagsanslag, som avser ersättning till statens fastighetsfond för till högskolan upplåtna lokaler i kvarteret Vega i Stockholm, är nu uppfört med 25 000 kronor. Genom beslut den 6 juni 1952 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att tillgodoföra fastighetsfonden 22 800 kronor av anslaget. Nämda belopp avser ersättning till fonden för lokaler, som äro upplåtna till ryska institutet, genetiska institutet och psykologiska institutet. För nästa budgetår torde förevarande anslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[100] **31. Bidrag till Göteborgs högskola.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 691 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad. Anslaget torde därför bära i rikstatsförslaget för nästa budgetår uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna såsom *Bidrag till Göteborgs högskola* ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[101] **32. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 634 000	1 923 051
1952/53 (statsliggaren s. 529 ff)	2 120 000	
1953/54 (förslag)	2 412 000	

Universitetskanslern föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes till 2 515 000 kronor. Förslaget grundar sig huvudsakligen på en framställning från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm*.

Den prekliniska undervisningens organisation m. m.

Såsom närmare framgår av redogörelserna i propositionen 1948:202 (s. 4 ff.) och 1952 års åttonde huvudtitel (s. 136 ff.) har den nya studieplan för tandläkarutbildningen, som successivt tillämpats från och med höstterminen 1947, icke kunnat helt genomföras beträffande det prekliniska studieåret. För budgetåren 1947/53 tillämpas ett provisorium, innebärande i huvudsak, att den av 1944 års tandläkarutbildningssakkunniga framlagda studieplanen tillämpas på den prekliniska utbildningen, dock med den begränsningen, att de med undervisningen förenade praktiska övningarna, dissektionerna och laborationerna väsentligen bortfaller i fråga om den del av undervisningen, som är förlagd till karolinska institutet. Kostnaderna för arvoden under budgetåret 1952/53 till lärare i de prekliniska ämnena ävensom vissa andra hithörande, men till en senare studieperiod förlagda ämnen ha i avlöningsstaten för högskolan för budgetåret 1952/53 beräknats under en under arvodesposten uppförd delpost till Arvoden åt lärare och amanuenser vid vissa kurser å 130 281 kronor.

Förslag till omorganisation av den prekliniska undervisningen m. m. har den 11 maj 1951 avgivits av 1947 års sakkunniga angående den *prekliniska tandläkarutbildningens ordnande*. Över detta förslag har utlåtanden avgivits den 20 mars 1952 av *statskontoret*, den 24 april 1952 av *me-*

dicinalstyrelsen, den 2 maj 1952 av 1951 års *tandläkarkommitté* och den 15 oktober 1952 av *kanslern för rikets universitet*, som inhämtat yttranden i ärendet från vederbörande vid de medicinska lärosätena och vid tandläkarhögskolorna. Vidare har *svenska tandläkarsällskapet* och *Sveriges tandläkarförbund* inkommit med en gemensam skrift i ämnet. På grundval av de sakkunnigas utredning framlägger kanslern i sitt remissutlåtande ett förslag till den prekliniska undervisningens ordnande, vars genomförande för nästa budgetår beräknas för de bägge tandläkarhögskolorna tillsammans medföra en kostnadsökning med 619 200 kronor, varav 266 200 kronor för löpande utgifter och 353 000 kronor för utgifter av engångsnatur.

Departementschefen. Ett ställningstagande till föreliggande förslag kräver enligt min mening ytterligare överväganden icke minst med hänsyn till den betydande utgiftsökning för statsverket av såväl löpande natur som engångsnatur, som ett realiserande därav skulle medföra. Jag räknar därför med i huvudsak fortsatt provisorium även för nästa budgetår, men förutsätter härvid, att Kungl. Maj:t skall, därest omständigheterna så påkallar, äga medgiva förändringar, även om detta föranleder en mindre utgiftsökning. Vad tandläkarhögskolornas medelsbehov för nästa budgetår beträffar redogör jag med hänsyn till vad jag nyss anfört i det följande icke för kanslerns förslag i de delar, som äger samband med frågan om den prekliniska undervisningens ordnande.

Övriga ändringar i personalorganisationen.

Kanslern framlägger i detta hänseende följande förslag.

1. Rektors arvode höjes från 1 800 till 2 500 kronor och benämnes rektors honorarium;
2. En kontoristtjänst i Ce 13 inrättas vid kamerala avdelningen;
3. En tjänst som kontrollbiträde i Ce 10 inrättas vid avdelningen för barntandvård;
4. En biträdestjänst i Cf 4—Ce 8 inrättas vid avdelningen för bettanalys med parodontoprotetik;
5. Ett vaktmästarbiträde placeras i lönegraden Cg 2.

I fråga om de framlagda förslagen inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat följande.

2. **Kontorist vid kamerala avdelningen.** Personalen å denna avdelning utgöres av — förutom högskolans intendent — två kassörer, därav en för huvudkassan och en för patientkassan, samt ett kontorsbiträde med huvudsaklig uppgift att granska räkningar m. m. Denna organisation står i överensstämmelse med tandläkarutbildningssakkunnigas förslag. Till stöd för den nu begärda personalförstärkningen har *lärarkollegiet* framhållit följande.

De sakkunnigas beräkningar i förevarande avseende är numera icke fullt rättvisande. En mängd nya och tyngande arbetsuppgifter har tillkommit

i samband med exempelvis fördelning av anslag till vetenskaplig forskning, stipendier åt studerande m. m. Det är uppenbart, att intendenten måste ha tillgång till mera biträdeshjälp, om hans arbetskraft skall kunna utnyttjas effektivt. Den centralisering av högskolans inköp, som planlades för något år sedan, har redan tagit en rätt stor omfattning och behöver ytterligare utvidgas för att tillgängliga anslag skall kunna utnyttjas på effektivaste sätt. Hittills har den centraliserade upphandlingsverksamheten givit till resultat, att priserna kunnat i genomsnitt pressas med omkring tio procent i jämförelse med vid en mera decentraliserad upphandling. Ytterligare möjligheter för ett nedpressande av inköpspriserna torde finnas, framför allt genom att söka få fram billigare ersättningsvaror och instrument. För sin verksamhet i dessa avseenden kan intendenten för närvarande icke påräkna någon som helst hjälp av de nuvarande kvinnliga biträdena, vilkas egentliga arbetsuppgifter visar en påtaglig tendens till ökning. Härtill kommer, att efter högskolans ombyggnad, ett centralförråd kommer att inrättas, vilket kommer att kräva fortlöpande planläggning och detaljövervakning, vartill fordras en person med handelsutbildning och erfarenhet från liknande göromål. I annat fall blir intendenten mer och mer bunden av detaljarbete, vilket icke är till båtnad för högskolans ekonomi. Den föreslagna påbyggnaden av personalorganisationen är enligt kollegiets på numera vunnen erfarenhet grundade uppfattning ekonomiskt fördelaktig för statsverket.

Kanslern finner lärarkollegiets förslag starkt grundat och tillstyrker därför detsamma.

3. *Kontrollbiträde vid avdelningen för barntandvård.* *Lärarkollegiet* har motiverat sitt härutinnan framlagda förslag på följande sätt.

Avdelningarna för odontologisk ortopedi och för barntandvård, vilka för närvarande har ett gemensamt kontrollbiträde, hade tidigare sina lokaler bredvid varandra. Efter den verkställda ombyggnaden inom högskolan har den förstnämnda avdelningen emellertid förlagts till entresolvåningen och den sistnämnda avdelningen till våningen tre trappor upp. På grund härav och med hänsyn till den enligt den nya studieplanen starkt ökade verksamheten på avdelningarna har den nuvarande anordningen befunnits i hög grad otillfredsställande.

Kanslern finner bärande skäl anförda för ifrågavarande tjänsts inrättande och biträder därför lärarkollegiets framställning.

5. *Vaktmästarbiträde.* För innevarande budgetår har under icke-ordinarieposten beräknats medel till avlöning åt en sådan befattningshavare med 3 960 kronor. *Lärarkollegiet* har hemställt, att befattningshavaren måtte placeras i lönegraden Ce 2. För att en bättre rekrytering till befattningen i fråga än den hittillsvarande skall ernås, bör befattningen enligt *kanslerns* uppfattning placeras i Cg 2.

Departementschefen. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 5 december 1952 skall till laborator vid tandläkarhögskola hittills utgående ersättning med 2 004 kronor för år för fullgörande av särskild tjänstgöring (tandvårds-

verksamhet) i samband med föreskriven minskning av laborators tjänstgöringsskyldighet icke vidare utgå. Detta föranleder ett minskat medelsbehov under ordinarieposten. Kanslerns förslag i fråga om personalorganisationen anser jag mig så till vida böra biträda som jag tillstyrker, att vid kamerala avdelningen inrättas en kontoristtjänst i Ce 13 och vid avdelningen för barntandvård en tjänst som kontrollbiträde i Ce 10 samt att förenämnda vaktmästarbiträde placeras i Cg 1. I övrigt räknar jag för nästa budgetår endast med sådana anslagshöjningar av automatisk natur, som föranledes *dels* av den från och med den 1 januari 1952 genomförda arvodesregleringen för assistenter och amanuenser m. fl. befattningshavare vid tandläkarhögskolan, *dels* av den från och med samma tidpunkt företagna höjningen av statstjänstemännens löner, *dels* av 1952 års riksdags beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 107, 241 och 245 framlagda förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., *dels ock* av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid tandläkarhögskolan.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 2 412 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 292 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	490 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	657 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	670 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	595 000
Summa kronor 2 412 000	

b) Till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 412 000 kronor.

[102] 33. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	432 000	498 577
1952/53 (statsliggaren s. 533)	513 500	
1953/54 (förslag)	540 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *lärarkollegiet vid högskolan* föreslagit en höjning av detta förslagsanslag med 61 200 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

<i>Utgifter:</i>		Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning kronor
1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>		5 000	1 000
2. <i>Expenser:</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>		105 000	—
b) Övriga <i>expenser</i>		181 500	28 700
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>		500	—
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>		—	500
5. Övriga <i>utgifter:</i>			
a) Biblioteket		8 000	7 000
b) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>		140 000	3 000
c) Undervisnings- och åskådningsmateriel		33 500	1 000
d) Högskolans vetenskapliga laboratorier		23 000	—
e) Vissa ersättningar, <i>förslagsvis</i>		17 000	20 000
Summa kronor		513 500	61 200

Av lärarkollegiets framställning inhämtas bland annat följande.

Sjukvård. Den föreslagna uppräknningen betingas av anslagsbelastningen under det senast tilländagångna budgetåret.

Övriga *expenser*. Utgifterna för städning, tvätt, telefon och bevakning beräknas öka med respektive 23 100, 900, 4 300 och 400 kronor. I förstnämnda avseende återopas den under innevarande budgetår genomförda höjningen av städningsspersonalens löner. I fråga om tvättkostnaderna framhålles, förutom medelsförbrukningen under sistförflutna budgetår, tillkomsten av nya avdelningar för bettanalys, käkprotektik och intern medicin. Det ökade medelsbehovet till telefon och bevakning sammanhänger med höjda kvartalsavgifter för dessa ändamål.

Reseersättningar. Några medel härtill stå för närvarande icke till högskolans förfogande. Förslaget om uppförande av en särskild anslagspost härfür motiveras med behovet av medel till ersättningar för av rektor och andra befattningshavare i högskolans ärenden företagna resor. Till stöd för förslaget återopas också vad i propositionen 1952:137 (s. 16) anförts i fråga om behovet av medel till rektors resor för deltagande i rektorskonferenser.

Biblioteket. Den begärda höjningen betingas av prisstegringar och av önskvärdheten av en tillfredsställande utbyggnad av biblioteket.

Förbrukningsmateriel. Undervisnings- och åskådningsmateriel. Till stöd för de härvidlag äskade uppräknningarna framhålles, att utvecklingen inom röntgendiagnostikens och röntgenundervisnings område medfört en betydande stegring av undersökningsfrekvensen i form av röntgenfotograferingar, vilket i sin tur i hög grad ökat förbrukningen av röntgenfilm.

Vissa ersättningar. Den begärda ökningen sammanhänger med det i det föregående omnämnda förslaget rörande den prekliniska undervisningens ordnande.

Vidare har lärarkollegiet i särskild skrivelse den 22 oktober 1952 hemställt om anvisande av ett för upprustning av biblioteket avsett, på två budgetår fördelat engångsanslag av 25 000 kronor. Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Ombyggnaden av högskolans lokaler hade blivit fördröjd, varigenom stora svårigheter uppstått för en av högskolans för undervisningen, seminarierna och forskningen mest betydelsefulla avdelningar, nämligen biblioteket. Sedan två år tillbaka hade samtliga böcker och tidskrifter legat nedpackade i lårar, vilka flyttats från den ena lokalen till den andra, som för tillfället kunnat ställas till förfogande för katalogarbete, utlåning, läsning m. m. De belopp, som under dessa år stått till förfogande för biblioteket, hade till fullo utnyttjats för nödvändiga nyinköp och för hållande av de tidskrifter, som ansetts oundgängligen behövliga. Anslagsmedlen hade emellertid icke varit tillräckliga för de årliga löpande utgifterna. En höjning av anslagsmedlen med 7 000 kronor i enlighet med lärarkollegiets i petita framställda krav vore därför nödvändig för att kunna hålla bok- och tidskriftförrådet vid makt ungefär på den nivå, detsamma tidigare ägt. Om detta skulle lyckas, fordrades emellertid också en allmän upprustning av bibliotekets bok- och tidskriftförråd.

Universitetskanslern föreslår under åberopande av i ärendet förebragt utredning i fråga om bibliotekets medelsbehov, att det för innevarande budgetår till löpande utgifter anvisade beloppet höjes med 4 000 kronor till 12 000 kronor samt att för bibliotekets upprustning anvisas ett på två budgetår uppdelat engångsanslag av 20 000 kronor, varav 10 000 kronor borde utgå för nästa budgetår. För bibliotekets vidkommande tillstyrker kanslern sålunda för nästa budgetår en medelsanvisning av sammanlagt 22 000 kronor. I likhet med vad nu är förhållandet vid Malmö-högskolan föreslås dessa anslagsmedel uppförda under ett särskilt till Bokinköp och bokbindning avsett reservationsanslag å riksstaten. Kanslern förordar vidare under hänvisning till vad han härutinnan tidigare anfört i yttrande över den prekliniska undervisningens ordnande, att den nu med 17 000 kronor upptagna posten till Vissa ersättningar utbytes mot en med 37 500 kronor uppförd post till Materiel för den prekliniska undervisningen m. m. I övrigt biträder kanslern lärarkollegiets förslag.

Departementschefen. En viss förstärkning av de nu med 8 000 kronor upptagna anslagsmedlen till biblioteket synes befogad. Det av kanslern förordade engångsanslaget å 20 000 kronor till bibliotekets upprustning torde böra fördelas på tre budgetår. Härav bör 7 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Jag föreslår vidare, att de för löpande utgifter avsedda anslagsmedlen höjes med 1 000 kronor till 9 000 kronor. I likhet med kanslern anser jag emellertid, att medel till biblioteket i fortsättningen bör anvisas under ett särskilt riksstatsanslag. Jag föreslår därför i det följande, att under rubriken Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och

bokbindning m. m. uppföres ett reservationsanslag av 16 000 kronor. Vid bifall här till torde den nuvarande delposten till biblioteket å 8 000 kronor böra utgå ur omkostnadsstaten. Under hänvisning till mitt ställningstagande i det föregående till förslaget om den prekliniska undervisningens ordnande räknar jag nu med oförändrat medelsbehov under delposten till vissa ersättningar. Vad övriga poster under anslaget angår har jag ansett mig böra godtaga lärarkollegiets, av kanslern biträdda förslag. Detta innebär bland annat, att jag förordar, att i omkostnadsstaten upptages en särskild förslagsvis betecknad anslagspost till reseersättningar. Denna post bör icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Vid bifall till vad jag sålunda anfört och förordat bör anslaget i dess helhet höjas med 26 200 kronor eller för avrundning av anslagets slutsumma med 26 500 kronor till 540 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

[103] **34. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.** Under återopande av vad jag anfört vid anmälan av föregående anslagspunkt förordar jag, att under nu ifrågakommande anslagsrubrik uppföres ett reservationsanslag av 16 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 kronor.

[104] **35. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	100 000	78 799
1952/53 (statsliggaren s. 533)	140 000	
1953/54 (förslag)	140 000	

I enlighet med ett av lärarkollegiet vid högskolan framlagt, av universitetskanslern biträdd förslag torde detta reservationsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

[105] **36. Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 557 000	1 873 959
1952/53 (statsliggaren s. 534 ff.)	1 949 000	
1953/54 (förslag)	2 270 000	

Universitetskanslern hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 429 500 kronor. Denna hemställan grundar sig huvudsakligen på *lärar-kollegiets vid tandläkarhögskolan i Malmö* förslag i ämnet. Kanslern framlägger — utöver vissa äskanden, som sammanhänger med frågan om den prekliniska undervisningens ordnande eller är av automatisk natur — följande förslag.

1. Rektors arvode höjes från 1 800 till 2 500 kronor och benämnes rektors honorarium;
2. Bibliotekariens arvode höjes från 2 640 till 3 600 kronor;
3. Två tjänster som kontrollbiträde i Ce 10 inrättas, den ena vid avdelningen för dental röntgendiagnostik och den andra vid allmänna mottagningen;
4. Två värmeledningsskötare uppflyttas i lönegrad, den ene från Ce 11 till Ce 15 och den andre från Ce 10 till Ce 13;
5. Den nu under arvodesposten upptagna delposten å 8 802 kronor till vikariatsersättningar sänkes med 3 332 kronor;
6. De nu under icke-ordinarieposten för tillfällig arbetskraft och vikariatsersättningar beräknade anslagsmedlen av 25 500 kronor ökas med 9 500 kronor.

I fråga om de framlagda förslagen inhämtas av handlingarna i ärendet följande.

2. **Bibliotekariens arvode.** Till stöd för den härvidlag begärda arvodeshöjningen har framhållits huvudsakligen följande.

Biblioteket har tillförts avsevärda boksamlingar bland annat genom privata donationer. Utlåningsrörelsen har ökat och bibliotekariens arbete, speciellt när det gäller inköp av den utländska litteraturen, som sker direkt från utlandet, står icke i rimligt förhållande till den nuvarande ersättningen.

3. **Kontrollbiträden.** Tandläkarutbildningssakkunniga har icke räknat med någon kontrollbiträdestjänst vare sig för röntgendiagnostiska avdelningens eller för allmänna mottagningens vidkommande. Enligt *lärar-kollegiets*, av *kanslern* biträdda mening föreligger emellertid numera ett starkt behov av bägge de nu ifrågasatta tjänsterna. Såsom motivering här för åberopas främst den starkt stegrade undersökningsfrekvensen vid röntgendiagnostiska avdelningen samt svårigheten att med nuvarande personal bemästra alla i samband med patienternas inskrivning vid allmänna mottagningen uppkommande problem.

Departementschefen. Såsom jag vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för tandläkarhögskolan i Stockholm redan framhållit skall viss särskild ersättning till laborator vid tandläkarhögskola icke vidare utgå. Detta föranleder ett minskat medelsbehov under ordinarieposten. En viss uppräknig av arvodet åt bibliotekarien bör ske. Jag tillstyrker därför, att detta arvode höjes med 360 kronor till 3 000 kronor. Med anledning av föreliggande förslag förordar jag, att ytterligare en kontrollbiträdestjänst i Ce 10 inrättas vid tandläkarhögskolan. Det torde få ankomma på högskolan att avgöra, huruvida ifrågavarande tjänst bör anknytas till avdelningen för dental röntgendiagnostik eller till allmänna mottagningen. I ärendet väckt fråga om lönegradsuppflyttning för två värmeledningsskötare torde icke nu böra upptagas till prövning. Kanslerns beräkningar i fråga om medelsbehovet under arvodesposten och icke-ordinarieposten till vikariatsersättningar respektive till tillfällig arbetskraft och vikariatsersättningar anser jag mig böra godtaga. I övrigt räknar jag för nästa budgetår endast med sådana anslagshöjningar av automatisk natur, som föranledes dels av den från och med den 1 januari 1952 genomförda arvodesregleringen för assistenter och amanuenser m. fl. befattningshavare vid tandläkarhögskolan, dels av den från och med samma tidpunkt företagna höjningen av statstjänstemännens löner, dels av 1952 års riksdags beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 107, 241 och 245 framlagda förslag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m., dels ock av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid tandläkarhögskolan.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 2 270 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 321 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	225 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	633 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	819 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	593 000

Summa kronor 2 270 000

b) till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 270 000 kronor.

[106] 37. Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	462 500	597 756
1952/53 (statsliggaren s. 536 f.)	545 000	
1953/54 (förslag)	628 500	

Lärarkollegiet vid högskolan begär ökning av anslaget med 223 100 kronor. *Universitetskanslern* föreslår höjning av anslaget med 92 500 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp	Föreslagen ökning
1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	6 500	—
2. <i>Expenser</i> :		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	155 000	—
b) Övriga <i>expenser</i>	179 000	50 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—
4. Reseersättningar åt högskolans rektor m. fl. för vissa resor i högskolans ärenden, <i>förslagsvis</i>	1 000	500
5. Övriga utgifter:		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	130 000	10 000
b) Undervisnings- och åskådningsmateriel	25 000	5 000
c) Högskolans vetenskapliga laboratorier	20 000	3 000
d) Vissa ersättningar, <i>förslagsvis</i>	18 000	24 000
e) Hyresavgift m. m. till Malmö stad för tandteknikerskolans lokaler, <i>förslagsvis</i>	10 000	—
Summa kronor	545 000	92 500

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Övriga *expenser*. Lärarkollegiet har räknat med en höjning av denna delpost med 70 000 kronor. Kanslern har ansett, att höjningen kan begränsas till 50 000 kronor.

Reseersättningar. Lärarkollegiet har hemställt, att denna anslagspost måtte få disponeras jämväl för andra resor i högskolans ärenden än mellan Malmö och Stockholm samt att posten måtte uppräknas med 500 kronor. Kanslern biträder ifrågavarande framställning.

Förbrukningsmateriel. Undervisnings- och åskådningsmateriel. Högskolans vetenskapliga laboratorier. Lärarkollegiet har ifrågasatt höjning av dessa tre poster med respektive 31 000, 24 000 och 19 000 kronor. Kanslern har på anförda skäl förordat, att de sålunda föreslagna ökningarna begränsas till respektive 10 000, 5 000 och 3 000 kronor.

Vissa ersättningar. Kanslern tillstyrker under hänvisning till vad han härutinnan tidigare anfört i yttrande över den prekliniska undervisningens ordnande, att denna nu med 18 000 kronor upptagna post utbytes mot en med 42 000 kronor uppförd post till Materiel för den prekliniska undervisningen m. m.

Departementschefen. Anslagsbelastningen å delposten till övriga expenser i förening med inträffade prisstegringar synes motivera en uppräknings av denna post med 40 000 kronor. Med hänsyn till belastningen bör vidare delposten till bränsle m. m. uppräknas med 25 000 kronor. Under hänvisning till mitt ställningstagande i det föregående till förslaget om den prekliniska undervisningens ordnande räknar jag nu med oförändrat medelsbehov under delposten till vissa ersättningar. I övrigt har jag ansett mig böra biträda kanslerns förslag, vilket bland annat innebär, att jag tillstyrker, att anslagsposten till reseersättningar må disponeras jämväl för andra resor i högskolans ärenden än mellan Malmö och Stockholm. Vid bifall till vad sålunda anförts bör anslaget i sin helhet höjas med 83 500 kronor till 628 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 628 500 kronor.

[107] **38. Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	10 000	9 328
1952/53 (statsliggaren s. 537)	13 500	
1953/54 (förslag)	14 500	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår anholder *lärarkollegiet vid högskolan*, att förevarande reservationsanslag måtte höjas med 11 500 kronor till 25 000 kronor. Till stöd härför åberopas, förutom prisstegringar, att högskolans bibliotek genom enskilda givare tillförts en del värdefull litteratur, vilken vore i behov av inbindning.

Kanslern föreslår för sin del en anslagsökning med 1 500 kronor till 15 000 kronor.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget höjes med 1 000 kronor till 14 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 14 500 kronor.

[108] **39. Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	50 000	48 624
1952/53 (statsliggaren s. 537)	60 000	
1953/54 (förslag)	70 000	

Lärarkollegiet vid högskolan har för tillgodoseendet av en rad närmare angivna ändamål hemställt, att förevarande reservationsanslag måtte ökas med 188 000 kronor till 248 000 kronor. Av dessa ändamål må här endast följande beröras. Kostnaderna för viss i samband med planerad utökning och ombyggnad av allmänna mottagningens och tandteknikerskolans lokaler erforderlig inredning och utrustning har uppskattats till respektive 52 000 och 33 000 kronor. Vidare har för en första uppsättning apparatur vid ett vitalliumlaboratorium och för ytterligare utrustning av avdelningen för speciell bakteriologi beräknats medel med respektive 8 000 och cirka 8 800 kronor.

Kanslern anser sig icke böra i vidare mån biträda lärarkollegiets framställning än att han tillstyrker, att anslaget ökas med 15 000 kronor till 75 000 kronor. *Kanslern* anför därvid i huvudsak följande.

Byggnadsfrågorna vid såväl allmänna mottagningen som tandteknikerskolan befinna sig enligt vad jag förvissat mig om ännu på utredningsstadiet. Jag saknar därför anledning att nu närmare ingå på kollegiets förslag, i vad detsamma avser anvisande av medel för dessa institutioners del.

En viss anslagsförstärkning synes mig dock motiverad. Jag får i sådant hänseende föreslå en höjning med 15 000 kronor för tillgodoseende av behovet av medel för inrättande av ett vitalliumlaboratorium och anskaffande av viss erforderlig ytterligare utrustning för avdelningen för speciell bakteriologi.

Departementschefen. För nästa budgetår kan jag icke tillstyrka högre anslagsbelopp än 70 000 kronor, vilket innebär en ökning med 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[109] **40. Tandläkarhögskolorna: Bidrag till elever för anskaffande av instrument.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	312 000	166 954
1948/49	200 000	268 281
1949/50	220 000	150 549
1950/51	220 000	277 980
1951/52	220 000	177 577
1952/53 (statsliggaren s. 537)	220 000	
1953/54 (förslag)	220 000	

Universitetskanslern hemställer i enlighet med förslag av lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö, att detta förslagsanslag måtte uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen. Den ojämna belastningen å anslaget under budgetåren 1947/52 är föranledd av vissa förhållanden av övergångsnatur. För nästa budgetår synes anslagsbehovet med hänsyn till elevantalet vid tandläkarhögskolorna kunna uppskattas till omkring 220 000 kronor. Jag föreslår därför, att anslaget i enlighet med föreliggande förslag uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolorna: Bidrag till elever för anskaffande av instrument* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

[110] **41. Tandläkarhögskolorna: Bidrag till driften av amanuenskliniker.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	40 000	3 694
1950/51	40 000	21 035
1951/52	40 000	164 455
1952/53 (statsliggaren s. 537 f.)	50 000	
1953/54 (förslag)	150 000	

Anslag för ifrågavarande ändamål har uppförts å riksstaten från och med budgetåret 1949/50. Beträffande tillkomsten av amanuensklinikerna och syftet med desamma torde få hänvisas till i propositionen 1949: 92 lämnad redogörelse. Utgifterna vid klinikerna bestridas från högskolornas inkomster av patientavgifter och, i den mån dessa icke förslå, från förevarande förslagsanslag.

För nästa budgetår har vardera av *lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö* på anförda skäl — i främsta rummet ökade timersättningar till vid klinikerna tjänstgörande lärare, höjning av det rörliga tillägget och medgivna sociala förmåner för biträdespersonalen ävensom genomförd utökning av sistnämnda personal — uppskattat netto-utgifterna för verksamheten vid högskolan till 75 000 kronor. En anslagsuppräknig med sammanlagt 100 000 kronor till 150 000 kronor vore sålunda erforderlig. Lärarkollegiet i *Malmö* har därjämte hemställt om extra-ordinariesättning av följande befattningar vid amanuensklinikerna därstädes, nämligen en som tandtekniker i Cg 18, en som avdelningstandsköterska i Cg 11 och en som tandsköterska i Cg 10.

Universitetskanslern — som funnit den av lärarkollegierna förordade anslagsökningen vara av i huvudsak automatisk natur — har sett sig nödsakad att tillstyrka bifall till densamma. Kanslern har dock samtidigt understrukt vikten av att vid bägge högskolorna utredning förebringas angående möjligheterna av att genom vidtagande av rationaliseringsåtgärder förbilliga amanuensklinikernas verksamhet. Förslaget om beredande

av extra ordinarie anställning för viss personal vid amanuensklinikerna i Malmö har kanslern icke ansett sig böra biträda.

Departementschefen. Det starkt ökade anslagsbehovet för ifrågavarande verksamhet föranledes i huvudsak av automatiska utgiftsstegringar, som icke motväges av ökade inkomster av verksamheten. Enligt vad lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm framhållit är avgifterna vid amanuensklinikerna redan nu i flertalet fall högre än motsvarande avgifter inom folktandvården, varför förutsättningarna för att genom taxehöjningar förbättra det ekonomiska utfallet av verksamheten icke vore stora. Då jag delar lärarkollegiets sålunda uttalade mening, anser jag mig nu endast böra understryka vikten av att lärarkollegierna undersöker möjligheterna av att genom rationaliseringsåtgärder förbilliga amanuensklinikernas verksamhet och, om så befinnes möjligt, inom ramen för sin befogenhet själva vidtager eller föreslår dylika åtgärder. Anslagsbehovet beräknar jag i enlighet med föreliggande förslag till 150 000 kronor, vilket innebär en höjning med 100 000 kronor. Förslaget om extra-ordinariesättning av vissa befattningar vid tandläkarhögskolan i Malmö är jag icke beredd att biträda.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolorna: Bidrag till driften av amanuenskliniker* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[111] 42. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	150 000	182 748
1950/51	150 000	161 118
1951/52	150 000	131 822
1952/53 (statsliggaren s. 538 f.)	160 000	
1953/54 (förslag)	175 000	

Detta förslagsanslag avser främst driftkostnaderna för tandtekniker- och tandsköterskeskolorna i Göteborg, vilka enligt avtal mellan staten och Göteborgs stad såsom en övergångsanordning upprättats av staden.

Göteborgs sjukhusdirektion har överlämnat förslag till stat för ifrågavarande skolor för nästa budgetår.

Utgifterna för hyra och bränsletillägg har beräknats till i runt tal 12 100 kronor för de för båda skolorna gemensamma lokalerna, vilket innebär oförändrat medelsbehov.

I fråga om staten för *t a n d t e k n i k e r s k o l a n* har räknats med oförändrat belopp till avlöningar och en höjning med 3 400 kronor till om-

kostnader. Ökningen av anslagsmedlen till omkostnader avser anslagsposten till expenser och motiveras med ökade utgifter för lyse och kraft, städning, undervisnings- och demonstrationsmateriel, förbrukningsartiklar m.m.

Vad angår staten för tandsköterskeskolan har räknats med oförändrat belopp till avlöningar och en höjning av omkostnaderna med 3 280 kronor. Den beräknade höjningen av omkostnaderna hänför sig till anslagsposten till expenser och avser främst utgifterna för undervisnings- och demonstrationsmateriel.

Medicinalstyrelsen beräknar oförändrat belopp, 5 000 kronor, till bestridande av kostnaderna för sådana inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor, som icke kommer att ombesörjas av styrelsen inom folktandvårdens ram.

Departementschefen. Mot de av Göteborgs sjukhusdirektion framlagda beräkningarna rörande driftkostnaderna för tandteknikerskolan och tandsköterskeskolan i Göteborg finner jag icke anledning till någon väsentlig erinran. Det bör liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa avlönings- och omkostnadsstater för skolorna.

Till inspektion av vissa auktoriserade arbetsplatser för tandtekniker och tandsköterskor beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag oförändrat belopp, 5 000 kronor.

I fråga om grunderna för anslagets disposition i övrigt (jfr 1952 års åttonde huvudtitel, s. 157 f.) ifrågasätter jag icke någon ändring.

Med hänsyn främst till den höjning av lönenivån, som ägt rum, sedan anslaget för innevarande budgetår avvägdes, förordar jag, att anslaget uppräknas med 15 000 kronor till 175 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[112] **43. Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater.** Detta anslag är uppfört med 14 000 kronor. Då beredningen av frågan om erforderligt anslag för nästa budgetår ännu icke avslutats, torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater* ett anslag av 14 000 kronor.

[113] **44. Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 7 500 kronor. Universitetskanslern hemställer om anvisande av oförändrat anslag. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 7 500 kronor.

[114] **45. Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	15 000	43 856
1951/52	30 000	59 679
1952/53 (statsliggaren s. 541)	40 000	
1953/54 (förslag)	60 000	

Universitetskanslern förordar med hänsyn till anslagsbelastningen, att anslaget höjes till 50 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret anser jag mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 20 000 kronor till 60 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[115] **46. Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	345 000	368 921
1952/53 (statsliggaren s. 541)	646 000	
1953/54 (förslag)	1 005 000	

Förevarande reservationsanslag bär för närvarande rubriken *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor*. Anslaget disponeras dels till statsstipendier — i form av fria bostäder och/eller fri kost — vid universiteten i Uppsala och Lund, de medicinska högskolorna samt Stockholms och Göteborgs högskolor, dels till bokstipendier vid universiteten och dels till de fyra statsstipendienämndernas förvaltningskostnader.

Enligt gällande bestämmelser (reglementet 1944: 306, ändrat 1950: 468) må ifrågakvarande naturastipendier, som utdelas av statsstipendienäm-

derna, utgå till utmärkt begåvade, obemedlade elever med utpräglad studiebegåvning. Stipendierna skall företrädesvis utgå under de första läsåren, varför innehavarna i regel utses redan under den sista terminen före studentexamen. Förmånerna utgår under högst åtta månader per år och får innehavas under sammanlagt högst tre läsår.

Ifrågavarande naturastipendiesystem infördes från och med budgetåret 1939/40 men begränsades då till studerande vid universiteten och karolinska institutet. I propositionen 1939: 61, vari frågan anmäldes, uttalade departementschefen, att verksamheten borde få karaktär av en försöksanordning, som successivt och i den mån vunnen erfarenhet inbjöd därtill borde er hålla vidgad omfattning. Riksdagen (skrivelse nr 200) framhöll med anledning av propositionen bland annat, att riksdagen ansåg goda skäl tala för att en statlig understödsverksamhet av detta slag vidgades till att omfatta jämväl andra läroanstalter av högskolekaraktär, såväl statliga som enskilda. Vissa spörsmål i samband med en sådan utvidgning av stipendieringen syntes emellertid icke kunna bedömas utan att en närmare utredning av frågan i hela dess vidd blivit verkställd. Förhållandena vid Stockholms och Göteborgs högskolor samt de tekniska högskolorna var dock enligt riksdagens mening så likartade med dem vid universiteten och karolinska institutet, att riksdagen icke kunde finna skäl föreligga att skjuta stipendiefrågan för i vart fall nämnda högskolor på framtiden. Utredning syntes snarast böra komma till stånd.

I propositionen 1944: 122 framlades förslag till en viss utvidgning av ifrågavarande stipendieverksamhet. Departementschefen framhöll, att dittills för naturastipendieringen vid universiteten och karolinska institutet anvisade belopp icke varit tillräckliga för att understödja samtliga väl meriterade och behövande sökande. En utvidgning av stipendieverksamheten syntes följaktligen böra komma i fråga endast under den förutsättningen, att särskilda anslag kunde anvisas för ändamålet. Med hänsyn till förekomsten av statliga studieunderstöd vid de högre läroanstalterna av högskolekaraktär föreföll behovet av nya statsstipendier vara störst vid Stockholms och Göteborgs högskolor. Den utvidgning av stipendieringen, som departementschefen i dåvarande läge ansåg kunna ske, borde tills vidare begränsas till dessa två enskilda högskolor. Riksdagen (skrivelse nr 234) framhöll med anledning av propositionen, att det syntes riksdagen principiellt riktigt, att de studerande vid olika läroanstalter av högskolekaraktär kom i åtnjutande av understöd från statens sida enligt i stort sett likartade grunder. Av statsfinansiella skäl syntes det emellertid nödvändigt, att en utvidgning av förevarande understödsverksamhet skedde successivt och tills vidare begränsades till Stockholms och Göteborgs högskolor.

I propositionen 1950: 99 anmäldes vissa frågor angående studentsociala stödåtgärder i anslutning till studentsociala utredningens härom avgivna

betänkande och förslag (SOU 1948:42). I fråga om det direkta statliga stödet till universitets- och högskolestuderande samt de studerande vid socialinstituten förordades i propositionen såsom en riktlinje, att detta stöd inriktades på ett utbyggande av statsstipendier och studielån i kombination. I propositionen föreslogs införande av studielån med statlig kreditgaranti samt, såsom en indirekt stödåtgärd, statlig subvention till uppförande av studentbostadshus. Däremot förklarade departementschefen sig med hänsyn till det ekonomiska läget icke beredd att framlägga förslag till nya statsstipendier. Dock förordades en höjning av här förevarande anslag i syfte att bereda möjlighet även för studerande vid medicinska högskolan i Göteborg att komma i åtnjutande av naturastipendier. Statsutskottet — till vars utlåtande (nr 172) riksdagen (skrivelse nr 314) anslöt sig — fann det beklagligt, att tillgängliga resurser icke medgav inrättandet av nya statsstipendier, kombinerade, såsom departementschefen förordat, med studielån, vilken stödform syntes vara den för de studerande ändamålsenligaste. I rådande läge ansåg utskottet sig emellertid böra ansluta sig till att åtgärderna på förevarande område för det dåvarande begränsades i enlighet med vad departementschefen förordat.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) hemställer i anslagsäskanden för nästa budgetår,

- 1) att det statliga stödet i form av naturastipendier utvidgas till att omfatta även de studerande vid fackhögskolorna och socialinstituten,
- 2) att naturastipendierna får utgå under nio månader per läsår samt att bestämmelserna i övrigt rörande dessa stipendier utformas på sätt studentsociala utredningen föreslagit i förutnämnda betänkande SOU 1948: 42,
- 3) att anslagsmedlen till naturastipendier höjes så, att realvärdet i relation till antalet studerande återställes till 1939 års nivå, för vilket ändamål fordras en höjning av anslagsmedlen till 1 306 000 kronor,
- 4) att anslagsmedel till sedvanliga bokstipendier anvisas, varemot nuvarande anslagsmedel till vissa kontantstipendier synes kunna utgå, samt
- 5) att anslagsmedlen till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader ökas med hänsyn till det merarbete, som följer av den föreslagna utvidgningen av stipendiesystemet.

Av SFS:s närmare motivering för dessa yrkanden ävensom av vad *garantilänenämnden* för nästa budgetår föreslagit beträffande anslaget och vad *studentsociala utredningen* i förutnämnda betänkande förordat i fråga om utformningen av naturastipendieringen, inhämtas bland annat följande.

- 1) Under åberopande av att inga påtagliga skillnader torde föreligga beträffande den sociala rekryteringen av studenter till fakultetsstudier och fackhögskolestudier, ansluter *studentsociala utredningen* sig till den tidigare i skilda sammanhang framförda uppfattningen, att studerande vid samtliga akademiska utbildningsanstalter — universiteten, de fria högsko-

lorna och fackhögskolorna samt socialinstituten — skall vara berättigade att söka statsstipendier. *SFS* och *garantilånenämnden* instämmer i detta förslag, vilket såvitt nu är i fråga gäller följande utbildningsanstalter under åttonde huvudtiteln, nämligen förutom de fakultetsbetonade läroanstalterna jämväl de tekniska högskolorna, tandläkarhögskolorna, farmaceutiska institutet, gymnastiska centralinstitutet och socialinstituten, samt vidare handelshögskolorna under tionde huvudtiteln.

2) Beträffande *stipendietidens omfattning per läsår* föreslår *studentsociala utredningen* för fakultetsstudenter en tid av i regel nio månader samt för studerande vid fackhögskolorna och socialinstituten den studietid per läsår, som stadgas i läroanstalternas kursplaner och reglementen. *SFS* och *garantilånenämnden* föreslår en tid av nio månader. Förutom det förhållandet, att enligt företagna undersökningar studietiden visat sig i regel vara nio månader, anföres såsom ett skäl för den föreslagna förlängningen, att hyran i de statssubventionerade studentbostadshusen skall beräknas för nio månader per läsår.

I fråga om *den sammanlagda stipendietidens längd* föreslår *studentsociala utredningen*, att stipendierna i regel skall utgå under den första hälften av den genomsnittliga studietiden för i ansökan om stipendium angiven lägre akademisk examen (ämbetsexamen), dock att för studerande inom medicinsk fakultet licentiatexamen skall räknas såsom grundläggande examen. Utredningen framhåller, att ett bibehållande av den nuvarande 3-årsregeln skulle vid genomförande av den föreslagna utvidgningen av stipendieringen till nya läroanstalter medföra ett gynnande av de kortare studiebanorna på de längres bekostnad. Genom att låta naturastipendierna utgå under halva studietiden ikläder sig staten under denna tid det ekonomiska ansvaret för studiekostnaderna beträffande de mest kostnadskrävande delarna. Ansvaret för den återstående tiden åvilar därefter de enskilda studenterna. Rimligt sett bör de efter några studieår ha kommit till insikt om hur studierna skall bedrivas och om sina egna förutsättningar för den levnadsbana de valt. De befinner sig ej längre i en ogynnsam utgångsställning utan kan bättre bedöma riskerna för att ta på sig kostnaderna för återstoden av studietiden samt bära ansvaret för framtiden. Utredningens förslag belyses av följande sammanställning.

Avsedd examen	Genomsnittlig studietid (läsår)	Stipendietid (läsår)
Teologie kandidatexamen	5,5	3
Juris kandidatexamen	5,5	3
Medicine licentiatexamen	8	4
Filosofie kandidatexamen	4—5	2,5
Filosofie och politices magisterexamen	6	3
Civilingenjörsexamen	4	2
Civilekonomexamen	3	1,5
Tandläkarexamen	5	2,5
Farmacie kandidatexamen + apotekarexamen	3	1
Socialexamen	2	1
Gymnastiklärarexamen	2	1

Utbildningen för sjukgymnastexamen anser utredningen icke vara jämförbar med akademisk utbildning i övrigt.

SFS ansluter sig till studentsociala utredningens förslag beträffande den sammanlagda stipendietidens längd, dock med de jämkningarna, att det synes rimligt att räkna med 3 års stipendietid även för blivande filosofie kandidater, att vid studier till civilingenjörsexamen vid fackavdelning för bergsvetenskap stipendietiden bör vara 2,5 läsår, när studietiden uppgår till 4,5 läsår, samt att för enbart farmacie kandidatexamen stipendietiden bör vara 0,5 läsår och för sådan examen + apotekarexamen 2 läsår. *Garantilånenämnden* tillstyrker SFS:s förslag.

3) SFS framhåller, att de nuvarande anslagsmedlen till naturastipendier, 600 000 kronor, utgör 75 procent av motsvarande anslagsmedels realvärde budgetåret 1939/40. SFS finner ett återställande av realvärdet till 1939 års nivå vara en minimiåtgärd. Med den föreslagna utvidgningen av stipendiesystemet beräknar SFS, med utgångspunkt i den relativa tillgången till naturastipendier vid Uppsala universitet budgetåret 1939/40 och det av studentsociala utredningen uppskattade stipendiebehovet vid de olika läroanstalterna, medelsbehovet för nästa budgetår till 1 306 000 kronor. SFS anför vidare, att stipendierna icke synes böra bindas till viss läroanstalt utan att det torde böra åligga vederbörande statsstipendienämnd att till stipendiater utse de bäst meriterade sökandena, oavsett vilken läroanstalt inom nämndens verksamhetsområde sökande tillhör. *Garantilånenämnden* biträder SFS:s beräkning av det erforderliga medelsbehovet.

4) Till statliga kontantstipendier är för närvarande anvisade medel vid tekniska högskolorna, gymnastiska centralinstitutet och socialinstitutet med sammanlagt 82 000 kronor. SFS och *garantilånenämnden* föreslår, att dessa kontantstipendier upphör vid den föreslagna utvidgningen av naturastipendiesystemet.

5) *Garantilånenämnden* framhåller att, medan anslagsmedlen till naturastipendier för innevarande budgetår fördubblats och antalet ansökningar om studielån med statlig kreditgaranti avsevärt stegrats, anslagsmedlen till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader utgår med oförändrat belopp, oaktat stipendienämndernas arbetsuppgifter sålunda undergått en kraftig ökning. En utvidgning av naturastipendiesystemet kommer att ytterligare öka nämndernas arbete. *Garantilånenämnden* föreslår, att anslagsmedlen till statsstipendienämnderna i Uppsala, Stockholm, Lund och Göteborg höjes med respektive 2 500, 6 500, 1 500 och 3 000 kronor, varjämte anslagsmedlen till Kungl. Maj:ts disposition bör ökas med 5 500 kronor.

Departementschefen. Det statliga naturastipendiesystemet infördes 1939 men begränsades då till universiteten och karolinska institutet. 1944 öppnades möjligheter till naturastipendier även för studerande vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg. Slutligen vidgades 1950 kretsen av naturastipendieberättigade med studerande vid medicinska högskolan i Göteborg.

Alltsedan naturastipendiesystemet infördes, har i skilda sammanhang framhållits angelägenheten av att stipendieringen utvidgas till att omfatta samtliga läroanstalter av högskolekaraktär. En dylik utvidgning har också

på ett tidigt stadium av statsmakterna uppställts som den principiella målsättningen. Uttalanden i sådan riktning gjordes redan av 1939 års riksdag. Vid 1950 års riksdag har riktlinjen för den framtida utformningen av det direkta statliga stödet till universitets- och högskolestuderande samt de studerande vid socialinstituten angivits skola vara ett utbyggande av statsstipendier och studielån i kombination.

Av statsfinansiella skäl har emellertid en fullständig utbyggnad av naturastipendiesystemet ännu ej kunnat genomföras. Av samma skäl har det ej heller varit möjligt att samtidigt med den hittills genomförda utvidgningen av stipendiesystemet hålla statens anslag till naturastipendieringen vid samma realvärde som år 1939, då anslag för ändamålet första gången anvisades. Garantilänenämnden och SFS upprepar nu sina tidigare framförda yrkanden om en utvidgning av stipendiesystemet till att omfatta även de studerande vid fackhögskolorna och socialinstituten. Samtidigt yrkas, att de för naturastipendier avsedda anslagsmedlen, som nu utgör 600 000 kronor av anslaget, skall höjas så, att de motsvarar 1939 års realvärde. För ett bifall till dessa båda yrkanden fordras en ökning med drygt 700 000 kronor av medelsanvisningen till naturastipendier. En anslagsökning av sådan storlek är i nuvarande läge icke möjlig. Då jag emellertid för nästa budgetår anser mig kunna räkna med en förhållandevis betydande förstärkning av anslaget, om än icke av den omfattning som nyss angivits, uppställer sig till bedömmande den frågan, huruvida den ytterligare medelsanvisningen huvudsakligen skall användas till en utbyggnad av stipendiesystemet eller väsentligen läggas på ett återställande så långt möjligt av 1939 års realvärdesnivå inom ramen av naturastipendieringens nuvarande omfattning. Enligt min uppfattning bör medelsförstärkningen i första hand användas till en utvidgning av stipendiesystemet till att omfatta studerande vid andra läroanstalter än dem, vid vilka systemet redan är infört. Detta ligger i linje med den förut angivna målsättningen och följer av den principen, att de statliga stödåtgärderna på förevarande område bör inom ramen för tillgängliga ekonomiska resurser komma så många som möjligt till godo; de statliga stödåtgärderna bör i princip utformas så, att valet av studiebanan ej påverkas av differenser i möjligheterna att under studierna komma i åtnjutande av ekonomisk hjälp.

Beträffande utvidgningen av stipendiesystemet vill jag erinra om att studentsociala utredningens förslag avser även andra läroanstalter än de härförut berörda, nämligen veterinärhögskolan, lantbrukshögskolan, skogshögskolan samt högre mejeritekniska avdelningen vid Alnarpsinstitutet. Frågan om naturastipendieringen vid dessa läroanstalter, vilka i anslags hänseende tillhör nionde huvudtiteln, torde ej böra behandlas i detta sammanhang. Däremot tillstyrker jag, att naturastipendiesystemet från och med nästa budgetår införes vid de tekniska högskolorna, tandläkarhögskolorna, farmaceutiska institutets apotekarlinje, gymnastiska centralinstitu-

tets gymnastiklärarlinje samt socialinstituten. Därför bör utvidgningen omfatta även de båda handelshögskolorna, som i anslagshänseende i övrigt tillhör tionde huvudtiteln.

Vad jag nu tillstyrkt innebär, att studerande vid farmaceutiska institutets receptarielinje och vid gymnastiska centralinstitutets sjukgymnastlinje kommer att undantagas från förevarande stipendiestöd. Detta sammanhänger i fråga om sistnämnda linje med utbildningens art och beträffande receptarielinjen med frågan om den sammanlagda stipendietidens längd, vilken fråga aktualiseras av stipendiesystemets utvidgning. Innan jag går närmare in på denna fråga, vill jag erinra om att studentsociala utredningens förslag beträffande statsstipendiernas utformning avser även vissa andra spörsmål än den sammanlagda stipendietidens längd och stipendietidens omfattning per läsår. Utredningen föreslår sålunda även bland annat, att förutom obemedlade även mindre bemedlade studerande skall kunna komma i åtnjutande av statsstipendium, att kravet på »utpräglad» studiebegåvning skall ersättas av ett krav på »god» studiebegåvning samt att naturastipendium i vissa särskilda fall skall kunna kompletteras med ett kontantstipendium av mindre storlek. Även om goda skäl må kunna anföras för dessa sistnämnda förslag, torde de av ekonomiska skäl ej kunna genomföras i nuvarande läge.

Såsom studentsociala utredningen framhållit, skulle vid en utvidgning av stipendiesystemet på sätt jag nyss förordat ett bibehållande av den nuvarande längden av den sammanlagda stipendietiden, tre år, medföra ett gynnande av de kortare studiebanorna på de längres bekostnad. Det är därför nödvändigt att ompröva frågan om den tid, varunder naturastipendium längst skall få åtnjutas. Utredningen föreslår härvidlag på anförda skäl, att den sammanlagda stipendietidens längd bestämmes till i regel första hälften av den genomsnittliga studietiden för varje avsedd lägre examen. Av den förut återgivna sammanställningen av utredningens förslag på denna punkt framgår, att detta med avseende å de studiebanor, som nu är stipendieberättigande, skulle innebära en ökning av stipendietiden för medicine licentiatexamen med ett läsår och en minskning av stipendietiden för filosofie kandidatexamen med en termin: för övriga nu stipendieberättigande studiebanor skulle läget bli oförändrat.

För egen del anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka, att den maximala stipendietiden utökas utöver den tid av tre läsår, som för närvarande gäller. Med bibehållande av denna maximigräns synes stipendietidens sammanlagda längd, av de skäl som studentsociala utredningen anfört, böra bestämmas till högst hälften och då i regel den första hälften av den genomsnittliga studietiden för varje avsedd lägre examen. Liksom utredningen finner jag ej tillräckliga skäl föreligga för att naturastipendium skulle utgå under den första terminen av den ettåriga receptarielinjen vid farmaceutiska institutet. Jag får i detta sammanhang framhålla, att elever

vid såväl denna linje som vid sjukgymnastlinjen vid gymnastiska centralinstitutet avses komma att erhålla studiehjälp från det anslag till stipendier åt elever vid tekniska fackskolor och andra fackutbildningsanstalter, som jag i det följande ämnar föreslå med anledning av 1952 års riksdags beslut rörande studiehjälpen vid allmänna läroverk m. fl. läro- och utbildningsanstalter (prop. 1952: 220).

Vad därefter gäller stipendietidens längd per läsår har en utökning av denna från åtta till nio månader föreslagits. Jag anser mig böra biträda detta förslag, som motiveras av att studietidens faktiska längd numera i regel uppgår till nio månader och att hyra beräknas för denna tid i de statssubventionerade studentbostadshusen, där en stor del av stipendiaterna i fortsättningen torde komma att beredas rum.

Den förstärkning av anslagsmedlen till naturastipendier, som jag i nuvarande läge anser mig kunna föreslå, utgör 340 000 kronor. Sammanlagt torde alltså för nästa budgetår kunna disponeras ett belopp av 940 000 kronor till naturastipendier. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av garantilånenämnden meddela beslut om medlens fördelning ävensom om de ändringar i reglementet 1944: 306 och om de föreskrifter i övrigt, som föranledes av vad jag i det föregående förordat beträffande utvidgning av stipendiesystemet och ändring av stipendietidens längd i olika hänseenden. Bland annat torde det, i likhet med vad som för närvarande gäller, bli erforderligt att övergångsvis begränsa maximitiden för stipendieinnehav för visst antal stipendiater för att antalet ledigblivna stipendier skall kunna hållas konstant ett följande år.

SFS och garantilånenämnden har föreslagit, att, i samband med övergången till naturastipendier vid de tekniska högskolorna, gymnastiska centralinstitutet och socialinstitutet, de vid dessa läroanstalter utgående kontantstipendierna skall slopas. För egen del anser jag emellertid, att under nästa budgetår omkring hälften av de nuvarande anslagsmedlen till kontantstipendier vid de tekniska högskolorna (nu totalt 30 000 kronor) och socialinstitutet (nu totalt 49 000 kronor) bör bibehållas för att undvika ett alltför tvärt avbrytande av kontantstipendieringen för studerande, som med den härförut förordade begränsningen av tiden för naturastipendieringen ej kan komma i åtnjutande av naturastipendier. Jag återkommer härtill i det följande vid beräkningen av respektive läroanstalts anslagsmedel till kontantstipendier.

Beträffande anslagsmedlen till bokstipendier ifrågasätter jag ingen ändring.

Vad slutligen angår anslagsmedlen till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader tillstyrker jag garantilånenämndens förslag, att dessa uppräknas med sammanlagt 13 500 kronor. Härjämte torde anslagsmedlen till Kungl. Maj:ts disposition, vilka huvudsakligen är avsedda till oförutsedda förvaltnings- och organisationsutgifter, böra uppräknas med 5 500 kronor.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 1 005 000 kronor, vilket innebär en anslagsökning med 359 000 kronor. I samband därmed torde anslaget böra erhålla den ändrade rubrik, som härförut angivits. Vid tillämpning av kungörelsen 1940: 695 med vissa bestämmelser angående bokföring av utgifter å riksstatsanslag torde få beaktas, att rubrikändringen ej innebär, att reservationsanslaget ersatts av ett i egentlig mening nytt sådant anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för nästa budgetår anvisa ett reservationsanslag av 1 005 000 kronor.

[116] **47. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	230 000	270 170
1949/50	230 000	305 196
1950/51	280 000	395 789
1951/52	340 000	589 749
1952/53 (statsliggaren s. 542)	450 000	
1953/54 (förslag)	600 000	

Universitetskanslern förordar med hänsyn till anslagsbelastningen, att anslaget uppräknas med 100 000 kronor till 550 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till anslagsbelastningen och de stegrade tryckningskostnaderna finner jag en höjning påkallad. Jag förordar, att anslaget uppräknas med 150 000 kronor till 600 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[117] **48. Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 1 443 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 542 f.

Teologiska fakulteten vid universitetet i Uppsala har gjort framställning om höjning av antalet licentiand- och doktorandstipendier vid fakulteten från nu sex av vardera slaget till åtta av vardera slaget.

Humanistiska sektionen vid universitetet i Uppsala har begärt, att antalet sektionen tillkommande licentiand- och doktorandstipendier — nu 29 av vardera slaget för humanistiska studier, varav 9 av vardera slaget för

företrädesvis samhällsvetenskapliga studier — måtte ökas med 10 av vartdera slaget, avsedda för humanistiska — dock ej samhällsvetenskapliga — studier.

Det större konsistoriet i Uppsala har biträtt dessa förslag.

Organisationskommittén för den medicinska högskolan i Göteborg har hemställt, att antalet doktorandstipendier vid högskolan måtte höjas från tre till nio.

Universitetskanslern föreslår *dels* uppräknings av doktorandstipendium från nu 5 000 till 6 000 kronor samt av till tandläkarhögskolorna och farmaceutiska institutet anknutet stipendium från nu 3 000 till 3 600 kronor, *dels ock* utökning av antalet licentiand- och doktorandstipendier. Kanslern anför därvid i huvudsak följande.

I 1952 års åttonde huvudtitel (s. 162 ff.) tillstyrkte föredragande departementschefen i anslutning till ett genom särskilt tillkallad utredningsman framlagt förslag vissa ändringar i de tidigare tillämpade grunderna för nu ifrågakvarande stipendiernas åtnjutande och förordade en uppräknings av licentiandstipendiernas belopp med 500 kronor till 3 000 kronor. Riksdagen biträdde vad departementschefen förordade.

Jag får till en början erinra därom, att enligt det i förenämnda utredning framställda förslaget föreslogs en uppräknings jämväl av doktorandstipendiernas belopp från 5 000 kronor till 5 500 kronor. I sitt yttrande i ärendet förordade min företrädare i ämbetet, att doktorandstipendierna vid samtliga kanslern underställda universitet och högskolor, utom tandläkarhögskolorna, skulle utgå med 6 000 kronor för år. Med hänsyn till penningvärdets fall synes det mig starkt motiverat att doktorandstipendierna uppbbringas till sistnämnda belopp.

För tandläkarhögskolornas och farmaceutiska institutets del anser jag av samma anledning, som förut angivits, en höjning av de nu utgående stipendiebeloppen med 600 kronor skälig, varigenom dessa stipendier skulle uppbbringas till 3 600 kronor för år.

Även en ökning av antalet doktorand- och licentiandstipendier anser jag vara synnerlig önskvärd.

Vad beträffar de teologiska licentiand- och doktorandstipendierna tillstyrker jag, att ett nytt stipendium av vartdera slaget inrättas såväl vid Uppsala som vid Lunds universitet.

Vidkommande stipendierna för humanistiska studier vill jag med anledning av den från Uppsala universitets sida gjorda framställningen förorda, att antalet licentiand- och doktorandstipendier vid detta universitet höjes från nu 29 av vartdera slaget, därav 9 för samhällsvetenskapliga studier, med 5 till 34 av vartdera slaget, därav 9 för samhällsvetenskapliga studier. En motsvarande höjning av antalet licentiand- och doktorandstipendier synes mig motiverad jämväl i vad avser Lunds universitet och Stockholms högskola.

Med hänsyn till att den medicinska högskolan i Göteborg under nästa budgetår blir i det närmaste färdigutbyggd förordar jag, att antalet doktorandstipendier vid högskolan ökas från nu 3 till 6.

Framställningar har även inkommit från *Sveriges förenade studentkårer* och *Läroverkslärarnas riksförbund*, vilka båda anhållit om höjning av

licentiandstipendierna från nu 3 000 till 3 500 kronor och av doktorandstipendierna från nu 5 000 till 6 000 kronor. Läroverkslärarnas riksförbund har därjämte föreslagit, att å nämnda stipendiebelopp måtte få utgå dyrtidskompensation i form av rörligt tillägg. I dessa framställningar framhålls bland annat följande.

Det stipendiesystem det här gäller har erhållit sin nuvarande utformning genom beslut av 1947 års riksdag. Licentiand- och doktorandstipendiernas belopp kom därvid att avvägas så, att de motsvarade omkring $\frac{5}{8}$ av dåvarande arvoden till förste amanuens respektive förste assistent vid universitet eller högskolor. Dessa arvoden uppgick vid denna tid till 4 032 respektive 8 160 kronor för år och stipendiebeloppen fastställdes till 2 500 kronor för licentiand samt till 5 000 kronor för doktorand. Arvodena till förste amanuens och förste assistent har sedermera höjts och utgår numera med respektive 6 000 och 12 000 kronor för år. Därest 1947 års relationer skulle bevaras, torde alltså stipendiebeloppen bära ökas till 3 750 kronor för licentiand och till 7 500 kronor för doktorand. Med hänsyn till att stipendierna äro skattefria torde dock en viss reduktion av sistnämnda belopp bära ske. I synnerhet gäller detta doktorandstipendierna.

Penningvärdets fall har medfört, att realvärdet av licentiandstipendierna, trots den förhöjning med 500 kronor, som genomförts för innevarande budgetår, sjunkit med cirka 12 procent jämfört med år 1947, under förutsättning att de nominella beloppen korrigeras med socialstyrelsens levnads-kostnadsindex, 1935 års serie. Än allvarligare är försämringen av doktorandstipendiernas realvärde, som efter samma beräkningsgrund sjunkit med icke mindre än cirka 27 procent.

I samband med avskaffandet av kravet på disputationssprov för kompetens till lektorat vid högre allmänt läroverk kommer den sporre till vetenskaplig forskning, som detta kompetenskrav utgjort, att försvinna. En höjning av doktorandstipendierna synes mot bakgrunden härav än mer angelägen. Endast härigenom torde det nämligen för framtiden bli möjligt att stimulera för fortsatt vetenskaplig forskning väl ägnade licentiater att fullfölja sin vetenskapliga utbildning i sådan utsträckning, att rekryteringen till universitetens och högskolornas lärarkadrer tryggas.

Departementschefen. Enligt 1952 års riksdags beslut har licentiandstipendiernas belopp höjts från 2 500 kronor till 3 000 kronor. Doktorandstipendierna åter utgår alltjämt med det belopp av 5 000 kronor, som fastställdes vid 1947 års riksdag. Med hänsyn till penningvärdets förändring därefter och med beaktande av att disputationssprov ej längre utgör behörighetsvillkor för lektorat vid allmänt läroverk, anser jag mig nu bära förorda, att doktorandstipendiernas belopp höjes till 6 000 kronor. I övrigt kan jag icke tillstyrka någon höjning av beloppen av de från anslaget utgående stipendierna.

Föreliggande förslag om utökning av antalet licentiand- och doktorandstipendier anser jag mig nu endast så tillvida kunna biträda som jag tillstyrker, att antalet doktorandstipendier vid medicinska högskolan i Göteborg ökas med tre till sex.

Vid bifall till vad jag förordat bör anslaget höjas med 216 000 kronor till 1 659 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 659 000 kronor.

[118] **49. Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 80 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 546 f. För budgetåret 1948/49 var anslaget upptaget med 70 000 kronor och avsett att tillgodose behovet av resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid universiteten och karolinska institutet. Under ett vart av budgetåren 1949/52 har anslaget — utan att anslagssumman höjts — stått till förfogande jämväl för Stockholms och Göteborgs högskolor samt den medicinska högskolan i Göteborg. Först för innevarande budgetår har sålunda anslaget höjts med 10 000 kronor till 80 000 kronor.

Det större konsistoriet i Uppsala har framhållit, att en höjning av förevarande anslag vore motiverad med hänsyn till såväl penningvärdets fall som att anslaget, utan att detsamma i motsvarande mån förstärkts, ställts till förfogande för ett ökat antal lärosäten.

Organisationskommittén för medicinska högskolan i Göteborg har — under åberopande av att någon till högskolan knuten lärare eller obefordrad vetenskapsidkare hittills icke kunnat erhålla resestipendium på grund av anslagets otillräcklighet — anhållit, att anslaget måtte ökas med belopp, motsvarande två resestipendier åt ordinarie lärare vid högskolan och två lägre stipendier åt obefordrade vetenskapsidkare, eller 7 100 kronor.

Lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö har var för sig hemställt, att jämväl lärarpersonalen vid dessa högskolor måtte erhålla rätt till stipendier ur anslaget, vilket därför borde höjas med lämpligt belopp. Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i *Malmö* har därjämte ifrågasatt en med hänsyn till prisstegringen under senare år avpassad uppräkning av anslaget i dess helhet.

Universitetskanslern tillstyrker, att anslaget ställes till förfogande jämväl för tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö. I anslutning härtill samt med hänyn till önskvärdheten av en förstärkning även i övrigt av anslaget förordar kanslern för nästa budgetår en anslagsökning med 20 000 kronor.

Departementschefen. Jag är ense med kanslern om att här ifrågasvarande resestipendier bör vara tillgängliga även för ordinarie lärare m. fl.

vid tandläkarhögskolorna och tillstyrker därför, att förevarande anslag för nästkommande budgetår ställes till förfogande jämväl för dessa högskolor. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget höjes med 5 000 kronor till 85 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

[119] **50. Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar.**

Detta reservationsanslag är nu uppfört med 62 500 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 547 f. För budgetåret 1948/49 var anslaget upptaget med samma belopp och avsett att tillgodose behovet av medel till arvoden och, i förekommande fall, resor och traktamenten åt särskilt inbjudna svenska eller utländska gästföreläsare vid universiteten och karolinska institutet samt Stockholms och Göteborgs högskolor. Från och med budgetåret 1951/52 står anslaget — utan att anslagssumman höjts — till förfogande jämväl för medicinska högskolan i Göteborg samt tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö.

Det större konsistoriet i Uppsala har framhållit, att en förstärkning av förevarande anslag vore motiverad med hänsyn till såväl penningvärdets fall som att anslaget, utan att detsamma i motsvarande mån förstärkts, ställts till förfogande för ett ökat antal lärosäten.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har under åberopande av prisstegringar funnit en generell höjning av anslaget med 50 procent befogad.

Organisationskommittén för den medicinska högskolan i Göteborg har hemställt om ökning av högskolans andel i anslaget med 4 000 kronor till 5 500 kronor. Till stöd härför har, förutom prisstegringar, åberopats angelägenheten av att högskolan bereddes möjligheter att anordna gästföreläsningar i samma utsträckning som de äldre medicinska utbildningsanstalterna.

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö har anhållit, att högskolans andel i anslaget måtte på grund av ökade resekostnader höjas från 1 500 till 3 000 kronor.

Universitetskanslern finner bärande skäl anförda för en anslagsökning och tillstyrker därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 7 500 till 70 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till förefintlig reservation torde anslaget för nästa budgetår icke böra uppföras med högre belopp än 65 000 kronor, vilket innebär en ökning med 2 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[120] **51. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	15 000	18 700
1952/53 (statsliggaren s. 548)	20 000	
1953/54 (förslag)	25 000	

Juridiska fakulteten vid universitetet i Uppsala har, med instämmande av *det större konsistoriet därstädes*, äskat höjning av förevarande anslag med 40 000 kronor, medan *juridiska fakulteten vid universitetet i Lund*, med instämmande av *det större konsistoriet därstädes*, föreslagit en anslagsökning med 10 000 kronor.

Universitetskanslern hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kronor till 30 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig endast kunna tillstyrka, att anslaget höjes med 5 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[121] **52. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 586 000 kronor och disponeras på sätt framgår av s. 548 f. i statsliggaren.

Nedannämnda akademiska myndigheter har begärt höjning av vederbörande lärosätes andel i anslaget med följande belopp:

	Nuvarande belopp	Ökning
1. Medicinska fakulteten i Lund	111 000	29 000
2. Organisationskommittén för medicinska högskolan i Göteborg	31 500	79 500
3. Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö	26 500	23 500
Summa kronor	169 000	132 000

Universitetskanslern tillstyrker för sin del en ökning av medicinska högskolans i Göteborg och tandläkarhögskolans i Malmö andelar i anslaget med respektive 30 000 och 10 000 kronor och föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 40 000 kronor till 626 000 kronor.

Departementschefen. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att anslaget höjes med 30 000 kronor till 616 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anslagets fördelning å de olika anslagsposterna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 616 000 kronor.

[122] **53. Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser.** Detta reservationsanslag, som först för innevarande budgetår uppförts å riksstaten, är nu upptaget med 25 000 kronor. Universitetskanslern föreslår oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ämnes- och fakultetskonferenser* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[123] **54. Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	10 000	10 000
1952/53 (statsliggaren s. 549)	10 000	
1952/53 (förslag)	10 000	

Detta reservationsanslag torde för nästa budgetår i överensstämmelse med förslag av Stockholms högskolors rektorskonvent böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[124] **55. Rasbiologiska institutet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	69 400	84 836
1952/53 (statsliggaren s. 549)	96 000	
1953/54 (förslag)	111 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår ifrågasätter *institutets styrelse* icke annan ändring av detta förslagsanslag än en uppräknings med 14 100 kronor av anslagsposten till rörligt tillägg.

Universitetskanslern biträder styrelsens framställning.

Departementschefen. Med hänsyn till vad som anförts i ärendet och till att aktuarien uppflyttats i lönegrad bör förevarande anslag höjas med 15 000 kronor till 111 000 kronor och de särskilda anslagsposterna upptagas med belopp, som framgår av efterföljande avlöningsstat.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för rasbiologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman	20 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	52 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 700
Summa kronor	111 000

b) till *Rasbiologiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 111 000 kronor.

[125] 56. Rasbiologiska institutet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	11 200	14 154
1952/53 (statsliggaren s. 550)	13 300	
1953/54 (förslag)	13 300	

Institutets styrelse och *universitetskanslern* föreslår oförändrad medelsanvisning.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 13 300 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rasbiologiska institutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 13 300 kronor.

[126] 57. Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	31 100	31 080
1952/53 (statsliggaren s. 550)	31 100	
1953/54 (förslag)	31 100	

Institutets styrelse hemställer om oförändrat anslag för nästa budgetår. Förslaget tillstyrkes av *universitetskanslern*.

Departementschefen. Jag förordar oförändrat anslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 31 100 kronor.

[127] **58. Farmaceutiska institutet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	216 000	276 129
1952/53 (statsliggaren s. 551)	298 000	
1953/54 (förslag)	400 000	

Styrelsen för farmaceutiska institutet hemställer för nästa budgetår om en höjning av detta förslagsanslag med 111 600 kronor. Denna höjning be-
tingas — förutom av förslag om anvisande av ökade medel till rörligt
tillägg och ålderstillägg — av följande förslag.

1. Inrättande av en professur i lönegraden Co 14 och en laboratorstjänst i lönegraden Cg 25 i galenisk farmaci och samtidigt indragning av en tjänst som speciallärare i samma ämne i lönegraden Cg 27.

2. Inrättande av tre tjänster som laboratoriebiträde i Ce 11.

3. Anvisande av medel till arvoden åt två tredje amanuenser.

4. Utbyte av en tjänst som kontorist (Ce 13) mot en tjänst som kansli-
skrivare (Ce 15).

5. Anvisande av 6 000 kronor till arvode åt en kanslichef.

6. Anvisande av 6 000 kronor för täckande inom anslagets ram av kost-
naderna för vissa arvodeshöjningar, som beslutats av Kungl. Maj:t i anslut-
ning till höjningen av statstjänstemännens rörliga tillägg.

Till stöd för vissa av de framförda förslagen anför *institutets lärarkolle-
gium* bland annat följande.

1. Professur och laboratorstjänst i galenisk far-
m a c i. Galenisk farmaci är ett centralt ämne inom farmacien och ett av
huvudämnena inom den farmaceutiska högskoleundervisningen. Ämnets
uppgift är att utforska metodiken vid framställning av olika läkemedels-
beredningar, d. v. s. framställningen av tabletter, salvor, mixturer,
injektionslösningar o. s. v. av olika kemiska substanser och andra ämnen,
som kan användas som läkemedel. Härvid har man att beakta kemiska,
fysikaliska och andra förhållanden, som kan påverka ämnena vid
blandning, upplösning, upphettning och andra operationer, som är erfor-
derliga vid tillredningen av läkemedlen. Det gäller vidare att utforska be-
tingelserna för beredningarnas hållbarhet, så att läkemedel med säkerställd
verkningsstyrka erhålles. Ytterligare må nämnas hur hänsyn till resorp-
tionsförhållanden och andra omständigheter vid organismens upptagande
av läkemedel skapar problem, som det är den galeniska farmaciens uppgift
att bearbeta.

Under de senaste årtiondena har enorma framsteg gjorts inom medici-
nen tack vare tillkomsten av en rad helt nya grupper av läkemedel. Bland
sådana må nämnas vitaminer, hormoner, antibiotika (t. ex. penicillin, aureo-
mycin) och kemoterapeutika (t. ex. sulfapreparat). Upptäckten och nyttig-

görandet av de nya läkemedlen har i allmänhet skett genom samarbete mellan olika vetenskapsgrenar, varvid den galeniska farmacen måst lämna mycket betydande bidrag.

I utlandet är det regel, att professurer finnes inrättade i galenisk farmaci. Så är sedan länge fallet i bland annat Danmark och Norge, med vilka länder Sverige intimt samarbetar rörande läkemedelsfrågor, t. ex. inom den nordiska farmakopénämnden. Trots att ämnet i Sverige alltför länge haft en formellt undanskymd ställning, har betydelsefulla forskningsuppgifter, som uppmärksammas även i utlandet, lösts vid farmaceutiska institutets galeniska avdelning. Det är emellertid uppenbart, att inrättandet av en professur icke längre kan uppskjutas. Tillkomsten av en sådan skulle utan tvivel ytterligare stimulera verksamheten vid denna för närvarande synnerligen livaktiga avdelning vid institutet, och den skulle på ett synnerligen verksamt sätt bidra till att stärka institutets vetenskapliga kapacitet och väsentligt öka dess möjligheter att lämna forskningsbidrag, ägnade att nyttiggöras inom apoteksväsende och läkemedelsindustri.

För att en professor i galenisk farmaci skall erhålla tillräcklig tid till forskning och handledning av licentiander bör han icke som den nuvarande specialläraren i ämnet ha skyldighet att undervisa vid receptarieturserna, utan hans undervisnings- och examinationsskyldighet bör avse apotekar- och licentiatexamina. För att detta skall bli möjligt måste en tjänst som laborator i galenisk farmaci inrättas. Det bör åligga innehavaren av en sådan tjänst att undervisa och examinera vid de två årligen förekommande receptarieturserna, och han bör vidare deltaga vid handledningen av apotekarstuderandenas laborationer i ämnet.

2. Tre laboratoriebiträdestjänster. Vid institutet finnes blott två tjänster som laboratoriebiträde. Dessa äro placerade å kemiska, respektive farmakognostiska avdelningarna. Den utökning av antalet biträden, som nu föreslås, avser att tillgodose behovet av ytterligare ett biträde å den kemiska avdelningen, ett skulle placeras å den galeniska avdelningen, varjämte ett biträde skulle delas av de mikrobiologiska och botaniska avdelningarna.

På den kemiska avdelningen utgöres den högst kvalificerade personalen av en professor och fyra laboratorer, vilka samtliga har undervisnings- och examinationsskyldighet. Laborationskurser hålles årligen för två apotekar- och två receptarieturser. Det torde vara uppenbart, att under sådana förhållanden ett biträde är helt otillräckligt för fullgörande av de mångskiftande arbetsuppgifter av mera rutinnässig natur, som den dagliga laboratorieundervisningen medför.

Den galeniska avdelningen har hittills saknat biträdeshjälp. Detta har bland annat fört med sig, att de studerande i brist på teknisk arbetskraft måst ägna åtskillig tid åt sådana delmoment av det galeniska arbetet, som på apotek regelmässigt utföres av teknisk personal. Något pedagogiskt värde har detta icke haft, då de studerande varit väl förtrogna med ifrågasvarande arbete från tidigare praktisk utbildning. Anställande av ett laboratoriebiträde skulle därför verksamt bidra till att rationalisera undervisningen. I den mån tiden det medgäve, skulle givetvis biträdet assistera vid forskningen på avdelningen och i övrigt biträda vederbörande ämneslärare.

Även det biträde, som är avsett för de mikrobiologiska och botaniska avdelningarna, skulle verksamt bidra till att de studerandes laborationstid bleve mera effektivt utnyttjad. Vad mikrobiologien beträffar skulle

biträdet sålunda — i den utsträckning icke de studerande med hänsyn till sin utbildning oundgängligen måste utföra sådant arbete själva — kunna färdigställa buljongrör, agarplattor och andra substrat, handha skötseln av bakteriestammar och annat mikrobiologiskt material m. m. Genom att läraren finge hjälp med de i mikrobiologiskt arbete ymnigt förekommande passningar av termostater, avläsningar av olika biologiska tests m. m., skulle såväl undervisning som forskning befrämjas. Vad angår botaniken skulle bitrådets huvudsakliga arbetsuppgifter vara att framställa lagerpreparat för de mikroskopiska laborationerna, att anskaffa färskt botaniskt material för laborationerna och att biträda vid vården av de tämligen omfattande botaniska samlingarna.

3. *Två tredje amanuenser.* För närvarande finnes medel tillgängliga för fem tredje amanuenser, därav en i kemi och en i botanik och farmakognosi. Tidigare har amanuensen i kemi vartannat år haft att biträda inom ämnesområdet oorganisk och fysikalisk kemi och vartannat år inom organisk kemi. På liknande sätt har amanuensen i botanik och farmakognosi omväxlande fått biträda i två skilda ämnen. Efter den genomförda omläggningen av apotekarutbildningen äger undervisning årligen rum i vart och ett av ämnena oorganisk och fysikalisk kemi, organisk kemi, botanik samt farmakognosi. Med hänsyn härtill erfordras ytterligare en amanuens i kemi, och den hittillsvarande amanuensbefattningen i botanik och farmakognosi bör uppdelas i en befattning i botanik och en i farmakognosi.

5. *Arvode åt en kanslichef.* Den ohållbara situation, som redan farmaceututbildningssakkunniga förutsade skola inträda, därest frågan om institutets administrativa ledning icke löstes, hotar nu att inställa sig. Icke blott arbetet med den påbörjade omorganisationen utan även de rent löpande ärendena har nått en sådan omfattning, att en avsevärd förstärkning av institutets administrativa ledning ter sig oundgängligen nödvändig.

Den anordning, som enligt kollegiets mening vore den ändamålsenliga lösningen, vore att erhålla en arvodesanställd kanslichef. Denne borde under dagliga mottagningar å institutet fungera som konsult i farmaceutiskt-organisatoriska frågor. Han skulle vidare verkställa erforderliga utredningar och handha sekreterargöromålen hos lärarkollegiet. Däremot synes lämpligt, att så länge institutet icke sorterar under universitetskanslersämbetet utan står under överinseende av en särskild styrelse, som hittills en sekreterare med juridisk utbildning svarar för styrelsens protokoll och expeditioner.

Med den arbetsbörda, som kan väntas åvila kanslichefen, synes arvodet icke kunna sättas lägre än till 6 000 kronor årligen. Vid bifall till förslaget bör det arvode å 900 kronor indragas, vilket enligt Kungl. Maj:ts beslut må utgå till lärarkollegiets sekreterare ur examensavgifterna.

Departementschefen. Vad i ärendet anförts har övertygat mig om önskvärdheten av att ämnet galenisk farmaci vid institutet får en företrädare i professors ställning. Jag föreslår därför, att å personalförteckningen uppföres ytterligare en professur i lönegraden Co 14. Däremot är jag icke beredd tillstyrka, att dessutom inrättas en laboratorstjänst i samma ämne. Vid bifall till förslaget om en professur bör en speciallärtjänst i galenisk farmaci i lönegraden Cg 27 indragas.

Med anledning av vad institutet anfört angående behovet av laboratoriebiträdestjänster föreslår jag, att medel beräknas till ytterligare två tjänster som tekniskt biträde i lönegraden Ce 11.

Jag biträder vidare förslaget om anvisande av medel till arvoden åt två tredje amanuenser. Vartdera arvodet beräknar jag till 2 004 kronor.

En förstärkning av institutets administrativa arbetskraft synes erforderlig. Jag förordar därför, att under arvodesposten beräknas ett belopp av 3 600 kronor till en sekreterare.

Jag torde vidare få erinra om att den del av 1952 års tjänsteförteckningsrevision, varom förslag framlagts av Kungl. Maj:t i propositionen 1952: 241, även berör farmaceutiska institutet. Med hänsyn härtill bör under avlöningsanslaget för nästa budgetår beräknas medel till uppflyttning i högre lönegrad av följande tjänster nämligen en lektor från lönegraden Ce 30 till Ce 33, fyra laboratorer från Ce 27 till Ce 31 och en institutionsvaktmästare från Ca 12 till Ca 14. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordar jag vidare, att en tjänst som laborator uppflyttas från Cg 25 till Cg 27.

Medelsbehovet under förevarande anslag beräknar jag vid bifall till vad jag här förordat till 400 000 kronor, vilket innebär en höjning med 102 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga den ändring i personalförteckningen för farmaceutiska institutet, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	85 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	58 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	144 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	118 400
Summa kronor	407 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avkastning av donationsfond	7 000
Nettoutgift kronor	400 000

c) till *Farmaceutiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[128] **59. Farmaceutiska institutet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	26 900	34 069
1952/53 (statsliggaren s. 552)	33 100	
1953/54 (förslag)	41 200	

Av detta förslagsanslag disponeras för närvarande 20 000 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 12 400 kronor till övriga expenser. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *institutets styrelse* en höjning av delposten till bränsle, lyse och vatten med 2 000 kronor och av delposten till övriga expenser med 6 100 kronor. Ett bifall härtill innebär en ökning av förevarande anslag med sammanlagt 8 100 kronor. I förstnämnda avseende återopas medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret. Uppräkningen av delposten till övriga expenser motiveras främst med prisstegringar och höjda städningskostnader samt med behovet av ökade medel till inköp och underhåll av möbler och kontorsmaskiner.

Departementschefen. Jag biträder styrelsens förslag. Anslaget torde därför böra höjas med 8 100 kronor till 41 200 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 41 200 kronor.

[129] **60. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	17 000	26 504
1952/53 (statsliggaren s. 553)	30 000	
1953/54 (förslag)	60 000	

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår hemställde institutets styrelse om en förstärkning av detta reservationsanslag med 25 800 kronor. Härav avsågs 14 800 kronor för anskaffning av viss närmare angiven apparatur och återstoden, 11 000 kronor, till inköp av förbrukningsmateriel. Med anledning av nämnda framställning höjdes anslaget för innevarande budgetår med 13 000 kronor till 30 000 kronor. Av den sålunda beviljade anslagsökningen beräknades 6 000 kronor om möjligt böra disponeras för anskaffning av det viktigaste av den ytterligare apparatutrustning, som institutet vore i behov av.

För nästa budgetår anholder *institutets styrelse*, att nu ifrågavarande reservationsanslag höjes med 15 000 kronor till 45 000 kronor samt att ett särskilt till bokinköp och bokbindning vid institutet avsett reservations-

anslag av 21 000 kronor uppföres å riksstaten. Såsom motivering härför anföres i huvudsak följande.

Som framgår av anslagsberäkningarna för innevarande budgetår, vilka icke jävas av dagens situation, torde den för detta budgetår beviljade anslagsökningen icke medgiva någon nämnvärd nyanskaffning av angelägen apparatur.

Efter en synnerligen sträng sovring av anmälda anslagsbehov, ej hänförliga till förbrukningsmateriel, har konstaterats, att anskaffningar för mer än 50 000 kronor skulle erfordras under nästa budgetår. Trots att alla dessa anskaffningsbehov måste anses vara av mycket hög angelägenhetsgrad, inskränker sig styrelsen till att begära medel till föga mer än hälften av dem och stannar vid ett äskande av 30 000 kronor. Detta sker i insikt om att i rådande ekonomiska läge även trängande investeringsbehov i viss mån måste få stå tillbaka. Vid bifall härtill skulle materielanslaget uppföras med 60 000 kronor. Då styrelsen emellertid i det följande ämnar förorda, att medel till utgifterna för institutets bibliotek, vilka hittills bestritts från materielanslaget, i fortsättningen anvisas under ett särskilt anslag till bokinköp och bokbindning, torde emellertid nyssnämnda anslagssumma av 60 000 kronor böra minskas med belopp, motsvarande de ungefärliga årsomkostnaderna för biblioteket, eller cirka 15 000 kronor, till 45 000 kronor.

Såsom skäl för förslaget om uppförande av ett särskilt bokanslag åberopas, att kostnaderna för biblioteket i relativt stor skala inkräktat å materielutgifterna samt att det här rör sig om ett väl avgränsat område.

Det begärda bokanslaget har beräknats med utgångspunkt från sistförflutna budgetårs utgifter för bokinköp och bokbindning. Helt och hållet till följd av automatiska kostnadsökningar (höjda abonnemangskostnader för löpande tidskrifter, prishöjningar å oundgängligen erforderlig litteratur och ökade bindingskostnader) kommer emellertid utgifterna för biblioteket under nu löpande budgetår att stiga väsentligt.

På grund av de inträffade kraftiga prisstegringarna å litteratur ha de olika under åttonde huvudtiteln utgående bokanslagen i enlighet med förslag i 1952 års statsverksproposition höjts med 35 procent för innevarande budgetår. Då styrelsen sökt uppskatta institutets minimibehov för böcker och tidskrifter från och med nästa budgetår, har styrelsen icke sträckt sig längre än till att uppräknat fjolårets utgiftssiffra med nämnda procentsiffra och i anslutning därtill beräknat det ifrågasatta bokanslaget till ett avrundat belopp av 21 000 kronor.

Departementschefen. Styrelsens förslag, i vad detsamma avser uppförande å riksstaten av ett särskilt bokanslag, är jag icke beredd förorda. Då jag funnit goda skäl anförda för behovet av en viss komplettering av institutets apparatutrustning, beräknar jag under förevarande anslag för nästa budgetår till bestridandet av utgifter härför av engångsnatur ett belopp av 30 000 kronor. Anslaget bör därför höjas med 30 000 kronor till 60 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[130] **61. Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Enligt av riksdagen godkända planer skall vissa utrymmen om cirka 630 meter² i den beslutade nybyggnaden för Stockholms högskolas zootomiska institutet tills vidare upplåtas till farmaceutiska institutet. Nämnade utrymmen äro avsedda för sistnämnda instituts bibliotek, avdelningen för farmaceutisk mikrobiologi och laboratorier för fysikalisk kemi.

Institutets styrelse hemställer nu — i enlighet med av lärarkollegiet framlagt förslag — att för nästa budgetår anvisas ett första anslag av 200 000 kronor till inredning och utrustning av institutets nytillkommande lokaler. De totala kostnaderna har beräknats till i runt tal 458 000 kronor, varav 122 000 kronor avser inredningskostnader. I fråga om detaljerna i de utförliga kostnadsberäkningarna torde jag få hänvisa till handlingarna.

Lärarkollegiet har anfört bland annat följande.

Under förutsättning att de nya lokalerna skola givas en ändamålsenlig inredning och utrustning, kan detta enligt kollegiets bestämda uppfattning icke åstadkommas till lägre kostnad, än den nu framlagda utredningen utvisar. Kollegiet vill härvid särskilt understryka, att då utrustningsförslaget utarbetats, endast sådana instrument och apparater föreslagits till inköp, som med nu tillgänglig personal kan komma till rationellt utnyttjande. Åtskillig i förslaget icke upptagen utrustning skulle vara ytterst värdefull att redan nu disponera. Kollegiet har emellertid icke ansett sig böra ifrågasätta inköp av sådan, så länge personalknappheten gör, att den endast mycket sporadiskt skulle utnyttjas. Om de avdelningar inom farmaceutiska institutet, som erhålla del av den nya beslutade lokalutvidgningen få den kompletterande utrustning, som nu föreslagits, blir de någorlunda väl rustade för sina uppgifter. De kommer dock på grund av det starkt efter-satta utgångsläget att i många avseenden allttjämt uppvisa påtagliga brister.

Då arkitektarbetet för nybyggnaden ännu icke fortskridit så långt, att utformningen av varje rum kunnat i detalj fixeras, har det icke varit möjligt att erhålla definitiva kostnadsberäkningar för laboratorie- och biblioteksinredning (bänkar, bord, hyllor, skåp etc.), armatur, gardiner m. m. Å andra sidan har planeringen kunnat fullföljas så långt, att anledning till antagande knappast finnes, att sedermera framkommande definitiva belopp mera avsevärt skall skilja sig från nu beräknade.

Med hänsyn till de långa leveranstiderna för en stor del av den föreslagna inredningen och utrustningen vore det synnerligen värdefullt, om hela det erforderliga beloppet kunde beviljas av 1953 års riksdag. Det torde emellertid vara möjligt att utan alltför allvarliga olägenheter iordningställa de nya lokalerna även om de nödiga anslagen fördelas över budgetåren 1953/54 och 1954/55.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgått har kostnaderna för inredning och utrustning av de nya lokaler, som avses skola tills vidare upplåtas till farmaceutiska institutet i den beslutade nybyggnaden för Stockholms högskolas zootomiska institut, beräknats till i

runt tal 458 000 kronor, varav 122 000 kronor avser inredningskostnader. I enlighet med föreliggande förslag förordar jag nu, att 200 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår, varvid jag räknar med att därutöver erforderliga medel kommer att anvisas för därpå följande budgetår. Anslaget bör givas karaktär av reservationsanslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[131] **62. Ortnamnskommissionen: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	76 100	95 322
1952/53 (statsliggaren s. 553)	91 500	
1953/54 (förslag)	115 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår anhåller *ortnamnskommissionen* om en höjning av detta förslagsanslag med 23 600 kronor. Den begärda höjningen föranledes — förutom av vissa utgiftsökningar av automatisk natur — av följande förslag:

a) uppräknig av arvodet åt vardera av de två av Kungl. Maj:t utsedda kommissionsledamöterna från nu 1 650 till 2 000 kronor (kostnad 700 kronor);

b) uppflyttning av förste arkivarietjänsten från lönegraden Ce 29 till Ce 33;

c) ökad medelsanvisning till tillfälligt (mot timpenning) anställd personal (kostnad 3 600 kronor);

d) ökad medelsanvisning till semestervikarier för arkivariepersonalen (kostnad 300 kronor).

Den under a) förordade arvodesuppräknigen motiveras med att kommissionens verksamhet högst väsentligt ökat under senare år samtidigt som arvodenas realvärde till följd av penningvärdets fall försämrats. Framställningarna under c) och d) betingas huvudsakligen av att icke-ordinarieposten visat sig vara otillräcklig för tillgodoseendet av föreliggande medelsbehov till extra arbetskraft och vikariatsersättningar.

Universitetskanslern anser sig icke böra i vidare mån biträda ortnamnskommissionens förslag än att han tillstyrker en medelsökning under icke-ordinarieposten med 3 600 kronor till tillfälligt anställd personal och med 200 kronor till semestervikarier för arkivariepersonalen. Vid bifall härtil och med hänsyn till automatiska utgiftstegringar torde anslaget enligt kanslerns uppskattning böra höjas med 21 100 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till vad som anförts i ärendet torde en viss förstärkning av anslagsmedlen till extra arbetskraft och till vika-

riatersättningar böra ske. En ytterligare ökning av medelsbehovet under anslaget föranledes av 1952 års riksdags beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 60, 107 och 241 framlagda förslag om höjning av statstjänstemännens löner m. m. respektive lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. ävensom av förändringar i personalens löneklassplaceringar.

Avlöningsanslaget i sin helhet beräknar jag för nästa budgetår till 115 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 23 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	73 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	38 200
Summa kronor	115 000

b) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

[132] 63. Ortnamnskommissionen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	12 600	13 480
1952/53 (statsliggaren s. 553)	15 600	
1953/54 (förslag)	22 700	

För nästa budgetår föreslår *ortnamnskommissionen*, att delposten till övriga expenser på grund av prisstegringar höjes från 8 400 till 10 700 kronor samt att i omkostnadsstaten upptages en ny anslagspost av engångsnatur å 5 000 kronor till bestridande av utgifter för kopiering av arkivets kartor med lokaliseringssiffror, vilka kartor nu vore så förslitna, att de ej längre kunde utlånas till besökande forskare.

Universitetskanslern förordar för sin del, att anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till belastningen höjes från 100 till 200 kronor, att delposten till övriga expenser uppräknas med 2 000 kronor samt att det av kommissionen begärda engångsanslaget å 5 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag. Anslaget torde därför böra höjas med 7 100 kronor till 22 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 22 700 kronor.

[133] **64. Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	32 000	32 000
1952/53 (statsliggaren s. 554)	35 200	
1953/54 (förslag)	40 000	

Ortnamnskommissionen föreslår, att detta reservationsanslag höjes med 22 800 kronor. Anslagsposten till reseersättningar, nu 1 500 kronor, föreslås höjd med 500 kronor och anslagsposten till tillfälliga vetenskapliga medarbetare, nu 12 800 kronor, med 12 200 kronor. Av anslaget disponeras nu 20 900 kronor till ersättning för material, insamlat genom tillfälliga biträden å annan ort. Denna anslagspost föreslås höjd med 4 100 kronor och benämnd »Insamling av vetenskapligt material rörande de svenska ortnamnen». Därjämte begär kommissionen, att en anslagspost å 6 000 kronor uppföres, avseende insamling av vetenskapligt material rörande de finska och lapska ortnamnen i Sverige.

Universitetskanslern anser sig icke böra i vidare mån biträda ortnamnskommissionens förslag än att han tillstyrker, att anslagsposterna till reseersättningar och till tillfälliga vetenskapliga medarbetare uppräknas med respektive 500 och 4 200 kronor samt att ett belopp av 4 000 kronor ställes till kommissionens förfogande för insamling av vetenskapligt material rörande de finska och lapska ortnamnen i Sverige. Sistnämnda belopp bör enligt kanslerns uppfattning antingen uppföras under en särskild anslagspost eller också tillgodoföras anslagsposten till ersättning för material, insamlat genom tillfälliga biträden å annan ort.

Departementschefen. Jag anser mig endast kunna tillstyrka, att anslaget höjes med 4 800 kronor till 40 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av ortnamnskommissionen besluta om anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnskommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[134] **65. Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola.** Detta anslag utgår nu med 10 000 kronor och disponeras enligt bestämmelser, som finnes införda å s. 554 i statsliggaren.

Institutets styrelse hemställer, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 14 950 kronor, och framhåller därvid, att de växande omkostnaderna utan motsvarande ökning av anslagen medfört, att institutets verksamhet måst inskränkas till men för forskningen.

Universitetskanslern tillstyrker en anslagshöjning med 4 500 kronor och framhåller därvid särskilt behovet av att kunna anställa den nuvarande timavlönade assistenten, eller annan person, under större delen av året än som för närvarande är fallet.

Departementschefen. Jag anser mig nu endast kunna tillstyrka en höjning av förevarande anslag med 1 000 kronor till 11 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 11 000 kronor.

[135] **66. Landsmålsarkiven: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	187 600	230 304
1952/53 (statsliggaren s. 554)	230 400	
1953/54 (förslag)	278 000	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala föreslår för detta arkivs del en höjning av icke-ordinarieposten med i runt tal 3 200 kronor till ålderstillägg, tillfällig arbetshjälp m. m. *Universitetskanslern* tillstyrker i anledning härav en höjning av icke-ordinarieposten med 2 000 kronor.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund föreslår dels uppflyttning av tjänsten som arkivchef från lönegraden Ce 31 till Ce 37, dels förändring av tjänsten som arkivarie i lönegraden Ce 26 till förste arkivarie i Ce 29, dels ock en anslagshöjning med 1 000 kronor till tillfällig arbetshjälp. Samtidigt beräknas förändringen i löneklassplaceringar medföra en viss minskning i medelsbehovet. *Kanslern* tillstyrker anvisande av sistnämnda belopp och godtager även den beräknade minskningen i medelsbehovet.

Departementschefen. Jag torde här få erinra om att vissa tjänster vid landsmålsarkiven efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952:241 flyttats upp i högre lönegrad. Sålunda har vid Uppsala-arkivet fyra tjänster som förste arkivarie flyttats upp från lönegraden Ce 29 till Ce 31 och två tjänster som arkivarie flyttats upp från Ce 26 till Ce 27. Vid arkivet

i Lund har arkivchefstjänsten flyttats från Ce 31 till Ce 33 och en arkivarietjänst från Ce 26 till Ce 27. Jag kan icke tillstyrka, att någon ändring nu vidtages i de angivna löneställningarna.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag inräknar jag i anslagsbeloppet medel till täckande av de ökade lönekostnader, som föranledes av nyssnämnda lönegradsuppflyttningar. Medelsbehovet påverkas vidare av de ökade kostnaderna för rörligt tillägg samt av förändringar i löneklassplaceringar m. m. För tillfällig arbetskraft och vikarier finner jag vidare en ökad medelsanvisning påkallad. Det totala medelsbehovet beräknar jag till 278 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning av 47 600 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av efterföljande hemställan. Av det i denna angivna beloppet under icke-ordinarieposten beräknar jag 124 000 kronor för arkivet i Uppsala och 54 500 kronor för arkivet i Lund.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	178 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94 100
Summa kronor	278 000

b) till *Landsmålsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 278 000 kronor.

[136] 67. Landsmålsarkiven: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	15 500	16 445
1952/53 (statsliggaren s. 555)	18 800	
1953/54 (förslag)	18 800	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala föreslår för arkivets vidkommande en anslagshöjning med 1 000 kronor, motiverad med det på grund av kostnadsstegringar ökade medelsbehovet till expenser. *Universitetskanslern* tillstyrker.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund föreslår för detta arkivs vidkommande en höjning med 6 500 kronor. Styrelsen räknar därvid med att den nuvarande anslagsposten till inköp av läsapparat om 1 000 kronor skall utgå ur omkostnadsstaten, men att å andra sidan i denna skall uppföras dels en post till inköp av en apparat för magnetisk upptagning av dialekt-

prov jämte rullar (förslagsvis 2 000 kronor) dels ock en post till mikrofilmning av samlingar (5 500 kronor). Angående behovet av en magnetisk upptagningsapparat anför styrelsen i huvudsak följande.

En språkvetenskaplig institution, vars verksamhet är inriktad på det talade språket, kan uppenbart icke undvara en apparat för magnetisk upptagning och återgivning av talat språk. Landsmålsarkivet har behov av en dylik apparat dels för upptagning av dialektprov ute i bygderna, dels vid utskrivning av på grammofonskivor upptagna dialektprov. För sitt behov av upptagningsapparat är arkivet hänvisat till lån. Behovet av en egen apparat har blivit särskilt trängande, då den för upptagning av dialektprov av landsmålsarkivet i Uppsala disponerade bilen på grund av förslitning icke kunnat såsom förut ställas till arkivets förfogande under någon del av året.

Universitetskanslern tillstyrker, att 2 000 kronor anvisas till inköp av en apparat för magnetisk upptagning av dialektprov jämte rullar, men anser, att beloppet bör uppföras under anslaget till insamling och bearbetning av vetenskapligt material. Någon medelsanvisning till mikrofilmning av arkivets samlingar anser sig däremot kanslern icke nu kunna tillstyrka med hänsyn till att slutlig ställning ännu icke tagits till föreliggande betänkande om arkiv- och biblioteksfilming (SOU 1951: 36).

Departementschefen. Jag tillstyrker för Uppsala-arkivets del den begärda höjningen med 1 000 kronor av anslagsposten till expenser. Vad angår Lunda-arkivet bör de för detta arkiv avsedda medlen minskas med det belopp om 1 000 kronor, som för innevarande år anvisats till inköp av en läsapparat. Förslaget om anvisande av medel till mikrofilmning av samlingar vid samma arkiv anser jag mig i likhet med kanslern icke kunna tillstyrka. Till frågan om anvisande av medel till inköp av en magnetisk upptagningsapparat återkommer jag i det följande.

Utöver vad jag nu anfört ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring beträffande förevarande anslag, som därför bör uppföras med oförändrat belopp, 18 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 18 800 kronor.

[137] 68. Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	65 800	65 800
1952/53 (statsliggaren s. 555)	69 300	
1953/54 (förslag)	75 000	

Uppsala-arkivets andel i anslaget uppgår till 49 800 kronor. *Arkivstyrelsen* begär en sammanlagd anslagsökning med 18 700 kronor.

Universitetskanslern tillstyrker förslag av styrelsen om en höjning av posten till reseersättningar (nu 11 000 kronor) med 2 200 kronor eller 20 procent och av posten till forskningar rörande lapskt språk och lapsk kultur (nu 3 000 kronor) med 500 kronor. Vad angår posten till inlösen av samlingar, uppteckningshonorar, grammofoonupptagning, fotostatering m. m. (nu 13 800 kronor), som av styrelsen begäres höjd med 10 000 kronor, föreslår kanslern en förstärkning med 2 000 kronor. Till fortsatta undersökningar av estlandssvenskarnas språk och folkkultur tillstyrker kanslern anvisande av 4 000 kronor i stället för av styrelsen äskade 8 000 kronor. Till detta ändamål utgår icke nu något särskilt anslagsbelopp av statsmedel, men däremot har arkivet för ändamålet för år 1952 erhållit 7 000 kronor från Magnus Bergvalls stiftelse. Detta bidrag väntas emellertid för nästa år komma att utgå med ett betydligt lägre belopp. Sammanlagt innebär kanslerns förslag — enär ett engångsbelopp av 2 000 kronor till inköp av en bandmagnetofon utgår — en höjning med 6 700 kronor.

Lunda-arkivets andel i anslaget utgör nu 19 500 kronor. *Arkivstyrelsen* begär en höjning av detta belopp med 2 500 kronor, varav 500 kronor till reseersättningar (nu 2 500) och 2 000 kronor till inlösen av samlingar m. m. (nu 13 700). *Kanslern* tillstyrker och föreslår dessutom — som framgått under närmast föregående punkt — anvisande av 2 000 kronor till inköp av en magnetisk apparat för upptagning av dialektprov jämte rullar.

Departementschefen. För Uppsala-arkivets del föreslår jag en anslagshöjning med sammanlagt 1 700 kronor. Jag räknar därvid å ena sidan med en höjning av posten till reseersättningar med 2 000 kronor, av posten till inlösen av samlingar m. m. med 1 400 kronor och av posten till forskningar rörande lapskt språk och lapsk kultur med 300 kronor och å andra sidan med en sänkning med 2 000 kronor, motsvarande det belopp, som för innevarande år anvisats till inköp av en bandmagnetofon. Vad angår Lunda-arkivet tillstyrker jag en höjning med sammanlagt 4 000 kronor. Därav avser jag 500 kronor till reseersättningar, 1 500 kronor till inlösen av samlingar m. m. och återstoden eller 2 000 kronor som ett engångsbelopp till inköp av en magnetisk upptagningsapparat, till vilken medel äskats under omkostnadsanslaget.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring beträffande förevarande anslag, som därför bör höjas med sammanlagt 5 700 kronor till 75 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[138] **69. Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola.** Detta anslag är nu uppfört med 18 300 kronor. Kungl. Maj:t har emellertid jämlikt beslut den 6 juni 1952 med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952: 69 anmälda beslut medgivit, att anslaget må under innevarande budgetår överskridas med högst 2 000 kronor.

Institutet anhåller om uppräknning av anslaget med sistnämnda belopp.

Departementschefen. Jag biträder institutets anhållan och förordar alltså, att anslaget höjes med 2 000 kronor till 20 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 20 300 kronor.

[139] **70. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	80 000	68 105
1952/53 (statsliggaren s. 556)	80 000	
1953/54 (förslag)	150 000	

Universitetskanslern föreslår för nästa budgetår en höjning av detta anslag med 70 000 kronor till 150 000 kronor. Denna höjning sammanhänger med att statens allmänna avlöningsreglemente blivit tillämpligt på universitetslärarna.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande.

För professor och annan ordinarie lärare vid universiteten i Uppsala och Lund, karolinska institutet, medicinska högskolan i Göteborg samt Stockholms och Göteborgs högskolor föreligger i allmänhet skyldighet att mottaga sakkunniguppdrag inom eget vetenskapsområde. För befattningshavare i statens tjänst i övrigt föreligger icke dylik skyldighet, men kanslern utgår från att sådan kommer att föreskrivas för professor och annan ordinarie lärare vid tandläkarhögskolorna i samband med fastställandet av nya stadgar för nämnda läroanstalter.

Sakkunnig eller specialsakkunnig i befordringsärende äger såsom ersättning för uppdragets fullgörande erhålla, om han är befattningshavare i statens tjänst eller professor vid Stockholms eller Göteborgs högskola, efter eget val antingen ersättning för mistade avlöningsförmåner eller ock särskilt arvode. Ersättning för mistade avlöningsförmåner må dock ej utgå för ledighet under längre tid eller med högre belopp än i fråga om special-sakkunnig 1 månad respektive 300 kronor, vid kallelse 40 dagar respektive 400 kronor och i andra fall 3 månader respektive 1 000 kronor. Särskilt arvode må ej överstiga nyss angivna belopp.

Före den 1 juli 1952 brukade professorer vid läroanstalter under kanslerns inseende vid ledighet för sakkunniguppdrag avstå sina tjänstgöringspenningar, utgörande för helt år 4 000 kronor och för tre månader eller den längsta tid, för vilken ersättning fick utgå, 1 000 kronor.

Då nu statens allmänna avlöningsreglemente blivit tillämpligt på universitetslärarna och därmed systemet med lön och tjänstgöringspenningar upphört, föreslår kanslern vissa ändringar i de hittillsvarande bestämmelserna om ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden. Kanslerns förslag innebär bland annat, att befattningshavare i statens tjänst eller professor vid Stockholms eller Göteborgs högskola vid tjänstledighet för fullgörande av sakkunniguppdrag i likhet med professor vid teknisk högskola skall vidkännas C-avdrag, d. v. s. avstå hela lönen, och att några bestämmelser ej längre skall finnas om det högsta belopp, till vilket ersättningen för avstadda löneförmåner må uppgå. Vid partiell tjänstledighet föreslås kanslern få bemyndigande att fastställa, hur stor del av lönen, som i det särskilda fallet skall avstås.

Detta kanslerns förslag — vilket innebär en anslutning till det system, som nu gäller vid de tekniska högskolorna — ävensom den nyligen genomförda löneregleringen för professorer m. fl. beräknas av kanslern medföra ett avsevärt ökat medelsbehov under förevarande anslag. I avvaktan på närmare erfarenheter i fråga om anslagsbelastningen föreslår kanslern, att anslaget uppföres med 150 000 kronor.

Departementschefen. Vad universitetskanslern anfört i ärendet har icke givit mig anledning till erinran. I likhet med kanslern räknar jag därför för nästa budgetår med en avsevärd — närmast automatisk — ökning av medelsbehovet under förevarande anslag. Anslaget torde i enlighet med kanslerns förslag böra uppföras med 150 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 70 000 kronor.

Vid farmaceutiska institutet finnes icke några särskilda anslagsmedel till ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden. Det synes mig lämpligt, att sådan ersättning i förekommande fall får utgå ur förevarande anslag. Någon ändring i det av mig nyss förordade anslagsbeloppet torde icke erfordras av denna anledning.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[140] 71. Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	474 900	533 280
1952/53 (statsliggaren s. 557)	562 000	
1953/54 (förslag)	626 000	

Med stöd av riksdagens bemyndiganden har Kungl. Maj:t i anslutning till den under år 1952 vidtagna höjningen av statstjänstemännens rörliga

tillägg m. m. beslutat överskrida det för innevarande år anvisade anslaget. Sålunda har genom beslut den 6 juni 1952 under förevarande anslag disponerats sammanlagt 609 400 kronor, varav till institutet i Stockholm 253 200 kronor, till institutet i Göteborg 174 750 kronor och till institutet i Lund 150 650 kronor samt till en personlig professur vid institutet i Stockholm förslagsvis 30 800 kronor.

Styrelsen för institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning i Stockholm hemställer i anslagsäskanden för nästa budgetår om en höjning av den för detta institut avsedda anslagsposten med 11 500 kronor, motsvarande den beräknade merkostnaden för inrättande av en fast lärarbefattning i nationalekonomi och socialpolitik.

Styrelsen för socialinstitutet i Göteborg hemställer om en ökning av den anslagspost, som är avsedd för detta institut, med 1 250 kronor. Denna ökning är betingad dels av löneklassuppflyttning, dels av en ökning av det rörliga tillägget å pensionsavgifter till statens pensionsanstalt.

Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet hemställer om en höjning av den för detta institut avsedda anslagsposten med dels 4 100 kronor på grund av ökade kostnader för bokinköp och bokbindning m. m. samt expenser, dels ock 5 000 kronor beroende på förslag om förläggande till institutet i Lund av en sjukhuskameral påbyggnadskurs.

Utöver de nu redovisade anslagsäskandena har styrelserna för instituten i Göteborg och Lund hemställt, att frågan om beredande av en skäligen förbättring av löneställningen för rektorerna vid nämnda båda institut snarast måtte övervägas.

Departementschefen. Som av det föregående framgått har anslaget till socialinstituten för innevarande budgetår överskridits med 47 400 kronor. För nästa år bör anslaget därför — som institutens styrelser förutsatt i sina anslagsäskanden — i första hand höjas med nämnda belopp.

Jag torde här vidare få erinra om att 1952 års riksdag vid höstsessionen efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionerna 241 och 245 beslutat vissa löneregleringar. För socialinstitutet i Stockholm medför dessa beslut, att medel under förevarande anslag bör beräknas till lön åt två lärare enligt lönegraden Ca 33 i stället för Ca 30, åt en bibliotekarie enligt Ce 29 i stället för Ce 26, åt två biträdande lärare enligt Ce 25 i stället för Ce 20, åt en förste kontorsskrivare enligt Ce 21 i stället för en expeditjonsföreståndare enligt Ce 20, åt en biblioteksassistent enligt Ce 15 i stället för en kontorist enligt Ce 13, åt en kontorist enligt Ce 13 i stället för ett kanslibitråde enligt Ce 11 och åt ett kanslibitråde enligt Ce 11 i stället för ett kontorsbitråde enligt Ce 8. Sammanlagt bör med hänsyn härtill den för institutet i Stockholm avsedda anslagsposten höjas med 21 000 kronor.

På motsvarande sätt innebär löneregleringsbesluten, att vid ettvarvt av socialinstituten i Göteborg och Lund medel bör beräknas till avlönning

åt två lärare enligt lönegraden Ca 33 i stället för Ca 30, åt en kansliskrivare enligt Ce 15 i stället för en kontorist enligt Ce 13 och åt ett kanslibitråde enligt Ce 11 i stället för ett kontorsbitråde enligt Ce 8. De för nämnda institut avsedda anslagsposterna bör med hänsyn härtill höjas med 7 400 kronor, respektive 7 200 kronor.

Till rektorsarvode utgår nu 2 000 kronor vid socialinstitutet i Göteborg och samma belopp vid sydsvenska socialinstitutet. Jag tillstyrker en höjning med 1 000 kronor av ettvarrt av dessa belopp.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm föreslår i sina anslagsäskanden inrättande av en fast lärartjänst i nationalekonomi och socialpolitik. Även om vissa skäl i och för sig talar för en dylik åtgärd, är jag likväl icke beredd att nu förorda detta förslag.

Vad angår de önskemål om ytterligare anslagshöjningar, som framförts, anser jag mig endast kunna tillstyrka — förutom vissa smärre ändringar av automatisk natur — en höjning med 3 300 kronor av den för sydsvenska socialinstitutet avsedda anslagsposten med hänsyn till behovet av ökade medel till bokinköp och bokbindning samt expenser. Det av samma institut framförda önskemålet om bidrag till anordnande vid institutet av en sjukhuskameral påbyggnadskurs torde kunna tillgodoses med medel under anslaget till Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst.

Av innevarande budgetårs anslag till socialinstituten skall sammanlagt minst 49 000 kronor användas till beredande av stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever. Jag har i det föregående vid anmälan av frågan om naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter föreslagit, att systemet med naturastipendier utvidgas till att omfatta jämväl socialinstituten. Jag har därvid även räknat med att det belopp, som nu avses till kontantstipendier vid dessa institut, för nästa budgetår minskas till omkring hälften. Under hänvisning härtill och till den närmare motivering, jag anfört i nämnda sammanhang, föreslår jag en sänkning av förevarande anslag med 24 500 kronor.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring beträffande förevarande anslag, som därför — med en mindre avrundning — bör höjas med 64 000 kronor till 626 000 kronor. Av sistnämnda belopp beräknar jag till institutet i Stockholm 263 800 kronor, till institutet i Göteborg 176 200 kronor och till sydsvenska institutet 155 200 kronor samt till den personliga professuren vid institutet i Stockholm förslagsvis 30 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 626 000 kronor.

[141] **72. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst.** Detta reservationsanslag, som senast för budgetåret 1950/51 var uppfört med 10 000 kronor, har med hänsyn till förefintlig reservation å anslaget för vardera av budgetåren 1951/52 och 1952/53 upptagits med allenast 1 000 kronor. Av samma skäl torde anslaget jämväl för nästa budgetår uppföras med sistnämnda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

[142] **73. Försättnings- och repetitionskurser för läkare.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	12 000	7 474
1952/53 (statsliggaren s. 558)	10 000	
1953/54 (förslag)	10 000	

Jag biträder medicinalstyrelsens förslag om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försättnings- och repetitionskurser för läkare* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[143] **74. Garantilånenämnden: Avlöningar.** Först från och med innevarande budgetår har särskilda medel till garantilånenämndens verksamhet uppförts å riksstaten i form av ett avlöningsanslag och ett omkostnadsanslag. Dessförinnan bestreds nämndens förvaltningskostnader från åttonde huvudtiteln anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Avlöningsanslaget är för innevarande budgetår upptaget med 40 500 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 559.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *garantilånenämnden* i fråga om avlöningsanslaget följande förändringar:

1) extra-ordinariesättning av tjänsten som föreståndare för nämndens kansli (nu i Cg 24);

2) utbyte av en biträdestjänst i Cf 4—Ce 8 mot en kanslibiträdestjänst i Ce 11;

3) höjning av icke-ordinarieposten med 1 000 kronor till täckande av de ökade kostnaderna för extrapersonal;

4) automatisk uppräkningsanslagsposten till rörligt tillägg (kostnad 4 700).

Såsom motivering för sina under punkterna 1 och 2 upptagna förslag anför nämnden i huvudsak följande.

Föreståndaren har varit anställd hos nämnden sedan verksamhetens början hösten 1946. Den stora ökning av arbetsuppgifterna, som oavbrutet

pågått inom nämndens kansli, har lett till att föreståndaren haft och har en tjänsteställning, som icke står i proportion vare sig till arbetsuppgifternas art eller till arbetsbördan. För nämnden är det av den allra största betydelse på grund av den starkt specialiserade verksamheten av delvis konfidentiell natur, att nämnden ges möjlighet att behålla sina befattningshavare. Detta motiv återkommer med samma styrka i nämndens förslag om inrättande av en tjänst som kanslibiträde med placering i Ce 11. Av nämndens båda biträden i reglerad befordringsgång har det ena mera kvalificerade uppgifter såsom uppgörande av promemorior, förande av statistik, registreringsarbete samt skriftlig och muntlig information åt de lånesökande. Det andra biträdet sköter vanliga kontorsgöromål. Nämnden anser det på anförda grunder oundgängligt, att av de båda biträdena det ena placeras i Ce 11, medan det andra är placerat i reglerad befordringsgång.

Till stöd för det under punkten 3 upptagna äskandet åberopas främst medelsåtgången under det sistförflutna budgetåret.

Departementschefen. Arvodet åt nämndens ordförande bör höjas med 300 kronor till 3 300 kronor. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordar jag vidare, att föreståndartjänsten uppflyttas till 25 lönegraden och samtidigt extra-ordinariesättes samt att en biträdestjänst i Cf 4—Ce 8 utbytes mot en kanslibitradestjänst i Ce 11. För tillgodoseendet av föreliggande medelsbehov till extra personal torde icke-ordinarieposten böra ökas med äskat belopp, 1 000 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör i anslutning till 1952 års riksdags beslut angående höjning av statstjänstemännens löner m. m. uppräknas med 5 000 kronor.

Några ändringar utöver de nu förordade ifrågasätter jag icke. Avlöningsanslaget i sin helhet beräknar jag för nästa budgetår till 49 000 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Detta innebär en anslagshöjning med 8 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för garantilånenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	12 100
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	24 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 200
Summa kronor	

b) till *Garantilånenämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 49 000 kronor.

[144] **75. Garantilånenämnden: Omkostnader.** Detta förslagsanslag, som först från och med budgetåret 1952/53 upptagits i riksstaten, är uppfört med 17 200 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 560.

Garantilånenämnden anholder, att anslaget för nästa budgetår höjes med 5 000 kronor till 22 200 kronor. Höjningen avser en förstärkning av den nu med 12 500 kronor upptagna delposten till övriga expenser. Till stöd härför åberopas huvudsakligen åtgången av expensmedel under det sist-förflutna budgetåret.

Departementschefen. Med biträdande av garantilånenämndens framställning föreslår jag, att anslaget uppräknas med 5 000 kronor till 22 200 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garantilånenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 22 200 kronor.

[145] **76. Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	50 000	26 973
1952/53 (statsliggaren s. 560)	50 000	
1953/54 (förslag)	50 000	

Garantilånenämnden föreslår oförändrat anslag för nästa budgetår.

Under budgetåret 1951/52 inlöstes tre akademikerlån och ett polislån, vilka alla måst avskrivas på grund av låntagarens död. Ytterligare åtta dödsfall är anmälda hos nämnden. Ehuru boutredningarna i dessa fall ännu icke avslutats, kan här meddelas att fråga om avskrivning torde bli aktuell för en sammanlagd garantisumma om i runt tal 70 000 kronor.

Kreditgarantin för här ifrågavarande lån utgjorde per den 30 juni 1952 37,7 miljoner kronor fördelade på 4 300 lån, varav nettotillskottet budgetåret 1951/52 utgjorde 587 lån. Förlustrisken, som huvudsakligen hänförs sig till inträffade dödsfall, kommer kontinuerligt att öka, men i betraktande av att anslaget icke under något budgetår helt tagits i anspråk, synes detsamma för nästa budgetår kunna upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår i enlighet med garantilånenämndens förslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[146] **77. Kostnader för avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti till studenter m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	100	—
1951/52	100	—
1952/53 (statsliggaren s. 560)	100	
1953/54 (förslag)	10 000	

Garantilånenämnden föreslår, att anslaget uppräknas med 9 900 kronor till 10 000 kronor och anför därvid följande.

Nämnden har kännedom om tvenne bland ifrågavarande låntagare inträffade dödsfall, aktualiserande en garantisumma om tillsammans 3 590 kronor. I anspråk tagen garantisumma var per den 30 juni 1952 8,9 miljoner kronor fördelade på 2 802 låntagare. Total beviljad garantisumma vid samma tidpunkt utgjorde omkring 10,5 miljoner kronor.

Departementschefen. Jag anser mig böra biträda garantilånenämndens förslag, att detta förslagsanslag, som nu är uppfört med ett nominellt belopp av 100 kronor, för nästa budgetår upptages med 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti till studenter m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[147] **78. Bidrag till inventarier i studentbostadshus.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	300 000	299 200
1952/53 (statsliggaren s. 560)	300 000	
1953/54 (förslag)	500 000	

Med bifall till ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 99 angående studentsociala stödåtgärder m. m. framlagt förslag beslöt 1950 års riksdag godkänna i propositionen angivna grunder för tertiärlån och tilläggs lån till uppförande av studentbostadshus (statsutskottets utlåtande 1950: 172 och riksdagens skrivelse 1950: 314). Därvid förutsattes, att bidrag till kostnaderna för inventarier i studentbostadshusen skulle utgå ur ett särskilt anslag å riksstaten. Beträffande detaljerna för det statliga stödet för uppförande av studentbostadshus torde i huvudsak få hänvisas till propositionen, s. 61 ff.

Anslag till bidrag till inventarier i studentbostadshus har anvisats först från och med budgetåret 1951/52. Bidrag har hittills utgått med högst 1 100 kronor per rum. Bidrag utgår endast för anskaffandet av den första uppsättningen inventarier. Frågan om bidrag prövas och avgöres av Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till det betydande antal nya rum, som kan beräknas tillkomma redan under innevarande kalenderår, anser jag en anslagshöjning i hög grad påkallad. Jag förordar, att anslaget höjes med 200 000 kronor till 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inventarier i studentbostadshus* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[148] **79. Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar.** Till detta ändamål har för ettvarrt av budgetåren 1947/53 anvisats 2 000 kronor. Sveriges förenade studentkårer anhåller, att anslaget måtte uppföras med oförändrat belopp. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[149] **80. Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m.** Detta anslag är uppfört med 29 500 kronor och disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till Sveriges yngre läroverkslärarens förenings lokalavdelning i Uppsala för anordnande av en praktisk-pedagogisk utbildningskurs för blivande läroverkslärare i Uppsala läsåret 1952/53	4 000
2. Bidrag till Sveriges yngre läroverkslärarens förenings lokalavdelning i Lund för anordnande av en praktisk-pedagogisk utbildningskurs för blivande läroverkslärare i Lund läsåret 1952/53	4 000
3. Bidrag till föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskola för anordnande av en utvidgad magisterkurs höstterminen 1952	10 700
4. Bidrag till föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskola för anställande under läsåret 1952/53 av pedagogiska handledare för yngre akademiker	10 800
Summa kronor	29 500

Sveriges yngre läroverkslärarens förenings lokalavdelning i Uppsala begär för nästa budgetår ett med 2 700 kronor till 6 700 kronor förhöjt bidrag. Det ökade anslagskravet motiveras dels med beräknade ökade utgifter för kursverksamheten, dels ock med önskemålet att kurserna skall kunna göras helt avgiftsfria. *Skolöverstyrelsen* framhåller, att kurser av ifrågavarande

slag är av stor betydelse för blivande läroverkslärare, och anser, att statsbidrag bör utgå i så stor utsträckning, att kurserna kan göras helt avgiftsfria för deltagarna. Överstyrelsen tillstyrker det begärda bidraget.

Sveriges yngre läroverkslärares förenings lokalavdelning i Lund hemställer om en höjning för nästa budgetår av bidraget till avdelningen med 3 540 kronor till 7 540 kronor. Höjningen motiveras främst med behovet att öka föreläsningsarvodena samt antalet föreläsningar och auskultationer. Bidraget synes avse att täcka samtliga de beräknade utgifterna för kursen. Överstyrelsen tillstyrker ett bidrag av 5 740 kronor och framhåller därvid, att en viss samordning borde komma till stånd mellan de praktisk-pedagogiska utbildningskurserna och de praktiska lärarkurserna. De till förberedande lärarkurs i Lund hänvisade lärarkandidaterna vore ej flera till antalet, än att en viss utökning av antalet deltagare i de flesta föreläsningar och övningar kunde ske utan allvarligare olägenheter. Enligt överstyrelsens uppfattning syntes av denna anledning antalet föreläsningar kunna minskas med ungefär 30. Därigenom skulle de beräknade kostnaderna för kursen kunna nedbringas till 5 740 kronor. Överstyrelsen anhåller i avslutning till det anförda om bemyndigande att efter ansökan och prövning i varje särskilt fall medgiva, att även sådana blivande lärare, vilka icke hänvisats att genomgå praktisk lärarkurs, må äga tillträde till i praktisk lärarkurs ingående föreläsningar och övningar.

Föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskola anhåller för nästa budgetår om ett bidrag av 30 000 kronor till föreningens lärarutbildningsverksamhet. Det begärda bidraget avser att ersätta de två särskilda bidrag å tillhopa 21 500 kronor, som föreningen nu åtnjuter dels till arvoden åt handledare, dels ock till pedagogiska kurser (magisterkursen). Föreningen framhåller, att de nuvarande bidragen gäller olika sidor av samma utbildningsverksamhet. Till stöd för den begärda bidragshöjningen framhålles verksamhetens ökade omfattning samt den höjda kostnadsnivån och därmed sammanhängande höjning av arvoden för föreläsningar m. m. Överstyrelsen tillstyrker föreningens framställning.

Departementschefen. Vad beträffar frågan om bidrag till de praktisk-pedagogiska kurserna i Uppsala och Lund så tillstyrker jag, att bidraget för vardera kursen ökas med 1 000 kronor till 5 000 kronor. Till föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskola lärarutbildningsverksamhet förordar jag ett bidrag å 25 000 kronor, vilket innebär en ökad medelsanvisning med 3 500 kronor. Förevarande anslag bör därför höjas med 5 500 kronor till 35 000 kronor. Skolöverstyrelsens förslag att även andra än de, som av överstyrelsen hänvisats att genomgå praktisk lärarkurs, skall efter överstyrelsens medgivande äga tillträde till i praktisk lärarkurs ingående föreläsningar och övningar har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande läroverkslärare m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 35 000 kronor.

[150] **81. Kurser för utbildande av laboratoriebiträden.** Under denna anslagsrubrik har för ett vart av budgetåren 1947/52 anvisats 10 000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 11 000 kronor och fördelats på följande sätt:

1. Kurs vid karolinska institutet för utbildande av laboratoriebiträden vid anatomiska och histologiska institutioner	7 000
2. Bidrag till svenska laboratrisföreningens kursverksamhet	4 000
	Summa kronor 11 000

Det under 1 angivna beloppet å 7 000 kronor förvaltas av en kursnämnd, bestående av tre medlemmar av karolinska institutets lärarkollegium och tre medlemmar av svenska preparatrisföreningens styrelse. För nästa budgetår har *nämnda styrelse* för anordnande av en kurs av samma slag som för innevarande budgetår hemställt om en medelsanvisning av i runt tal 11 300 kronor. Den begärda höjningen av anslagsbeloppet har motiverats med prisstegringar och med behovet av att öka såväl kursledararvodena som antalet undervisningstimmar i kemi och fotografi m. m.

Det under 2 angivna beloppet avser fortbildning för i yrket redan anställda laboratriser. Kursverksamheten står under överinseende av överstyrelsen för yrkesutbildning. *Laboratrisföreningens styrelse* har hemställt om ett med 5 800 kronor till 9 800 kronor förhöjt bidrag för nästa budgetår. Till stöd härför har framhållits, att tillfredsställande utbildningsmöjligheter för blivande laboratriser vid bakteriologiska laboratorier och vid sjukhus för närvarande saknades samt att föreningen därför hade för avsikt att utöka sin verksamhet till att omfatta även kurser för utbildning av dylik personal. *Överstyrelsen* tillstyrker framställningen.

Departementschefen. Den kursverksamhet, som anslagsposten 1 avser, har hittills varit knuten till karolinska institutet. Om så visar sig lämpligt, bör hinder icke möta mot att i stället förlägga kursen till annat lärosäte. Nyssnämnda anslagspost har alltsedan budgetåret 1947/48 utgått med oförändrat belopp. Med hänsyn härtill tillstyrker jag, att posten ökas med 1 000 kronor till 8 000 kronor. Bidraget till svenska laboratrisföreningens kursverksamhet åter har för innevarande budgetår höjts med 1 000 kronor till 4 000 kronor. För nästa budgetår anser jag mig endast kunna tillstyrka en ytterligare höjning med 500 kronor. Anslaget torde därför böra höjas med 1 500 kronor till 12 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av laboratoriebiträden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 12 500 kronor.

F. Tekniska högskolor.

[151] 1. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	46 300	55 207
1952/53 (statsliggaren s. 561)	55 200	
1953/54 (förslag)	65 700	

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 10 500 kronor enligt följande sammanställning:

	Ökning
1. Inrättande av en tjänst som amanuens (halvtid) i Cf 19—Ce 25 och samtidig indragning av ett arvode å 3 600 kronor	4 700
2. Vikariatsersättningar m. m.	1 500
3. Förändringar i icke-ordinarie personals löneklassplacering ..	300
4. Höjning från 32 (33) till 53,8 procent av rörligt tillägg åt nuvarande personal	4 000
Summa kronor	10 500

Till stöd för förslaget om inrättande av en amanuens tjänst i befordringsgången, förenad med halvtidstjänstgöring, har bland annat framhållits, att den successiva utbyggnaden av de tekniska högskolorna medfört, att å överstyrelsens prövning ankommande ärenden efter hand erhållit en avsevärd omfattning.

Departementschefen. Då överstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att anslaget höjes med 10 500 kronor till 65 700 kronor, varvid anslaget bör fördelas på olika anslagsposter på sätt framgår av efterföljande avlöningsstat. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 19 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t

14 200

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	16 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 500
	Summa kronor 65 700

b) till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 65 700 kronor.

[152] **2. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	13 000	10 741
1952/53 (statsliggaren s. 562)	12 000	
1953/54 (förslag)	12 800	

Överstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag höjes med 2 000 kronor. Härav belöper 200 kronor å anslagsposten till sjukvård m. m., 100 kronor å delposten till bränsle m. m. och 1 700 kronor å delposten till övriga expenser. Uppräkningen av de två förstnämnda posterna motiveras med belastningen å posterna under de sista budgetåren och höjningen av delposten till övriga expenser med ökade städningskostnader m. m.

Departementschefen. Posten till sjukvård m. m. bör uppräknas med 300 kronor till 400 kronor och delposten till övriga expenser höjas med 500 kronor till 5 400 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring av omkostnadsstaten. Anslaget bör därför höjas med 800 kronor till 12 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 12 800 kronor.

[153] **3. Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 025 000	4 195 861
1952/53 (statsliggaren s. 562)	4 440 000	
1953/54 (förslag)	5 540 000	

Kollegienämnden vid högskolan har för nästa budgetår framlagt anslags-
äskanden, som innebär en anslagshöjning med 1 556 000 kronor.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslår i sina anslagsäskanden en anslagsökning med 1 621 000 kronor. Inledningsvis framhåller överstyrelsen, att denna ökning till stor del är automatisk, varjämte överstyrelsen poängterar högskolans ackumulerade medelsbehov samt den tekniska undervisningens och forskningens betydelse för främjandet av produktionsökningen inom landet. Överstyrelsen hemställer om utredning av anställ-

nings- och avlöningsförhållandena för speciallärare och biträdande lärare, varjämte överstyrelsen föreslår en provisorisk arvodesförbättring för assistenter med hänsyn till rekryteringssvårigheterna.

I det följande kommer jag att mera utförligt redogöra endast för de framställningar från överstyrelsen, vilka jag ansett mig böra helt eller delvis biträda, och tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

I. Lärarpersonal.

Ändrad organisation av undervisningen i matematik och mekanik. Kollegienämnden har — med fullföljande av i petita för budgetåret 1952/53 framförda förslag till omorganisation av undervisningen i matematik och mekanik vid högskolan (1952 års statsverksproposition, Bil. 10, Åttonde huvudtiteln, s. 208 ff.) — föreslagit, att en ny professur i matematik II inrättas, varvid nuvarande speciallärbefattning i matematik II och III indrages, att nuvarande professur i matematik och mekanik ändras till professur i mekanik II, att benämningen å nuvarande professur i mekanik ändras till mekanik I och benämningen å nuvarande professur i matematik ändras till matematik I samt att två nya befattningar som laborator i mekanik I och mekanik II inrättas med samtidig indragning av en befattning som biträdande lärare i mekanik (arvode 3 900 kronor). Till stöd härför anför kollegienämnden följande.

I tidigare petita anförde kollegienämnden, att ingående undervisning i de grundläggande ämnena — särskilt då i matematik och mekanik — vore av avgörande betydelse för de fortsatta studierna samt att åtgärder härför snarast måste vidtagas, om den licentiatundervisning, som på senare år kommit till stånd vid högskolan, skulle kunna föras fram till avsedd standard.

De framförda äskandena biföllos såtillvida, att två laboratorsbefattningar — den ena i matematik I och den andra i matematik II — inrättades från och med budgetåret 1952/53. Härigenom har ett steg tagits för frågans lösande. Kollegienämnden fäster emellertid så stort avseende vid frågan att den i sina äskanden för budgetåret 1953/54 avstått från praktiskt taget alla andra äskanden avseende professurer och laboratorsbefattningar.

Överstyrelsen, som tillstyrker kollegienämndens förslag, anför:

Såsom överstyrelsen inledningsvis berört och i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår närmare utvecklat, är en förbättrad organisation av undervisningen i de grundläggande ämnena matematik och mekanik en angelägenhet av största vikt för båda de tekniska högskolornas vidkommande. Det gäller här ett gammalt önskemål, vars tillgodoseende blivit alltmera trängande genom den successiva ökningen av antalet studerande. Vid en konferens, som överstyrelsen anordnade i slutet av maj och början av juni 1951 med ledamöter av alla avdelningsråd vid högskolorna, framhölls även från avdelningsrådets sida samstämmigt, att den

nuvarande organisationen av undervisningen ej vore tillfredsställande, vilket ansågs utgöra en allvarlig brist i högskoleundervisningen, då gedigna kunskaper i de grundläggande ämnena utgjorde en nödvändig förutsättning för att de studerande skulle kunna tillgodogöra sig undervisningen i de tekniska tillämpningsämnen.

De förslag, som kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm i fjolårets *petita* framlade i fråga om organisationen av undervisningen i matematik och mekanik vid högskolan, fann sig överstyrelsen helt böra biträda. Från och med nuvarande budgetår har desamma förverkligats i begränsad omfattning, så tillvida som två nya laboratoriefattningar i matematik tillkommit. Denna i och för sig välkomna förstärkning av lärarpersonalen kan emellertid ej anses tillfyllest. Överstyrelsen, som ej funnit anledning att frånga sin tidigare intagna ståndpunkt med avseende å undervisningen i hithörande ämnen, får därför förorda, att förstärkningen av lärarkrafterna i matematik och mekanik vid högskolan nu fullföljes i enlighet med kollegienämndens föreliggande förslag.

O m ä n d r i n g a v p r o f e s s u r e n i c e l l u l o s a t e k n i k och t r ä k e m i t i l l e n p r o f e s s u r i c e l l u l o s a t e k n i k och samtidigt i n r ä t t a n d e a v e n s p e c i a l l ä r a r b e f a t t n i n g i t r ä k e m i, bekostad av donationsmedel.

Kollegienämnden har — med hänvisning till ett förslag av avdelningskollegiet för kemi, vari detta förordat ifrågavarande professor och speciallärarbefattning, den senare med en undervisningsskyldighet av två föreläsningar och fem övningar i veckan under en termin, samt till ett av vederbörande avdelningsråd avgivet yttrande — i huvudsak anfört:

Den nuvarande innehavaren av professuren kommer med utnyttjande av pensionsperioden att inträda i pensionsåldern den 1 juli 1953. Det har i samband härmed konstaterats, att det icke går att finna en efterträdare som med professorskompetens behärskar såväl cellulosateknik som träkemi.

Kollegienämnden föreslår därför, att den nuvarande professuren i cellulosateknik och träkemi ändras till cellulosateknik samt att samtidigt en speciallärarbefattning i träkemi inrättas. En förutsättning för detta äskande i vad avser professuren är att med ändring av vad nu i stadgarna för svenska träforskningsinstitutet, fastställda av Kungl. Maj:t den 30 juni 1942, är i § 11 föreskrivet beträffande innehavarens av professuren i cellulosateknik och träkemi skyldighet att vara föreståndare för den träkemiska avdelningen vid svenska träforskningsinstitutet samt styrelsens vid institutet rätt att vid professurens besättande avgiva yttrande om vederbörandes lämplighet att vara chef för avdelningen upphäves samt att professorn i cellulosateknik helt jämställas med högskolans övriga professorer. Härvid förutsättes dock att innehavaren av professuren må äga rätt att mot särskilt arvode inneha anställning vid cellulosaindustriens centrallaboratorium eller vid svenska träforskningsinstitutet, att skyldighet härtill dock icke skall föreligga men att han det oaktat skall vara garanterad för sin verksamhet erforderliga lokaler vid institutet eller centrallaboratoriet.

Svenska cellulosaforeningen har förbundit sig att svara för arvodet för speciallärarbefattningen i träkemi.

Arvodet för specialläraryrkefattningen beräknar kollegienämnden till 4 750 kronor.

Svenska Cellulosaföreningen har i skrivelse till högskolans rektor den 16 juni 1952 gjort följande åtagande.

Svenska Cellulosaföreningen förbinder sig härigenom att från och med ingången av budgetåret 1953/54 bestrida kostnaden för arvodet åt en speciallärare i träkemi vid kungl. tekniska högskolan i Stockholm med ett belopp, som svarar emot de avlöningsförmåner, som tillkommer speciallärare vid högskolan enligt gällande normer.

Föreningen förutsätter härvid, att specialläraryrkefattningen i träkemi skall omfatta 28 timmar föreläsningar och 90 timmar övningar per budgetår. Årsarvodet skall så beräknas, att för allmänna åligganden skall utgå ett grundbelopp av intill 800 kronor samt för vård av instrument och samlingar likaledes ett grundbelopp av intill 800 kronor. Vidare skall för ett beräknat antal av 20 elever i arvodet ingå ett grundbelopp på intill 900 kronor.

Därest underlaget för dessa ersättningar på grund av ändrad timplan skulle ändras skall föreningens godkännande av härav föranledda merkostnader inhämtas.

Denna förbindelse gäller tills vidare under fem år, varefter frågan om förnyelse skall upptagas, såvitt icke under tiden frågan om undervisningen i träkemi blivit löst på annat sätt, exempelvis genom en särskild professur i detta ämne.

Överstyrelsen tillstyrker kollegienämndens förslag och yttrar därvid bland annat följande.

I samband med den nuvarande innehavarens av professuren i cellulosa-teknik och träkemi avgång den 30 juni 1953 läres en omorganisation av undervisningen på dessa ämnesområden bli ofrånkomlig.

Då enighet mellan de närmast berörda parterna råder därom, att kollegienämndens härutinnan framförda förslag tills vidare utgör den lämpligaste lösningen av ifrågavarande spörsmål och överstyrelsen för egen del ej funnit anledning till erinran däremot, vill överstyrelsen giva förslaget sin anslutning. Vid bifall härtill synes den nya professuren icke — såsom för närvarande är fallet — böra vara förenad med chefsskapet för institutets träkemiska avdelning och sålunda institutets styrelse icke heller äga rätt att yttra sig rörande sökandes kompetens för professuren, varför därav föranledda ändringar böra vidtagas i för institutet gällande stadgar.

Vad specialläraryrketjänsten angår så bör det därmed förenade arvodet enligt gällande normer bestämmas till 4 250 kronor, då undervisningsskyldigheten icke — såsom kollegienämnden av misstag angivit vid sin beräkning av arvodet — skall omfatta förutom föreläsningar 90 övningstimmar i ämnet under en termin utan 70.

En ny befattning som laborator i elektronik. I februari 1950 upptogs överläggningar mellan överstyrelsen samt de tekniska och naturvetenskapliga forskningsråden om organisation av elektronikforskningen vid högskolorna. Därvid beslöts att en särskild kommitté skulle tillsättas för frågans ytterligare utredning. Till ledamöter i denna

kommitté utsågs regeringsrådet H. Fransén såsom representant för överstyrelsen samt professor B. Lindblad och avdelningschefen M. Ferm såsom representanter för de naturvetenskapliga, respektive tekniska forskningsråden.

Den 7 juli 1951 inkom nämnda kommitté till överstyrelsen med en skrivelse angående bland annat inrättandet av en laboratorsbefattning i elektronik vid tekniska högskolan i Stockholm. I skrivelsen har kommittén bland annat anfört:

Från början restes tanken på att för den elektronikforskning som bedrivs vid landets tekniska högskolor bilda en särskild, eventuellt gemensam organisation efter mönster av existerande halvstatliga forskningsinstitut med industrin som intressent, representerad av en stiftelse. En närmare granskning av detta förslag har dock visat, att de väsentliga förutsättningarna för ett sådant arrangemang saknas. Kommittén har funnit, att den nuvarande organisationsformen med forskningsverksamheten direkt inordnad i respektive högskoleorganisationer i stort sett bör bibehållas. För institutionsföreståndarnas närmaste och viktigaste medarbetare synes fastare anställningsformer nödvändiga. I den mån vederbörande är tillräckligt kvalificerade skulle laboratorsbefattningar här komma i fråga.

För närvarande synes behovet av laboratorsbefattningar vara särskilt starkt vid elektronikinstitutionen vid tekniska högskolan i Stockholm. Vid institutionen arbeta på forskningsanslag ett tiotal civilingenjörer. För dem är denna verksamhet att betrakta som en kompletterande, avancerad utbildning, som gör dem skickade att sedermera inom försvaret, kommunikationsväsendet och industrin bedriva teknisk forskning och utveckling. Denna för landet betydelsefulla utbildning bygger emellertid på en grundval av rent fysikalisk forskning, som förutsätter att till institutionen knytes en fast kärna av kvalificerade forskare med naturvetenskaplig skolning. Därigenom vinnes att de mera tekniskt inriktade forskarna får tillfälle att tillägna sig den vetenskapliga forskningens principer och metodik. Samtidigt säkerställes kontinuiteten i arbetet.

Kommittén föreslår sålunda, att överstyrelsen för de tekniska högskolorna måtte hemställa om att till att börja med en laboratorstjänst må inrättas vid institutionen för elektronik vid tekniska högskolan i Stockholm från och med budgetåret 1952/53.

Kollegienämnden har anfört:

För närvarande bedrivs en synnerligen livaktig forskningsverksamhet vid institutionen för elektronik och det måste — såsom kommittén anfört — anses vara väl motiverat, att en laboratorsbefattning snarast inrättas därstädes. Med hänvisning till vad kommittén anfört får collegienämnden sålunda hemställa om inrättande av en laboratorsbefattning i elektronik. Dock vill collegienämnden framhålla, att denna för forskningen synnerligen viktiga befattning dock måste komma efter de två i det föregående äskade för undervisningen avsedda laboratorsbefattningarna i mekanik I och mekanik II.

Överstyrelsen tillstyrker under hänvisning till vad kommittén till stöd därför anfört ett inrättande av ifrågavarande befattning.

I en sedermera till mig ingiven promemoria, dagtecknad den 6 november 1952, har *avdelningsrådet för elektroteknik vid tekniska högskolan i Stockholm* anfört bland annat följande beträffande frågan om inrättande av en laboratoriefattning i elektronik vid högskolan.

Avdelningsrådet finner med hänsyn till elektronikens betydelse för industri, kommunikation och försvarsväsende, att ifrågavarande äskande bör ges det allra starkaste stöd. Ett dröjsmål med inrättandet av befattningen skulle i nuvarande läge vara ytterst olyckligt, eftersom sedan 1949 till institutionen är knuten en kraft, som utomordentligt väl kunde fylla ifrågavarande befattning, nämligen docent Herlofson. Herlofson, som genom sin börd är norrman, avlade en filosofie licentiatexamen av så sällsynt utmärkande karaktär, att resultatet enligt speciell norsk tradition blev föredraget av ecklesiastikministern för Hans Majestät Konungen i statsråd. Han har i sina senare studier fullföljt denna lysande början och erhöi under verksamhet i England under kriget sällsynta vitsord, ej blott som vetenskapsman utan även som pedagog. Han har disputerat för filosofie doktorsgrad vid Stockholms högskola. Herlofson har nyligen fått ett flertal erbjudanden om förmånliga befattningar bland annat från Oslo, Bergen, Cambridge, Manchester och Australien. Det skulle vara utomordentligt olyckligt, om ej en sådan befattning skulle kunna beredas Herlofson, att hans medverkan även i fortsättningen kan påräknas. En avlönad docentur kan ej anses betryggande i detta hänseende.

Docent Herlofson utgör en stor tillgång icke endast för elektronikinstitutionen, vars ledande teoretiker han är. Hans utomordentligt goda fysikaliska kunskaper har visat sig vara av stort värde även för meteorologin, där han nyligen deltagit i den internationella molnkonferensen i Stockholm och därvid rapporterat de försök att framkalla konstgjort regn, som han studerat under ett besök i Australien. Han är vidare en stor tillgång för försvarets forskningsanstalt genom sina grundliga kunskaper om jonosfärfysik och radiovågornas fortplantning. Om han av brist på uppskattning här i landet skulle antaga något av de utländska anbuden skulle landet förlora en vetenskaplig kapacitet av stor betydelse icke endast för den rena vetenskapen utan även för dess tekniska tillämpningar.

En ny befattning som *driftingenjör*, tillika laborator, i lönegrad Ce 33. *Kollegienämnden* har upprepat sitt tidigare framförda äskande om ett inrättande av ifrågavarande tjänst, till stöd varför bland annat anförts:

Efter högskolans utbyggnad kommer högskolans elektriska utrustning att vara av väsentlig omfattning. Värdet kan ungefärligen angivas på följande sätt:

Högspännings-fördelnings-nät	600 000
Ängcentral med mottagnings- och fördelningsställverk	1 000 000
Lågspänningsfördelning m. m.	200 000
Lednings-, strömmatnings- och koppl.system inom avdelningen för elektroteknik	1 400 000
Omformare, transformatorer, likriktare, stötbatterier och andra anlägg. betonade försöksapparater inom avdelningen för elektroteknik	1 800 000

Speciella och större elektr. förs. apparater inom andra avd. såsom

ljusbågsugnar, vindtunnlar m. m. 1 000 000

Summa kronor 6 000 000

I det angivna beloppet har icke medtagits kraft- och belysningsinstallationer av normalt utförande utan endast de stora komplicerade och mer speciella anläggningarna. För att dessa skall kunna utnyttjas så effektivt som möjligt och övervakas så att de icke blir utsatta för olämplig användning, bör enligt kollegienämndens mening en driftingenjör anställas. Denne driftingenjör skulle vid sidan av sin övervakande uppgift även ha att medverka till att den elektriska utrustningen på bästa möjliga sätt kommer till användning i samband med högskolans undervisning och forskning. Han kommer sålunda även att få till uppgift att biträda högskolans samtliga lärare vid lösandet av elektriska problem och får sålunda i denna sin egenskap närmast en laborators ställning.

Driftingenjören skulle även komma att fungera som personalchef för de reparatörer, som kommer att behövas, varjämte starka skäl även tala för att till honom även knytes speciella telefonreparatörer, beroende på att en preliminär utredning visat, att det ur högskolans synpunkt skulle ställa sig avsevärt billigare om högskolan själv med telegrafverket träffade uppgörelse om att högskolan svarar för erforderliga reparationer på lokaltelefonnätet.

Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som skulle komma att åvila den nye befattningshavaren, synes denne böra benämnas driftingenjör, tillika laborator. Då hans arbete i stor omfattning kommer att vara knutet till högskolans avdelning för elektroteknik, synes det lämpligt, att han får disponera över avdelningens verkstad, som lämpligen kan fungera som elektrisk centralverkstad för högskolan.

Uppförandet av institutionsbyggnad för avdelningens för elektroteknik starkströmsinstitutioner, i vilken högskolans centrala ställverk kommer att inrymmas, pågår för närvarande och kommer från och med budgetåret 1953/54 att vara så långt framskridet, att stort behov av här omnämnda laboratorsbefattning då föreligger. Fram till denna tidpunkt torde motsvarande arbetsuppgifter nödortfikt kunna lösas genom en till högskolans byggnadskommitté som arvodist knuten befattningshavare.

Överstyrelsen tillstyrker ånyo kollegienämndens förslag. Vid bifall härtill bör enligt överstyrelsens mening befattningen tillsättas efter sakkunnigförfarande och ifråga om befattningen jämväl i övrigt högskolestadgarnas bestämmelser beträffande laborator i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

O m ä n d r i n g a v s p e c i a l l ä r a r b e f a t t n i n g e n i f ö r b r ä n n i n g s l ä r a II (arvode 4 900 kronor) till en speciallärarbefattning i värmeteknik (arvode 8 400 kronor) m. m. *Kollegienämnden* har anfört:

Vad undervisningen i värmeteknik och maskinlära beträffar är förhållandet det, att de studerande inom avdelningarna för kemi och bergsvetenskap dels har olika förkunskaper för ämnet, dels ock bör erhålla i skilda riktningar fördjupad undervisning. Härtill kommer att terminernas längd och

förläggning är olika för de båda avdelningarna, varför en rationellt driven samundervisning icke kan meddelas. Starka och väl motiverade krav har även framförts från avdelningskollegiet för kemiavdelningen, att professuren i värmeteknik och maskinlära borde uppdelas i en allmän kurs och en fortsättningskurs, varvid fortsättningskursen framför allt skulle inriktas på anläggningstekniska problem och utformas så, att den vore särskilt lämpad dels för studerande inom avdelningen för kemi, dels ock för studerande inom avdelningen för maskinteknik. För att detta sistnämnda önskemål skall kunna tillgodoses måste innehavaren av professuren avlastas från undervisningsskyldighet, i vad avser avdelningen för bergsvetenskap, och denna undervisning hänföras till den föreslagna speciallärarymbefattningen i värmeteknik.

Överstyrelsen tillstyrker ifrågavarande förslag. Vid bifall härtill föreslår överstyrelsen, att benämningen å den nuvarande speciallärarymbefattningen i förbränningslära I ändras till förbränningslära.

Utökning av den med speciallärarymbefattningen i svenska arkitekturens historia förenade undervisningsskyldigheten med arvodeshöjning från 3 550 kronor till 4 900 kronor. *Överstyrelsen* tillstyrker även denna gång ifrågavarande av kollegienämnden ånyo framförda förslag. *Överstyrelsen* framhåller därvid, att förslagets genomförande skulle möjliggöra en i hög grad önskvärd rationalisering av undervisningen utan någon mera avsevärd kostnad för statsverket.

Förändring och indragning av vissa speciallärarymbefattningar, sammanhängande med omorganisationen av lantmätar- och lantbruksingenjörsutbildningen. *Överstyrelsen* anför härutinnan följande.

I samband med omorganisationen av lantmätar- och lantbruksingenjörsutbildningen har från och med budgetåret 1952/53 inrättats 3 nya speciallärarymbefattningar, nämligen i allmän jordbrukslära med växtodlingslära (nuvarande arvode 900 kronor), i skogslära (nuvarande arvode 1 000 kronor) och i marklära med allmän geologi (nuvarande arvode 5 200 kronor). Beträffande de båda förstnämnda befattningarna gäller, att den med dessa förenade undervisningsskyldigheten under budgetåret 1952/53 övergångsvis begränsats men att full undervisningsskyldighet avses skola förekomma från och med budgetåret 1953/54. På sätt framgår av 1952 års statsverksproposition (Bil. 10, Åttonde huvudtiteln, s. 212) har arvodet därvid beräknats till 5 200 kronor för speciallärarymbefattningen i allmän jordbrukslära med växtodlingslära — frånsett ett personligt arvodestillägg å 950 kronor, som ej synes böra ifrågakomma — samt till 3 400 kronor för speciallärarymbefattningen i skogslära. Med senare verkställd generell uppräknings av specialläraryrvoden med 15 procent skulle de nu ifrågavarande arvoden komma att uppgå till 6 000 kronor för den förra befattningen och 3 900 kronor för den senare. Detta innebär för speciallärarymbefattningen i allmän jordbrukslära med växtodlingslära en arvodesökning med (6 000 — 900 =) 5 100 kronor och för speciallärarymbefattningen i

skogslära en arvodesökning med (3 900 — 1 000 =) 2 900 kronor, vilket överstyrelsen sålunda vill förorda.

Vad härefter angår speciallärarymbesättningen i jorddelningsrätt, med vilken för närvarande är förenat ett arvode av 8 800 kronor, så har kollegienämnden föreslagit, att i anslutning till omorganisationen av lantmätar- och lantbruksingenjörsutbildningen den till nämnda befattning hörande undervisningsskyldigheten skall begränsas på sådant sätt, att 56 övnings-timmar skola utgå från läroplanen. Överstyrelsen tillstyrker detta förslag, vilket efter gällande arvodesnormer föranleder en arvodesminskning av 1 350 kronor till (8 800 — 1 350 =) 7 450 kronor.

Vid ett genomförande av den omförmälda omorganisationen böra vidare från och med budgetåret 1953/54 speciallärarymbesättningen i jordbrukslära med jordbruksekonomi med arvode av 4 450 kronor (inräknat ett personligt arvodestillägg av 1 100 kronor) och speciallärarymbesättningen i skogsekonomi med skogslära med arvode av 3 000 kronor indragas.

I enlighet med vad i det följande vid behandlingen av högskolans anslagsmedel till tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter närmare beröres, vill överstyrelsen slutligen förorda ett förslag av kollegienämnden om indragning av speciallärarymbesättningen i arkivkunskap med ett arvode av 2 050 kronor och speciallärarymbesättningen i rättslära med ett arvode av 2 800 kronor.

Befattning som biträdande lärare i teoretisk elektroteknik med ett arvode av 4 000 kronor.

Kollegienämnden har till stöd härför i huvudsak anfört:

Med hänsyn till den stora betydelse som djupgående teoretisk kunskap inom grunderna för de elektrotekniska vetenskaperna äger för de inom forskning, industri och undervisning arbetande elektroingenjörerna, synes det självklart att undervisningen inom teoretisk elektroteknik vid högskolan ej bör begränsas till det antal timmar, som direkt kan ombesörjas av professorn i ämnet. Föreläsningar inom den högre elektricitetsläran synes sålunda vara ett nödvändigt villkor för att institutionen för teoretisk elektroteknik skall kunna fullt fylla sin uppgift.

Härvid må som exempel påpekas, att från näringslivets sida kraftigt hävdats behovet av undervisning i operator-kalkyl. Sådan undervisning bedrevs tidigare inom avdelningen, men har under de senaste cirka 15 åren förkommit i ytterst ringa omfattning, vilket haft till påföljd att de nyutexaminerade elektroingenjörerna ute i det praktiska livet varit bristfälligt utrustade för den mångfald av teoretiska räknearbeten, som förekommer inom olika områden, och vilkas betydelse är i ständig tillväxt. Avsaknad av högre föreläsningar i teoretisk elektroteknik och bland annat undervisning i operator-kalkyl måste sålunda betecknas som en tillbakagång, vilken ingalunda är önskvärd. Kraftigt betonade krav har uttalats från såväl andra lärare inom högskolan som från representanter för näringslivet, att dessa brister måtte snarast avhjälpas.

Då professorn i teoretisk elektroteknik utarbetat fullständiga och erkänt goda kompendier i ämnet, måste det betecknas som slöseri, om professorns egen kapacitet ej utnyttjas för undervisning på ett högre stadium utan han i stället tvingas att som enda undervisningsverksamhet kommentera innehållet i dessa kompendier på ett relativt lågt stadium. Det är självklart, att en mera rationell anordning vore, om detta arbete anförtroddes åt en bi-

trädande lärare, så att professorn kunde i lämplig utsträckning frigöras för högre uppgifter. I detta sammanhang må påpekas att under läroåren 1949—50 och 1950—51 en högre kurs av nu åsyftat slag anordnats genom tillmötesgående från professorn, som härvid åtagit sig en betydande extra arbetsbörda. Denna kurs har mottagits med stort intresse från de studerandes sida och rönt livligt deltagande. Samtidigt må påpekas att ett stort antal studerande och civilingenjörer önskar bedriva licentiatstudier i teoretisk elektroteknik, vilket förhållande även accentuerar önskvärdheten av högre undervisning.

Vid Chalmers tekniska högskola är den teoretiska undervisningen inom avdelningen för elektroteknik väsentligt mera omfattande än vid tekniska högskolan i Stockholm, vilket möjliggjorts just genom inrättande av biträdande lärarbefattningar för den grundläggande undervisningen.

Överstyrelsen tillstyrker förslaget.

Två nya befattningar som biträdande lärare i kulturteknik II (arvode 2 800 kronor) och kulturteknik III (arvode 1 850 kronor).

Kollegienämnden har härutinnan anfört:

Från och med budgetåret 1952/53 har professur inrättats i kulturteknik. Högskolan förutsatte vid äskandet av sagda professur, att undervisningen i de grundläggande byggnadstekniska avsnitten liksom i vattenlednings- och avloppsteknik skulle meddelas av biträdande lärare. Överstyrelsen fann ej anledning till erinran mot det för professuren framlagda programmet men uttalade i petita för budgetåret 1952/53, att med inrättandet av biträdande lärarbefattningar i kulturteknik tills vidare kunde anstå. Det för professuren nämnda programmet är emellertid så utformat att det icke omfattar vare sig byggnadsteknik eller vattenlednings- och avloppsteknik. För att den av de sakkunniga ursprungligen avsedda undervisningen i sagda delar skall kunna tillämpas synes det ofrånkomligt att biträdande lärarbefattningar komma till stånd från och med budgetåret 1953/54.

Överstyrelsen tillstyrker kollegienämndens förslag om inrättande av två befattningar som biträdande lärare till professuren i kulturteknik. Härvid anser överstyrelsen lämpligt, att till åtskillnad av befattningarna den för den grundläggande kursen avsedda gives benämningen »kulturteknik II» och den för undervisningen i vattenlednings- och avloppsteknik tillämnade »kulturteknik III».

Vissa lärartjänster i övrigt. *Överstyrelsen* föreslår vidare inrättande eller ändring av lärarbefattningar enligt följande.

1. Professur i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation; samtidigt indrages speciallärarbefattningen i byggnadsorganisation.
2. Utökning av den med speciallärarbefattningen i regleringsteknik förenade undervisningsskyldigheten med ökning av arvodet.
3. Utökning av den med speciallärarbefattningen i vattenlednings- och avloppsteknik förenade undervisningsskyldigheten med höjning av arvodet.

4. Befattning som biträdande lärare i flygteknik.
5. Befattning som biträdande lärare i organisk kemi.
6. Ökning av antalet docentstipendier från 8 till 10.

Tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter. Delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter är nu uppförd med 1 290 000 kronor. Med stöd av riksdagens skrivelse 1952: 69 har Kungl. Maj:t medgivit, att delposten under innevarande budgetår må överskridas med högst 100 000 kronor.

Kollegienämnden har beräknat medelsbehovet för nämnda ersättningar under nästa budgetår till 2 058 000 kronor. Kollegienämnden har därvid bland annat hemställt, att högskolan måtte medgivas rätt ansluta rektors vikarie till SPP och för ändamålet beräknat ett belopp av 5 000 kronor under ifrågavarande delpost.

Överstyrelsen föreslår höjning av delposten med 475 000 kronor till 1 765 000 kronor. Överstyrelsen anför i huvudsak följande.

Vad till en början angår medelsbehovet för tillfälliga lärare, så har kollegienämnden vid sin uppskattning härav bland annat förutsatt, att vissa av 1946 års sakkunniga föreslagna befattningar som speciallärare och biträdande lärare tills vidare skulle ersättas med tillfälliga lärare, vilket även skulle gälla i fråga om de nuvarande speciallärartjänsterna i rättslära och i arkivkunskap. Överstyrelsen, som tidigare i sina förevarande anslagsäskanden med hänsyn härtill förordat en indragning av de båda sistnämnda speciallärarbefattningarna, ansluter sig till kollegienämndens förslag i dessa delar. Icke heller i övrigt har kollegienämndens uppskattning av medelsbehovet till tillfälliga lärare, 78 000 kronor, givit överstyrelsen anledning till erinran.

Såsom överstyrelsen inledningsvis framhållit, är överstyrelsen ej nu beredd att förorda en ändrad lönegradsplacering för förste assistenterna vid högskolan, enär frågan om dessa befattningshavares anställnings- och avlöningsförhållanden torde komma att bli föremål för prövning i ett vidare sammanhang. Vid sina anslagsberäkningar har överstyrelsen därför utgått från samma lönegradsplacering för förste assistenterna som den nuvarande eller Cg 22. Däremot har överstyrelsen — sedan från högskolans rektorsämbete inhämtats att på grund av ålderstillägg åt nuvarande förste assistenter en genomsnittlig löneklassplacering av dessa i 23 löneklassen skulle vara motiverad från och med den 1 juli 1954 — funnit medelsbehovet böra bedömas på grundval härav i enlighet med kollegienämndens förslag. I anslutning till sina tidigare ställningstaganden vill överstyrelsen vidare förorda två nya tjänster som förste assistent, varav en i matematik II och en i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation under förutsättning att de i dessa ämnen äskade professurerna komma till stånd. Överstyrelsen har härjämte blivit övertygad om behovet av $\frac{1}{2}$ befattning som förste assistent vid institutionen för vägbyggnad. Vid bifall till vad sålunda förordats synes det för grundlöner åt förste assistenter erforderliga beloppet för budgetåret 1953/54 böra uppskattas till 715 000 kronor.

I fråga om assistentpersonalen gäller att denna för budgetåret 1952/53 kommer att erhålla en timersättning av högst 14 kronor vid arbete på hög-

skolan och högst 7 kronor vid hemarbete. I sina anslagsäskanden för nämnda budgetår förordade överstyrelsen att motsvarande ersättning skulle bestämmas till 17 kronor, respektive 8 kronor 50 öre på grund av svårigheten att med dåvarande ersättningsbelopp kunna förvärva tillräckligt kvalificerade assistenter. Överstyrelsen vidhåller önskemålet om en reell förbättring av ifrågavarande personals ersättning och vill nu härutinnan föreslå, att denna sättes till högst 18 kronor i timmen vid arbete på högskolan och högst 9 kronor i timmen vid hemarbete. Detta skulle innebära en uppräknings av det av kollegienämnden redovisade medelsbehovet av 817 000 kronor åt nuvarande assistentpersonal med 28,57 procent eller 233 000 kronor. Härjämte vill överstyrelsen för ifrågavarande ändamål tillstyrka en ytterligare uppräknings med 100 000 kronor. Medelsbehovet för assistenter skulle sålunda komma att uppgå till i runt tal (817 000 + 233 000 + 100 000 =) 1 150 000 kronor.

I enlighet med kollegienämndens förslag uppskattar överstyrelsen medelsbehovet för ersättning för licentiatundervisning till 25 000 kronor.

Vikarier å professorer m. fl. befattningar åtnjuter för närvarande arvode med belopp, som i förhållande till tjänstgöringsskyldighetens omfattning svarar mot lönen i lägsta löneklassen av den lönegrad, som är två nummer lägre än den för tjänsten gällande. Med utgångspunkt härifrån har kollegienämnden beräknat medelsbehovet för här avsedda vikarier för budgetåret 1953/54 till 60 000 kronor. Från och med budgetåret 1952/53 kommer emellertid här avsedda vikarier att i flertalet fall bliva anställda som extra tjänstemän. Vikariatsersättningen kommer sålunda till en del att bestridas från anslagsposten till rörligt tillägg. Främst med hänsyn härtill torde medelsbehovet för ändamålet, såvitt nu är i fråga, kunna begränsas till 35 000 kronor.

Arvodet till rektors vikarie torde av liknande skäl från av kollegienämnden föreslaget belopp av 30 000 kronor böra begränsas till 18 000 kronor.

Vad härefter angår det av kollegienämnden framförda förslaget om pensionering av vikarien å rektors professur, så får överstyrelsen uttala, att överstyrelsen med hänsyn till vad kollegienämnden därom anfört finner en lösning av förevarande spörsmål önskvärd. Överstyrelsen är medveten om att principiella betänkligheter kunna möta mot att i särskild ordning bereda en extra tjänsteman (Cg 37) pensionsförmåner. Då överstyrelsen vid sin uppskattning av medelsbehovet under ifrågavarande delpost emellertid funnit sig böra beräkna ett belopp av 5 000 kronor för det av kollegienämnden avsedda ändamålet, har överstyrelsen förutsatt, att — vid bifall härtill — det torde få ankomma på överstyrelsen att framdeles efter hörande av kollegienämnden på grundval av den då aktuella vikariens förhållanden få underställa förslag till dennes pensionering Kungl. Maj:ts prövning.

Därest av förberörda principiella skäl den sålunda tänkta anordningen icke finnes godtagbar — överstyrelsen är härutinnan för egen del mycket tveksam — vill överstyrelsen ifrågasätta, huruvida ej i stället ett tidsbegränsat förordnande av rektors vikarie såsom befattningshavare i lönegrad Ce 37 skulle innebära en ur skilda synpunkter mera tillfredsställande lösning av detta spörsmål.

Anslagsmedlen till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter vid högskolan skulle sålunda för budgetåret 1953/54 komma att uppgå till sammanlagt 2 026 000 kronor.

Det ifrågavarande medelsbehovet måste emellertid ses mot bakgrunden av studerandeavgifterna, vilka kollegienämnden avsett skola upptagas i avlöningsstaten till oförändrat belopp, 350 000 kronor. Överstyrelsen har uppmärksammat att dessa avgifter för budgetåret 1951/52 med omkring 261 000 kronor överstego det i avlöningsstaten beräknade beloppet. Under förutsättning att studerandeavgifterna upptagas i avlöningsstaten till oförändrat belopp, uppskattar därför överstyrelsen medelsbehovet under delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter för budgetåret 1953/54 till $(2\,026\,000 - 261\,000 =) 1\,765\,000$ kronor, vilket i förhållande till budgetåret 1952/53 innebär en ökning av 475 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att *Sveriges förenade studentkårer* hemställt, att terminsavgifterna vid de tekniska högskolorna måtte från och med nästa budgetår avskaffas eller nedbringas till en formell avgift av samma storleksordning som vid Stockholms högskola. Vidare har *statsstipendienämnden i Stockholm* och *garantilånenämnden* gjort framställningar i samma syfte.

II. Övrig personal.

Med avseende å högskolans personal i övrigt har *överstyrelsen* framlagt följande äskanden:

Bibliotekspersonal:

1. En amanuens (Cf 21) för katalogiserings- och bytesavdelningarna.

Kansliets personal:

2. Uppflyttning av en tjänst som kontorist i Ce 13 till tjänst som kansli-skrivare i Ce 15.
3. Tre nya biträden med reglerad befordringsgång (Cf 4—Ce 8).

Avdelningarnas personal:

4. Sju nya befattningar som kanslibiträde i Ce 11.

Institutionsvaktmästare m. fl.:

5. Två nya institutionsvaktmästare i Ce 14.
6. Extra arbetshjälp för institutionen för vägbyggnad (5 000 kronor) och för institutionen för oorganisk kemi (5 400 kronor) samt ökade medel för extra arbetshjälp för institutionen för arkitektur I (1 000 kronor) och för institutionen för teknisk organisk kemi (1 000 kronor).
7. Ökning av anslagsmedlen till laboratoriebiträden med 18 000 kronor till 60 000 kronor.
8. Uppflyttning av en befattning som driftingenjör från Cg 24 till Ce 27 och samtidigt indragning av ett arvode å 3 000 kronor till föreståndaren för värme- och kraftverket.

Härjämte har *överstyrelsen* anmält, att tre extra ordinarie kontorsbiträdestjänster vid högskolan bör med hänsyn till grunderna för den reglerade befordringsgrunden ordinariesättas från den 1 juli 1953.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

4. Kanslibiträden för högskolans avdelningar. Kollegienämnden har hemställt om 13 nya befattningar som kanslibiträde i lönegraden Ce 11 samt till stöd därför anført:

Kollegienämnden har i flera år begärt en utökning av biträdespersonal för kontorsgöromål vid högskolans avdelningar. Avsikten därmed var att avlasta lärarna särskilt avdelningsföreståndarna och övriga professorer från mera rutinmässigt kontors- och skrivarbete för att de i ökad grad skulle kunna koncentrera sig på mera kvalificerade uppgifter. Högskolans olika avdelningsråd — vilka ju ha att tillse att högskolans arbete bedrivs på ett ur näringslivets synpunkt önskvärt sätt — har också mycket bestämt reagerat emot att icke skrivpersonal i tillnärmelsevis tillräcklig omfattning står till samtliga professorers förfogande. För närvarande finnas 5 kanslibiträdesbefattningar, vilket uppenbarligen är alldeles otillräckligt med hänsyn till det stora antalet lärarbefattningar — bland dem 60 professorer — fördelade på 9 skilda avdelningar. Kollegienämnden har därför ansett sig böra påyrka, att åtminstone 18 kanslibiträdesbefattningar skola finnas vid högskolans avdelningar, innebärande att 13 dylika nya befattningar skulle inrättas, varigenom på varje avdelning skulle komma att finnas 2 kanslibiträdesbefattningar.

Överstyrelsen tillstyrker sju nya kanslibiträdestjänster i Ce 11 och anför därvid:

För närvarande disponera högskolans nio avdelningar för därstädes förekommande skriv- och kansligöromål sammanlagt fem befattningar som kanslibiträde i lönegrad Ce 11. Det synes överstyrelsen till en början uppenbart, att varje avdelning för här angivna göromål behöver minst ett kanslibiträde, men härjämte har överstyrelsen funnit vägande skäl tala för att ytterligare ett antal kanslibiträdestjänster inrättas för tillgodoseende av de större avdelningarnas behov. Överstyrelsen, som ej är beredd att nu tillstyrka kollegienämndens förslag i dess helhet, får sålunda för sin del föreslå ett inrättande av sju nya kanslibiträdestjänster i lönegraden Ce 11 för tjänstgöring vid högskolans avdelningar.

5. Institutionsvaktmästare. Kollegienämnden har hemställt om två nya tjänster som institutionsvaktmästare i Ce 14, avsedda den ena för institutionen för kvantitativ kemisk analys och den andra för avdelningen för lantmäteri.

Till stöd härför har i huvudsak anförts:

Undervisningen i läroämnet *kvantitativ kemisk analys* består bland annat av en för andra årskursens kemister obligatorisk laborationskurs på 19 timmar per vecka under höstterminen, varigenom läroämnet frånsett oorganisk kemi är det största laborationsämnet inom kemiavdelningen. Trots detta har institutionen för kvantitativ kemisk analys icke erhållit egna övningslaboratorier utan lånar sådana från andra institutioner, för närvarande från institutionen för oorganisk kemi. Likaså har institutionen för kvantitativ kemisk analys icke, trots att avdelningskollegiet under flera år enhälligt ansett detta som ytterst viktigt, erhållit någon vaktmästartjänst utan delar en sådan med institutionen för organisk kemi.

Övningarna i kvantitativ kemisk analys utföras alltså i laboratorier, tillhörande institutionen för oorganisk kemi med biträde av en vaktmästare, som delas med institutionen för organisk kemi. Detta har skapat helt olidliga personal- och arbetsförhållanden och har medfört, att skötseln av utrustning och förråd hos institutionen för kvantitativ kemisk analys och institutionen för organisk kemi icke kunnat skötas på ett tillnärmelsevis tillfredsställande sätt. Framhållas bör, att institutionen för organisk kemi är det i storleksordning tredje laborationsämnet.

Vid *avdelningen för lantmåteri* finnas under budgetåret 1952/53 tillhoppa 4 professurer jämte ett icke obetydligt antal specialläraryrkebefattningar. Avdelningen disponerar tillhoppa 2 institutionsvaktmästare av vilka den ene är knuten till institutionen för fotogrammetri, som är förlagd till lokalerna vid Valhallavägen, under det att den andra är knuten till övriga institutioner, som är förlagda till lokalerna vid Drottninggatan. I samband med såväl den pågående omorganisationen av avdelningen som att de vakanta professurerna i geodesi och i kulturteknik relativt snart torde komma att erhålla ordinarie innehavare och att i sammanhang därmed verksamheten vid institutionerna ifråga kommer att intensifieras ligger det i öppen dag, att avdelningen för lantmåteri är i trängande behov av ökat antal institutionsvaktmästare, varför kollegienämnden äskar inrättandet av en institutionsvaktmästarebefattning placerad i Ce 14.

Överstyrelsen tillstyrker ifrågavarande förslag.

7. Ökning av anslagsmedlen för laboratoriebiträden.

Kollegienämnden har hemställt om en ökning av dessa anslagsmedel från 42 000 kronor till 80 000 kronor samt till stöd därför bland annat anfört:

För budgetåret 1952/53 disponerar högskolan ett grundbelopp av 42 000 kronor för anställande av här avsedd biträdespersonal. Beloppet är fördelat mellan 36 institutioner, vid vilka laboratoriebiträden anställas i olika Cg-grader. För budgetåret 1953/54 ha 40 olika institutioner vid högskolan äskat och motiverat heltidsanställning av laboratoriebiträden för hela året.

Den här nämnda personalen är i första hand avsedd för arbete sammanhängande med den undervisningsmässiga laboratorieverksamheten och med laboratoriemässiga licentiatarbeten.

I rådande läge anser sig kollegienämnden icke kunna i obeskuret skick framföra de olika institutionernas äskanden utan begränsar sig — i avvaktan på den utredning om basorganisation som pågår — till att äska att grundbeloppet höjes från 42 000 kronor till 80 000 kronor.

Överstyrelsen tillstyrker en ökning med 18 000 kronor till 60 000 kronor.

8. Uppflyttning av en tjänst som driftingenjör i högre lönegrad m. m.

Kollegienämnden har i huvudsak anfört:

För budgetåret 1952/53 har värmekraftverket följande personalstat:

1 föreståndare med årsarvode av 3 000 kronor

1 driftingenjör i Cg 24

1 maskinmästare i Ce 19

- 1 värmedistributionsmaskinist i Ca 15
- 3 maskinister i Ce 15
- 2 reparatörer i Ce 12
- 2 eldare i Ce 11
- 1 eldare i Ce 10 samt
- extra eldarpersonal under säsongen.

I denna personalstat förutsättes, att en av högskolans professorer skall vara föreståndare för värmekraftverket och sålunda svara för såväl driften av detsamma som för den däri bedrivna forskningen och tillika tillse att forskningen bleve bedriven på sådant sätt att störningar eller merkostnader ur driftsynpunkt icke uppstode. Vidare har förutsatts, att driftingenjören skulle vara knuten till värmekraftverket under en 4-årsperiod, vilken finge betraktas såsom en utbildningstid. Under det sista av dessa 4 år skulle en biträdande driftingenjör placerad i Cg 22 tillkomma och efter 1 års tid ersätta driftingenjören. Avsikten med denna anordning har varit att man successivt skulle utbilda driftingenjörer lämpade för näringslivets behov.

Ingående överläggningar rörande lämpligheten av denna organisation har förts under ledning av överstyrelsens vice preses, regeringsrådet Henning Fransén, med olika representanter för byggnadsstyrelsen och för statens vattenfallsverk. Ävenså har ingående direkta överläggningar förts mellan representanter för högskolan och byggnadsstyrelsen. Man har härvid enhälligt kommit till den uppfattningen, att värmekraftverket i stället borde givas en mera permanent organisation särskilt som man icke med full säkerhet kan räkna med att alltid finna en professor som vore villig att ställa sig till förfogande som föreståndare. Härtill komme den olägenheten, att den driftingenjör och den biträdande driftingenjör, som varit knutna till värmekraftverket, icke kunde bindas för en 4-årsperiod utan måste ha rättighet att frånträda sin befattning vid tidpunkt de själva funne lämplig — något som skulle kunna medföra allvarliga störningar ur driftsynpunkt. Härjämte ifrågasattes lämpligheten av att en professor, som själv vore intresserad av att bedriva forskning vid värmekraftverket, tillika borde ansvara för driften. Ytterligare borde trygghet skapas för att kostnader sammanhängande med eventuell forskning icke på ett eller annat sätt komme att belasta rena driftkostnaden och den därav följande debiteringen på till värmekraftverket anslutna högskolan utomstående avnämare.

Det förslag som framkommit och varom full enighet nåtts innebär, att föreståndararvodet skall indragas och i stället anställas en driftingenjör placerad i Ce 29 eller försöksvis tills vidare i Ce 27. Denne driftingenjör underställes rektorsämbetet samt har till uppgift att helt svara för verkets drift. Om möjligt beredes han tjänstebostad vid högskolan.

Överstyrelsen vill tillstyrka ifrågavarande förslag till ändring av personalorganisationen för värmekraftverket vid högskolan. Överstyrelsen förordar sålunda, att den nuvarande befattningen som driftingenjör i lönegraden Cg 24, om vars ändamålsenlighet överstyrelsen för sin del aldrig varit övertygad, uppflyttas till en befattning som driftingenjör med placering tills vidare i lönegraden Ce 27, ävensom att samtidigt den nu förefintliga befattningen som föreståndare för värmekraftverket med ett arvode av 3 000 kronor indrages.

III. Vissa automatiska anslagsökningar.

Överstyrelsen har för nästa budgetår beräknat följande automatiska anslagsökningar utöver vad förut nämnts:

a) ökning av ordinarieposten till följd av löneregleringar jämlikt propositionen 1952: 107	4 200
b) ökning av delposten till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare till följd av den arvodeshöjning, som av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens skrivelse 1952: 69 beviljats från och med innevarande budgetår	53 100
c) ökning av icke-ordinarieposten på grund av löneklassuppflyttningar m. m.	3 200
d) ökning av icke-ordinarieposten till följd av löneregleringar jämlikt propositionen 1952: 107	10 000
e) ökning av anslagsposten till rörligt tillägg med hänsyn till medelsbehovet för nuvarande personal	698 000

Departementschefen. Behovet av en förbättrad organisation av undervisningen vid de tekniska högskolorna i de grundläggande ämnena matematik och mekanik har under senare år gjort sig allt starkare gällande på grund av den successiva ökningen av antalet studerande. Vissa åtgärder för tillgodoseende av detta behov har redan vidtagits. Sålunda har från och med den 1 juli 1952 vid tekniska högskolan i Stockholm inrättats två laboratorstjänster i matematik och vid Chalmers tekniska högskola en i mekanik. Högskolemyndigheterna fullföljer nu sina i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag till omorganisation av undervisningen i matematik och mekanik. Vad beträffar tekniska högskolan i Stockholm så anser jag mig nu endast i så måtto kunna tillstyrka högskolans förslag i ämnet, att jag förordar inrättande av två laboratorstjänster i mekanik i Ca 34, den ena i mekanik I och den andra i mekanik II, varvid en biträdande lärarbefattning i mekanik (arvode 3 900 kronor) bör indragas. I det följande kommer jag att föreslå, att en laboratorstjänst i matematik inrättas vid Chalmers tekniska högskola.

Förslaget om omändring av professuren i cellulosateknik och träkemi till en professur i cellulosateknik och samtidigt inrättande av en speciallärarbefattning i träkemi, bekostad av donationsmedel, har icke givit mig anledning till erinran, varför jag biträder detsamma.

För förslaget om inrättande av en laboratorstjänst i elektronik vid högskolan har enligt min mening starka skäl anförts. Som av den lämnade redogörelsen framgått finnes vid institutionen för elektronik en forskare, som synes särskilt väl skickad för en dylik tjänst och vilkens fortsatta medverkan i forskningen tillmätas den största betydelse för vårt land. Jag syftar på docenten Herlofson, som nu innehar befattning vid högskolan som docent. Jag anser mig böra föreslå, att en laboratorstjänst i elektronik i

Ca 34 inrättas vid högskolan och att en docentbefattning därvid indrages. Jag förutsätter härvid, att docenten Herlofson må utan laboratorstjänstens ledigkungörande utses till förste innehavare av densamma.

Med anledning av förslaget om inrättande av en tjänst som driftingenjör, tillika laborator, i Ce 33 vill jag framhålla, att jag blivit övertygad om behovet av en tjänst, förenad med de arbetsuppgifter, som kollegienämnden angivit. Däremot har jag icke blivit övertygad om att arbetsuppgifterna äro av den art, att tjänsten i lönehänseende bör likställas med högskolans laboraturer. Jag anser mig därför böra förorda, att för ifrågavarande ändamål inrättas en tjänst som förste driftingenjör i Ce 31.

Den föreslagna omändringen av specialläraryrket i förbränningslära II (arvode 4 900 kronor) till specialläraryrket i värmeteknik (arvode 8 400 kronor) tillstyrker jag. Härvid bör i enlighet med överstyrelsens förslag benämningen å den nuvarande specialläraryrket i förbränningslära I ändras till förbränningslära. Jag tillstyrker vidare, att arvodet vid specialläraryrket i svenska arkitektens historia höjes med 1 350 kronor till 4 900 kronor för att möjliggöra en rationalisering av undervisningen. Vad överstyrelsen anført och föreslagit i fråga om vissa med omorganisationen av lantmästar- och lantbruksingenjörsutbildningen sammanhängande förändringar och indragningar av specialläraryrket har icke givit mig anledning till erinran.

Sedan innehavaren av den å övergångsstat uppförda professuren i gruvbrytning numera avgått från professuren, bör i enlighet med tidigare fattat beslut specialläraryrket i gruvmätning (arvode 8 350 kronor) indragas.

Av de föreslagna nya befattningarna som biträdande lärare kan jag nu endast tillstyrka, att följande inrättas, nämligen en i teoretisk elektroteknik (arvode 4 000 kronor), en i kulturteknik II (arvode 2 800 kronor) och en i kulturteknik III (arvode 1 850 kronor).

Delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter är nu uppförd med 1 290 000 kronor. På grund av den år 1952 genomförda arvodesförhöjningen bör posten höjas med 100 000 kronor. Den av överstyrelsen nu föreslagna ytterligare arvodesförhöjningen för assistenter är jag icke beredd förorda. Jag kan icke tillstyrka, att medel beräknas under ifrågavarande delpost för anslutning av rektors vikarie till SPP. Med hänsyn till vad överstyrelsen i övrigt anført till stöd för sitt förslag om en väsentlig höjning av delposten förordar jag, att den höjes med ytterligare 50 000 kronor till 1 440 000 kronor. Härvid förutsätter jag, att inkomstposten för elevavgifter i avlöningsstaten uppföres med oförändrat belopp. Jag vill i anslutning härtill framhålla, att föreliggande förslag om avskaffande av terminsavgifterna vid bland annat de tekniska högskolorna icke ansetts nu kunna realiseras med hänsyn till det statsfinansiella läget. Jag torde vidare böra nämna, att en dylik åtgärd, innebärande ett totalt

avskaffande av terminsavgifterna vid de tekniska högskolorna, skulle medföra ökade statsutgifter med drygt 1 000 000 kronor per år.

Med anledning av föreliggande förslag om inrättande av nya kanslibiträdestjänster för högskolans avdelningar beräknar jag i det följande medel för avlönande av ytterligare två kanslibiträden i Ce 11. Förslaget om inrättande av två nya institutionsvaktmästartjänster i Ce 14 kan jag endast på så sätt biträda, att jag beräknar medel för avlönande av ytterligare en institutionsvaktmästare i Ce 12. För avlönande av laboratoriebiträden beräknar jag ytterligare 8 000 kronor under icke-ordinarieposten och för avlönande av extra arbetshjälp vid institutionerna för arkitektur I och teknisk organisk kemi ytterligare sammanlagt 2 000 kronor under samma anslagspost.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag, att befattningen som föreståndare för värmekraftverket med ett arvode av 3 000 kronor indrages samt att befattningen som driftingenjör i Cg 24 samtidigt därmed uppflyttas till Ce 27.

I anslutning till den reglerade beföringsgången för biträden med skriv- och kontorsgöromål bör tre extra ordinarie kontorsbiträden beredas ordinarie anställning i lönegraden Ca 8.

Utöver vad som framgår av det föregående är jag icke beredd att nu förorda några ändringar i högskolans personalorganisation. Ett ökat medelsbehov under anslaget föranledes — förutom av vad jag härförut anfört och föreslagit — *dels* av genomförd arvodesreglering för speciallärare och biträdande lärare, *dels* av vidtagen höjning av det rörliga tillägget, *dels* av uppflyttning i löneklass av vissa befattningshavare vid högskolan, *dels* ock av riksdagens beslut i anledning av propositionerna 1952:107, 241 och 245. Anslagsbehovet beräknar jag till ett med 1 100 000 kronor till 5 540 000 kronor förhöjt belopp med den fördelning å de särskilda anslagsposterna, som framgår av efterföljande avlöningsstat. I personalförteckningen för högskolan bör vederbörliga ändringar vidtagas i anledning av vad jag i det föregående anfört. Vidare torde viss ändring i personalförteckningen böra vidtagas på grund av professor Weibulls avgång från den för honom inrättade, av aktiebolaget Bofors bekostade professuren i teknisk fysik.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledas av vad jag i det föregående anfört,

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 700 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	413 148
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar	13 452 426 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 150 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 613 400
Summa kronor	5 890 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	350 000
Nettoutgift kronor	5 540 000

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 5 540 000 kronor.

[154] 4. Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	811 000	1 110 335
1952/53 (statsliggaren s. 567)	900 000	
1953/54 (förslag)	1 130 000	

Det för innevarande budgetår anvisade anslagets fördelning å olika med anslaget avsedda ändamål ävensom den för nästa budgetår av *högskolans kollegienämnd* begärda och av *överstyrelsen* i dess anslagsäskanden förordade medelsanvisningen framgår av följande sammanställning, däri tillika angives av *överstyrelsen* ifrågasatt ökning, respektive minskning av skilda anslagsposter i förhållande till innevarande budgetår:

Anslagsändamål	Medelsanvisning för budgetåret 1952/53, kronor	Av kollegienämnden äskad medelsanvisning för budgetåret 1953/54, kronor	Av överstyrelsen förordad medelsanvisning för budgetåret 1953/54, kronor	Av överstyrelsen ifrågasatt ökning eller minskning i förhållande till budgetåret 1952/53, kronor
<i>Utgifter:</i>				
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	10 500	12 000	12 000	+ 1 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	34 000	40 800	40 800	+ 6 800
3. <i>Expenser:</i>				
a. Bränsle m. m., <i>förslagsvis</i>	420 000	640 000	640 000	+ 220 000
b. Övriga <i>expenser:</i>				
Biblioteket	7 500	8 000	8 000	+ 500
Högskolan i övrigt . . .	420 000	563 000	563 000	+ 143 000
4. Övriga <i>utgifter:</i>				
a. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	52 500	60 000	60 000	+ 7 500
b. Anordnande av anslagsprov	3 500	3 500	3 500	—
c. Nattbevakning	10 000	12 000	12 000	+ 2 000
d. Inköp av epidiaskop . . .	—	15 000	7 500	+ 7 500
e. » » IBM skrivmaskin	—	3 200	3 200	+ 3 200
f. Praktisk kurs för vissa studerande inom avdelningar för lantmäteri samt väg- och vattenbyggnad, <i>förslagsvis</i>	5 000	5 000	5 000	—
g. Inköp av rotaprinttrycksmaskin	8 000	—	—	— 8 000
Summa utgifter	971 000	1 362 500	1 355 000	+ 384 000
<i>Avgår:</i>				
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>				
I. Ersättning för kol, gas m.m.	70 000	210 000	210 000	+ 140 000
II. Övriga uppbördsmedel . . .	1 000	1 000	1 000	—
Summa uppbördsmedel	71 000	211 000	211 000	+ 140 000
Nettoutgift	900 000	1 151 500	1 144 000	+ 244 000

Överstyrelsen anför:

Den pågående utbyggnaden av högskolan och inträffade prisstegringar i fråga om med förevarande anslag avsedda utgifter medför behov av anslagsförstärkningar, som i viss utsträckning måste anses ofrånkomliga. Härtill kommer vissa utgifter av engångsnatur, för vilka överstyrelsen funnit vägande skäl föreligga. Med hänsyn härtill har överstyrelsen ansett sig böra i huvudsak biträda kollegienämndens förslag till medelsanvisning under olika ifrågakommande anslagsposter.

I ett fall har överstyrelsen emellertid funnit de av kollegienämnden beräknade utgifterna böra begränsas. Sålunda bör, såsom överstyrelsen anför i sina petita för budgetåret 1952/53, medelsanvisningen för inköp av epidiaskop kunna begränsas till tre dylika och sålunda den av kollegienämnden för ändamålet föreslagna nya delposten under Övriga utgifter kunna minskas till ett belopp av 7 500 kronor.

Departementschefen. I fråga om delposten till övriga expenser för biblioteket beräknar jag oförändrad medelsanvisning. Anslagsmedlen till publikationstryck bör uppräknas endast med 5 000 kronor. Någon särskild medelsanvisning till inköp av epidiaskop och en IBM skrivmaskin kan jag icke tillstyrka. I övrigt anser jag mig böra godtaga kollegienämndens och överstyrelsens förslag, dock att posten Övriga uppbördsmedel bör för avrundning av anslagets slutsumma upptagas med 1 300 kronor. Anslaget bör därför höjas med 230 000 kronor till 1 130 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 130 000 kronor.

[155] 5. Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 500 000	1 488 934
1952/53 (statsliggaren s. 568)	1 800 000	
1953/54 (förslag)	1 900 000	

Högskolans kollegienämnd har för nästa budgetår hemställt om anslag till materiel m. m. i enlighet med följande sammanställning, däri tillika anges av *överstyrelsen* för här avsedda ändamål förordad medelsanvisning och anslagsökning i förhållande till innevarande budgetår.

Ändamål	Av kollegienämnden äskad medelsanvisning, kronor	Av överstyrelsen förordad medelsanvisning, kronor	Av överstyrelsen förordad ökning eller minskning i förhållande till budgetåret 1952/53 kronor
Samlingar och laborationer	1 212 600	1 212 000	+ 262 000
Tekniska licentiatarbeten	60 000	60 000	+ 15 000
Inköp av smalfilmsaggregat	—	—	— 2 000
Nyanskaffning av apparater m. m. ...	1 006 000	1 006 000	+ 203 000
Summa kronor	2 278 600	2 278 000	+ 478 000

Kollegienämnden har till stöd för den föreslagna anslagshöjningen anför i huvudsak följande.

S a m l i n g a r o c h l a b o r a t i o n e r. För budgetåret 1952/53 åskade kollegienämnden med hänsyn till inträdda prisstegringar en uppräkning av den för budgetåret 1951/52 anvisade anslagsposten, 780 000 kronor, med 30 procent. För ändamålet anvisades emellertid allenast 950 000 kronor, motsvarande en höjning av anslagsposten med 23 procent. En eftersläpning å 7 procent uppstod sålunda. För budgetåret 1953/54 räknar kollegienämnden med en ytterligare prisstegring av 20 procent, varför den sammanlagda eftersläpningen kommer att utgöra 27 procent. Kollegienämnden föreslår därför, att anslagsposten uppräknas med 27 procent eller till 1 200 000 kronor. Vid bifall till de framlagda förslagen om inrättande av en professur i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation samt av en befattning såsom biträdande lärare i flygteknik skulle uppkomma ett ytterligare medelsbehov av 12 600 kronor, varav 12 000 kronor för den förra och 600 kronor för den senare befattningen.

T e k n i s k a l i c e n t i a t a r b e t e n. För tekniska licentiatarbeten har för budgetåret 1952/53 anvisats 45 000 kronor. Antalet licentianter har detta år uppgått till omkring 200 men kommer enligt vad olika avdelningskollegier uppgivit att under budgetåret 1953/54 ökas till 222 å 234. På grund av denna ökning av antalet licentianter samt därav att det disponibla anslaget varit helt otillräckligt hemställer kollegienämnden om en uppräkning till 60 000 kronor.

N y a n s k a f f n i n g a v a p p a r a t e r m. m. För budgetåret 1952/53 hemställde kollegienämnden på grund av de stegrade priserna om en höjning av de för budgetåret 1951/52 anvisade anslagsmedlen, 677 000 kronor, med 30 procent. Statsmakterna höjde emellertid anslagsposten allenast med 19 procent till 805 000 kronor, varigenom en eftersläpning på 11 procent uppkom. För budgetåret 1953/54 beräknas prisförhöjningarna nödvändig göra en uppräkning av anslagsmedlen med 10 å 15 procent, varför den erforderliga anslagshöjningen för nästa budgetår utgör 21 å 26 procent. Kollegienämnden hemställer, att anslagsposten för budgetåret 1953/54 höjes med 24 procent till 1 000 000 kronor, vartill skulle komma ett belopp av 6 000 kronor, därest den åskade professuren i byggnadsekonomi och byggnadsorganisation inrättas.

Överstyrelsen ansluter sig till kollegienämndens uppskattning av medelsbehovet under förevarande reservationsanslag och tillstyrker sålunda, att för samlingar och laborationer beräknas ett till 1 212 000 kronor avrundat belopp, för tekniska licentiatarbeten 60 000 kronor och för nyanskaffning av apparater 1 006 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig böra tillstyrka en höjning av detta anslag med 100 000 kronor till 1 900 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av överstyrelsen besluta om den närmare fördelningen av anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kronor.

[156] 6. Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	55 000	54 617
1952/53 (statsliggaren s. 569)	74 000	
1953/54 (förslag)	81 000	

Kollegienämnden har hemställt om höjning av detta reservationsanslag till 120 000 kronor.

Överstyrelsen framhåller bibliotekens betydelse för undervisningen och forskningen vid de tekniska högskolorna samt för tillgodoseende av behovet av teknisk-vetenskaplig litteratur inom industrien m. m. Till följd av högskolornas successiva utbyggnad och den tekniska forskningens alltmåra ökade omfattning och specialisering framstår enligt överstyrelsens mening en reell ökning av anslagen till biblioteken såsom väl motiverad. Den uppräknig av anslaget, som har vidtagits för budgetåret 1952/53, kan nu ej ens anses motsvara kostnadsökningarna. Med hänsyn till vad överstyrelsen sålunda anført förordar överstyrelsen en ytterligare uppräknig av anslaget med 26 000 kronor till 100 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig nu endast kunna förorda, att anslaget höjes med 7 000 kronor till 81 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 81 000 kronor.

[157] 7. Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	26 000	26 000
1952/53 (statsliggaren s. 569)	30 000	
1953/54 (förslag)	24 000	

Av medelsanvisningen under detta anslag disponeras nu 18 500 kronor till stipendier åt studerande vid högskolan och 11 500 kronor till resebidrag till vissa studerande.

Kollegienämnden har — med hänvisning till den fortgående stegringen av rese- och hotellkostnader samt till önskvärdheten av studieresor i ökad omfattning — begärt en uppräknig av anslaget med 6 000 kronor till 36 000 kronor.

Överstyrelsen förordar med hänsyn till vad kollegienämnden anført en höjning av delposten till resebidrag till vissa studerande med 6 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till vad jag i det föregående anförte under punkten Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter föreslår jag, att delposten till stipendier sänkes till 9 500 kronor. I fråga om delposten till resebidrag föreslår jag däremot en höjning med 3 000 kronor till 14 500 kronor. Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör anslaget i sin helhet sänkas med 6 000 kronor till 24 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 24 000 kronor.

[158] **8. Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Detta reservationsanslag är för innevarande år uppfört med 1 000 000 kronor. Beredningen av frågan om medelsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad, varför anslaget torde i riksstatsförslaget bära uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till *Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler* ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[159] **9. Tekniska högskolan i Stockholm: Fortbildningskurser i stadsbyggnad.** En fortsättningskurs i stadsbyggnad har — efter att tidigare ha förekommit vartannat år — från och med budgetåret 1949/50 årligen anordnats vid tekniska högskolan i Stockholm. Utgifterna för kursen har bestritts — förutom av statsmedel — med deltagaravgifter och vissa inkomster av ett i samband med kursen utgivet kompendium. Alltsedan budgetåret 1949/50 har årligen för ändamålet å riksstaten varit uppfört ett reservationsanslag under rubriken Tekniska högskolan i Stockholm: Fortsättningskurs i stadsbyggnad. Anslaget har för innevarande budgetår — med hänsyn tagen till förefintlig reservation å anslaget — upptagits med 8 500 kronor.

Kollegienämnden har nu föreslagit, att för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 10 800 kronor till anordnande av fortbildningskurser i stadsbyggnad vid högskolan. Till stöd härför har anförts bland annat följande.

Hittillsvarande fortsättningskurser i stadsbyggnad ha blivit mycket uppskattade. Antalet ansökningar har varje år varit avsevärt större än 50, som är det fastställda antalet deltagare. För kursen 1951 var antalet ansökningar 118. En viss omläggning och utvidgning av kursverksamheten bör nu göras, dels för att kunna uppnå ett med hänsyn till antalet ansökningar större antal kursdeltagare, dels för att tidpunkten nu synes vara mogen för en utökning av denna värdefulla form för efterutbildning, och dels för att

en sådan utökning kan ske utan någon reell ökning av erforderligt statsbidrag.

Verksamheten bör sålunda i fortsättningen uppdelas i en del för mera allmänna och översiktliga frågor och idédebatter och en del för djupgående studium av speciella problem. För den första delen bör anslås en vecka med 50 deltagare (tredje veckan i september). Den andra delen skulle bestå i ett antal kurser på en vecka vardera. Under budgetåret 1953/54 anordnas försöksvis tre sådana kurser. Den första bör hållas fjärde veckan i september med 50 deltagare. De deltagare i den tredje veckans allmänna kurs, som så önskar, skulle då kunna fortsätta direkt med specialkursen under fjärde veckan. Senare under hösten och vintern skulle vid lämpliga tidpunkter ytterligare två veckokurser hållas med 25 deltagare i vardera.

Beträffande ämnen för dessa veckokurser föreslås för ifrågavarande budgetår följande: 1) Grönområdena ur behovssynpunkt och kostnadssynpunkt. 2) Parkerings- och garageproblem. 3) Metodik för kostnadsberäkningar i samband med stadsplaner och generalplaner.

Utgifterna för den föreslagna kursverksamheten beräknas till 20 400 kronor per år och inkomsterna till samma belopp, varav statsanslag 10 800 kronor, deltagaravgifter 7 500 kronor och överskott av kompendium 2 100 kronor. Deltagaravgiften föreslås utgå med 50 kronor per vecka mot hittills 25 kronor per vecka.

Överstyrelsen tillstyrker här ifrågavarande förslag till omläggning av kursverksamheten men anser, att medelsanvisningen för nästa budgetår kan begränsas till 8 500 kronor med hänsyn till den reservation, som kan beräknas föreligga å det nuvarande anslaget vid utgången av innevarande budgetår.

Departementschefen. Enligt föreliggande förslag skall i stället för den fortsättningskurs i stadsbyggnad, som under de senaste åren årligen hållits vid tekniska högskolan i Stockholm, vid högskolan anordnas ett antal kortare fortbildningskurser i stadsbyggnad. Den sålunda föreslagna omläggningen har icke givit mig anledning till erinran. Anslag för ändamålet bör i riksstaten upptagas under förut angivna, ändrade rubrik. Anslagsbehovet beräknar jag i enlighet med överstyrelsens förslag till 8 500 kronor. Jag förutsätter härvid att vid utgången av budgetåret 1952/53 förefintlig behållning å reservationsanslaget till Tekniska högskolan i Stockholm: Fortsättningskurs i stadsbyggnad får tillgodoföras det av mig nyss förordade anslaget. Erforderliga bestämmelser om anslagets disposition och kursverksamheten torde böra meddelas av överstyrelsen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Fortbildningskurser i stadsbyggnad* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 8 500 kronor;

b) medgiva, att vid utgången av budgetåret 1952/53 förefintlig reservation å reservationsanslaget till Tekniska högskolan i Stockholm: Fortsättningskurs i stadsbyggnad må tillgodoföras det under a) angivna anslaget.

[160] **10. Chalmers tekniska högskola: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 705 000	2 299 693
1952/53 (statsliggaren s. 570)	2 491 000	
1953/54 (förslag)	3 140 000	

Högskolans kollegienämnd har hos överstyrelsen för de tekniska högskolorna gjort framställningar, som, därest de bifallits, hade medfört en anslagshöjning av 1 136 100 kronor. *Överstyrelsen* förordar kollegienämndens anslagsäskanden endast i begränsad utsträckning och tillstyrker anslagshöjningar om tillhopa 864 000 kronor.

I det följande redogör jag mera utförligt huvudsakligen endast för de framställningar av överstyrelsen, vilka jag funnit mig kunna biträda helt eller delvis.

A. Lärarpersonal.

Personlig professur i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik för civilingenjören Folke Tenelius, bekostad av aktiebolaget Svenska fläktfabriken, m. m. Sedan år 1939 finnes vid högskolan en speciallärbefattning i pumpar, fläktar och vattenturbiner med ett årligt arvode av för närvarande 11 200 kronor. Enligt gällande läro- och timplaner omfattar speciallärarens tjänstgöringsskyldighet i genomsnitt $4\frac{1}{2}$ föreläsningstimmar och 5 övningstimmar, allt per vecka och läroår. Undervisningsskyldigheten är sålunda av samma omfattning som för en professor. Innehavare av befattningen är sedan år 1945 civilingenjören Folke Tenelius, född den 16 februari 1894, tidigare anställd såsom chef för aktiebolaget Svenska fläktfabrikens kontor i Göteborg. Tenelius har länge hyst intresse för vetenskapligt arbete och undervisning. Genom mellankomst av nämnda bolags ledning har Tenelius beretts annan ställning, varigenom hans anställande såsom speciallärare vid högskolan möjliggjorts. Tenelius har under sin anställning vid högskolan jämsides med undervisningen bedrivit vetenskaplig verksamhet.

I skrivelse den 27 juni 1949 utfäste aktiebolaget Svenska fläktfabriken sig att lämna visst bidrag till en för Tenelius personlig professur i pumpar, fläktar och vattenturbiner. Med anledning härav hemställde kollegienämnden om inrättande av en dylik professur.

Under år 1950 verkställde *avdelningskollegiet för avdelningen för maskin-*

teknik vid högskolan en särskild utredning rörande omfattningen av den ifrågasatta professuren. Avdelningskollegiet fann, att inrättandet av professuren skulle vara av mycket stort värde för såväl undervisningen vid högskolan som den vidare utvecklingen inom området. Avdelningskollegiet ansåg sig emellertid böra särskilt understryka fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknikens stora betydelse. Inom detta område, som utgör en väsentlig del av den nuvarande specialläraryrkesbefattningen, hade under de senaste årtiondena pågått en mycket stark utveckling och behovet av undervisning och forskning vore här framträdande. Hela området från vattenturbiner till luftbehandlingsteknik ompändade emellertid ett så stort fält, att det knappast kunde behärras av en person i den omfattning, som erfordrades för en professur, särskilt med hänsyn till det stora område, som representerades av fläktanläggnings- och luftbehandlingstekniken. Den inskränkning av ämnesområdet, som befunnits önskvärd, kunde ske på olika vägar. Den lämpligaste anordningen vore därvid enligt avdelningskollegiets mening, att en professur i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik inrättades och att den nuvarande specialläraryrkesbefattningen i pumpar, fläktar och vattenturbiner bibehölls i den begränsade utsträckning, som erfordrades för att täcka behovet av undervisning inom de övriga delarna av ämnet, främst pumpar och eventuellt vattenturbiner.

Sedermera har *aktiebolaget Svenska fläktsfabriken* i skrivelse den 25 april 1952 lämnat ett nytt, för statsverket mera fördelaktigt anbud rörande kostnaderna för professuren. Däri förbinder sig bolaget att, därest en personlig professur i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik inrättas vid högskolan för den nuvarande specialläraren i pumpar, fläktar och vattenturbiner från och med den 1 juli 1953 — oavsett omfattningen av den undervisningsskyldighet, som kan komma att åläggas denne — från och med nämnda dag till och med den 28 februari 1959 eller intill den senare tidpunkt, vartill Tenelius — om han varit ordinarie professor vid högskolan — kan komma att kvarstå å professuren, dock längst till och med den 30 juni 1960, *dels* bekosta de avlöningsförmåner, som enligt vid varje tidpunkt gällande avlöningsbestämmelser skulle ha tillkommit Tenelius i egenskap av ordinarie professor vid högskolan, *dels* till bestridande av kostnaderna för samlingar och laborationer vid högskolans institution för ifrågavarande ämne tillskjuta ett belopp av 3 000 kronor för år räknat.

Härjämte utfäster sig bolaget att svara för Tenelius' tjänstepension i enlighet med de tjänstepensionsbestämmelser, som skulle ha gällt för Tenelius, därest han varit ordinarie professor vid högskolan, ävensom att — om den avsedda professuren kommer till stånd — ställa ett engångsbelopp av 30 000 kronor till högskolans förfogande för inredning och utrustning av ovannämnda institutions lokaler.

Till stöd för sitt erbjudande har bolaget bland annat anfört följande.

Vi anse det ytterst angeläget, att högskoleundervisning i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik kommer till stånd även vid Chalmers tekniska högskola, emedan behovet av högskoleutbildade ingenjörer inom denna bransch är mycket stort och icke alls kan tillgodoses med nuvarande omfattning av utbildningen. En översikt över utvecklingen av denna bransch under de senare åren visar, att det för närvarande finns i vårt land icke mindre än ett 30-tal större och mindre firmor, som tillverka och leverera dylik utrustning och sammanlagda leveransvärdet per år beräknas till cirka 120 miljoner kronor. Därtill kommer ett mycket stort antal konsulterande firmor, som har en stor teknisk personal anställd, som även handlägger luftbehandlingstekniska frågor.

Luftbehandlingstekniken ingår även som bekant i mycket stor omfattning i flertalet industriprocesser och med anledning härav har de större industrierna numera även behov av högskoleingenjörer, väl utbildade inom detta område.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts tillåter vi oss ånyo erinra om den mycket stora betydelsen av att en professur snarast möjligt kommer till stånd även vid Chalmers tekniska högskola för att tillgodose undervisningen på högskolestadiet inom fläktanläggnings- och luftbehandlingstekniken.

Kollegienämnden instämmer med bolaget i fråga om nödvändigheten av denna professur vid Chalmers tekniska högskola. Kollegienämnden anser att genom det nya anbud, som bolaget lämnat, kommer professuren icke att medföra några merkostnader för högskolan på löne- och materielanslaget. I stället uppkommer en besparing genom att ifrågavarande speciallärartjänst till sin huvuddel kan bortfalla. Inrättandet av professuren kommer enligt kollegienämndens mening heller icke att medföra merkostnader för högskolan i fråga om byggnader och utrustning.

Genom särskilda sakkunnigutlåtanden har, anför kollegienämnden vidare, styrkts, att Tenelius är kompetent till professuren. Kollegienämnden hemställer därför återigen, att denna personliga professur inrättas.

Överstyrelsen förordar ånyo inrättandet av en personlig professur i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik för Tenelius och i samband därmed en minskning av arvudet vid speciallärarbefattningen i pumpar, fläktar och vattenturbiner från 11 200 kronor till 5 300 kronor. Överstyrelsen anför därvid bland annat följande.

Enligt bolagets tidigare utfästelse skulle detta — förutom ett årligt bidrag till samlingar och laborationer av 3 000 kronor samt ett engångsbidrag till inredning och utrustning av vederbörande institutions lokaler av 30 000 kronor — bestrida hela professorslönen. Numera har bolaget utfäst sig att svara även för Tenelius' tjänstepension i enlighet med de tjänstepensionsbestämmelser, som skulle ha gällt för Tenelius, om han varit ordinarie professor vid högskolan. Då emellertid ifrågavarande förslag innebär, att en speciallärarbefattning av mera begränsad omfattning skulle bibehållas för undervisning i konstruktion av pumpar, fläktar och vattenturbiner med ett arvode av 5 300 kronor, stannar den härigenom uppkommande besparingen

för statsverket vid ett årligt belopp av (11 200 — 5 300 =) 5 900 kronor. Det av bolaget utfästa bidraget till inredning och utrustning av den nya institutionens lokaler måste vidare anses innebära en avsevärd fördel för statsverket, då den härför anskaffade utrustningen avses skola bli statens egendom och — om professuren ifråga ej kommer till stånd — den nuvarande institutionen torde kräva en viss medelsanvisning till inredning och utrustning vid sin inflyttning i därför avsedda lokaler i den nya laboratoriebyggnaden för högskolans maskintekniska avdelning.

Å andra sidan medför professurens inrättande behov av en förste assistent (Cg 22) vid Tenelius' institution, vilket för närvarande innebär en årlig lönekostnad av i runt tal 13 400 kronor, inklusive rörligt tillägg. Till ett av kollegienämnden härom framlagt förslag återkommer överstyrelsen i det följande. Vidare lär framdeles — om professuren inrättas — erfordras en institutionsvaktmästare (Ce 12), vilket innebär årliga lönekostnader till ett belopp av i runt tal 8 700 kronor, inklusive rörligt tillägg.

Med hänsyn till värdet för undervisningen och forskningen på förevarande område av att den avsedda professuren kommer till stånd och till omfattningen av de av bolaget utfästa bidragen, har överstyrelsen funnit det rimligt, att staten även lämnar sin medverkan härtill genom att ikläda sig de övriga här berörda kostnader, som följa med professurens inrättande.

Sedermera har *aktiebolaget Svenska fläktfabriken* i skrivelse den 4 november 1952 förklarat sig utsträcka sina den 25 april 1952 gjorda åtaganden till att avse jämväl de familjepensionsförmåner, som skulle tillkommit Tenelius, därest han innehåft en ordinarie professur vid högskolan.

Arbetsarkyddsstyrelsen har framhållit angelägenheten av att den ifrågasatta professuren snarast möjligt inrättas.

L a b o r a t o r s b e f a t t n i n g i m a t e m a t i k. *Kollegienämnden* har härom bland annat anfört:

Undervisningen i matematik vid högskolan uppehålls normalt av en professor med hjälp av två biträdande lärare. Avdelningarna för maskinteknik, skeppsbyggnad, elektroteknik och väg- och vattenbyggnad är sammanförda till en undervisningsavdelning under professorn och den ene biträdande läraren, varvid professorn sköter ämnets avancerade delar ensam jämte en avsevärd del av även den mera elementära undervisningen. Undervisningen i avdelningarna kemi och arkitektur handhas av den andre biträdande läraren. På grund av att professorn i matematik för närvarande fungerar som rektor uppehålls hans undervisning av vikarier.

Antalet studerande, som nästkommande hösttermin nyantages inom de olika avdelningarna beräknas bli: i maskinteknik 60, i skeppsbyggnad 25, i elektroteknik 80, i väg- och vattenbyggnad 60, i kemi 26 och i arkitektur 25. Tillhoppa blir då antalet studerande, som utgör den större undervisningsavdelningen i matematik, 225. Det är emellertid oundvikligt, att undervisningens kvalitet sjunker, då så många studerande sammantränges till en undervisningsavdelning. Ett stort antal studerande kommer då så långt från föreläsaren, att de får svårt att höra tydligt och se vad som skrives på tavlan. Värre är emellertid, att huvudläraren ifråga, som skall avge betyg, icke kan hinna personligen lära känna alla de studerande.

Kollegienämnden hemställer nu om inrättande av en laboratorstjänst i

läroämnet matematik i Ca 33 från och med den 1 juli 1953. Detta skulle möjliggöra, att den större undervisningsavdelningen i matematik i första och andra årskurserna klyves i två och att den avsedda laboratorn skulle föreläsa för en av de delade avdelningarna i varje årskurs.

Överstyrelsen tillstyrker förslaget och anför därvid:

Såsom överstyrelsen tidigare understrukit är en förbättring av undervisningen i de grundläggande ämnena vid de tekniska högskolorna nödvändig. För Chalmers tekniska högskola har genom inrättandet från och med budgetåret 1952/53 av en laboratorsbefattning i mekanik skapats förutsättningar för en icke oväsentlig förbättring i undervisningen i detta ämne. Förslag har nu framlagts om en motsvarande förstärkning av lärarkrakterna i matematik, vilken främst är avsedd att möjliggöra en uppdelning av den största undervisningsavdelningen i ämnet, för närvarande omfattande omkring 225 elever. Då avsevärda svårigheter uppenbarligen måste möta för bedrivande av en effektiv undervisning i en avdelning av angiven storleksordning, har överstyrelsen funnit sig böra ansluta sig till vad kollegienämnden föreslagit.

Utökning av den med speciallärarbefattningen i industriell ekonomi förenade undervisningsskyldigheten. *Kollegienämnden* har anfört:

Chalmers tekniska högskola förfogar över en speciallärartjänst i ämnet industriell ekonomi, omfattande en undervisning av 2 timmar per vecka för fjärde årskursen inom avdelningarna för maskinteknik, skeppsbyggnad, elektroteknik, samt inom tredje årskursen för avdelningen för kemi. Ämnets stora betydelse har gjort, att kollegienämnden tidigare hemställt om inrättande av en professur i ämnet. För att under tiden, innan denna professur blivit inrättad, möjliggöra den fylligare undervisning, som är oundgängligen nödvändig för att nivån i ämnet vid Chalmers tekniska högskola icke skall ligga allt för mycket under den, som finnes i motsvarande avdelningar vid tekniska högskolan i Stockholm, har läraren i ämnet hemställt om utvidgning av undervisningen till i genomsnitt 3 timmar per vecka. Under det nu pågående läroåret har han åtagit sig denna utvidgning utan kostnad för statsverket. Kollegienämnden, som anser det synnerligen angeläget, att denna utvidgning av ämnet kommer till stånd även i fortsättningen, hemställer om ifrågavarande utökning, vilken innebär en höjning av anslaget till speciallärartjänsten ifråga med 1 700 kronor till 6 050 kronor.

Överstyrelsen tillstyrker kollegienämndens ifrågavarande förslag.

Speciallärarbefattning i akustik (arvode 5 800 kronor) i stället för befattning som biträdande lärare i byggnadsakustik (arvode 1 950 kronor). *Kollegienämnden* har härom i huvudsak anfört:

Högskolan förfogar för närvarande över en befattning såsom biträdande lärare i byggnadsakustik, tillhörande professuren i byggnadsteknik. Tidigare har jämväl viss undervisning i ämnet meddelats av professorn Rydbeck i samband med undervisningen i radioteknik och då berört de elektro-

akustiska delarna av ämnet. Emellertid har omfånget av Rydbecks nuvarande ämne, elektronik, vuxit så mycket, att undervisning i akustik icke längre lämpligen kan inrymmas däri. Högskolan förfogar endast över ett laboratorium för akustik, vilket laboratorium är beläget i avdelningens för väg- och vattenbyggnad lokaler. Med hänsyn härtill synes undervisningen i byggnadsakustik och elektroakustik böra sammanföras under en lärarbefattning till ett ämne, kallat akustik. I samband härmed bör den nuvarande befattningen ombildas till en speciallärarbefattning med en undervisningsskyldighet av 2 föreläsningstimmar och 3 övningstimmar för de studerande inom avdelningen för elektroteknik och 2 föreläsningstimmar för de studerande inom avdelningarna för väg- och vattenbyggnad och arkitektur, allt under en termin.

Överstyrelsen biträder kollegienämndens förslag.

Utökning av den med befattningen som biträdande lärare i ultrakortvågsteknik förenade undervisningsskyldigheten med höjning av arvudet från 3 100 kronor till 4 750 kronor. *Kollegienämnden* har härom i huvudsak anfört:

Arvudet för befattningshavaren är beräknat efter två föreläsningstimmar i veckan. Emellertid har läraren därjämte genomsnittligt två övningstimmar i veckan, för vilka arvode ej beräknats utan hittills betalats med assistentmedel.

Förslaget tillstyrkes av *överstyrelsen*.

Utökning av den med befattningen som biträdande lärare i elektronik förenade undervisningsskyldigheten med höjning av arvudet från 3 100 kronor till 5 050 kronor. *Kollegienämnden* har härom i huvudsak anfört:

Även beträffande denna befattning har arvudet beräknats på basis av två föreläsningstimmar i veckan. Läraren leder emellertid därjämte övningar med genomsnittligt $2\frac{1}{2}$ timmar i veckan. Kostnaderna härför har betalats med assistentmedel.

Överstyrelsen tillstyrker bifall till kollegienämndens förslag.

Befattning som biträdande lärare i ångteknik (arvode 2 250 kronor). *Kollegienämnden* har anfört:

Professorn i ångteknik har i genomsnitt $5\frac{1}{2}$ föreläsningstimmar och $7\frac{1}{2}$ övningstimmar per vecka. Professorn svarar även för driften vid värme- och kraftcentralen. Professorns undervisningsskyldighet överstiger i icke ringa mån den genomsnittliga undervisningsskyldighet, som plägar ankomma på professor. Härtill kommer, att antalet studerande inom tredje årskursen, där undervisningen är valfri, är stort och att ett betydande antal av de studerande i fjärde årskursen tillväljer fortsättningskursen i ämnet.Handledning vid examensarbeten är av stor omfattning. I ämnet ångteknik ingår viss undervisning i förbränningslära, som av 1940 års sakkunniga för den högre tekniska undervisningen förutsatts skola handhas

av en speciallärare, vilken befattning emellertid icke inrättats. Från industriellt håll har framställts önskemål om utvidgning av undervisningen i ångteknisk anläggningsteknik. Ett inrättande av ifrågavarande biträdande lärartjänst skulle medföra större möjligheter att tillgodose detta behov. Undervisningsskyldigheten för den biträdande läraren beräknas till två föreläsningstimmar och en övningstimme per vecka under en termin.

På de av kollegienämnden anförda skälen tillstyrker *överstyrelsen* föreslagna förslaget.

Vissa lärartjänster i övrigt. *Överstyrelsen* föreslår vidare nyinrättande eller förändring av lärarbefattningar enligt följande.

1. Professur i stadsbyggnad i stället för speciallärartjänsten i ämnet.
2. Professur i teleteknik II i stället för speciallärartjänsten i ämnet.
3. Laboratorsbefattning i kemi.
4. Speciallärarbefattning i geoteknik.
5. Befattning som biträdande lärare i teleteknik I.
6. Befattning som biträdande lärare i elektricitetslära och elektrisk mätteknik II jämte viss ändring av den nuvarande befattningen som biträdande lärare i elektrisk mätteknik.

Tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter. Med stöd av riksdagens i skrivelsen 1952:69 anmälda beslut har Kungl. Maj:t den 30 juni 1952 medgivit, att för innevarande budgetår delposten å 665 800 kronor till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter må överskridas med högst 44 200 kronor.

Kollegienämnden har för nästa budgetår begärt uppräkningsmedel av högskolans anslagsmedel för ifrågavarande ändamål till i runt tal 985 000 kronor. Framställningen avser bland annat höjning av maximiarvodena för assistenter.

Överstyrelsen föreslår höjning av delposten med 196 200 kronor till 862 000 kronor. Den föreslagna höjningen innefattar förutnämnda belopp av 44 200 kronor, varmed delposten får överskridas under innevarande budgetår. *Överstyrelsen* anför i huvudsak följande.

Överstyrelsen ansluter sig till ett av kollegienämnden framlagt förslag om en höjning av de för avlöning av tillfälliga lärare för extrakurser och för frivillig undervisning i humanistiska ämnen avsedda anslagsmedlen med 5 000 kronor.

Vid bifall till *överstyrelsens* förslag om inrättande av professurer i stadsbyggnad, i teleteknik II samt i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik erfordras tre nya befattningar såsom förste assistent. En ny dylik befattning erfordras därjämte för institutionen för textilmekanik, vilken ännu icke erhållit någon förste assistent. *Kollegienämnden* har i avvaktan på slutligt ställningstagande till frågan om inrättande av ett antal forsknings- och laboratorieingenjörstjänster vid högskolan hemställt om anvisande av

medel för avlönande av, bland annat, en förste assistent vid institutionen för elektricitetslära och elektrisk mätteknik, vilken skulle ha till huvudsaklig uppgift att lösa tekniskt-vetenskapliga problem med anlitan-
de av institutionens mekaniska differentialanalysator. Överstyrelsen har funnit sig böra biträda detta äskande. Vid bifall till förslaget om inrättande av dessa fem nya förste assistentbefattningar erfordras en ökning av anslagsmedlen med i runt tal 44 000 kronor.

Kollegienämnden har vidare — med upprepande av ett i dess anslags-
äskanden för budgetåret 1952/53 framlagt förslag — hemställt om höjning av maximibeloppen för ersättningar åt timavlönade assistenter. Sålunda föreslås ersättningen för undervisningstimme i högskolans lokaler höjd till 20 kronor och ersättningen för hemarbetstimme till 10 kronor. Till stöd för förslaget har återopats de stegrade rekryteringssvårigheterna vad gäller här avsedd personal. Överstyrelsen har med hänsyn till vad kollegienämnden anförut funnit en uppräknig av arvodena motiverad men ansett denna kunna begränsas till 18 kronor respektive 9 kronor per timme, vilket skulle påkalla en ökning av anslagsmedlen med 105 000 kronor.

Kollegienämnden har även starkt understrukit betydelsen för det vetenskapliga arbetet vid högskolan av en tillfredsställande tillgång på assistentpersonal samt därvid hemställt om en höjning av ifrågavarande anslagsmedel för tillgodoseende av behovet av en utökning av denna personal. Överstyrelsen, som funnit bärande skäl tala för kollegienämndens förslag, tillstyrker bifall härtill. Den erforderliga anslagshöjningen skulle med tillämpning av vad överstyrelsen funnit sig böra föreslå beträffande höjd timersättning åt assistentpersonalen utgöra 36 000 kronor.

Överstyrelsen har härutöver anslutit sig till av kollegienämnden framlagda förslag om en uppräknig av anslagsmedlen till licentiatundervisning med 6 000 kronor.

I övrigt har överstyrelsen ej funnit sig böra biträda av kollegienämnden framförda förslag till uppräknig av ifrågavarande anslagsmedel.

Vid beräkning av förevarande delpost har överstyrelsen förutsatt, att inkomstposten av gifter från de studerande för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 210 000 kronor.

B. Övrig personal.

Bibliotekspersonal. Överstyrelsen föreslår inrättande av en amanuens tjänst för katalogiseringsavdelningen, inrättande av en assistenttjänst i Ce 15 för centralkatalog och referenskartotek. Rörande motivering-
en för den begärda personalförstärkningen hänvisar överstyrelsen till den utredning rörande personalförhållandena vid tekniska högskolornas biblio-
tek, som överstyrelsen tidigare framlagt (jfr 1949 års åttonde huvudtitel, s. 171).

Kansliets personal. Överstyrelsen föreslår inrättande av en befattning som biträde för skriv- och kontorsgöromål (reglerad befordrings-
gång) och av en befattning som expeditionsvakt i Ce 10. Till stöd för sist-
nämnda förslag har kollegienämnden anförut följande.

För tillsyn av samtliga högskolans lokaler inom Nya Chalmers ävensom för området i dess helhet kan disponeras endast en expeditiionsvakt. Detta har visat sig helt otillräckligt. Institutionsvaktmästarpersonalen är icke tillgänglig för allmänna vaktmästargöromål utan är sysselsatta med att å institutionerna biträda vid undervisningen och det vetenskapliga arbetet (underhåll och tillverkning av apparatur m. m.). Kollegienämnden nödgas därför hemställa att en ny expeditiionsvaktbefattning i lönegraden Ce 10 inrättas för tjänstgöring inom Nya Chalmers.

N y a k a n s l i b i t r ä d e s t j ä n s t e r. *Överstyrelsen* föreslår inrättande av två kanslibiträdestjänster i Ce 11, avsedda att tillgodose behovet av biträdeshjälp i första rummet vid institutionerna för elektronik och teleteknik samt avdelningen för kemi.

I n s t i t u t i o n s v a k t m ä s t a r e. *Överstyrelsen* föreslår inrättande av en tjänst som institutionsvaktmästare (glasblåsare) i Ce 14 gemensam för de kemiska institutionerna och institutionen för fysik. *Kollegienämnden* har anfört:

Föregående år gjorde kollegienämnden framställning om inrättande av en institutionsvaktmästarebefattning (glasblåsare) i Ce 13 gemensam för de kemiska institutionerna och institutionen för fysik. Vid nämnda institutioner förekommer i allt större utsträckning forskningsarbeten, vilkas genomförande kräver tillgång till en kvalificerad glasblåsare. Detta gäller inte minst sådana undersökningar, där vakuumteknik kommer till användning. Erfarenheten har visat, att det medför betydande nackdelar att för dylika glasblåsningsarbeten anlita företag i staden. Dels medför ett dylikt förfarande tidsutdräkt, dels föreligger svårigheter för vederbörande företag att tillhandahålla för ändamålet tillräckligt kvalificerad arbetskraft och dels blir kostnaderna betydande. Inrättandet av den föreslagna befattningen skulle medföra betydande fördelar ur arbetssynpunkt och därjämte minskade kostnader. Det må framhållas, att erfarenheterna av den för något år sedan vid institutionen för elektronik inrättade glasblåsarbefattningen i Ce 13 äro mycket goda. Befattningshavarens arbetstid är fullt upptagen med nyttillverknings- och reparationsarbeten för institutionens behov. Vid de kemiska institutionerna och institutionen för fysik har alltsedan den 1 mars 1950 funnits anställd en glasblåsare mot ett månatligt arvode. Denne har under sin tvååriga anställning varit fullt sysselsatt med nyttillverknings- och reparationsarbeten för nämnda institutioners behov. Erfarenheten har sålunda ådagalagt att full sysselsättning kan beredas en dylik befattningshavare. Fördelarna med anordningen framstår dels ur arbetssynpunkt och dels därigenom att kostnaderna nedbringas. Med hänsyn till vad sålunda anförts hemställer kollegienämnden ånyo enträget att ifrågavarande befattning måtte inrättas såsom en institutionsvaktmästarebefattning. Då samma kvalifikationer måste fordras av befattningens innehavare som av motsvarande befattningshavare vid institutionen för elektronik, förutsätter kollegienämnden, att befattningen — i avvaktan på omprövningen av institutionsvaktmästares löneställning — tills vidare placeras i lönegraden Ce 14.

R e p a r a t ö r m. m. *Överstyrelsen* föreslår — under hänvisning till

vad kollegienämnden anfört — att en tjänst som reparatör i Ce 12 inrättas för högskolans kraftcentral och att i anslutning härtill en tjänst som eldare i Ce 10 uppflyttas till Ce 11. *Kollegienämnden* har anfört bland annat följande.

Det är ingen tvekan om att den nuvarande personalorganisationen är dimensionerad i underkant. Under den gångna, relativt milda vintern har övertid måst tillgripas i icke obetydlig omfattning. Kostnaderna härför har uppgått till omkring 5 000 kronor. Centralen måste under drift vara bemannad med en maskinist och en eldare. I allmänhet har två skift varit tillfyllest, men vid kallare väderlek har man måst förlänga skiften utöver 8 timmar eller köra med 3 skift. Personaluppsättningen har heller icke medgivit byte under söndagar.

I högskolans olika byggnader å Gibraltarområdet äro anordnade undercentraler för elström och för värme och fläktar, vilka drives genom centralen och skall samarbeta med denna. Sålunda finns 7 el-stationer för 10 000 volt och ett stort antal fläktar, pumpar och varmluftaggregat. Antalet undercentraler ökas med varje ny byggnad, som kommer till. Regleringen av hithörande apparatur har i möjligaste mån skett genom kraftcentralens folk. På grund av bristande tid har denna tillsyn dock icke blivit tillräcklig. Icke heller har det varit möjligt för denna personal att taga hand om några reparationer. Härför har måst anlitas enskilda firmor. Enligt kollegienämndens mening bör dessa relativt dyrbara och för byggnadernas brukande viktiga anordningar ges en fortlöpande och fullgod service, varigenom driftsäkerheten skulle ökas. Kollegienämnden anser, att en förstärkning av personalen å kraftcentralen är erforderlig. En viss personalreserv är behövlig med hänsyn till den viktiga funktion centralen har att fylla. Det synes vara naturligt att anläggningarna för ventilation och uppvärmning m. m. som, för att kunna arbeta tillfredsställande, måste samarbeta med centralen, skötes av dess personal och på dess ansvar.

Kollegienämnden får därför hemställa att medel anvisas för anställande av ytterligare en reparatör i centralen. Med stöd av vad anförts i propositionen 1952:107 torde befattningen få placeras i lönegraden Ce 12. Av samma skäl föreslås uppflyttning av nuvarande befattning som eldare i Ce 10 till Ce 11.

L a b o r a t o r i e b i t r ä d e n. *Kollegienämnden* har föreslagit en upphöjning av de för ifrågavarande ändamål avsedda medlen från 18 000 till omkring 32 500 kronor, varvid kollegienämnden anfört:

Kollegienämnden vill understryka nödvändigheten av att till förfogande för högskolans professorer ställas erforderliga hjälpkrafter och anser, att nyinrättande av assistentbefattningar i viss mån skulle kunna inskränkas, därest mindre kostsam arbetskraft, främst laboratorie- eller tekniska biträden, kan anlitas för mindre kvalificerade uppgifter. De erfarenheter som hittills vunnits beträffande nyttjande av dylik personal är ytterst gynnsamma. Kollegienämnden finner det därför väl motiverat, att ytterligare medel ställas till förfogande för anställande av ett ökat antal laboratoriebiträden. Ökningen bör emellertid enligt kollegienämndens mening ske successivt och det bör ankomma på kollegienämnden att i varje särskilt fall pröva behovet av dylika biträden vid de olika institutionerna.

Med hänsyn till ökade levnadsomkostnader m. m. är det ofrånkomligt, att de arvodesanställda laboratoriebiträdena, som ju för närvarande icke åtnjuter några sociala förmåner utöver semester, provisoriskt inplaceras såsom extra tjänstemän. Kollegienämnden har vid sin prövning av denna fråga funnit en provisorisk placering i lönegraden Cg 6 kunna godtagas. Den för budgetåret 1952/53 beräknade medelstillsdelningen torde icke komma att förslå till anställande av flera än tre, möjligen fyra laboratoriebiträden. Från högskolans institutioner ha inkommit framställningar om ökad medelstillsdelning, så att utöver nu anställda fyra laboratoriebiträden ytterligare tio dylika biträden må kunna anställas. Ehuru väl kollegienämnden övertygat sig om att behovet av laboratoriebiträden är mycket framträdande, finner sig kollegienämnden med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga all möjlig sparsamhet icke för närvarande kunna hemställa att medel anvisas för anställande av mer än fyra ytterligare laboratoriebiträden. Enligt kollegienämndens mening är sålunda behovet av laboratoriebiträden för budgetåret 1953/54 minst åtta. Grundlönekostnaderna för åtta biträden med placering i lönegraden Cg 6 utgör 32 488 kronor.

Överstyrelsen tillstyrker för sin del en uppräkningsmedel för ifrågavarande ändamål med 7 000 kronor till 25 000 kronor. Mot kollegienämndens förslag om inplacering av laboratoriebiträdesbefattningarna i lönegraden Cg 6 har överstyrelsen icke annan erinran än att överstyrelsen anser en dylik anställning böra förekomma allenast i fall, då densamma med hänsyn till vederbörande befattningshavares tjänstgöringsförhållanden framstår såsom fullt motiverad.

N a t t b e v a k n i n g. För budgetåret 1952/53 har under högskolans anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknats ett belopp av 7 000 kronor till avlönande av extra nattbevakningspersonal. *Överstyrelsen* föreslår, att medel till bevakning av högskolans lokaler om natten i stället anvisas under högskolans anslag till omkostnader.

C. Vissa automatiska förändringar.

Utöver de förändringar av avlöningsstaten, som bör vidtagas vid bifall till överstyrelsens i det föregående omnämnda förslag, beräknar *överstyrelsen* följande automatiska förändringar:

1. Ökning av ordinarieposten på grund av löneklassuppflyttningar	3 500
2. Ökning av delposten till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare med anledning av den arvodeshöjning, som av Kungl. Maj:t beviljats för innevarande budgetår	40 200
3. Ökning av icke-ordinarieposten på grund av löneklassuppflyttningar och av Kungl. Maj:t medgiven höjning av vissa arvoden	4 200
4. Höjning av rörligt tillägg åt nuvarande personal	430 000
5. Ökade uppbördsmedel (bidrag från Göteborgs stad m. fl.)	17 200

Departementschefen. Förslag har nu ånyo framförts om inrättande av en personlig professur i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik för

specialläraren i pumpar, fläktar och vattenturbiner, civilingenjören Folke Tenelius och i samband därmed en minskning av arvodet vid speciallärarbefattningen från 11 200 kronor till 5 300 kronor. Sedan jag i fjol anmälde denna fråga har aktiebolaget Svenska fläktfabriken utsträckt sina åtaganden i fråga om professuren. Enligt bolagets tidigare utfästelse skulle detta — utöver ett årligt bidrag till samlingar och laborationer av 3 000 kronor samt ett engångsbidrag till inredning och utrustning av vederbörande institutions lokaler av 30 000 kronor — bestrida hela professorslönen. Numera har bolaget utfäst sig att svara även för Tenelius' tjänste- och familjepension i enlighet med de tjänste- och familjepensionsbestämmelser, som skulle ha gällt för Tenelius, om han varit ordinarie professor vid högskolan. Då den ifrågasatta professuren skulle bli till gagn för landets näringsliv och bolagets erbjudande synes vara förmånligt för staten samt Tenelius' kompetens för professuren är väl vitsordad, förordar jag, att bolagets erbjudande antages. Riksdagens samtycke torde böra inhämtas till professurens inrättande på här avsedda villkor. Vid bifall härtill bör arvodet vid speciallärarbefattningen i pumpar, fläktar och vattenturbiner minskas till 5 300 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande sättet för bestridande av de avlöningsförmåner, som skall tillkomma Tenelius såsom innehavare av professuren.

Under åberopande av vad jag anfört vid anmälan av frågan om anslag till avlöningar vid tekniska högskolan i Stockholm förordar jag, att vid Chalmers tekniska högskola inrättas en laboratur i matematik i lönegraden Ca 34.

Den föreslagna utökningen av undervisningen i industriell ekonomi tillstyrker jag. Till följd härav bör arvodet vid speciallärarbefattningen i ämnet ökas med 1 700 kronor till 6 050 kronor. Jag biträder vidare förslaget om inrättande av en speciallärarbefattning i akustik (arvode 5 800 kronor) i stället för en befattning som biträdande lärare i byggnadsakustik (arvode 1 950 kronor).

I enlighet med föreliggande förslag bör arvodet vid befattningen som biträdande lärare i ultrakortvågsteknik höjas med 1 650 kronor till 4 750 kronor och vid befattningen som biträdande lärare i elektronik med 1 950 kronor till 5 050 kronor. Vidare tillstyrker jag, att en befattning som biträdande lärare i ångteknik med ett arvode av 2 250 kronor inrättas.

Delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter är nu uppförd med 665 800 kronor. På grund av den år 1952 genomförda arvodesförhöjningen bör posten höjas med 44 200 kronor. Den av överstyrelsen föreslagna ytterligare arvodeshöjningen är jag icke beredd förorda. Med hänsyn till tillkomsten av professuren i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik samt högskolans pågående utbyggnad i övrigt tillstyrker jag en ytterligare höjning med 25 000 kronor. Posten bör därför

upptagas med 735 000 kronor. Härvid förutsätter jag, att inkomstposten för elevavgifter i avlöningsstaten uppföres med oförändrat belopp.

Vad beträffar frågan om övrig personal förordar jag överstyrelsens förslag, i vad det avser inrättande av följande nya tjänster, nämligen en tjänst som expeditivsvakt i Ce 10, en tjänst som institutionsvaktmästare (glasblåsare) i Ce 14 gemensam för de kemiska institutionerna och institutionen för fysik samt en tjänst som reparatör i Ce 12. Härjämte beräknar jag för avlönande av laboratoriebiträden ytterligare 7 000 kronor under icke-ordinarieposten. Då jag tillstyrker överstyrelsens förslag, att medel till bevakning av högskolans lokaler om natten anvisas under högskolans omkostnadsanslag i stället för under avlöningsanslaget, medför detta en minskad belastning av icke-ordinarieposten med 7 000 kronor.

Utöver vad som framgår av det föregående är jag icke beredd att nu förorda några ändringar i högskolans personalorganisation. Ett ökat medelsbehov under anslaget föranledes — förutom av vad jag härförut anført och föreslagit — *dels* av genomförd arvodesreglering för speciallärare och biträdande lärare m. fl. befattningshavare vid högskolan, *dels* av vidtagen höjning av det rörliga tillägget, *dels* av löneklassuppflyttningar, *dels* och av riksdagens beslut i anledning av propositionerna 1952:107, 241 och 245. Å andra sidan bör inkomstposten Bidrag från Göteborgs stad m. fl. undergå viss höjning. Anslagsbehovet beräknar jag till ett med 649 000 kronor till 3 140 000 kronor förhöjt belopp med den fördelning å de särskilda anslagsposterna, som framgår av efterföljande avlöningsstat. I personalförteckningen för högskolan bör vederbörliga ändringar vidtagas i anledning av vad jag i det föregående anført.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) *dels* medgiva, att för civilingenjören Folke Tenelius må från och med den 1 juli 1953 inrättas en personlig professur i fläktanläggnings- och luftbehandlingsteknik vid Chalmers tekniska högskola,

dels besluta, att Tenelius skall såsom innehavare av sagda befattning i avlönings- och pensionshänseende vara likställd med ordinarie professor vid nämnda högskola,

allt under förutsättning att aktiebolaget Svenska fläktfabriken bestrider kostnaderna för Tenelius' avlönings- och pensionsförmåner och övriga med professurens tillkomst förenade kostnader på sätt i det föregående angivits,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1953/54, vidtaga de änd-

ringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledas av vad jag i det föregående anför,

c) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	900 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i> ...	313 464
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar	13 136 326 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 230 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	937 400
Summa kronor	3 394 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	210 000
Bidrag från Göteborgs stad m. fl.	44 000
Summa kronor	254 000
Nettoutgift kronor	3 140 000

c) till *Chalmers tekniska högskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 140 000 kronor.

[161] 11. Chalmers tekniska högskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	355 000	395 593
1952/53 (statsliggaren s. 574)	423 000	
1953/54 (förslag)	525 000	

Överstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 146 000 kronor enligt följande sammanställning:

Anslagsändamål	Medelsanvisning för budgetåret 1952/53, kronor	Av överstyrelsen föreslagen medelsanvisning för budgetåret 1953/54, kronor	Ökning i förhållande till budgetåret 1952/53, kronor
<i>Utgifter:</i>			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 000	5 000	1 000
2. <i>Expenser, förslagsvis:</i>			
A. Bränsle m. m., <i>förslagsvis</i>	250 000	250 000	—
B. Övriga <i>expenser:</i>			
a. Biblioteket	7 500	8 500	1 000
b. Högskolan i övrigt	150 000	198 000	48 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	25 000	30 000	5 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	16 500	16 500	—
5. Övriga <i>utgifter:</i>			
a. Bevakning av högskolans lokaler om natten	—	12 000	12 000
b. Reparations- och ändringsarbeten i högskolans äldre byggnader	—	48 400	48 400
c. Inköp av katalog- och kardexskåp	—	5 000	5 000
d. Inköp av mikrofilmtrustning	—	4 000	4 000
e. Inredning och utrustning av vissa institutionslokaler	—	35 000	35 000
f. Verkskyddsmateriel	—	10 000	10 000
Summa utgifter	453 000	622 400	169 400
<i>Avgår:</i>			
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>			
I. Ersättning för bränsle m. m.	29 500	52 600	23 100
II. Hyror	500	800	300
Summa uppbördsmedel	30 000	53 400	23 400
Nettoutgift	423 000	569 000	146 000

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

2 B a, 5 b—d. *Kollegienämnden* har föreslagit en höjning av delposten till övriga *expenser* vid biblioteket med 26 500 kronor, varav 1 000 kronor på grund av prisstegringar på papper och övrig materiel, 6 300 kronor till anskaffande av bokhyllor, 5 050 kronor till inköp av nya katalog- och kardexskåp, 4 625 kronor till inköp av mikrofilmtrustning samt 2 000 kronor till inköp av en skärmaskin och en apparat för pressning. Biblioteket har nyligen fått övertaga huvuddelen av de utrymmen i östra delen av Storgatsbyggnadens andra våning, som blivit lediga genom att avdelningarna för maskinteknik och elektroteknik överflyttat till nyuppförda byggnader å Gibraltarområdet. I de sålunda övertagna utrymmena avses uppsättas 350 längdmeter hyllor av standardtyp. Kostnaderna härför beräknas

till 6 300 kronor. Den alltså fortgående ökningen av bok- och tidskriftsbeståndet medför behov av ett antal nya katalog- och kardexskåp till en beräknad kostnad av 5 050 kronor. Högskolans bibliotek saknar för närvarande varje form av utrustning för mikrofotografering m. m. I detta hänseende torde biblioteket numera vara ensamstående bland landets vetenskapliga bibliotek. Enligt införskaffad offert kan en enkel men användbar mikrofilmtröstning numera anskaffas till ett pris av 4 625 kronor. Inköp av skärmaskin och pressmaskin för bindning av tidskrifter är ägnad att nedbringa de mycket höga kostnaderna för bindning.

Överstyrelsen tillstyrker en höjning av delposten till övriga expenser för biblioteket med 1 000 kronor till bestridande av de ökade kostnaderna för papper och övrig materiel. De av kollegienämnden under sistnämnda delpost redovisade äskandena av engångsnatur finner överstyrelsen sig kunna biträda allenast på det sätt, att överstyrelsen tillstyrker en medelsanvisning av 6 000 kronor till anskaffande av bokhyllor, av 5 000 kronor till inköp av katalog- och kardexskåp samt av 4 000 kronor till inköp av mikrofilmtröstning. Dessa medel bör emellertid enligt överstyrelsens mening anvisas såsom särskilda delposter under rubriken Övriga utgifter. Det för anskaffande av hyllor beräknade beloppet anser överstyrelsen lämpligen böra inräknas i delposten till Reparations- och ändringsarbeten i högskolans äldre byggnader.

2 B b. Av den föreslagna höjningen motiveras 28 000 kronor med ökade städningskostnader, 5 000 kronor med ökade telefonkostnader och 15 000 kronor med ökade kostnader för kontorsmateriel m. m.

3. Uppräkningen motiveras med höjda priser för tryckning och papper.

5 a. Överstyrelsen erinrar, att för innevarande budgetår under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal vid högskolan beräknats ett belopp av 7 000 kronor till avlönande av extra nattbevakningspersonal. Överstyrelsen finner det påkallat, att nattbevakningen vid högskolan effektiviseras. Överstyrelsen anser, att en bevakning i samma omfattning som den vid tekniska högskolan i Stockholm anordnade eller under 9 timmar per dygn är tillfyllest för tillgodoseende av högskolans behov i angivna hänseende. Överstyrelsen tillstyrker därför en medelsanvisning av 12 000 kronor för ändamålet, varvid det under högskolans avlöningsanslag för ändamålet anvisade beloppet av 7 000 kronor skulle bortfalla.

5 b. Kollegienämnden har anhållit om anvisande av 20 000 kronor för iordningställande av lärarum åt innehavaren av den föreslagna professuren i stadsbyggnad, 9 400 kronor för reparation av en föreläsningssal samt 13 000 kronor för ombyggnad av vissa lokaler i biblioteket.

Föreläsningssalen, den s. k. elektrosalen, är belägen i byggnaden åt Storgatan. Salen är behäftad med stora brister och i behov av en genomgripande översyn. Härtill kommer en annan faktor av viss betydelse. Högskolan saknar för närvarande lokal för sammanträde med en större församling, exempelvis lärarkollegiet. Elektrosalen, som är beräknad för ett 50-tal åhörarplatser, skulle därest den iordningställdes, utgöra en användbar lokal för sammanträden. Kostnaderna för erforderliga reparationsarbeten uppgår enligt av byggnadsfirman F. O. Peterson & Söner gjord uppskattning till 8 400 kronor. Härtill kommer uppsättning av två

par nya skrivtavlor till en beräknad kostnad av 1 000 kronor, varför sammanlagda kostnaden blir 9 400 kronor.

Redan för budgetåret 1947/48 anvisades ett första anslag till uppförande av nybyggnad å Gibraltaronrådet för högskolans bibliotek. Ifrågasvarande byggnadsföretag placerades i turordning efter elektrotekniska avdelningens starkströmstekniska laboratorium och maskintekniska avdelningens laboratorium. Med hänsyn härtill anses det komma att dröja flera år innan en ny biblioteksbyggnad kan tagas i bruk. Bibliotekets alltjämt fortgående expansion och behov av ytterligare lokaler ställer högskolans ledning inför svåra problem. Trots hittills vidtagna anordningar närmar sig nu snabbt den tidpunkt, då man icke utan risk för ras kan deponera ytterligare litteratur i de nuvarande lokalerna. Olika åtgärder för att råda bot på förhållandena har övervägts och efter samråd med expertis förordar kollegienämnden att följande åtgärder vidtagas.

De till biblioteket i andra våningen upplåtna lokalerna har en takhöjd av i det närmaste fem meter. Genom att i ett av rummen därstädes bygga in ett extra bjälklag på en höjd av $2\frac{1}{2}$ meter över golvet kan man åstadkomma ett nytt utrymme med en area av 100 m² och en takhöjd av omkring 2 meter, vilket utrymme skulle väl lämpa sig som bokmagasin. Det underliggande utrymmet avses lämnas orört och som hittills användas både som arbetsrum och bokmagasin. Det övre, nya utrymmet erhåller icke dagsljus, men då det är avsett att nyttjas endast som bokmagasin, innebär detta icke någon nackdel. I det nya utrymmet kan plats vinnas för 700 hyllmeter. Kostnaderna för härmed förenade arbeten uppgå enligt en av firma F. O. Peterson & Söner gjord beräkning till 8 800 kronor, vartill kommer kostnader för målning, indragning av elektriskt ljus och värme med 2 000 kronor samt för linoleummattor med 2 200 kronor. De sammanlagda kostnaderna uppgå sålunda till 13 000 kronor.

Överstyrelsen tillstyrker den av kollegienämnden föreslagna medelsanvisningen.

5 e. *Kollegienämnden* har hemställt om en medelsanvisning av 35 000 kronor för inköp av nya ritbord jämte tillhörande stolar m. m. för avdelningen för väg- och vattenbyggnad, av 20 000 kronor för genomförande av vissa ändrings- och reparationsarbeten inom avdelningen för arkitektur samt av 10 000 kronor för inredning och utrustning av vissa lokaler inom sistnämnda avdelning.

Den nybyggnad, som ursprungligen planerades för avdelningarna för väg- och vattenbyggnad och arkitektur var betydligt större än den, som kunde färdigställas år 1943. Byggnaden planerades sålunda för en årlig intagning av 67 studerande inom avdelningen för väg- och vattenbyggnad. I den då rådande ekonomiska situationen var den skedda nedskärningen nödvändig, ehuru man redan vid den nämnda tidpunkten räknade med att en utbyggnad bleve nödvändig inom relativt kort tid. Den stegrade efterfrågan på högskoleutbildade väg- och vattenbyggnadsingenjörer och arkitekter har medfört, att intagningen av studerande till nämnda avdelningar något ökats. Höstterminen 1951 antogs sålunda 60 nya studerande inom den förstnämnda och 25 inom den senare avdelningen.

Från näringslivets sida föreligger önskemål om en än mer ökad intagning. En erforderlig ökning av antalet studerande utan eftersättande av undervisningens effektivitet kräver en radikal lösning av lokalfrågan ge-

nom en utbyggnad av den nuvarande byggnaden och eventuellt en överflyttning av arkitekturavdelningen till en särskild nybyggnad. På grund av förhållandena på byggnadsmarknaden torde ett sådant utbyggnadsprogram nu icke vara möjligt att realisera. Med kännedom härom har avdelningskollegierna inom väg- och vattenbyggnad och arkitektur till kollegienämnden ingivit förslag till provisoriska anordningar, som utan större kostnader skulle göra det möjligt för högskolan att mottaga ett större antal studerande och åstadkomma bättre arbetsförhållanden för lärarpersonalen. Antalet studerande inom avdelningen för väg- och vattenbyggnad kan ökas till 67 per årskurs genom att de nuvarande rit- och arbetsborden utbytas mot mindre sådana, varigenom 17 nya ritplatser skulle kunna inrymmas i vardera ritsalen. Kostnaden för nya bord jämte tillhörande stolar, ritbordslampor samt förvaringsskåp har beräknats till 35 000 kronor. Möjligheten att bygga om de nuvarande ritborden har undersökts, varvid befunnits att en dylik ombyggnad skulle medföra ungefär lika stora kostnader som en nyanskaffning. De nuvarande ritborden böra därför stå i reserv.

Avdelningen för arkitektur är framförallt illa utrustad med arbetsrum för lärarna. De förslag, som avdelningskollegiet framlagt för att i avvaktan på nybyggnad kunna bereda undervisning för 25 studerande per år och till drägligare arbetsförhållanden för lärarpersonalen avser dels vissa byggnadstekniska ändrings- och reparationsarbeten och dels anskaffande av inredning och utrustning såväl i därvid erhållna nya lokalutrymmen som komplettering av inredning och utrustning i de nuvarande lokalerna. Byggnadskostnaderna uppskattas av avdelningskollegiet till 22 500 kronor och inrednings- och utrustningskostnaderna till 15 195 kronor. Kollegienämnden har funnit, att ett genomförande av det framställda förslaget skulle medföra en stor vinst genom den därvid möjliggjorda ökningen av studentantalet och därigenom att arbetsförhållandena förbättrades. Kollegienämnden anser dock att kostnaderna böra kunna i viss mån reduceras.

Ändrings- och reparationsarbetena inom arkitekturavdelningen torde enligt kollegienämndens mening sålunda kunna utföras inom ett belopp av 20 000 kronor och för inredning och utrustning för avdelningen beräknar kollegienämnden 10 000 kronor. Beträffande medelsbehovet för anskaffning av nya ritbord m. m. för avdelningen för väg- och vattenbyggnad har kollegienämnden icke funnit någon reduktion möjlig.

Mot den av kollegienämnden föreslagna medelsanvisningen till inredning och utrustning av vissa av avdelningarna för väg- och vattenbyggnad samt arkitektur disponerade lokaler har *överstyrelsen* icke funnit anledning till erinran. Överstyrelsen förordar dock, att den ifrågasatta medelsanvisningen fördelas på två budgetår och att 35 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen. Posten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till belastningen och tillkomsten av nya tjänster uppräknas med 1 500 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning av de för högskolan i övrigt avsedda medlen med 40 000 kronor. Posten till publikationstryck bör höjas med 2 500 kronor. I omkostnadsstaten bör vidare i enlighet med överstyrelsens förslag upptagas en delpost å 12 000 kronor till bestridande av utgifterna för bevakning av högskolans lokaler

om natten. Med anledning av föreliggande förslag om medelsanvisning för vissa ändamål av engångsnatur räknar jag med följande ökade medelsbehov, nämligen 2 000 kronor för inköp av katalog- och kardexskåp för biblioteket, 4 000 kronor för inköp av mikrofilmutrustning för biblioteket, 6 000 kronor för anskaffande av bokhyllor för biblioteket, 13 000 kronor för ombyggnad av vissa lokaler i biblioteket, 9 400 kronor för reparation av en föreläsningssal och 35 000 kronor för inköp av nya ritbord jämte tillhörande stolar m. m. för avdelningen för väg- och vattenbyggnad. Medel till verkskyddsmateriel torde icke böra beräknas under förevarande anslag. De särskilda uppbördsmedlen bör uppräknas med 23 400 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget höjas med 102 000 kronor till 525 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kronor.

[162] 12. Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	850 000	804 430
1952/53 (statsliggaren s. 575)	1 020 000	
1953/54 (förslag)	1 100 000	

Högskolans kollegienämnd har för nästa budgetår hemställt om anslag till materiel m. m. i enlighet med följande sammanställning, i vilken tillika anges av *överstyrelsen* för här avsedda ändamål förordad medelsanvisning och anslagsökning i förhållande till innevarande budgetår.

Ändamål	Av kollegienämnden äskad medelsanvisning, kronor	Av överstyrelsen förordad medelsanvisning, kronor	Av överstyrelsen förordad ökning i förhållande till budgetåret 1952/53 kronor
Samlingar och laborationer	829 000	820 000	202 000
Tekniska licentiatarbeten	50 000	40 000	16 000
Nyanskaffning av apparater m. m. . . .	581 000	500 000	122 000
Summa kronor	1 460 000	1 360 000	340 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

S a m l i n g a r o c h l a b o r a t i o n e r. *Kollegienämnden* har — huvudsakligen under åberopande av de inträdda prisstegringarna — föreslagit en uppräkning av förevarande anslagspost till 791 000 kronor. Härtill skulle vid bifall till de framlagda förslagen om inrättande vid högskolan av en professur i stadsbyggnad och en professur i teleteknik II ävensom

av en laboratorsbefattning i kemi komma 38 000 kronor. *Överstyrelsen* tillstyrker med hänsyn till prisstegringar och vid bifall till förslaget om inrättande av nyssnämnda befattningar en höjning av denna post med 202 000 kronor.

T e k n i s k a l i c e n t i a t a r b e t e n. *Kollegienämnden* har hemställt om höjning av anslagsposten till 50 000 kronor under framhållande av att antalet licentiander under de senare åren stigit och för budgetåret 1952/53 utgjorde 46. För budgetåret 1953/54 beräknades antalet licentiander komma att uppgå till minst 50 och kostnaderna för licentiatarbetena kunde icke uppskattas till lägre belopp än 1 000 kronor per licentiand. *Överstyrelsen* finner även en höjning motiverad men anser anslagsökningen kunna begränsas till 16 000 kronor och anslagsposten i fråga sålunda böra upptagas till 40 000 kronor.

N y a n s k a f f n i n g a v a p p a r a t e r m. m. *Kollegienämnden* har anhållit om uppräkning av anslagsposten med 203 000 kronor till 581 000 kronor, motsvarande en uppräkning med omkring 54 procent. Till stöd härför har förutom prisstegringar framhållits, att den allt livligare kontakten med utländsk teknisk-vetenskaplig forskning och framstegen inom den svenska forskningen i sin mån bidragit till att stegra behovet av modern apparatur för undervisning och forskning vid högskolan. Den alltjämt pågående utbyggnaden av högskolan vore jämväl en orsak till medelsbehovets storlek. Sålunda hade professorer nyinrättats i utpräglat experimentellt arbetande discipliner, varigenom stort behov uppkommit av modern apparatur, som droge dryga anskaffningskostnader. Även efter nybesättning av äldre professorer hade oavvisliga behov av modernisering av utrustningen uppkommit. *Överstyrelsen* tillstyrker en höjning av dessa anslagsmedel med 90 000 kronor med hänsyn till prisstegringar och med 32 000 kronor för tillgodoseende av behovet av en modernisering av högskolans utrustning och apparatur för undervisning och forskning.

Departementschefen. Jag anser mig böra förorda, att detta anslag höjes med 80 000 kronor till 1 100 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av överstyrelsen besluta om den närmare fördelningen av anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor.

[163] **13. Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	50 000	50 039
1952/53 (statsliggaren s. 576)	68 000	
1953/54 (förslag)	75 000	

Kollegienämnden har begärt en höjning av detta reservationsanslag med 52 000 kronor till 120 000 kronor samt till stöd därför i huvudsak anfört:

Den svenska kronans devalvering hösten 1949 har hårt drabbat inköpsmöjligheterna för i synnerhet amerikansk och schweizisk litteratur. Højningen av de utländska bokpriserna har pågått oförminskat och uppgår till omkring 70 procent, för de franska och italienska fackområdena är prisstegringen ännu större. Såsom kollegienämnden i tidigare framställningar framhållit, växer den tyska vetenskapliga litteraturen kraftigt och tilldrager sig allt större uppmärksamhet. Den fortgående utbyggnaden av högskolan och till högskolan knutna forskningsinstitutioner ställer vidare större krav på biblioteket genom de nya och dyrbara litteraturområden, som hjälpligt måste utrustas. Ehuru man konsekvent söker undvika att utsträcka bibliotekets samlingar till nya litteraturområden, äro viktigare bokinköp och tidskriftsförvärv ofrånkomliga inom ett antal förut icke eller endast i ringa utsträckning förekommande fack, som numera indragits i högskolans vetenskapliga intressesfär, såsom farmaci och läkemedelsforskning, astrofysik, livsmedelskemi, kärnkemi och atomforskning. Den interurbana utlåningen visar också stegrade siffror. — De angivna omständigheterna: prissfördyring, den tyska litteraturens uppgång, högskolans nya forskningsområden och den starkt skärpta efterfrågan från bibliotekets kunder har föranlett överbibliotekarien att hemställa om en ökning av anslaget till bokinköp och bokbindning till 120 000 kronor.

Överstyrelsen förordar — under hänvisning till vad kollegienämnden anfört och vad överstyrelsen uttalat vid sin behandling av motsvarande anslag vid tekniska högskolan i Stockholm — en højning av förevarande anslag med 27 000 kronor till 95 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig nu endast kunna förorda, att detta anslag höjes med 7 000 kronor till 75 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[164] **14. Chalmers tekniska högskola: Stipendier.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	12 000	10 393
1952/53 (statsliggaren s. 576)	15 000	
1953/54 (förslag)	10 000	

Av medelsanvisningen under detta anslag disponeras nu 11 500 kronor till stipendier åt studerande vid högskolan och 3 500 kronor till resebidrag till vissa studerande.

Kollegienämnden har hemställt om en højning av anslaget till 20 000 kronor samt därvid anfört:

Med hänsyn till ökningen av antalet studerande, penningvärdets förändring ävensom höjda järnvägs- och andra taxor m. m. är enligt kollegienämndens mening en uppräknig av anslaget ofrånkomlig. Kollegienäm-

den får därför hemställa om ökad medelsanvisning för dessa ändamål, för den förstnämnda anslagsposten med 3 500 kronor till 15 000 kronor och för den sistnämnda anslagsposten med 1 500 kronor till 5 000 kronor.

Överstyrelsen hemställer om en höjning av anslaget till 20 000 kronor i enlighet med kollegienämndens förslag.

Departementschefen. Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört vid anmälan av frågan om naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter föreslår jag, att delposten till stipendier sänkes till 6 000 kronor. Vad angår delposten till resebidrag föreslår jag däremot en höjning med 500 kronor till 4 000 kronor. Sammanlagt bör anslaget alltså sänkas med 5 000 kronor till 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Stipendier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[165] **15. Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 1 250 000 kronor, vilket belopp skall disponeras till inredning och utrustning av nybyggnaden för avdelningen för elektroteknik. För detta ändamål har hittills anvisats 4 325 000 kronor.

Kollegienämnden har hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag av 1 840 000 kronor, nämligen 1 090 000 kronor för avdelningen för elektroteknik och 750 000 kronor för avdelningen för maskinteknik. Kollegienämnden har anfört i huvudsak följande.

Kollegienämnden får erinra, att föredragande departementschefen i 1951 års statsverksproposition (Bil. 10: Åttonde huvudtiteln, s. 196 f.) uttalade, att han ansåge sig kunna förorda det av kollegienämnden framlagda, reviderade utrustningsprogrammet för avdelningen för elektroteknik, för vilket totalkostnaderna på basis av priserna i maj 1950 beräknats till, i runt tal, 4 388 000 kronor. I departementschefens uttalande framhölls, att det emellertid framdeles kunde bli erforderligt att till prövning taga upp frågan om ytterligare utrustning av ifrågavarande nybyggnader för möjliggörande av ett mera rationellt utnyttjande därav till förmån för undervisningen och forskningen vid högskolan. Kollegienämnden hade i sammanhanget funnit det angeläget framhålla, att sedan nämnda kostnadsberäkning verkstälts, en högst avsevärd prisstegring skett, varför ett tilläggsanslag otvivelaktigt komme att erfordras. För att programmet skulle i huvudsak kunna fullföljas och byggnaderna snarast förse med erforderlig utrustning, hemställde kollegienämnden att för ändamålet för budgetåret 1952/53 måtte anvisas det då återstående beloppet, 1 313 000 kronor. I 1952 års statsverksproposition (Bil. 10, Åttonde huvudtiteln, s. 241 f.) anförde föredragande departementschefen härom, att nybyggnaderna för avdelningen för elektroteknik utfördes i tre etapper. De två första vore praktiskt taget avslutade. Den tredje etappen, avsedd att omfatta starkströmlaboratorier och högspänningshall, stode först på programmet för högskolans fort-

satta utbyggnad. För denna etapp hade byggnadstillstånd ännu icke lämnats. Departementschefen fann det därför tillfyllest att för ändamålet för budgetåret 1952/53 beräkna 1 250 000 kronor. För budgetåret 1953/54 skulle alltså återstå att ytterligare anvisa endast 63 000 kronor.

Såsom kollegienämnden tidigare anfört har sedan kostnadsberäkningen för det år 1951 godkända, reviderade utrustningsprogrammet verkställt, en högst avsevärd prisstegring inträtt och kollegienämnden får nu anmäla frågan om det tilläggsanslag som erfordras.

Prisstegringen för utrustning till institutionerna för elektrisk anläggningsteknik och elektromaskinlära enligt det godkända, reviderade utrustningsprogrammet har nu beräknats uppgå till cirka 46 procent eller 1 028 000 kronor, utgörande ASEA:s av priskontrollnämnden godkända prisklausul. Huruvida ytterligare prisstegringar komma att inträda efter januari 1952 är ännu oviss. Därest så sker torde kollegienämnden emellertid i sinom tid få hemställa om medelsanvisning härför. För att programmet skall kunna i huvudsak fullföljas och byggnaderna snarast möjligt förses med erforderlig utrustning hemställer kollegienämnden, att för ändamålet för budgetåret 1953/54 anvisas dels det återstående beloppet, 63 000 kronor, och dels 1 028 000 kronor för täckande av hittills uppkomna prisstegringar, eller tillhoppa, i runt tal, 1 090 000 kronor.

För inredning och utrustning av nya lokaler för avdelningen för maskinteknik har för budgetåren 1946/47 och 1947/48 anvisats 150 000, respektive 250 000 kronor. Härav har drygt 150 000 kronor åtgått för inredning och utrustning av den färdigställda ritsalsbyggnaden, varför omkring 250 000 kronor återstår för den nu aktuella laboratoriebyggnaden. Med hänsyn till önskvärdheten att snarast kunna utlägga beställningar å de i utrustningen ingående maskinerna, som tarvar lång leveranstid, anhöll kollegienämnden i sina anslagsäskanden för budgetåret 1952/53, att ytterligare medel skulle ställas till förfogande för täckande av förskottsbetalningar i samband med beställningar, varvid kollegienämnden ansåg ett belopp av 250 000 kronor tillräckligt, under förutsättning att bemyndigande erhöles att under budgetåret träffa avtal om leverans av utrustning intill ett belopp av ytterligare 500 000 kronor.

I 1952 års statsverksproposition (Bil. 10, Åttonde huvudtiteln, s. 242) framhöll föredragande departementschefen, att av byggnadsprogrammet för avdelningen för maskinteknik återstode nybyggnaden för maskintekniska laboratorier. Med hänsyn till läget på byggnadsmarknaden kunde icke påräknas, att detta byggnadsföretag skulle komma att igångsättas före budgetåret 1952/53. På grund härav ansåg sig departementschefen icke böra för nämnda budgetår beräkna medel till inredning och utrustning för nya lokaler för avdelningen för maskinteknik. Kollegienämnden får nu hemställa, att för budgetåret 1953/54 för detta ändamål anvisas det föregående år begärda beloppet av 750 000 kronor för att snarast möjligt kunna utlägga beställningar å de i utrustningen ingående maskinerna, som tarvar lång leveranstid.

Chalmerska byggnadskommittén har anfört, att kostnaderna för maskinlaboratoriets inredning och utrustning enligt en av avdelningskollegiet för avdelningen för maskinteknik år 1951 utarbetad plan beräknats till 1 855 000 kronor. På grund av senare inträffade prisstegringar komme dock samma utrustning numera att ställa sig något dyrare.

Överstyrelsen föreslår medelsanvisning i överensstämmelse med kollegienämndens framställning och anför därvid följande.

Starkströmslaboratorierna och högspänningshallen, vilka ingår i den tredje etappen av nybyggnadsprogrammet för avdelningen för elektroteknik vid högskolan, är för närvarande under uppförande och byggnadsarbetena kan antagas bli i huvudsak avslutade under innevarande budgetår. Den för avdelningen för maskinteknik avsedda laboratoriebyggnaden, som står närmast i tur enligt högskolans utbyggnadsplan, kan sålunda förutsättas komma att påbörjas under budgetåret 1953/54. Med hänsyn till de långa leveranstider, med vilka man har att räkna för utrustningen av de ifrågavarande byggnaderna, framstår det såsom angeläget, att den för ändamålet erforderliga medelsanvisningen ej uppskjutes.

Departementschefen. Kostnaderna för det av statsmakterna år 1951 godkända programmet för inredning och utrustning av avdelningen för elektroteknik har på basis av priserna i maj 1950 beräknats till i runt tal 4 388 000 kronor, varav 2 239 000 för inredning och utrustning av starkströmslaboratorium och högspänningshall. Enbart inredningen och utrustningen för starkströmslaboratoriet och högspänningshallen, vilka nu är under uppförande, beräknas på grund av prisstegringen från i maj 1950 till i januari 1952 draga en merkostnad av 1 028 000 kronor. Hittills har anvisats 4 325 000 kronor till inredning och utrustning av avdelningen för elektroteknik. För nästa budgetår begär kollegienämnden med tillstyrkande av överstyrelsen ytterligare 1 090 000 kronor till samma ändamål. Detta belopp motsvarar med viss avrundning skillnaden mellan å ena sidan de tidigare beräknade kostnaderna och nyss angivna merkostnad och å andra sidan de hittills anvisade medlen ($4\,388\,000 + 1\,028\,000 - 4\,325\,000 = 1\,091\,000$). Huvuddelen av utrustningen för starkströmslaboratoriet och högspänningshallen betingar enligt vad handlingarna i ärendet ger vid handen en mycket lång leveranstid, 3—5 år. Med hänsyn härtill synes det mig tillfyllest, att för nästa budgetår anvisas ytterligare 500 000 kronor till inredning och utrustning för avdelningen för elektroteknik. Härvid förutsätter jag, att vad jag sålunda förordat icke skall utgöra hinder för att, i den mån så icke redan skett, erforderliga leveransavtal träffas inom det godkända utrustningsprogrammets ram.

Av byggnadsprogrammet för avdelningen för maskinteknik återstår nybyggnad för de maskintekniska laboratorierna. Förslag i fråga om denna nybyggnad har underställts 1952 års riksdag, som godtagit det då framlagda byggnadsprogrammet. Jag har för avsikt att senare denna dag underställa Kungl. Maj:t frågan om anslag till uppförande av denna laboratoriebyggnad. Såsom framgått av den lämnade redogörelsen har kostnaderna för laboratoriebyggnadens inredning och utrustning år 1951 beräknats till 1 855 000 kronor. Förslag föreligger nu om en medelsanvisning för nästa budgetår av 750 000 kronor till sistnämnda ändamål. Jag tillstyrker detta förslag.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget uppföras med oförändrat belopp, 1 250 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

[166] **16. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier.** Detta reservationsanslag är i gällande riksstat uppfört med 72 000 kronor, varav 48 000 kronor anvisats till tekniska högskolan i Stockholm och 24 000 kronor till Chalmers tekniska högskola. För närvarande utgår ifrågavarande stipendier med ett belopp av 3 000 kronor och antalet stipendier utgör 16 vid den förra och 8 vid den senare högskolan.

Överstyrelsen hemställer, att stipendierna för främjande av högre tekniska studier måtte uppdelas i licentiandstipendier à 3 000 kronor och doktorandstipendier à 5 000 kronor. Antalet licentiand- och doktorandstipendier skulle enligt förslaget bestämmas till respektive 24 och 2 vid tekniska högskolan i Stockholm samt till respektive 10 och 1 vid Chalmers tekniska högskola. I anslutning härtill hemställer överstyrelsen om höjning av anslaget med 45 000 kronor.

Departementschefen. Jag är icke beredd att tillstyrka, att ifrågavarande stipendier uppdelas i licentiandstipendier och doktorandstipendier. Jag anser mig ej heller böra föreslå någon ökning av antalet stipendier. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 72 000 kronor.

[167] **17. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	11 000	7 231
1949/50	11 000	4 194
1950/51	11 000	21 759
1951/52	11 000	12 325
1952/53 (statsliggaren s. 577)	11 000	
1953/54 (förslag)	15 000	

Statens tekniska forskningsråd, som utdelar tryckningsbidragen, föreslår, att anslaget med hänsyn till anslagsbelastningen under de senaste budgetåren samt den under de senaste två åren inträffade ökningen av papperspriser och tryckningskostnader uppräknas med 9 000 kronor till 20 000 kronor.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget höjes med 4 000 kronor till 15 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[168] **18. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.** Under rubriken *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* finnes för innevarande budgetår anvisat ett förslagsanslag av 30 000 kronor. Anslaget är avsett till bestridande av kostnaderna för ersättning åt sakkunnig eller specialsakkunnig, vilken utsetts jämlikt stadgarna för de tekniska högskolorna och som inom föreskriven tid avgiver sakkunnigutlåtande i befordringsärende. Anslaget disponeras enligt bestämmelser, som finnes införda å s. 578 i statsliggaren.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslår, att nämnda anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Jag torde här få erinra om att det för universitetens och vissa högskolors del anvisats förutom ett särskilt riksstatsanslag till ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden jämväl ett sådant anslag till ersättning åt vissa opponenter vid disputationer. För de tekniska högskolornas del finnes icke någon motsvarighet till sistnämnda anslag. Jag vill nu föreslå, att det nuvarande anslaget till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* framdeles får disponeras även till ersättning åt vissa opponenter vid disputationer. Sådan ersättning torde böra utgå enligt i huvudsak samma grunder, som nu gälla vid universiteten och vissa högskolor. Därest riksdagen ej framställer någon erinran mot vad jag nu föreslagit, torde det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i nämnda hänseende.

Vid bifall till vad jag nu förordat, torde anslaget böra uppföras under förutnämnda ändrade rubrik. Beträffande anslagsbeloppet ifrågasätter jag icke någon ändring utan föreslår oförändrat belopp eller 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[169] 19. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	56 000	42 300
1952/53 (statsliggaren s. 579)	64 000	
1953/54 (förslag)	70 000	

Detta reservationsanslag, som varit uppfört med oförändrat belopp under budgetåren 1947/52, har för innevarande budgetår höjts till 64 000 kronor, varav anvisats ett belopp av 40 000 kronor till tekniska högskolan i Stockholm och ett belopp av 24 000 kronor till Chalmers tekniska högskola.

Kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm har hemställt om en till 50 000 kronor ökad medelsanvisning till högskolan.

Kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola, som hemställt om en medelsanvisning för denna högskolas vidkommande av 30 000 kronor, har bland annat anfört:

Resestipendier kan enligt gällande bestämmelser utdelas till lärare ävensom överbibliotekarie och förste bibliotekarie vid de tekniska högskolorna. Enligt kollegienämndens mening skulle det emellertid vara av mycket stort värde, att även högskolesekreteraren och kamreraren kunde tilldelas stipendium för utrikes studieresor. Vid exempelvis den norska tekniska högskolan kan dylikt stipendium tilldelas den administrativa personalen.

Överstyrelsen finner det vara av utomordentlig betydelse, att lärarna vid de tekniska högskolorna i största möjliga utsträckning få tillfälle att följa utvecklingen utomlands inom sina olika ämnesområden och knyta personliga förbindelser med kolleger i främmande länder. Lärarpersonalen vid högskolorna har, framhåller överstyrelsen vidare, under senare år successivt ökat samtidigt som resekostnaderna stigit avsevärt. Den förstärkning av anslaget, som skett för budgetåret 1952/53, kan med hänsyn till angivna omständigheter enligt överstyrelsens mening ej anses tillräcklig för att medgiva stipendieresor i önskvärd omfattning. På grund av vad kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola anfört, förordar överstyrelsen vidare, att stipendierätten utsträcker till att avse jämväl högskolesekreterare och högskoleintendent (kamrerare) vid högskolorna. Överstyrelsen föreslår därför en höjning av anslaget med 16 000 kronor till 80 000 kronor, varav 50 000 kronor till tekniska högskolan i Stockholm och 30 000 kronor till Chalmers tekniska högskola.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag höjes med 6 000 kronor till 70 000 kronor, men kan därvid icke tillstyrka förslaget att utsträcka stipendierätten till att avse jämväl viss administrativ personal vid högskolorna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

G. Skolöverstyrelsen.

[170] 1. Skolöverstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 978 000	2 562 108
1952/53 (statsliggaren s. 579)	2 753 000	
1953/54 (förslag)	3 310 000	

Skolöverstyrelsen föreslår i sina den 30 augusti 1952 avgivna anslags-
äskanden för nästa budgetår följande förändringar beträffande detta för-
slagsanslag:

1. Inrättande av en befattning som skolbibliotekskonsulent med arvode bestämt efter samma grunder som arvodet till ämneskonsulent.
2. Inrättande av en tjänst som musikkonsulent i lönegraden Ce 26.
3. Höjning av icke-ordinarieposten med 25 000 kronor med hänsyn särskilt till behovet av medel till vikariatsersättningar.

Beträffande delposten till arvoden till experter m. m. erinrar överstyrelsen, att under denna post för innevarande budgetår beräknats 10 000 kronor till fortsatt arbete med en provisorisk gymnasiereform och 10 000 kronor till arbete med revision av 1919 års undervisningsplan för rikets folkskolor. För dessa båda ändamål anser överstyrelsen ett belopp av 5 000 kronor tillräckligt under nästa budgetår. Å andra sidan räknar överstyrelsen med att utvidgningen av försöksverksamheten kommer att medföra ett medelsbehov av 15 000 kronor till experter. Delposten bör därför enligt överstyrelsens mening uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka överstyrelsens förslag om inrättande av en arvodesbefattning som skolbibliotekskonsulent och en tjänst som musikkonsulent. Däremot vill jag i anslutning till den lönelöftning, som skett under år 1952, föreslå en uppräknings av vissa arvoden av bisysslekaraktär inom överstyrelsen. Jag beräknar därför medel för en höjning av arvodet till inspektören för dövstumundervisningen från 2 000 till 2 200 kronor, av arvodet till folkhögskolinspektören från 3 300 till 3 600 kronor, av arvodet till konsumenten för musikundervisningen från 3 400 till 3 600 kronor och av arvodet till konsumenten för nykterhetsundervisning och nykterhetsupplysning från 2 400 till 2 600 kronor. Därutöver erfordras en anslagshöjning med ett avrundat belopp av 1 600 kronor, med hänsyn till att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1952 i enlighet med

riksdagens bemyndigande fastställt arvodet till biträdande skolöverläkaren till högst 12 072 kronor för år i stället för vid anslagsavvägningen för innevarande budgetår beräknade 10 500 kronor. I anslutning härtill vill jag framhålla, att ersättning för mistade avlöningsförmåner i förekommande fall synes böra få utgå till innehavaren av denna befattning från delposten till ersättning åt deltidsanställda inspektörer och konsulenter.

Beräkningen av medelsbehovet under icke-ordinarieposten erbjuder vissa svårigheter. Flera omständigheter gör nämligen, att det nu är mycket vanskligt att bedöma, hur stor arbetsbelastningen inom överstyrelsen kommer att bli under nästa budgetår. Jag vill särskilt peka på det merarbete, som föranledes av den beslutade löneregleringen för stora lärargrupper och det därmed sammanhängande genomförandet av en reglerad befordringsgång för lärare. Å andra sidan kan en viss arbetslättning beräknas uppkomma därigenom, att det arbete, som hittills handhåfts av skolöverstyrelsens extraläraryrå, numera överförs till arbetsmarknadsstyrelsen. Detta medför en minskning i medelsbehovet, som jag uppskattar till belopp motsvarande lönen vid en amanuens tjänst. Jag vill även framhålla den ovisshet i fråga om medelsbehovet, som sammanhänger med att några erfarenheter ännu icke kunnat vinnas av den nya organisation av överstyrelsen, som genomförts från och med den 1 november 1952. Som skolöverstyrelsen framhållit torde emellertid posten för närvarande vara knappt beräknad. Jag tillstyrker därför en höjning med 17 000 kronor. Därutöver vill jag föreslå, att posten, som nu är obetecknad, i varje fall övergångsvis betecknas som »förslagsvis». Den bör dock ej få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

En automatisk ökning av medelsbehovet föranledes av de beslut 1952 års riksdag fattat i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna 107 och 241 framlagda löneregleringsförslag.

Utöver vad jag nu anfört ifrågasätter jag icke för nästa budgetår någon ändring beträffande förevarande anslag. Medelsbehovet under anslaget beräknar jag till sammanlagt 3 310 000 kronor, vilket är 557 000 kronor mer än innevarande års anslag. Anslaget bör fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 140 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	140 500
3. Arvoden till experter m. m., <i>förslagsvis</i>	70 000

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förlagsvis	885 000
5. Rörligt tillägg, förlagsvis	1 074 500
	Summa kronor 3 310 000

b) till *Skolöverstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 310 000 kronor.

[171] **2. Skolöverstyrelsen: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	472 000	542 909
1952/53 (statsliggaren s. 581)	675 000	
1953/54 (förslag)	645 000	

Av det för innevarande år till omkostnader vid skolöverstyrelsen anvisade anslaget är ett belopp av 40 000 kronor avsett till bestridande av vissa utgifter av engångskaraktär. *Överstyrelsen* räknar i sina anslagsäskanden för nästa budgetår med en minskning av anslaget med nämnda belopp men anför å andra sidan, att anslaget synes mycket knappt beräknat, och föreslår därför en höjning med 20 000 kronor. Sammanlagt bör anslaget sålunda enligt överstyrelsens förslag sänkas med 20 000 kronor till 655 000 kronor.

Departementschefen. Jag räknar beträffande detta anslag med att delposten till övriga expenser, som nu är uppförd med 295 000 kronor, å ena sidan bör sänkas med 40 000 kronor motsvarande nyssnämnda engångsutgifter men å andra sidan med hänsyn till ökade kostnader bland annat för städning höjas med 10 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande anslaget, som sålunda för nästa budgetår bör uppföras med 645 000 kronor, innebärande en sänkning med 30 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skolöverstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 645 000 kronor.

[172] **3. Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	300 000	188 122
1952/53 (statsliggaren s. 582)	475 000	
1953/54 (förslag)	600 000	

Skolöverstyrelsen anser, att medelsbehovet under detta reservationsanslag för budgetåret 1953/54 kan uppskattas till 785 500 kronor. Då emellertid en anslagsreservation av ungefär 125 000 kronor beräknas föreligga vid ingången av nämnda budgetår, bör anslaget enligt överstyrelsens me-

ning uppföras med 660 000 kronor, vilket innebär en höjning med 185 000 kronor. Det angivna beloppet av 785 500 kronor beräknas bli disponerat på följande sätt.

I. *Försöksverksamhet inom enhetsskolan:*

1. Kurser för enhetsskolans lärare m. fl.	114 500
2. Pedagogisk instruktionsverksamhet med hjälp av deltidsanställda konsulenter	138 000
3. Kurs för deltidsanställda konsulenter	9 500
4. Konferenser med försöksdistriktens överlärare och statens folk-skolinspektörer	16 500
5. Framställning av studieplaner m. m. för enhetsskolan	14 000
6. Undersökningar och prov	50 000
7. Utgivning av en broschyr om försöksverksamheten med enhets-skola	45 000
Summa kronor 387 500	

II. *Försöksverksamhet vid högre skolor:*

1. Formerna för intagning av lärjungar vid högre skolor	6 000
2. Särskild realexamen m. m.	73 500
3. Praktisk linje, reallinje B, vid kommunal flickskola	5 000
4. Muntlig prövning för studentexamen i samband med ämnes-koncentration under höstterminen i gymnasiets högsta ring	2 500
5. Särskilda prövningar m. m. på det differentierade gymnasiet	20 000
6. Omläggning av skrivningarna i moderna språk	8 000
7. »Klassens timme»	8 500
8. Lärjungarnas hemarbete	11 500
Summa kronor 135 000	

III. *Försöksverksamhet med korrespondensundervisning .. kronor 93 000*

IV. *Annan försöksverksamhet:*

1. Fortsatt framställning av undervisningsfilmer i lärarutbildningens tjänst	25 000
2. Utgivning av en för försöksverksamheten gemensam publika-tion	5 000
3. Resekostnads- och traktamentsersättningar för vissa befattningshavare i samband med planering och tillsyn av försöks-verksamheten	15 000
4. Övrig försöksverksamhet	125 000
Summa kronor 170 000	

I fråga om den närmare motiveringen till överstyrelsens förslag torde i huvudsak få hänvisas till handlingarna i ärendet. Här må dock anföras följande.

I. *Försöksverksamhet inom enhetsskolan.*

1. Försöksverksamheten med enhetsskola omfattar under år 1952/53 sammanlagt cirka 970 läraravdelningar, varav cirka 130 i de 5 kommuner, där den börjat från och med nämnda år. Om verksamheten även från och med år 1953/54 kommer att utvidgas med 5 nya distrikt, beräknas den

då komma att omfatta sammanlagt omkring 1 300 läraravdelningar fördelade på 35 kommuner.

Överstyrelsen framhåller, att det pedagogiska reformarbetet i försöksdistrikten alltjämt förutsätter en omfattande fortbildning av lärarna, för vilken lärarkåren också visar stort intresse. Så länge denna fortbildning ej i behövlig utsträckning kan ske i anslutning till den ordinarie lärarutbildningen, anses en fortsatt kursverksamhet genom överstyrelsens försorg nödvändig.

För läsåret 1953/54 planeras en central fortbildningskurs om tio dagar för vart och ett av enhetsskolans stadier. Därutöver planeras dels mera speciella kurser, avsedda företrädesvis för försöksskolornas lärare, dels ock särskilda kurser för lärare i yrkesteori och yrkespraktik. Sistnämnda kurser gäller ej endast pedagogisk utbildning åt såväl manliga som kvinnliga yrkesutövare från berörda näringsgrenar utan även viss yrkesteknisk utbildning åt pedagoger, exempelvis folkskollärare, som åtager sig yrkesräkning i klass 9 y.

2. Överstyrelsen framhåller, att det åtminstone så länge enhetsskolan befinner sig på försöksstadiet, är nödvändigt, att såväl de kommunala skolledarna som de enskilda lärarna erhåller stöd av erfarna pedagoger, vilka i egenskap av deltidsanställda konsulenter besöker försöksdistrikten för att lämna vederbörande behövlig instruktion beträffande undervisningens planläggning och bedrivande.

För att vid den planerliga utvidgningen av enhetsskoleförsöken kunna i möjligaste mån nedbringa kostnaderna för den därav betingade utvidgningen av konsulentverksamheten — dock helst utan att dess effektivitet eftersättes — prövar överstyrelsen från och med läsåret 1952/53, närmast i samarbete med lärarutbildningsanstalterna, i större utsträckning än tidigare ett regionalt system för konsulentverksamheten. Under läsåret 1953/54 beräknas den regionala konsulentorganisationen vara så utbyggd, att den torde kunna ombesörja huvuddelen av den pedagogiska instruktionsverksamheten. För de cirka 130 läraravdelningar i de 5 nya försöksdistrikt, som beräknas komma att börja sin verksamhet från och med läsåret 1953/54, erfordras dock en övervägande centralt ordnad konsulentverksamhet, och därtill kommer med hänsyn till det ökade antalet läraravdelningar på högstadiet behov av speciell konsulentverksamhet, särskilt i fråga om språken och den i klass 9 från och med budgetåret 1953/54 insättande förberedande yrkesutbildningen.

3. Såsom ett led i det påbörjade samarbetet mellan seminarierna och försöksdistrikten planerar överstyrelsen att under läsåret 1953/54 anordna en speciell instruktionskurs under 6 dagar för 35 för regional konsulentverksamhet lämpliga lärare.

4. Folkskolinspektörer och överlärare, som tidigare deltagit i överstyrelsens konferenser av denna art, är allmänt eniga om att dessa sammanträffanden är av största betydelse för deras verksamhet. De spridda erfarenheterna från försöksverksamheten kan därvid samlas och snabbt delgivas skolledarna. Vid diskussioner kan nya uppslag kritiskt prövas, och vidare leder dessa konferenser till en viss samordning av arbetet, varigenom organisatoriska och metodiska försök kan utformas mera planmässigt. För läsåret 1953/54 planeras två sådana konferenser.

6. Överstyrelsen påpekar, att undersökningar och prov av olika slag är oundgängliga för den fortsatta planeringen och ledningen av försöksverk-

samheten. För budgetåret 1953/54 anser sig överstyrelsen för sådant ändamål behöva minst 50 000 kronor och detta under förutsättning, att statens psykologisk-pedagogiska institut i enlighet med intentionerna utbygges, så att det kan effektivt medverka vid en del av de i samband med 1950 års principbeslut anbefallda undersökningarna och utredningarna, bland annat dels försök angående lärjungars intagning i enhetsskolan på grundval av skolmognadsprov, dels försök angående elevmaterialets och lärokursernas differentiering med hänsyn till lärjungarnas anlag m. m.

7. Erfarenheten från försöksverksamheten med enhetsskola har enligt överstyrelsens uppfattning tydligt visat behov av en bredare information om det pågående reformarbetet. Kännedomen om enhetsskolans målsättning, organisation och arbetssätt har ännu knappast nått flertalet medborgare. En saklig orientering i form av en broschyr, avsedd dels att kostnadsfritt utdelas till målsmän i försöksdistrikt, dels att försälgas till intresserade utanför dessa distrikt, skulle därför enligt överstyrelsens mening ha en viktig uppgift att fylla.

II. Försöksverksamhet vid högre skolor.

1. En fullständig redogörelse för uppläggningsen av denna försöksverksamhet jämte kostnadsberäkningar återfinnes i propositionen 1951:136. Av det nu begärda beloppet är hälften avsett till bestridande av bearbetningskostnaderna, medan återstoden utgör ledararvoden.

2. Under denna punkt beräknas medel till de pågående försöken med att låta lärjungarna i näst högsta och högsta klassen av realskolan utbyta högst tre teoretiska ämnen mot praktiska.

3. Kostnaderna under denna punkt avser en jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande vid kommunala flickskolan i Jönköping inrättad praktisk linje, s. k. reallinje B. Eftersom i de flesta ämnen på denna linje samläsning kan ordnas med förut befintliga linjer uppkommer en merkostnad endast för undervisning i slöjd, hushållsgöromål och barnavård.

7. Överstyrelsen framhåller, att vissa timmar i ett växande antal skolor med minimiorganisation måste anslås till »klassens timme», för att samtliga ordinarie lärare skall få full tjänstgöring. Det anses med hänsyn här till vara av största vikt att snabbt finna den mest ändamålsenliga utformningen av »klassens timme»-verksamheten. Med anledning härav bör enligt överstyrelsens mening viss försöksverksamhet förläggas till skolor, där lärare med särskilda förutsättningar för uppgiften kan anlitas. Då intresset för denna verksamhet visat sig synnerligen stort, föreslår överstyrelsen en ökning från de för innevarande budgetår beräknade 9 veckotimmarna till cirka 15 veckotimmar.

III. Försöksverksamhet med korrespondensundervisning.

Under budgetåret 1952/53 må försöksverksamhet med korrespondensrealskola anordnas i Finnskoga-Dalby kommun och i Norra Ny kommun. Överstyrelsen finner det angeläget, att försöksverksamheten under budgetåret 1953/54 får en något större omfattning och hemställer, att ytterligare en korrespondensrealskola erhåller statsbidrag. Dessutom framhåller överstyrelsen, att en viss del av undervisningen i tyska i enhetsskolans sjunde och åttonde klasser måste bedrivas med hjälp av korrespondensinstitut, eftersom lärare med erforderlig kompetens på åtskilliga håll

saknas, och att det kan bli nödvändigt att anlita korrespondensmetoden även i andra ämnen på sådana platser, där lärarens kompetens är alltför bristfällig.

I V. A n n a n f ö r s ö k s v e r k s a m h e t.

2. Tidskriften »På försök», som under senare delen av läsåret 1951/52 utkommit med två duplicerade nummer, är avsedd att närmast till försöksdistrikten förmedla pedagogiska nyheter, lämna redogörelser för konferenser och kurser, meddela litteraturanvisningar för lärarnas fortbildning samt över huvud taget verka för saklig upplysning i fråga om enhetsskolan och försöksverksamheten i övrigt. Stort utrymme kommer att lämnas åt lärarens redogörelser för praktiska rön och erfarenheter i samband med försöksverksamheten.

3. De befattningshavare inom försöksavdelningen, för vilka dessa ersättningar beräknats, är 3 undervisningsråd, 3 heltidsanställda konsulenter och 1 skolpsykolog. Särskilt för planeringen av den förberedande yrkesutbildningen behöver flera av dessa befattningshavare företaga tjänsteresor till både försöksdistrikt och angränsande distrikt, när denna del av utbildningen ofta kräver samarbete mellan flera kommuner.

4. Under denna punkt anför överstyrelsen följande.

Enligt de i anslutning till 1950 års riksdags principbeslut fastställda riktlinjerna för skolväsendets utveckling skall försök göras med olika former av differentiering med hänsyn till elevernas anlag. Sådana försök förutsätter emellertid, att det på enhetsskolans högstadium, inom realskolan och därtill anknutna skolformer skapats rikare tillvalsmöjligheter och utbildningslinjer, som bättre än de nuvarande motsvarar ej endast elevernas utan också samhällets behov. Därvidlag kan överstyrelsen ej nöja sig med att invänta spontana förslag från skoldistrikt och skolledare, utan det är nödvändigt, att överstyrelsen i samarbete med bland annat överstyrelsen för yrkesutbildning och arbetsmarknadsstyrelsen igångsätter systematiska undersökningar angående de faktiska behoven av en ytterligare differentiering. Dessa undersökningar äger ett direkt samband med redan påbörjade utredningar om kompetensvärdet hos utbildningslinjer såväl med som utan examen.

Då en systematisk översikt över de faktiska utbildningsbehoven i det nuvarande samhället är en oundgänglig förutsättning för att man bättre än hittills skall kunna anpassa skolväsendets differentiering med hänsyn till jämväl samhällets faktiska behov, bör sådana undersökningar av förberedande slag påbörjas redan under budgetåret 1952/53. Överstyrelsen har för avsikt att för detta ändamål tillsätta en särskild samarbetskommitté, som får till uppgift att planera och sedermera med hjälp av experter utföra dessa undersökningar. Det ligger i sakens natur, att sådana undersökningar kommer att draga ej oväsentliga kostnader, vilka ännu icke kan närmare beräknas.

För budgetåret 1953/54 synes kostnaden för dessa för detaljplaneringen av den fortsatta försöksverksamheten i dess helhet mycket betydelsefulla undersökningar böra upptagas under »Övrig försöksverksamhet».

Denna post avser även andra sådana utrednings- och försöksbehov under budgetåret 1953/54, som aktualiseras av utvecklingen och icke kan nu i detalj förutses. För dylika ändamål anser sig överstyrelsen böra för nämnda år beräkna ett belopp av sammanlagt 125 000 kronor.

Departementschefen. Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t har skolöverstyrelsen att årligen till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för de åtgärder, som under det sist förflutna läsåret vidtagits med avseende på försöksverksamheten, samt för de erfarenheter och resultat, som under samma tid framgått av densamma. Den redogörelse, som överstyrelsen i anledning härav avgivit för läsåret 1950/51, redovisades i propositionen 1952:149. Motsvarande redogörelse för läsåret 1951/52, vilken av överstyrelsen publiceras i Aktuellt från skolöverstyrelsen, torde jag senare i år i annat sammanhang få anmäla för Kungl. Maj:t.

Som av det föregående framgått har överstyrelsen för nästa budgetår begärt en höjning av anslaget med 185 000 kronor till 660 000 kronor. En icke obetydlig reduktion av de beräknade kostnaderna för kurser för lärare kan ske, om — vilket jag räknar med — resekostnads- och traktementsersättning åt kursdeltagarna även i fortsättningen utgår enligt hitillsvarande grunder och icke, vilket överstyrelsen föreslagit, i enlighet med bestämmelserna i allmänna resereglementet. Jag torde i annat sammanhang i det följande få närmare gå in på denna fråga. Med hänsyn till vad jag nyss anfört och då jämväl i övrigt en mindre reduktion av det beräknade medelsbehovet synes möjlig utan nämnvärd olägenhet, förordar jag, att anslaget uppföres med 600 000 kronor, vilket innebär en höjning med 125 000 kronor.

I fråga om skolöverstyrelsens disposition av anslaget ifrågasätter jag icke någon ändring i nuvarande ordning. Användningen av anslaget bör sålunda icke vara strängt begränsad till det företedda programmet. Dock bör överstyrelsen liksom nu underställa Kungl. Maj:ts prövning frågor om disposition av anslaget för åtgärder av organisatorisk art, som sträcker sig över längre tid än det löpande budgetåret och förutsätter fortsatt medelsanvisning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

H. Allmänna läroverken m. m.

[173] 1. **Allmänna läroverken: Avlöningar.** 2. **Allmänna läroverken: Omkostnader.** Dessa båda anslag är för innevarande år uppförda med 79 000 000 kronor, respektive 447 000 kronor. Beredningen av frågan om medelsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad, varför anslagen bör uppföras i riksstatsförslaget med beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna

a) till *Allmänna läroverken: Avlöningar* ett förslagsanslag av 110 000 000 kronor;

b) till *Allmänna läroverken: Omkostnader* ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[174] 3. Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	152 000	152 000
1952/53 (statsliggaren s. 602)	202 000	
1953/54 (förslag)	500 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår skall höjas med 20 000 kronor, och motiverar detta dels med den fortsatta utbyggnaden av läroverksorganisationen, dels med ett av överstyrelsen framlagt förslag om förstatligande av vissa kommunala gymnasier, dels ock med den fortsatta ökningen av kostnaderna för bokinköp och bokbindning.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om att vid varje läroverk skall finnas en biblioteks- och materielkassa, av vilken skall bestridas kostnaderna för anskaffande och underhåll av böcker och övrig undervisningsmateriel ävensom av annan för läroverket behövlig materiel, i den mån skyldighet härutinnan icke åligger vederbörande kommun. Av kassans medel bekostas jämväl tryckning av årsredogörelse, katalog, blanketter, program m. m. Kassans inkomster är dels en avgift av tre kronor av lärjunge, som inskrives vid läroverket, dels en terminsavgift, som av rektor efter kollegiets hörande bestämmes till högst tio kronor för varje lärjunge, som

ej blir befriad från avgift, dels ock vissa hyresinkomster. Terminsavgiften kan med Kungl. Maj:ts medgivande få höjas intill 15 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har vid flera tillfällen föreslagits en höjning av de maximibelopp, med vilka terminsavgiften till biblioteks- och materielkassan må utgå. Två framställningar i sådant syfte föreligger sålunda nu från *statsläroverkens rektorsförening* och en från *lärarkollegiet vid högre allmänna läroverket i Växjö*. Rektorsföreningen hemställer därvid jämväl, att beslutanderätten ifråga om uttagande av förhöjd avgift måtte överflyttas från Kungl. Maj:t till skolöverstyrelsen, medan lärarkollegiet föreslår, att möjligheten att bevilja nedsättning i eller befrielse från avgiften måtte avskaffas. I frågan har yttranden avgivits av *skolöverstyrelsen*.

Till stöd för en höjning av terminsavgifterna framhålles genomgående att kassans inkomster till följd av prisstegringarna numera är helt otillräckliga för bestridande av de utgifter, för vilka kassan har att svara. Sålunda anför statsläroverkens rektorsförening bland annat följande.

Biblioteks- och materielkassans inkomster är numera helt otillräckliga. Detta beror ej blott på penningvärdets fall och den allmänna prisstegringen. Under senare tid har flera nya hjälpmedel vid undervisningen kunnat tagas i bruk (radioapparater, filmapparater, band- och trådspelningsapparater m. m.). Men även om undervisningen helt skulle avstå från dessa hjälpmedel, är det omöjligt hålla densamma vid tidigare standard på grund av bristande medel i biblioteks- och materielkassan. Särskilt vid mindre läroverk vållar kassans obetydliga inkomster genom den låga terminsavgiften stora bekymmer, när det gäller att komplettera och underhålla boksamlingar, undervisningsmateriel m. m. Men även vid stora läroverk måste största återhållsamhet iakttagas beträffande biblioteks- och materielkassans utgifter, vilket i tidens längd måste inverka menligt på undervisningen.

Departementschefen. Den möjlighet, som Kungl. Maj:t har att medgiva uttagande av förhöjd avgift till biblioteks- och materielkassorna vid de allmänna läroverken, har utnyttjats i ett betydande antal fall. Det oaktat torde det förhålla sig så, att läroverken i stor utsträckning lider brist på medel till de ändamål, för vilka biblioteks- och materielkassorna är avsedda. Enligt min mening är det synnerligen angeläget, att åtgärder vidtagas för avhjälpande av denna brist. Om så ej sker riskerar man, att underhåll och nyanskaffning av böcker och materiel på många håll måste efter sättas i sådan grad, att undervisningen blir direkt lidande därav. Jag anser det emellertid uteslutet att föreslå en höjning av avgifterna till kassorna utan vill i stället föreslå en avsevärd höjning av förevarande anslag.

Enligt uppgifter, som finnes tillgängliga i den officiella statistiken, uppgick kostnaderna för bokinköp och bokbindning vid de allmänna läroverken budgetåret 1950/51 till i runt tal 400 000 kronor, varav 145 000 kronor bestreds ur förevarande anslag och i runt tal 255 000 kronor ur biblioteks- och materielkassorna. För därpå följande budgetår kan kostnaderna be-

räknas ha stigit icke obetydligt. Med hänsyn till dessa kostnadsuppgifter föreslår jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 500 000 kronor, vilket innebär en höjning med 298 000 kronor. Jag räknar med att ett bifall till detta förslag bör innebära en icke oväsentlig hjälp för de allmänna läroverkens biblioteks- och materielkassor. Någon ändring i det nuvarande sättet för bestämmande av terminsavgiften till biblioteks- och materielkassorna anser jag mig icke böra föreslå.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[175] **4. Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna.** Detta förslagsanslag utgår nu med 3 185 000 kronor. Med hänsyn till att beredningen av frågan om medelsbehovet för nästa budgetår ännu icke slutförts, synes anslaget i riksstatsförslaget böra uppföras med ett preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till *Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna* ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

[176] **5. Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepenningar m. m.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen tillstyrker jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 8 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepenningar m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 8 500 kronor.

[177] **6. Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.** Till arvoden åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m. är nu uppfört ett förslagsanslag av 940 000 kronor. Anslaget bör i riksstatsförslaget upptagas under nyss angivna, ändrade rubrik. Beredningen av frågan om medelsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad, och anslaget torde därför i riksstatsförslaget böra uppföras med ett preliminärt beräknat belopp av 2 000 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till *Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.* ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[178] 7. Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk:
Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	14 400	17 693
1952/53 (statsliggaren s. 604)	18 400	
1953/54 (förslag)	27 500	

Direktionen hemställer för nästa budgetår om en anslagshöjning med 9 100 kronor att användas — förutom till rörligt tillägg — till anställande av ett kanslibitråde i stället för viss tillfällig arbetskraft, till vars avlönande nu disponeras 2 000 kronor. *Direktionen* framhåller därvid, att dess arbetsbörda bland annat till följd av läroverkens expansion ökat i sådan grad, att det för *direktionen* är nödvändigt att ha tillgång till ett heltidsanställt extra ordinarie sådant biträde. Vidare uttalar *direktionen*, att genom förstärkningen av personalen med ett kanslibitråde torde arbetsuppgifterna tills vidare kunna bemästras, men *direktionen* ville ifrågasätta, om organisationen vore lämplig för ett rationellt omhänderhavande av de på *direktionen* ankommande, växande arbetsuppgifterna. Enligt *direktionens* mening borde hela organisationen av *direktionens* kansli göras till föremål för en översyn.

Departementschefen. Kungl. Maj:t har genom beslut den 25 juli 1952 för innevarande budgetår anvisat ett belopp av 5 000 kronor till extra biträdeshjälp vid *direktionen*, vilket belopp utgår ur åttonde huvudtitelns anslag till extra utgifter. För nästa budgetår synes under förevarande anslag böra beräknas medel till ett heltidsanställt kanslibitråde. Icke-ordinarieposten bör med hänsyn härtill höjas med 5 600 kronor men kan samtidigt sänkas med förutnämnda belopp av 2 000 kronor. Under anslagsposten till rörligt tillägg räknar jag med ett ökat medelsbehov av 5 500 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande anslaget, vilket sålunda bör höjas med sammanlagt 9 100 kronor till 27 500 kronor. Jag förutsätter, att *direktionen* närmare överväger frågan om den lämpligaste organisationen av *direktionens* kansli och till Kungl. Maj:t inkommer med det förslag, vartill dessa överväganden giva anledning. Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för *direktionen* över Stockholms stads undervisningsverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	8 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	17 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 300
Summa kronor	34 800

Särskilda uppbördsmedel:

1. Räntemedel från Allmänna undervisningsver- kens fond	6 700
2. Hyra	600
Summa kronor	7 300
Nettoutgift kronor	27 500

b) till *Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 27 500 kronor.

[179] 8. **Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk:**
Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	7 100	4 942
1952/53 (statsliggaren s. 605)	9 000	
1953/54 (förslag)	9 000	

Detta förslagsanslag torde för nästa budgetår i enlighet med förslag av direktionen böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Direktionen över Stockholms stads undervisningsverk*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 kronor.

[180] 9. **Vissa reparationsarbeten å gamla läroverkshuset i Strängnäs.** I skrivelse den 27 september 1952 hemställer *rektor vid högre allmänna läroverket i Strängnäs G. Stenvinkel* om anvisande av 50 000 kronor till nödvändiga reparationsarbeten å det gamla läroverkshuset, den s. k. Roggeborgen, i Strängnäs. I framställningen erinras om att Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med riksantikvarieämbetet och intresserade parter inkomma med förslag angående Roggeborgens restaurering, samt anföres vidare i huvudsak följande.

Med anledning av nämnda uppdrag sammanträdde intresserade parter hos byggnadsstyrelsen på nyåret 1952. Därvid beslöts, att byggnadssty-

relsen skulle låta verkställa en så ingående undersökning av byggnadens innerväggar, att man klart kunde överblicka, vilka större ingrepp, som under årens lopp vidtagits i byggnaden. Undersökningen beräknades kunna vara avslutad under september månad 1952. Den var nödvändig för att man skulle kunna bedöma, i vilken utsträckning byggnaden borde återställas i sitt ursprungliga skick vid en restaurering.

Vid detta tillfälle riktade jag byggnadsstyrelsens uppmärksamhet på det bristfälliga skick, i vilket vissa delar av byggnaden befann sig. Representer för byggnadsstyrelsen och riksantikvarieämbetet har under år 1952 upprepade gånger besiktigt byggnaden och därvid kommit fram till, att vissa åtgärder omedelbart måste vidtagas, om byggnadens förfall ej skall fortskrida i alltför hög grad. Dessa åtgärder är sammanfattade i en promemoria, som upprättats av intendent Ture Pettersson i byggnadsstyrelsen.

Riksantikvarien har vid ett besök i Strängnäs den 26 september 1952 uttalat som sin åsikt, att man på grundval av de nu gjorda undersökningarna torde kunna överblicka den kommande restaureringens huvudsakliga utformning. De i nyssnämnda promemoria föreslagna åtgärderna kan anses vara ett första led i en kommande restaurering.

Enligt intendent Ture Petterssons beräkningar skulle kostnaderna för de nu aktuella nödvändiga arbetena uppgå till 42 500 kronor. Då detaljberäkningar givetvis ej kan göras för arbeten av detta slag och då nödvändiga oförutsedda utgifter kunna uppkomma under arbetets gång, torde denna summa böra höjas till 50 000 kronor. Arbetet bör påbörjas omgående.

Byggnadsstyrelsen tillstyrker framställningen.

Departementschefen. Med anledning av föreliggande framställning torde jag få erinra om att riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t för budgetåret 1950/51 anvisade ett reservationsanslag av 17 000 kronor till vissa reparationsarbeten å Roggeborgen och att det därvid uttalades, att byggnaden finge anses vara statens egendom. Nämnda anslag användes till omläggning av taket, vilket ansågs nödvändigt för att förhindra, att byggnaden råkade i fullständigt förfall. Ytterligare reparationsarbeten, huvudsakligen avseende byggnadens gavlar, synes nu erforderliga, om en fortgående förstöring skall kunna hejdas. De planlagda reparationsåtgärderna kan — enligt vad jag under hand förvässat mig om — utföras, utan att byggnadens framtida restaurering därigenom föregripes. Med hänsyn till det betydande värde ur allmänt historisk och kulturhistorisk synpunkt, som Roggeborgen har både i sig själv och som en del av miljön kring domkyrkan i Strängnäs, tillstyrker jag, att medel anvisas till byggnadens reparation. För ändamålet synes ett särskilt reservationsanslag böra uppföras å riksdagen. Mot beräkningen av det erforderliga anslagsbeloppet, 50 000 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa reparationsarbeten å gamla läroverkshuset i Strängnäs* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[181] **10. Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 780 000 kronor. Beredningen av frågan om medelsbehovet för nästa budgetår har ännu icke slutförts, varför anslaget torde i riksstatsförslaget böra uppföras med ett beräknat belopp av 900 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till *Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.* ett anslag av 900 000 kronor.

[182] **11. Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor. 12. Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala realskolor. 13. Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska kommunala realskolor.**

		Anslag	Nettoutgift
1951/52	Kommunala flickskolor	8 560 000	9 441 159
	» mellanskolor	2 600 000	2 365 384
	Praktiska mellanskolor	4 700 000	5 136 064
1952/53 (statsliggaren s. 606)	Kommunala flickskolor	10 700 000	
	» realskolor	4 250 000	
	Praktiska kommunala realskolor	6 000 000	
1953/54 (förslag)	Kommunala flickskolor	14 000 000	
	» realskolor	6 150 000	
	Praktiska kommunala realskolor	8 900 000	

Statsbidrag till avlönande av lärare vid av Kungl. Maj:t erkända kommunala flickskolor, kommunala realskolor och praktiska kommunala realskolor utgår enligt huvudregeln med 78 procent av vederbörligt skolområdets kostnader för ändamålet enligt gällande avlöningsbestämmelser (kung. 1951:541). Bidraget utgår per redovisningsår och utbetalas dels i form av fyra förskott under löpande år dels i form av slutlig utanordning efter årets utgång. Förskotten utgår med en viss del av de belopp, som utbetalats i statsbidrag för det senast förflutna redovisningsåret. Utbetalningssystemet innebär alltså, att storleken av de belopp, som bör anvisas under nu ifrågavarande anslag för ett visst budgetår, beror på förhållandena vid skolorna icke under samma budgetår utan under året dessförinnan.

I besparingssyfte har för innevarande liksom för tidigare budgetår meddelats bestämmelser om höjning av elevantalet i vissa klassavdelningar, begränsning av antalet nybörjaravdelningar, inskränkning av rätten till

uppdelning av klassavdelning vid nybörjarundervisning i modersmålet och av rätten att anordna första årskurs av praktisk linje vid kommunal realskola, utsträckning av tjänstgöringsskyldigheten för ämneslärare och lärare i yrkesämne samt reduktion av arvodena till tillsynslärare. Dessa bestämmelser ansluter sig till de för de allmänna läroverken meddelade.

Skolöverstyrelsen föreslår, att förevarande tre förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 3 300 000, 1 900 000 respektive 2 900 000 kronor till 14 000 000, 6 150 000 respektive 8 900 000 kronor. De föreslagna höjningarna är föranledda av flera olika omständigheter, som automatiskt påverkar medelsbehovet. Sålunda erfordras avsevärt ökade medel bland annat till rörligt tillägg och därjämte räknar överstyrelsen med att antalet skolor och klassavdelningar under budgetåret 1952/53 kommer att i vissa fall vara större än under 1951/52. Den av riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952:241 godkända tjänsteförteckningsrevisionen medför vidare kostnadsökningar, som överstyrelsen beräknat till 1 500 000, 1 050 000 respektive 1 200 000 kronor.

Utöver de nu angivna omständigheterna anför överstyrelsen, att den inom de föreslagna anslagsbeloppen räknat med utrymme för viss frivillig undervisning, nämligen i gymnastik med lek och idrott vid såväl kommunala flickskolor som kommunala realskolor och praktiska kommunala realskolor samt i maskinskrivning, teckning och slöjd vid kommunala realskolor. I fråga om den frivilliga undervisningen i gymnastik med lek och idrott åberopar överstyrelsen, att den beträffande de allmänna läroverken framlagt förslag om beräkning av medel till sådan undervisning. Vad åter angår frivillig undervisning i teckning och slöjd, erinrar överstyrelsen om att timplanen för de kommunala realskolorna numera överensstämmer med den, som gäller för de fyraåriga realskolorna. Denna timplan förutsätter, att frivillig undervisning i slöjd och teckning skall få förekomma i viss utsträckning. Vid tilldelningen av timmar för frivillig undervisning i de nämnda ämnena avser överstyrelsen att tillämpa samma beräkningsgrunder som för motsvarande tilldelning vid de allmänna läroverken.

Departementschefen. Överstyrelsens förslag om frivillig undervisning i gymnastik med lek och idrott, vilket framfördes även i dess äskanden för innevarande budgetår, kan jag icke biträda. Ej heller kan jag tillstyrka den föreslagna frivilliga undervisningen i maskinskrivning. Vad angår frivillig undervisning i teckning och slöjd, torde sådan undervisning med hänsyn till överensstämmelsen i timplanerna få förekomma vid de kommunala realskolorna, dock med den begränsningen, att överstyrelsen vid tilldelningen av timmar skall tillämpa samma beräkningsgrunder som för motsvarande tilldelning vid de allmänna läroverken.

Medelsbehovet under förevarande anslag uppskattar jag i enlighet med överstyrelsens beräkningar till 14 000 000 kronor för de kommunala flick-

skolorna, 6 150 000 kronor för de kommunala realskolorna och 8 900 000 kronor för de praktiska kommunala realskolorna. Jag vill framhålla, att denna uppskattning med hänsyn bland annat till tjänsteförteckningsrevisionen måste vara approximativ.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1953/54 anvisa

a) till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor* ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor;

b) till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala realskolor* ett förslagsanslag av 6 150 000 kronor;

c) till *Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska kommunala realskolor* ett förslagsanslag av 8 900 000 kronor.

[183] 14. **Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor.**

	Ansiag	Nettoutgift
1951/52	75 000	112 300
1952/53 (statsliggaren s. 611)	81 000	
1952/53 (förslag)	115 000	

Statsbidrag till avlönande av skolläkare vid kommunala flickskolor, kommunala realskolor och praktiska kommunala realskolor utgår enligt kungörelsen 1944: 584 med belopp motsvarande hälften av kostnaderna för ifrågavarande personal tillkommande minimiavlönning. Denna minimiavlönning är fastställd efter samma grunder, som gäller för motsvarande ersättning vid de allmänna läroverken. Statsbidrag till avlönande av skolsköterskor vid nämnda skolor utgår enligt samma kungörelse (i dess lydelse enligt kungörelsen 1952: 149) med hälften av huvudmannens verkliga kostnader, dock med viss maximering beträffande såväl arvodesbeloppen som den bidragsberättigande tjänstgöringens omfattning. Bidrag utgår med olika belopp i de olika ortsgrupperna och är, beträffande de deltidsanställda sköterskor, som ej ha full tjänstgöring under hel vecka, även graderat så, att det genomsnittliga belopp, som vid varje tjänstgöringstillfälle utgår per timme, är störst, om tjänstgöringstillfället omfattar endast en timme, och sedan intill en viss gräns sjunker i den mån, som antalet tjänstgöringstimmar ökar.

Skolöverstyrelsen räknar för nästa budgetår med oförändrade bidragsgrunder beträffande skolläkarna. För sköterskorna föreslår överstyrelsen, att de arvodesbelopp, som enligt kungörelsen är normerande för statsbidraget till deltidsanställd sköterska, som ej har full tjänstgöring under hel vecka, skall ersättas med ett enhetligt belopp av 5 kronor 50 öre per tjänstgöringstimme, oberoende av ortsgrupp och tjänstgöringstillfallets omfatt-

ning. Vidare upprepar överstyrelsen ett tidigare framfört förslag, att på varje heltidsanställd sköterska skall ankomma övervakningen av 1 200—1 700 elever och icke som hittills 1 500—2 500. Nu nämnda båda förslag framför överstyrelsen även beträffande skolsköterskorna vid de allmänna läroverken.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar överstyrelsen beträffande skolläkarna till 75 900 kronor och beträffande sköterskorna till 33 000 kronor eller sammanlagt 108 900 kronor. Vid oförändrade bidragsgrunder kan det för skolsköterskorna beräknade beloppet minskas till i runt tal 30 700 kronor.

Departementschefen. De nuvarande bestämmelserna angående statsbidrag till avlönande av skolsköterskor vid högre kommunala skolor tillkom på förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1951:214. Till grund för dessa bestämmelser låg en överenskommelse, som efter förhandlingar inom civildepartementet träffats med tjänstemännens centralorganisation. Jag kan icke tillstyrka, att Kungl. Maj:t i anslutning till det förslag av skolöverstyrelsen, för vilket jag nyss redogjort, nu vidtar åtgärder för att ändra dessa bestämmelser i vad gäller de deltidsanställda sköterskorna. Ej heller är jag beredd att tillstyrka någon sänkning av antalet av de barn, vilkas tillsyn skall ankomma på heltidsanställd sköterska. Jag räknar därför för nästa budgetår med oförändrade statsbidragsgrunder beträffande sköterskorna. Även beträffande skolläkarna räknar jag, liksom överstyrelsen, med oförändrade bidragsgrunder.

Medelsbehovet för nästa år beräknar jag till 115 000 kronor, vilket gör att anslaget bör höjas med 34 000 kronor. Denna höjning är av automatisk karaktär och beror främst på den höjning av statsbidragen till skolläkarnas arvoden, som beslöts av 1952 års riksdag men som icke påverkar medelsbehovet förrän från och med nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

[184] 15. Privatläroverk: Bidrag till vissa privatläroverk.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 700 000	4 379 941
1952/53 (statsliggaren s. 611)	4 785 000	
1953/54 (förslag)	5 740 000	

Ur detta förslagsanslag utgår statsbidrag till vissa av Kungl. Maj:t i beslut den 29 juni 1951 angivna privatläroverk. Deras antal är 20 och be-

träffande dem gäller stadgan för de statsunderstödda privatläroverken. Statsbidrag utgår med 60 procent av kostnaderna för lärarpersonalens avlönning enligt vederbörliga avlöningsbestämmelser och av de fortlöpande huvudmansavgifterna för lärarnas pensionering, med möjlighet för skola att om särskilda skäl föreligger efter framställning till Kungl. Maj:t erhålla ytterligare statsbidrag. Dock må bidragen till samtliga nu avsedda privatläroverk icke sammanlagt överstiga 75 procent av skolornas sammanlagda lärarlönekostnader och fortlöpande huvudmansavgifter, i förekommande fall minskade med vissa sjukpenningsbelopp. Utöver statsbidrag enligt nu angivna bestämmelser utgår ur anslaget ett belopp av 30 000 kronor till beredande av friplatser åt stipendiater vid Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk.

Skolöverstyrelsen uppskattar det totala medelsbehovet för nästa budgetår till 5 865 000 kronor. Därvid föreslår överstyrelsen, att ur anslaget skall få utgå bidrag även till Höglandsskolan och Franska skolan, båda i Stockholm, vilka för närvarande icke är berättigade därtill. Underdåniga framställningar i samma syfte har även ingivits av *direktionen för stiftelsen Höglandsskolan och styrelsen för Franska skolan* samt, beträffande förstnämnda skola, av *läroverkslärarnas riksförbund*. Bidragsunderlaget för nämnda båda skolor beräknar överstyrelsen till 170 000 respektive 165 000 kronor. Ett statsbidrag av 60 procent skulle sålunda uppgå till omkring 102 000 respektive 99 000 kronor.

Överstyrelsen, som erinrar om tidigare förslag att hänföra Höglandsskolan till de privatläroverk, som åtnjuter statsbidrag ur förevarande anslag, anför i övrigt beträffande denna skola följande.

Skolan har åtnjutit statsbidrag från och med budgetåret 1942/43. Understödet utgår från ett särskilt riksstatsanslag, som för budgetåret 1952/53 är uppfört med 69 500 kronor och dessutom jämlikt beslut av Kungl. Maj:t må överskridas med 10 400 kronor. Sammanlagt utgör alltså statsbidraget 79 900 kronor. Överstyrelsen anser, att Höglandsskolan har en väsentlig uppgift att fylla inom det högre skolväsendet men att de låga lärarlönerna, den bristfälligt ordnade pensioneringen och otryggheten vid ledighet för sjukdom i hög grad försvårar fullgörandet av denna uppgift.

Till stöd för sitt förslag angående Franska skolan anför överstyrelsen bland annat följande.

I sina petita för budgetåret 1952/53 framhöll överstyrelsen, att Franska skolan fyllde en betydelsefull uppgift och vore väl förtjänt av statsbidrag men att överstyrelsen icke funnit, att skolan uppfyllt de mera bindande villkor i fråga om enskild skolas administration, lärarnas tillsättnings- och anställningsförhållanden m. m., som gällde för åtnjutande av understöd från förslagsanslaget Privatläroverk: Bidrag till vissa privatläroverk.

Styrelsen för Franska skolan framhåller i sin ansökan, att skolan numera försökt undanröja hindren för en ur formell svensk skolsynpunkt nöjaktig rekrytering av lärarna genom att något höja lönerna, vilka nu utgår

efter den statliga timtaxan. Skolan har under det senaste året sökt åvägbringa en fastare organisation för sitt arbete. En särskild styrelse har tillsatts under viss medverkan från Stockholms stad. Styrelsen utgöres nu av sju personer, tre valda av styrelsen för de kommunala flickskolorna och tre av föreningen Beneficentia jämte studierektor såsom självskriven. Skolans räkenskaper avses i fortsättningen föras på sådant sätt, att ett driftsresultat av elementarskolans verksamhet skall kunna redovisas för sig. Styrelsen framhåller vidare, att stadsfullmäktige i Stockholm beviljat Franska skolan engångsanslag av den storleksordning, att de nya lönevillkoren kunde äga sin giltighet intill den 1 juli 1953, varvid uttryckligen betonats, att anslagen vore av engångsnatur i avvaktan på riksdagens omprövning år 1953 av anslagsfrågan bland annat för Franska skolan.

Då skolöverstyrelsen finner, att starka skäl anförts för bifall till förevarande framställning, vill överstyrelsen — med hänsyn jämväl till den under senaste året företagna förändringen i fråga om skolans administration och lärarnas lönevillkor — tillstyrka, att skolan må komma i åtnjutande av statsbidrag ur förslagsanslaget Privatläroverk: Bidrag till vissa privatläroverk.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att statsbidrag ur förevarande anslag från och med nästa budgetår får utgå jämväl till Höglandsskolan. Däremot kan jag icke biträda överstyrelsens förslag, att samma ställning skall beredas även Franska skolan. Jag återkommer därför i det följande till frågan om anslag till denna skola.

I detta sammanhang torde jag få anmäla även en annan anslagsfråga. På riksstaten för innevarande budgetår finns under rubriken Privatläroverk: Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa uppfört ett förslagsanslag av 500 kronor. Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en sänkning av detta anslag till 200 kronor och anför därvid, att överstyrelsen avser att senare under innevarande budgetår inkomma med förslag rörande kassans framtida ställning. Tillräckliga skäl synes mig icke finnas att för detta ändamål anvisa ett särskilt riksstatsanslag, och jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår ersättes med en anslagspost under förevarande anslag.

Medelsbehovet till statsbidrag enligt gällande bidragskungörelse beräknar jag vid bifall till mitt förslag angående Höglandsskolan till 5 710 000 kronor. Jag vill framhålla, att denna beräkning bland annat på grund av den beslutade tjänsteförteckningsrevisionen måste vara approximativ. I anslaget bör utöver nämnda belopp inräknas dels en oförändrad post å 30 000 kronor till friplatser vid Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk, dels en förslagsvis betecknad post å 200 kronor till bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa. Sammanlagt bör anslaget sålunda, efter en mindre avrundning, uppföras med 5 740 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 955 000 kronor.